

Amra: clip a 6. plan.
lev.

Kintchen Lij.

A A A A I

A L M A

ALKALINATOS KISZÉSI MÓDJAIR

OLIV XXXI. F. A. 1870. ÉVI.

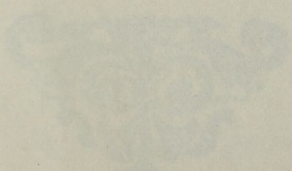
Műhelyek egy öböljén, melynek szélén
dunai mocsárak szélén, a víz felé
felé a víz felé a víz felé a víz felé
A. Gubicki és a többiek által készített
Készítők, akik a víz felé a víz felé
a víz felé a víz felé a víz felé

Műhelyek egy öböljén, melynek szélén
dunai mocsárak szélén, a víz felé
felé a víz felé a víz felé a víz felé

Készítők, akik a víz felé a víz felé

a víz felé a víz felé a víz felé

Évi. 19. 12. Műhelyek egy öböljén,
melynek szélén dunai mocsárak szélén

B E E A E S E E A I K

NYOMDÁSI KAPALÓSI GYÖRGI

MDC LXXIII. ÉVI.

RMK. I. 1144.

2. pe'd.

Trd. I. 1144.

A R A N Y

A L M A

Avagy

ALKALMATOS IDŐBEN MONDOTT IGE.

Az az,

OLLY XXX. PREDIKATIOK,

Mellyeket nagyobb rébre szomorú (ritkán örve-
deres) alkalmatosságokkal, a' DEBRECENI, sok te-
rehatatt Pálma fa modgyára, Egh felé nevedő
K. Gyülekezetnek s' az ott nyomorgó Számkive-
teitek Seregének, oktatására, vizáztatására s' hi-
tebben való erősfittetésekre, predikálott;

Mostan pedig, azon Isten Nepe s' egyebek lel-
ki hasznáért, ki bocsátott.

KÖLESERI SAMUEL, C. J. Evangéliomá-
nak edgyűgyű Sáfára a' D K. G.

Peld. 25. 11, *Mint az arany alma az ezüst roste-
lyekben, olyan az alkalmatosán mondott ige.*

D E B R E C Z E N B E N

Nyomtatott a KARANCSEI GYÖRGY által
MDC LXXIII. Éftendőben.

JUDICIUM DE LIBELLO.

Fidem & fidelitatem ab omnibus hunc libellum
lecturis optamus! Pervenerunt ad manus meas
Conciones Clarissimi Viri SAMUELIS KÖLESE
RI, proposita in Cœtu Ecclesiastico Debrecinen-
si, idiomate Hungarico scriptæ; quas ego, inter
ceteras officii mei sedulitates, quantum potui,
perlegi, eas cumprimis, quæ præ manibus erant
a prima pagina ad pag. 144. De Salutatione
Apostolica, tempore sui ingressus ad populum
Debrecinensem vivâ voce, expositas. Ego in his
nihil inveni, præter Synceram Orthodoxiam;
Quare promulgatione & impressione dignas judi-
cavi, quarum piâ lectione suas Conscien-
tias in veritate illa, quæ est secun-
dum Deum, consolari stude-
bunt pii lectores.
Valete Deo.

Ex Nagy Bajon. An. 1673.

Die. 24. julii.

Vester in Christo

MATTHIAS NOGRADI
Superintendens.

Ajan-

A J A N L O L E V E L
AZ ISTENI TISZTELETNEK, EREJEBEN
VALÓ KI SZOLGALTATÁSÁRA, SZOR-
GALMAIOS GONDOT
VISELŐ,
T I S Z T E L E T E S
DEBRECENI TANÁCSNAK.

Személy szerint, annak két Nevezetes
Ofzlopinak:

Becsületes DOBOZI ISTVAN Uram-
nak, Debreczen Várasának Ti-
zedszeri Fő Birájának.

Becsületes BALYIK ANDRÁS U-
ramnak, ez el mult szomoru Elzten-
dőben, Fő Birofágot vilelt, edgyik
igaz Tagjának :

A' Világosságnak Artyátul, minden
rökélletes ajándékokat s' ez jajjal rellyes
ibóban, békelséges meg-maradást, ki-
vának!

A J A N L O

Ecsületes Uraim! Az Isten
 Anya -sz. egyházában hasz-
 nosan forgolodo Isten Em-
 berei, eiről fogva két keppen tanitot-
 ták az Isten Népet: I. *Elő nyelvel.*
 II. *Írás által.* Pál Apostol a' Thessaloni-
 ca-beli keket így tanította: Atyámfiai le-
 gyetek alhatatosok és tarcsátok meg a'
 nektek adatott tudománt, melyre tanit-
 tattatok, vagy I. *Beszéd által* vagy a' mi
 II. *Leveleink által* 2. *Thess.* 2. * 15. Nem
 ok nélkül cselekedte ezt sz. Pál s' az I-
 sten lelkenek indítálaból szollo s' iro
 Isten sz. Emberei, 2. *Pet.* 1. 20. mivel az
Elő nyelvel való Tanítás által, csak a' je-
 len s' közel valók tanittatnak; de, az
 Írás által, a' távol valók, sőt az Mara-
 dekok is oktattatnak. A' Könyv-
 nyomtató betűk, noha némák, de meg
 is hangosabban kiálhatnak az Isten
 Népe-

Nepenek füleiben, a' leg-hangoslab-
ban kiálto tanitoknál.

Amaz halhatatlan emlékezetű *Calvi-
nus Iános* is, e' két modok szerint tani-
tott a' *Genevai* Ecclesiában, ki felől Be-
za azt írja (*In vita Calvini*) hogy min-
den második heten közönséges helyen
tanított, azon fellyűlsok hasznos köny-
veket bocsátott ki, mellyek által ma-is
tanít, az Isten Anya Izs. egyházában.

Dicserelessen cselekedsznek mais azok
a' hű Szolgák, kik Istentől vőtte girájo-
kat el nem állák, sem a' világot a' véka
alá nem borították, hanem írásokat bo-
csátanak ki, hogy holtok után is tanit-
hassanak azok által. En is leg kisebb
lévén a' Christus szolgái közé, az Elő-
nyelvel való Tanítást, tizen három esz-
tendeje mióta gyakorlom, Isten kegyel-
mes segédelméből. Az írás által való

A J A N L O

Tanításnak modgyára is szívesen így
keztem eleitül fogva s' valami első sem-
gyesket bocsátottam is ki az *Idvesszeg Sark*-
nevű Munkácskamban; de mivel az
Szendrei Ecclesiában nyolcz elzrendő-
kig merő tábori felelmes életet kellett
élnem; Tokajban is közel negyert, több
bire tűz, láng, fegyver között kellett es-
töltenem, ez második modgyat a' Tan-
tásnak nem követhettem.

Minek utánna azért Isten bőles gon-
viseléséből s' a' kegyelmek hozzá-
való szeretetiből, szomorú számkivetés-
sem után, valamennyire meg-pihentem
lelkem ilmereti nem hagyta tovább vel-
teglennem, hanem kegyelmek füle had-
lására eddig tört együgyű Tanításomnak
ki bocsátására serkengete.

Imhol azért Becsülletes Uraim a' Isten
első Apostoli közönséssel be közönsé-
T

A' PREDIKATIOK LAISTROMA.

- II. Pred. Apostoli Köszöntés. Rom. 1. 7 Lev. 1:
 III. Pred. Hű Pásztor Tüköre. Ján. 21. 17. 17.
 III. Pred. Egyhazi szolgálatnak Sikereslen volta.
 Jer. 6. 29. 26.
 IV. Pred. Jó befogadó Gyülekezet Tüköre.
 Jac. 1. 21. 34.
 V. Pred. Ezechiél Követsége Izrael házához.
 Ezech. 33. 11 41.
 VI. Pred. Erősítő Kegyelemért való Apostoli Kö
 nyörgés. Eph. 3. 14. 16. 54.
 VII. Pred. Szabadulás Várása. Hab. 2. 3. 61.
 VIII. Pred. Jákob ragadományra való adagtatása.
 Esa. 42. 24. 67.
 IX. Pred. Szívnek megmosása. Jer. 4. 14. 15. 74.
 X. Pred. Hitnek Edgysége. Eph. 4. 5. 80.
 XI. Pred. Lelki Aratás. Ján. 4. 35. 36. 93.
 XII. Pred. Isten Bőhszállása az üldözökökön:
 Jél. 6. 10. 102.
 XIII. Pred. Phineas Buzgosága: Szám. 25. 11. 109.
 XIV. Pred. Judah Szabadulásának Hop mestere.
 2. Chron. 12. 9. 116.
 XV. Pred. Hiten való Uralkodás, tilalmas Vadá
 fás. 2. Cor. 1. 24. 126.
 XVI. Pred. Christus kereszében való Dicsekedés.
 Gal. 6. 14. 134.
 XVII. Pred. Kegyeség Igájának, Gyönyörű
 séges volta. Matth. 11. 30. 141.
 XVIII. Pred. Zorogató Christus jótéteménye, Es
 meg nyitó ember tísti. Jél 3. 20. 149.
 XIX. Pre

A^o PREDIKATIOK LAISTROMA.

- XIX.** Pred. Seregeknek Jehovaja, Izrael Szatán
dítőja. Efa. 47. 4. 191
- XX.** Pred. Sion Biztatása. Soph. 3. 16. 17. 192
- XXI.** Pred. Josaphát jó Tanácsa. 2. Chron 20. 0
171.
- XXII.** Pred. Győzedelem Eneke Bir. 5. 1-2. 1
- XXIII.** Pred. Josue Kőnyörgéseinek hathatosa
ga. Jos. 10. 12. 13. 11
- XXIV.** Pred. Evangéliom hirdados folyásier
lo Kőnyörgés. Coloss. 4. 3. 11
- XXV.** Pred. Isten választételére való Figyelme
zés. Solt. 85. 9. 11
- XXVI.** Pred. Ingyen való Irgalom. Ezech. 36. 0
205.
- XXVII.** Pred. Isten hatalmának ragyogo vilásl
2. Chron. 16. 9. 25
- XXVIII.** Pred. Josue Kőnyörgésere. Isten fel
leti. Jos. 7. 9. 11. 12. 2
- XXIX.** Pred. Gyógyulhátatlan Nép Nyavalyá
ga. Jer. 8. 21, 22. 2
- XXX.** Pred. Móses jobb részének választása
Sid. 11. 25. 2

ABA

A P O S T O L I K Ö S Z Ö N T É S.

AVAGY

Olly idvességes Tanítás; mellyben
Istentől küldetett s' törvényesen hivatott
egyházi Szolgának, az Isten Nyájja köziben,
Apostoli KÖSZÖNTESSSEL, azaz kegyelem s' bé-
kefleg kívánnál bé köszönő leg-első Tilzsi,
rajzoltatik le.

Mellyet, sz. Hivatallyan való Be-állatá-
sának alkalmatosságával, a' Debreczeni K.
Gyülekezet előtt predikallott, Ivan havának 26.
napján, 1672 ben; mostan pedig a' közönse-
ges epületeret, ki bocsátott.

KÖLESÉRI SAMUEL, C. j. Evangéli-
omának méltatlan Sáfara, a' Debreczeni K. Gyü-
lekezetben.

Bé menvén pedig a' hazban, köszöncselek azte.
Matth. 10. v. 12.

IÖVEL haMar VráM Iesus, mert ml Csak régeD
VárVnk!

D E B R E C Z E N B E N.

Nyomtatott KARANCSI GYÖRGY által.

Esa. 61. 1.

Az Ur Istennek lelke vagyon én rajtam. azért kent meg az Jehova engemet, hogy Evangéliumot hirdessek a' szelideknek, el küldött engemet hogy bé kötözzem a' töredelmes szívűeket.

Esa. 62. 6. 7.

A' te kő falaidra Ojerusalem őrizőket állattam, kik ejjel nappal soha ne halgassanak. Ti a' jehovárol Meg emlékezők, ne legyen néktek halgaltok.

Es ne adgyatok néki nyugodalmat, míg meg erőssít és míg Jerusalemet dicsőiséggé tézi a' földön.

Ier. 3. 15.

Es adok néktek szívem szerint való Pásztorokat és legeltetnek tiitek tudománnyal és értelemmel.

Eph. 3. 14. 16.

Meg-hajtom térdeimet, a' mi Urunk Jესus Christus Anya előtt; hogy adgya meg néktek az ő dicsőségének gazdagsági szerint, hogy erővel erőssö igyetek meg, az ő lelke által a' belső emberben.

Az

A I A N I

AZ IDVÉSSEG A
KIBA MAGAT A' H
DOSASI ELŐTT EL R
GTENGE GERLICZE GAL

A' D E B R E C Z
SZ. GYŰLEKEZETNE

E S

ANNAK KEDELEBEN, MINT VALA
MI PATMOSBAN, EL REITEZETT
SZAMKIVETETTEK SEREGENEK;
A' SOK SZORONGATO KESERŰSEGEKBEN;
HATHATO VIGASZTALAST;
AZ HABORUSAGOKBAN, BEKES-
SEGES TŰREST;
AZ IG AZ VALLASBAN VEGIG VALO
MEG ALLAST;
ES A' HOSZSZAS VARAKOZAS UTAN,
ÖRVENDETES SZABADULAST,
KIVANOK,
A' MINDENRE ELEGSEGES ISTENTŐL:

Enek. 2. 14.

En galambom, ki lakozol amaz kősziklának hasadékiában;
mutasd meg nékem a' te oveződat, hadd halljam a'
te sódat, mert a' te sód gyűnyörűséges, és a' te te-
kinteted ékes.

A Z

mondott énnékem
 nyelvét, hogy tud
 alkalmas idöben fol-
 gataz el fáradottnak: Illyen
 foll a' minden Prophetáknál
 tudósabb a' Mellsias, ő maga felöl,
Esa. 50. 4.

Melly faváival tanítani akarja az
 Egyhazi folgákat arra, hogy azon me-
 sterkedgyenek, mentül alkalmasabb
 ígértudnak, olyant folgáltassanak, az I-
 sten sok háboruság miatt el epedett s'
 lelkében el fáradott népének. Az Uj
 T. is, erre czeloz, midön azt mondgya,
 bölcs és hű folgának lenni, a' ki alkal-
 mas idöben ad eledelt, az ő Ura háza
 népének *Matth. 24. 45.* Salamon is
 ezert bizonyította amáz ékes mondás-
 ban: Mint az arany alma az ezüst ro-
 stélyokban, olyan az alkalmason
 mondott ige, *Peld. 21. 15.* Mi.

Miokra Isten engemet-is méltatlanlágomra lelki Sáfárrá tett az ő Házában s' leg közelebb ez sok sámbul álló lelki Ház népben, a' Debreczeni s. Gyűlekezetben; azon igyekeztem, mentül alkalmatosabb időben mondott igiket sáfárolhassák, ez lelkeket sáfárhozó időben, az Isten Népeinek. Mellyet mint vittem végben, a' jó lelki ismételtnak tanubizonyoságtételén kívül, elegendő bizonságom vagy énnekem Christusnak itt való, sok keresetek alatt nyögő Nyájja, az ide fejeket le hajtott szánkivetetteknek seregveledgyűtt. Ugyan is mikor Isten sáfára s' magunk meg alázására hitt, olyankor ahoz illendő igét szolgáltatam; mikor valamennyire meg vidámitott, lelki örömet s' hála adást ki jelentő leczkéket vöttem fel, mely dolognak igazsága avagy csak ez

AJÁNLO LEVEL:

kis könyvben be foglalt harmincz Tanításimbólis meg tecczik. En a' firokkal írni, s' az örűlőkkel örűlni, megtanultam Sz. Pálról *Rom. 12. 15.* A' Joseph romlását is érezni s' fívesen fájlalni tudom Amossal *Amos. 6. 6* Hogy pedig első egynehány Tanításim, Apostoli Köszöntést, Hű Pástor Tűkőret, Egyházi Szolgálatnak sikeretlen voltát és jó befogadó Gyűlekezet Tűkőret, foglalnak be magokban, ugy kívánta az alkalmatosság, mért énnekem ugy tecczik, illyen igékkel kell be köszönni minden Isten igaz szolgájának, valamelly Gyűlekezetben, hogy mind a' nevet s' mind magát el késhesse a' következő sz: Munkának épületessé való gyakorlására.

Holott azért Christus Gerliczeje, a' te sok nyögéssid s' szenvedéssid között,
füled

AJÁNLO LEVEL!

fűled hallattára mondtam ez néhány
válogatott Igiket, kinek tudgyam iga-
zabb jussal ajánlani, mint tenéked, úgy
mint ki ezeknek halloja voltál; illendő
hogy olvasója-is legy, vajha meg tar-
toja-islennél!

Vegyed azért tölem ez csekély aján-
dekomat, olyan buzgo indulattal, mi-
neművel én nyujtom, ki magamat eret-
ted naponként fogyni nem bánom s'
idvelességedet előmozdítani minden vilá-
gi nyereségnél, drágábbnak tartom.

Teis pedig Számkivetettek serege,
míg e' puskában bujdosol, ne nehezteld
ez Arany Almát illatozni, s' lelki fő-
szédelgésid (csüggedezésid) között, ez-
zel magadat erősíteni. Ha én a' Sion-
ban kesergők közzül, csak egynehányan-
kat tudok-is meg vigasztalni, és
meg erősíteni, ez csekély Munkával,
elég

AJÁNLO LEVEL:

elég nyereségem leszén ennekem a'
Christusnak amaz nagy napján.

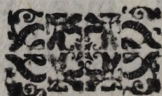
A' minden kegyeleninek Istene
pedig, ki hívott minket az ő örökké-
valo dicsőséggre a' Jesus Christusban,
titeket, kik egy kevelsz meg nyomor-
rattatok, az az Isten tegyen többel-
letessékké, erőssítsen meg, tegyen al-
landokká és áháratosokká. ő neki
dicsőség és birodalom,
mind örökké, Amen.

1. Pet. 5. 10. 11.

Iráni Debreczenben a' Szentek üldöz-
tetésének 1673 ben. 1. Aug.

A' kegyelem béki előtt minden nap éretted meg
jelenő Orátorod

KÖLESRI SAMUEL.

A'KE

A' KEGYES OLVASONAK, KEGYE-
LEM ES BEKESEG ADASSEK A' BEKE-
SEGNEK FEJEDELMETŐL AZ UR J.
CHRISTUSTOL!

K. O. Nenehested kérlek, ha egynehány dol-
gokról tudosítlak, minekelőtte ez kis Munkának
olvasásához fognal. 1. Mivel jól tudom nincsen
olly fent igyekezet, nincs olly tudos munka, melly
nek ocsárlói, nem találkozóznának; ugy el hiszem
ez jo szándékból, s' jo végre ki bocsátott mun-
kácskának is, lesnek irgalmatlan Cenfori; kik el-
len ezek a' páisok: 1. Nem világi hir név nagy
dicsőtség vadászás (tudgya az a' ki mindeneket
tud) hanem az Ur dicsősege s' a' gyengék épüle-
ti, végem ez Munkának ki bocsátásában. Ugyan
is én nem a' tudosoknak írtam ezeket (kik ennél
kül-is eleget tudnak) hanem a' tudományban cse-
csemőknek. 2. Fogadálomat akartam tellyesíte-
ni, mellyet az Ur előtt írtam volt, hogy edgyű
gyű írásom által-is tanítom az Isten Népet. 3. A'
jo alkalmatosságot sem akartam el véstegleni, s'
a' drága időt el tékozolni. 4. Reménlettem,
hogy ha egyebeknek nem-is, a' bujdosásban köny-
vektől meg fostartott gyengébb ajándéku Atya-
fiaknak segítségvel lehetek; azonban néha talán
még a' magokat tudosoknak tartok-is, ha csak ne
kon-nis belé tekintenek. Tudgya meg pedig a'
kemény ítéletű Cenfor, hogy soha ő olly kemé-
nyen engem nem censeálhat, s' alacsonbul mun-
káskam felől nem ítélni, hogy én ő nallánál alacson-
nabban ne állnék az én ajándekocskam felől.

A' KEGYES OLVASÓHOZ!

II. Ha valaki abban megűtköznék, hogy mindenik Predikationak külön titulusát adtam, arra azt mondom: En úgy tanultam s' úgy szeretem, hasznosnak is itilem, mert az illendő titulus egészen ki meríti a' dolgot s' az olvasó mindgyárt ebben veheti, mit várjon onnet.

III. Némelly Predikatiók hosszabbak, s' némellyek rövidebbek. Ugy vágyon. A' szükségesebbeket bővebben akartam ki adni; azonban az Monetanakis kellet kedvezni, mert sokra tölt volna.

IV. Mondhatná valaki: Homályos a' Typus és sok aprólek fogyatkozások estenek a' nyomtatásban. Igaz, de lám a' szurkos ersényben lévő arányat szeretik az emberek. Ostán nem olly homályos, hogy az kinek jó két láto szeméi vadsnak, el ne olvashatná. A' dérekaifabb fogyatkozásokat fel jedzettük a' könyv végén, a' többiek könyű el igazítani.

V. Hogy az egész könyvet, Arany Almának neveztem, Salamonból vöttem Peld. 25. 11. Bizony az Isten becéde drágább minden arany almánál. *Solt. 19. 11.*

VI. Egy titulus alatt néhol három tudományok is tractáltak. Végezetre K. O. ha mi jocskát talál ez Munkácskában, tulajdonics azért Istennek a' dicsőiséget; ha mi fogyatkozást, tulajdonics az emberierőtlenségnek; ha ezt nem akarad cselekedni, irj jobbat s' épületeffebbet. Az Ur a' csecsemők által is vigye végben dicsőiséget. Amen. Szerető atyádja az Urban. K. S. A' PRE.

Tanításomat, a' kegyelmek Becsületes
Neve alatt bocsátom ki, ilyen okokra
mögve:

Először, kegyelmekhez való hálá adó
woltomnak meg-mutatásáért, mert kegyel-
mekek enném, még Tokajban lakomában,
1671-ben becsületes hivatali adott volt (no-
ha én akkor annak, kötelességem miatt nem
szegedhettem) az után ujjban, keserves
számkivetésemnek idején, szeretetét meg-
újította s ujjban hivatali adott ebben az
szép Gyülekezetben való sz szolgálatra. Mi-
olta bé állottam - is e' nagy Aratásban, az ol-
ta - is edgyűgyű Tanításimat jó szível halgat-
ta, nevezet szerint leg első Apostoli kőszón-
attal bé kőszónó Tanításomat örömmel vót
te; méltónak írtam azért, hogy a' kegyelme-
tek Neve legyen eleiben függészve.

Masodszor, hogy emlékezetben hadgyam,
a' kegyelmek Szorgalmatos jó Gondvisele-
set, az Isteni Tiszta Tiszteletnek erejében s
bdivattyában való ki szolgálatása körül. Azon-
ban továbbis arra serkengetsem, hogy azon-
sz. Tűz gerjedgyen kegyelmekben. Az
Religio-nak Tisztaága s az *justitia*-nak iga

AJÁNLÓ LEVE L.

zánvaló ki szolgálata voltak eddigfen tartó. Oba
opi Isten gondviselése után, a' kegyelmerek R. A
publica - jának; azért mintket szemé fenyét, ugy
örizze kegyelmek továbbis ezeket.

Harmadfor, vigyáztam arra is, hogy miképpén
régén Sionból men: ki a' Törvény és a' jehove
beizéde jerusalemből E/4 2. v 3. Ugy ebből a'
mi kis Magyar jerusalemből, Debreczenből
follyanak ki az Izrael forrásának gyönyörűség
folyamati a' szomléd helyekbennis.

KARANCSI GÖRGY Urának - is nagy
kéffégét s' Iserénységét tapasztalván ez sz. Muu
ka körül, őszton volt oldalamban, a' hozzá fi
gafra.

Végye azért kegyelmek, oly szivel, miném
vel én ajánlom.

Végezetre, Becsületes Uraim, ajánlom kegye
meteket Istennek s' az ő kegyelmének beizs
dének; kívánván, hogy minden Tanácskozás
szolgálynak az Ur dicsőffégének elő mozo
tására s' ez helyben meg- telepedett Nyájjánna
megh maradására.

Iram Debreczenben 3. Napján Bőjt o
havának 16 73 ben.

Kegyelmeknek kész szolgája a' Lélekibod

KÖLESERI SAMUEL.

AAPOSTOLI KÖSZÖNTÉS.

I. PREDICATIO.

Rom. 1. 7.

1672. Jun. 26.

Mindeneknek, kik Romában vadnak, Isten Szerelmesinek, hivatalos Szenteknek: Kegyelem nektek és békeség, Istentől a' mi Atyáinktól, és az Ur Iesus Christustól.

Az Istentől küldetettet igaz Tanítóknak, ilyen őt Bélyegeit jedzette fel, a' Sz. Irásban szollo Sz. Lélek.

I. Bár Istennek nagy ajándékával dicsőíttetik is; még-is arra a' méltóságos hivatalra való magok méltatlanságát s' elégtelenségét megismérlik. Mozes azt mondgya, maga felől: Kicsoda vagyok én, hogy Pharahoz mennyek? Kijöv. 3. 11. Izméi. Nem vagyok ékesen szollo férfi, Kijöv. 4. 10. Jeremias is így szol: Ab ab Uram Isten, imé nem tudok szólani, mert gyermek vagyok én, Ier. 1. 6. Sz. Pál így: Kicsoda ezekre alkalmas? 2. Cor. 2. 16.

II. Ha Istentől Rend-kivül vagy Rend-szerint nem hivattatnak, nem futnak; (mint némelyek, Jer. 23. 21.) hanem Istentől várnak, mint Pál Apostol Rend-kivül hivaték, Rom. 1. 1. Mátyás Rend-szerint, noha sors által, Csel. 1. 23.

III. Nem magok hasznát keresik, (mint némelyek, Phil. 2. 21.) nem a' gyápját szeretik a' Nyájnak 2. Cor. 12. 14. hanem a' Lelek javát; szü-

zen akarják azokat, a' Völegény J. Christusnak be-
mutatni, 2. Cor. 11. 2.

IV. Nem magok Szeretettől indittatnak; hanem
a' J. C. *izorogató Szerelmétől* viseltetnek, 2. Cor. 5. 14.
Az Isten házának buzgosága, meg eszi őket, Solt. 69. 9.

V. Aldás vágyon az ő szájokban. A' Gerizim
hegyére, az Aldásnak hegyére mennek fel, *Törv.*
Sam. 27. 11. Olaj fa ág az ő szájokban, mint a' Noé
Galambjának, *Ter. 8. 11.* Egy szoval az Evangéli-
omnak tellyes Aldásával mennek s' köszönnék
be az Isten Népehez, *Rom. 15. 29.* Mind ez, őt
Bélyegek, bőséggel fel találtnak Pál Apostolbá;
Leg közzelebb a' Romaiakhoz, ilyen Apostoli
Köszöntéssel köszönnék a' fel vött leczkében:
Mindeneknek kegyelem es békeység &c. mellyel magát
Istentől küldetett Tanítónak, több bélyegeivel ed-
gyűt, meg mutatja.

*Summája az igéknek: Apostoli köszöntés. Avagy,
Kegyelemnek s' Békeiségnek kívánása.*

Részei ketők: 1. A' Köszöntetet személyek-
nek le-írása. 2. Az Apostoli köszöntés.

Az első részben, ezek vadnak: 1. Alattomban a'
Köszöntő vagy jött kíváno Személy Sz. Pál. 2.
A' Köszöntetet személyek, a' Romabéliek; kik
le-íratnak. 1. Lako helyekről, *Kik vadnak Ro-
mában.* 2. Minéműségekről, u. m. *Isten Szerelmest,*
Hivatalosok, Szentsék.

3. Mennyiségekről, *mindeneknek.*

Az második Részbén, a' Köszöntésben: 1. Az

kívánt

K Ö S Z Ö N T E S.

2. Azoknak Kutfeje és Forrása, az *Anya Istentől.* 3. Azoknak Csatornája, az *Jesus Christustól.*

MAGYARAZAT.

I. Kérd. Kicsoda az Köszöntő Személy?

F. Sz. Pál, ki az előtt Saulus vala, Csel. 13. 9. most
 J. C. szolgája, hivatala szerint Apostol &c. Rom. 1. 1. az
 előtt farkas, most szelid juh. az előtt, Isten káromla-
 ságborgató (az Isten népének gonoszt kíváno) és be-
 szótto, már, Könyörületességet nyert, 1. Tim. 1. 13. Ga-
 maliel lábainál tanult, Csel. 22. 3. de az után, a' mi-
 Gamalieltől soha meg nem tanulhatott volna, az
 harmadik Egben jobban meg tanult Sz. Pál. 2. Cor.
 12. 2. 3.

II. Kérd. kicsodak az Köszöntetett Személyek?

7. Tagadásképpen. 1. Nem az akkori Római Császárok, sem nem az Római Tanács, nem az hatalmasok, nem az tekintetefek. 1. Mers tudta (z. Pál) hogy azok őtet mind közföntésével edgyütt semmire becsüllettek volna. (Mint amaz Király, izinek midőn a Boldogságról írt Könyvet nyujtott volna, egy Tudos ember, azt felelé: Ném érkezem innak olvasására.)

2. Mert tudta, hogy nema' világ bölcseit, némes-
segit, és bealmafít hitta Isten erre a' kegyelemre és
békességre; hanem ez világnak erőtelenit, lőg
bolondit. 1. Cor. 1. 26. 27. Mert tudta, hogy a'
Császároknak. Királyoknak térdek merő, s' nem
őönnnyen hajol meg a' Christusnak; nem-is itilik
cok szűkseget a' Christus kegyelmére és békes-

ségere, *Solt. 7. 1. 2.* Allatás képpen. Azok a' kőszöntetet Személyek, kik Romában az Evangeliumi Vallásnak Valloí (*Professo-ri*) voltak. Kik leiratnak lakó helyekről, hogy abban a' régi Romában laktanak, a' melly Világ Fejének (*Caput orbis*) Világ Alsószonyának, (*Domina Mundi*) hivattatott, melly a' Daniel Propheciájában jelentetik, az Arany álló képnek vas és cserép lábain, (ez az Romai birodalom) *Dan. 2. 41.* Nema' mai i Roma, mellyet *Scaliger* nevű tudos ember méltán neveztet: *Acetum vini optimi, pessimi;* jó bornak igen rossz eczettyének, Mivel annak ezüst, falakká változott, tiszta bora, meg elegyítettet &c. *Esa. 1. 21. 22.*

A' honnét által láthatni, hogy noha a' Catholica (közönséges) Anya Sz. egyház, tellyeséggel el nem szakadhat, az ő Völégényétől a' Christustól; mindazáltal a' magános (*particularis*) Ecclesia, elszakadhat, mint a' Romai és azok az Ecclesiák, mellyeket Sz. Pál plántált volt, de ma ott a Mahomet vallása és egyéb tévelygések vadnak. Hejában való hát, a' *localis successio*val, helybeli követkekezéssel való dicsekedés; ha az igaz Tudománynak következése nincsen. *Non sunt sanctorum filii, qui tenent loca sanctorum; sed qui exercent opera eorum.*

Mindeneket, kőszönt Sz. Pál Romában, nem akar személyt válogatni, sem boldogot, sem szegint, jókivánságából nem akar ki rekeszteni.

Az Isten szerelmest, kőszönti, kiket Isten-is szeret, de ők-is szeretik az Istent, *1. Ján. 4. 10.*

K Ö S Z Ö N T E S.

S

Hivatalos, Szenteknek, mondanak, nem hogy mind azok letek volna; hanem a' szeretet Regula-ja szerint azoknak tiltettek Sz. Páltul.

III. Kérd. Mit kíván Sz. Pál az Rómaiaknak?

I. Két szocskában, minden kívánható s' várható lelki jó: *Kegyelmet s' békeiséget*. Ugyan is a' kinek kegyelmes' békeisége nincsen, semmie sincs; de a' kinek ezek megvadnak, annak mindene van. Itt meg kel jedzeni, hogy a' *Kegyelem* (χάρις) az irásban jedzi: 1. Istennek az *Meg-igazultakhoz* ingyen való jó kedvét, *Eph. 2. 5. Kegyelemből tartattak meg. Rom. 3. 24. Tit. 3. 7.* 2. Az Isten Lélekének Gyökér szerint és Gyakorlás szerint való kegyelmeit avagy ajándékait. (*Habituallia et Actualia charismata*) *Eph. 4. 7. 1. Cor. 1. 4.*

.. Az Isten segítő erejét (*assistentia* - ját) kiválképpen az Egyházi sz. szolgálatban, *1. Cor. 15. 10.*

.. A' Kegyelemnek ki szolgáltatását, *Jan. 1. 17.*

A' leczkében edgyik jedzés sem rekesztetik ki; de kiválképpen az Istennek ingyen való jó kedv-ejért s' Sz. Léleknek Ajándékért, vészi az Apostol.

A' *Békeiségben, Tágasabban*, minden joknak tel-yeisége értetik. A' Sidok közönetinek formája is sz volt: *Békeiség te neked, Ter. 43. 27.*

De szorosabban értetik: 1. Belső békeiség, avagy
° Leiki ismérnek békeisége, mely az Isten ael való meg-békélésből foly ki. Ez nevezterik, *min-ten értelmet felül mulo, Isten békeiségének, Phil. 4. 7. Jézus bekeiségenek, Jan. 14. 27. 2. Atyafiui Edgyesség*

A 3

melly,

melly, *Leleknek edgységének és béketség kötelének.* neveztetik. *Eph. 4.3. 3.Külső Béketség,* avagy az Isten Anya sz. egyházának virágzó állapattya, *Solt. 122. 6.*

Edgyik, sem rekesztetik ki a' leczkében, de az első érteik derekasban, mert a' nélkül semmi a' két utolsó. Amaz a' Kut fő, ezek folyamatok.

IV. Kérd. *Miért kívánnya, az Atya Istentől, és a' Jésus Christustul.*

F. *Az Atyatul azért mert az Atya Isten minden áldomásoknak kutseje, mint világosságnak Atya, Jác. 1. 17.*

A' Jésus Christustul, azért, mert ő is Isten és a' Jésus Christus, a' Leiki joknak Csarornája, mellyen az Atya származtattya mi reánk, a' kegyelmei és békeiséget.

A' mint hogy Adám által származot reánk mind a' Bűnnek, mind a' Büntetésnek gonosza; így a' Christus által származnak mi reánk a' leiki jok, a' kegyelem s' békeiség. Rom. 5. 19.

Három képpen származnak pedig a' leiki jok a' Christus által mi reánk:

1. *Efficaciâ Operationis, ut Caput Ecclesia,*

A' mennyiben Feje az ő Anya sz. egyházának, hathatoképpen munkálkodván a' Tagokban a' kegyelmeket, Eph. 1. 22. 23.

Efficaciâ Intercessionis, ut Sacerdos,

A' mennyiben Pap, Esedezésének erejével, Ró. 8. 34. Ki esedezik értünk.

3. *Efficaciâ Passionis, Szenvedésének erejével érdemlő képpen megnyerte az Anya sz. egyháznak az*

nak az Isten jó kedvét és kegyelmét. Innen vagy-
 nyon, hogy az Irásban minden lelki áldás és ke-
 gyelem az Christus által mondának nekünk ajándé-
 koztatni: Eph. 1. 3. 4. Eph. 4. 16. Ián. 1. 16. Eddig
 1. Magyarázatról.

T U D O M Á N Y O K:

I. Tud. Senkit a' mi jó kívánságunkból, ki nem kell
 megkefésztetni, valaki Hírnek cselédgye, vallásnak profeszora,
 hanem ha Istennek s' az Ő Ecclesiájának meg eskütt
 ellensége) Innét: Mindeneknek &c.

II. Tud. Alig vagy on oly tisztátalan meg fertezett
 nagy Varos, mellyben Istennek választott hivatalos szentei
 nem volnának, Innét: Kik Romában vadnak, Isten Berel-
 kesének &c.

III. Tud. Az Ecclesiának minden tagjai felől jól kell
 itelni, a' Beretelnek regulája Berint, hanem ha cseleked-
 ésekkel ellenkezőt mutatnának Igy itilt Sz. Pál. Isten Be-
 kesének, ugy mond, az az, ollyaknak kiket ugy
 utilem, szeret Isten.

IV. Kegyelem s' Békeséget csak Istentől kell kérni. In-
 nét: Kegyelem s' Békeség az Atyától.

V. A' Békeségnek Fundamentuma, a' Kegye-
 lem. Innét: elől tételek a' Kegyelem s' utánna a'
 Békeség. Ugyan is csak annak vagy on, lelki bé-
 kesége, az kit Isten kegyelmében vőtt.

VI. Minden lelki jókn k reánk bármaztato lelki Csator-
 mája az Ur Iesus Christus. Innét: Az Ur Iesus Christustól.

Ezeket a' Tudományokat, a' ki akarja keves
 munkával ki munkálodhattya. Az én fel tőt czé-
 comra tartozo derekas Tudomány az igékből ez.

Tud. Az Istenről küldetett Tanítónak. Apostoli közösséssel. Kegyelemnek s' Békességnek, két leg nagyobb lelki jóknak buzgó kívánságával, kell be köszönni az Isten Nyájának közre. Így cselekedet Sz. Pál a' felvőtt leczkében.

Igy többire minden leveleinek kezdetiben 1 Cor 1.3. Kegyelem néktek és Békesség Istentől a' mi Atyánktól és az Ur Iesus Christustul.

Igy Sz. Peter, Ja' környülmetélkedésnek Apostola, Az Istennek kegyelme és az lelki békeesség adássek néktek bőségesen. 1. Pet. 1. 2.

Igy, a' tiékokat látó János: Kegyelem és békeesség néktek, attól a' ki vagyon, a' ki vala, és a' ki élővendő és a' hű Lelkektől &c. Jel. 1. 4.

Maga az Ur Iesus, így köszönti Tanítványit: Békesség tiéktek, Ján. 20. 19. Így az Tanítványok is: Békesség ez háznak, Matth 10. 12.

A' Fő Pap az O Testámentumban így áldotta mega' Népet: Fordicsa a' Jehova az ööröziátte reád és adgyon bekeességet te néked. Szam 6. 26.

O K A I.

I A' Tanítók reßéröl. Mert ők magok is Kegyelemnek, békeességnek s' az Christus végére mehetetlen gazdagságinak Hirdetői; azért a' mit hirdetnek az Isten Nyájának, azért könyörgeni is kell. Eph. 3. 8. Esa. 52. 7. Eph. 3. 14. 16. 17.

II A' Nép reßéröl. Mert a' Nép, Kegyelem s' békeesség nélkül Istennek ellensége; sőt Istennélkül, Christus nélkül való. Colos. 1. 21. Eph. 2. 12. 13.

Azért, azon kel könyörgeni hogy Isten kegyelmében legyenek és Isten barátivá tchessék a' Népet.

III. A'

III. *A' Lelki jókre* s'éről. Mert ezek olyan nagy jók (a' kegyelem és béke) s'ég) a' melynél nagyobbakat, sem a' Tanító nem kívánhat, sem a' Nép nem várhat, mivel ezek, amaz *Unum Necessariumnak*, Egy szükséges dolognak, méltán mondathatnak, *Luc. 10. 42.* A' kinek Kegyelme s' Béke) s'ége vagyon, mindene van annak; de a' kinek azok mincsenek, bár egyebe, mindene legyen-is, semmije nincsen. Azért illy fő jókat, méltó kívánni.

IV. *A' Christus Jesus* s'éről. Mert ő nála találhatik fel, mind a' Kegyelemnek, mind a' béke) s'égnek Tellyessége. A' Kegyelemé, *Ján. 1. 16.* *A' Tellyességből vöztünk Kegyelmet Kegyelemért.* A' béke) s'égé, mivel ő ugyan Fejedelme a' béke) s'égnek *1. Pé. 2. 2.*

Ha azért az Istentől küldetett Tanítók, Kegyelem s' béke) s'ég hirdetők; ha a' Nép, azok nélkül Isten ellensége; ha nagyobb jókat ezeknél nem kívánhatni, és ha ezeknek a' nagy lelki jóknak Tellyessége az Ur Jesus Christusnál találhatik fel; illyen Apostoli köszöntéssel kell hát béke) s'égköszönni az Isten Nyájához.

H A S Z N A I.

I Oktatás. I. Ebből tecczik meg edgyikből, a' máj Uj T. Christus Jesus igaz szolgainak Istentől való küldetése és az Apostolok után való igaz és törvényes következések; hogy ha a' Sz. Pál s' több Apostolok nyomdokiban járván, azok tudományát s' praxist kövöven, illyen Apostoli köszöntéssel köszönnék béke) s'ég az Isten Nyájához.

köziben: *Kegyelem néktek és békeség Istentől a' mi Atyánktól és az Ur Iesus Christustól.* Ezzel, hogy egysdül a' kegyelem s' békeség Kút fejenél, az Atyánál és azoknak, lelki Csatornájánál, a' Iesus Christusnál, nem Agyaloknál, sem nem a' meg holt Szenteknél keresik a' kegyelmet, meg mutatják tudományoknak igazságát. Ugyan-is a' ki ezt, a' tudomást nem hozza magával, az házakban sem kell fogadni, a' házakoknak; sőt ingyen csak köszönni is nekik nem kell, úgy tanít Sz. János 2. Jan. 10.

En is azért, az Apostol nyomdokát s' tudományát akarván követni ebben-is, Istentől való küldetésemet s' rendes hivatalomat meg akarván ezzel mutatni, ebben a' Keresztyén Gyülekezetben, ezzel az Apostoli köszönettel köszönök béké:

Mindeneknek, kik Dél-vezében vadok, Isten Berelmének, hivatalos Szenteknek, Kegyelem és Békeség az Atya Istentől és az Ur Iesus Christustól!

Kegyelem és Békeség, ebben az Isten Városában lévő, minden Rendeknek: *Kegyelem és Békeség,* ennek a' Városnak Magistrátusának, mellyek által, tudgyon ki menni s' béjöni az Isten népe előtt! 2. *Kegyelem és Békeség,* a' Tanácsos Férfiaknak, mellyek által, az Isten népe meg maradásról való józan tanácsokat, adhassanak!

3. *Kegyelem és Békeség,* az Isten Nyájának hűség és Lelek Pasztorinak, hogy kegyelmet s' békeséget nyújtsanak az Isten Népének! 4. *Kegyelem és Békeség,* a' ti zia Religionak kutsejenek, az itt való Scholának s' abban Tanítóknak s' Tanulóknak!

I. *Kegyelem és Békesség, az iga alatt nyögő Kőtségnek; hogy kegyelmet találjon s' Istennel való békefésze legyen!*

Ezeken fellyúl a' Mósesnek áldását kívánom terjedni Istennek Népe. A' Csipke bokorban lakozónak jó kedve szálljon fejedre, *Deut. 33: 26.* Oltsámad legyen az örökké való Isten, alattad legyenek az ő örökké való karjai. Lakozzál bántorsággal, a' borók és gabonának földében, az Igeek adgyanak tenéked harmatot. Légyen a' Jehova a' segítségzednek paísa és a' te dicsőségednek fegyvere &c. *Deut. 33. 27. 28. 29.*

II. Ha külsőképpen boldogtalan s' Iga alatt vagyón-is hát az Isten Népe; de valóban boldog belsőképpen, mert kegyelme s' békefésze vagyó önéki, melly őtet egyedül teszi boldoggá. Ha külső boldog állappal nem virágozik-is (mivel azt csalhatatlan jelének sem tartja) mind azáltal, ugyan dicsőséges a' Király leánya beől *Solt. 45. 14.* Noha fehére kívül, de Bép belől, *Enek 1. 5.* Mert ezt a' belső szépséget Istentől kérik s' meg-is nyerik őnéki az ő öröklői. *Esa. 62. 1. 6. 7.*

III. Ebből tecczik meg edgyikből, hogy az Christus igaz szolgái nem Bérések; mert nem a' nagy jóvedelmek felől szorgalmazkodnak, hanem hogy a' leg drágábbjokban, u. m. Kegyelemben s' bekefészeben vegyenek részt az ő halgatojok. Ezért hajtyák meg térdeket. *Eph 3. 14. 16. Csel 20. 32.*

IV. Szabados ugyan testi jókat is kívánni de s' lelkiket elől kell tenni. Amazok senkit jobban nem

nem tchernek; Ezek u m. a' kegyelems' békesség
jóvá teszik az embert. Emezek, ganajok. *Phil. 3. 8.*
ezek, cserép edényben való drága kincsek. *2. Cor. 4. 7.*

II. *Házt. Vigálás.* Mivel boldog nép. a' mel-
lynek kegyelme s' békessége vagyon (bár külső-
képpen boldogtalan légyen is) próbáld meg, Isten
Népe. ha vagyone valami részed ezekben a' fő
jokban. jaj bizony annak a' Népnek, a' kinek nin-
csen kegyelme s' békessége, mert még az, Isten-
eliensége.

Két féle Bélyegeket számlállok elő. Csalható-
kat és Csalhatatlanokat. Amazokat, azért hogy-
a' kegyelem s' békesség áll orczájával meg ne esal-
lyad magadat. Ezeket, azért, hogy nyugtat-
hasd meg lelkedet azon, hogy Istentől kegyelme s'
békességet nyertél. Az Csalható jelek ezek:

I. *Az Ecclesia külső Privilegiomiban való Meg-nyugo-
vás;* mert noha azok meg kívántatnak a' Kegye-
lem Edényiben; de ha meg vadnak is valakikben,
nem csalhato jelei a' kegyelemnek s' békességnek.
Nem az, a' *Száo,* a' ki kívül olyan, hanem a' ki belől, *Rom.*
2. 29. Nem mind *Abraham magva,* a' ki annak mond
gya magát, *Ian. 8. 33.* Nem mind tartalik meg a'
ki azzal dicsekedik: *az Urnak Temploma, az Urnak*
Temploma. Ier. 7. 4.

II. *A' Vallásról avagy Hitnek Tudományáról Sájjal va-
ló Vallás ítélet.* *Matth. 7. 22.* Uram Uram; &c. nem is-
mérték ítéket. 23.

III. *A' köz dolgokról való vetélkedés, (disputatio de
rebus Adiaphoris)* *Rom. 14. 17.* *Az Isten országa nem*
áll ételeben italban. &c. IV.

IV. A' Christusért s' az ő Evangéliomajért való leg nagyobb Szenvédések (a' Szeretet nélkül) csálhat jelei a' kegyelemnek, mert ha Ember, a' testét a' tűzre adná-is semmi. 1. Cor. 13. 3.

V. A' hamis Vallásban s' Tiszteletben való Burzgoság s' Borgalmatosság is ilyen csálható jel. Matth. 15. 8. 9. Ez az nép Bájjal közelit én hozzám.

VI. Az Isten Törvényéhez való külső Engedelmeesség. Matth. 5. 20.

VII. A' külső Boldogelőmenetel is csálható. Deut. 9. 4. 5.

VIII. A' Világ fertelmességének elhagyása. 20. Pet. 2. 20.

A' Kegyelemnek s' Békeiségnek Csálhatatlan jelei ezek:

I. Az Istennek minden Parancsolatához való Bíves Engedelmeesség, 1. Jan. 2. 3. Ez által tudhatjuk meg, hogy Őtet ismérjük, ha az ő parancsolatit meg tartjuk, Luc. 1. 6.

II. A' jolelki isméretnek tanubizonyság tételéből származot Tisztaság avagy Sziveiség (sinceritas) csálhatatlan jele a' Kegyelemnek s' békeiségnek. 2. Cor. 1. 12. A' mi dicsekedésünk ez, a' mi lelkünk isméretinek tanubizonyság tetele, hogy tisztasággal forgolodtunk. &c.

III. A' Büntől való megtartozkodás avagy annak nem gyakorlása, praxísa. 1. Jan. 3. 9. 10.

A' ki Istenül Bűletett nem veszezik, az az nem bűvölt szokása, praxísa, gyönyörűsége, a' bűn tétel. 2. Tim. 2. 19.

IV. Az embernek meg vizsgálásra, examenre való kész

lo kész maga bocsátása. *Solt. 26. 2. Probálly meg engemet Jehova vizsgál meg az én veséimet.*

V. A' Kegyelemben való Nevekedés, *Jan. 15. 2. Meg uszít, hogy több gyümölcsöt teremcsen.*

VI. Az Isten Lelkében való Részesülés. *Ezen ismérjük meg hogy mi ő benne lakunk és ő mi bennünk, hogy az ő lelkéből adós mi nekünk. Jan. 4. 13.*

VII Az Atyafiakhoz való Szeretet. *Tudgyuk hogy a' halálból, által vitettünk az életre, meriszerettük az atyafiakat, 1. Jan. 3. 18.*

VIII. A' megjelenendő dicsőségnek fel emelő fővel való várása. *Rom. 8. 23. Miis, kik a' Sz. Leleknek Jengéit várjuk, fohazkodunk mi magunkban &c.*

Ez fellyeb első számlált Csalharo Bélyegekből, meg tudhatni, kinek nincsen része, ez nagy két lelki kívánt jokban, a' kegyelemben és békeességben; a' Csalharatlanokból pedig, kinek légyen csalharatlan jussa azokhoz.

III. H/3; Intés. I. A' Tanítokhoz. I. Kövessék a' Páfztorok Páfztorának, a' Christus Jesusnak, és az Apostoloknak nyomdokát, kik kegyelmet s' békeességet kívántanak, az Isten Népének, valakik azok közöttben mentenek vagy irtanak. 2; Nelégyenek Bálámok, ne átkozzák az Isten Népet. 3 Szorgalmazkodgyanak azon, hogy a' Népet Isten kegyelmében s' békeességében juttathassák.

II A' Néphez. Isten Népe légy azon, hogy kegyelem s' békeesség, légyen a' te nemeseb részed

Kerd. Mikképpen kell Kegyelmet és békeességet nyerni?

F. I. Könyörgés által, ha valaki bukálkodik bölcsesség nélkül, kérje Istentől, *Jac. 1. 5.*

II:

II. A' kegyelem s' békeiség Eszközeire figyelmezzél. A' Törvényre és annak tanubizonyosság telére halgassatok. Efa. 3. 20.

III. Kérjed a' kegyelem s' békeiség Hirdetőit, hogy könyörögjenek érted. Könyörögj a' te Segítségért a' te Uradnak Istenednek, 1. Sam. 12. 19.

Kérd: Miért kell szorgalmazkodni a' kegyelem s' békeiség nyereséért? F. 1. Mert ezek nélkül haragnak Edényei, haragnak fiai az emberek. Rom. 9. 22. Eph. 2. 3. 4. 5. Valánk természet szerint haragnak fiai, de kegyelemből tartatunk meg.

II. Mert a' kegyelem nélkül, semmi idvességes jut az ember végben nem vihet, de az által mindent. 1. Cor. 15. 10. Nem én hanem az Isten kegyelme. Phil. 4. 13. &c.

III. Mert, az Idvesség is egyedül a' kegyelem által adatik Csel. 15. 11. Hítségük hogy az Ur Jesus Christus kegyelme által tartatunk meg. Tit. 2. 11. Idvesség hoz kegyelemnek, mondatok.

IV. Haß. Vigasztalás. Boldog Nép, boldog Ember hát, a' kinek az Isten kegyelmében s' az lelki békeiségben része vagyon, bár külső képpen szegény s' iga alatt nyögő is, csak legyen belső képpen hitben s' kegyelemben gazdag. Ugyan is, Isten az alázatosoknak adja az ő kegyelmét, Jac. 4. 6.

A' kinek kegyelme s' békeisége vagyon, mindenkori lakodalma lehet szívében, mivel, semmi karhoztatása nincsen. Rom. 8. 1. Isten véle meg békeltet, 2. Cor. 5. 18. Csalhatatlan bizonyossága vagyon, a' Dicsőségnek országa felől is.

Tudom kinek hittem, és bizonyos vagyok benne, hogy az
 ő nalla le sőt kincsemet, meg tarthatja amaz napra. 22
 Tim. 1, 12,

Bé rekesztem tanításomat, Pál Apostolnak ama
 edelséges szavaival: Sid. 13 20. 21.

A' minden kegyelemnek s' békeségnek Istene. ki a' ha-
 lálból ki hozta a' juhoknak az örökké valo testamentumnak
 vére által valo nagy 'Pasztorat a' mi Urunk Iesus Christust.
 Tégyen titeket tökéletessekké, minden jó cselekedetben, az ő
 akaratiának cselekedetire, cselekedvén ti bennetek azt a'
 mi ő előtte kedves, s' Iesus Christus által, kinek, dicsőség
 mind örökkön örökké Amen.

Hű PASZTOR

HŰ PASZTORTŰKÖRE

Avagy

Olly edgyűgyű Tanítás, melyben
minemű méltóságos Tisztei legyenek a'
lelkeket igazán legeltető Egyházi
szolgáknak, világosan le rajszoltatik.

Mellyet,

Midőn Sz. Tisztinek gyakorlásához fogott
volna a' Debreczeni K. Gyülekezetben,
másod ízben, predikállott s' az követke-
zendő tizenket árkusokon levő Tanítások-
kal edgyűtt, edgy buzgo halgatojának kíván-
ságára s' ugyan annak örömmel adott kölcsé-
gével ki bocsátott.

K Ö L E S E R I S A M U E L

A' Debreczeni K. G. ed-

gyik Tanítója.

Ajan?

AJÁNLO LEVELECSKE.
AZ ÚR BESZÉDENEK BUZGÓ ŐRÖM-
MEL VALÓ HALGATÁSABAN, LELKET GYÖ-
NYÖRKÖDTETŐ FARSANGNAK

Becsületes GUTI SZŐCS MARTON
Uramnak.

Debreczen Városának edgyik, igaz
Tagjának.

*A' minden kegyelemnek személy valogatás
és szemre való hanyas nélkül östrogato safa-
ról, a' SZ. Lélek Istentől, Hűben a' minden
lelki kegyelmekben való gazdagulást, kívánok.*

CHristusban jó akaro Aryámha! Midőn ren-
des hivatalom berint, ez el mult jajjal emli-
tendő 1672 dik estendőben egy alkalmatossá-
gal az Új Templomban Tanítást tőtem volna, az
Isten Népe szabadulásának Elől járó Hopmesteré-
ről, a' mélységes maga meg alázásáról. 2. Chron.
12. 73. Mivel a' Templomból ki jöttünk (meg
illetődvén a' kegyelmed lelke, Isten jó lelkétől)
noha az előtt lemminémű ismeretségem nekem
kegyelmeddel nem volt, egy Czédulájában, így
íra: T. B. K. U. Ez mostani kegyelmed predikálá-
san s' síves Tanításán, szívem ugyan repezett; mellyhez
képest, igen hasznosnak iulném Nemzetünk hasznára, ki
gyomtatásat, sok lelkének fel buzditására; ha kegyel-
med kiadgya, én kölcégemet tőle nem bánom, kegyel-
med engem tudásíron felolle. Akkoron igirele: tő-
tem

AJANLO LEVELECSKE:

nem vala kegyelmednek, hogy fépen leírván, en-
 gedek kívánságának; azonban a' buzgoság úze
 nevedvén kegyelmedben, az után fémben lé-
 vén velem, szabad akarattya ferint arra igiré ma-
 gát, hogy nem csak azt, hanem több Predikációi-
 mat is egy kis könyv formában ki nyomtattattya,
 mellyeket én forgos dolgaim között el késítvén,
 kegyelmedisz követezendő tizenkét árkusokon
 lévő Tan táfimat magakölcségével ki nyomtattatta.
 Még vallom, hogy az kegyelmed buzgosága hoz-
 ta naptényre ez csekely munkát (mert talám
 mais több irásim között, csak halgatná) Ha-
 zazért valami háfnoskát bídogalhat innét az Isten
 népe, melto hogy kegyelmedre áldást mondgyon
 eretes' ő ők emlékezetben maradgyon neve. En-
 guylátom, nem a' Világ nagygyti, hanem a' föld
 nek alázatosi, nem a' külsőkeppen gazdagok, ne-
 mossok, hatalmasok; hanem a' világnak szegényi,
 de a' hitben gazdagok vélik a' Christus bebedet,
 kik közzül valonak magát lenni, el hisem nem
 szegényi kegyelmed meg vallani. Ne felejtse el
 Isten toha a' kegyelmed munkás feretesit, mel-
 lyet az ő nevéhez mutatott; Lobogjon to-
 vábbis a' kegyelmed jo cselekedeti-
 nek szövetneke, hogy mások is
 annak világánál lássák mi
 volna tiétek.

Kegyelmed Hüinek Segítője.

KÖLESERI SAMUEL.
Gond.

1 Tim. 4. 16.

Gondor visely magadrol és a' tudományrol, maradgy meg ezekben mert ha azt mivelènded, mind te magadat meg tartod, mind azokat, a' kik tégedet halgatándanak.

2. Tim. 2. 15.

IGyekezzel Istennek elõtte kedves lenni, és olly munkás, ki meg ne fégyenüllyön, és ki igazán halogassa az igazságnak befédet.

2. Tim. 4. 2.

PRedikállyad az igét, rajta legy mind alkalmas, mind alkalmatlan időben: feddõdgyél, dorgálodgyál: incsed a' halgatókat minden szelidseggel és alázatossággal.

1. Pet. 5. 4.

MIkor meg jelenendik, amaz Pástro rokna Fejedelme, el vészitek a' dicsõfõségnek amaz fonnyadhatatlan koronáját.

H Ű PA:

HŰ PÁSZTOR TÜKÖRE. 71

II. PREDIKATIO.

Ján. 21. 17.

1667ben. 29. Jun:

Monda néki Iesus: Legeltesd az én juhaimat.

A' Szent Írás neveztetik, néha *Regulanak* (ca-
nonnak avagy *sinor mértéknek*) mely szerint kell
járni minden rendbeli embernek; Gal. 6. 16. Valakik
ez *regula* szerint járnak. &c Neha, *Tükörnek*, mellybē ki
ki életének tisztaságát, mind maculáját meg láthat-
tja, Jac. 1. 25. Ha ki be tekint (mint valami tükör-
ben) a' *Sabadságnak törvényében*.

Mivel pedig, széles ez világon lévő Emberek
Négy Rendszerben vadnak, u. m. Polgári, Egyházi,
Iskolai és Ház-népi Rendszerben, a' Szent Írás *Re-
gulajok és Tükrök*, melly szerint kell járni s' mago-
kat ki nézni mint egy aczél tükörbő; En mostan
az Egy-házi Emberek (s' leg-közelebb ma-
gám) eleiben tészek egy aczél tükört.

Alkalmatossága ez leczkénék ez: Háromszor
tagadta vala meg-Edes Idvezítőnk szegény
Péter Apostol, Matth. 26. 69. &c. Ennek a' hár-
mas, meg-Tagadásnak, hármass kérdést vét el-
lenében Idvezítőnk, melyekre hármass feleletet
adészen a' meg-elet Péter, Ján. 21. 15. 16. 17. *Simón
Jónának Fia, Beret sz engemet? &c. Te tudod Uram, hogy
Beretek tegedet. &c.* Melly hármass Vallás tetel
után, következik az Aczél-Tükör, mellyből Sz.
Péter Egyházi Tisztái mi légyen, meg láthattya:
Legeltesd az én juhaimat.

Summa: Egyházi Szolga avagy Hű Pásztor A-
B czél

czél-tükör, mellyben a' Pásztorok Pásztora mind Méltóságot, mind Terhet részen Sz. Péter s' minden igaz Tanítokvállaira.

Részei. 1. Parancsоло személy, ki a' Fő Pásztor, az Ur Jesus Christus. 2. Maga a' Parancsolat avagy Tükör. *Legeltesd az én juhaimat.*

Az első részben: 1. A' Parancsоло személy. *Jesus,* 2. A' személy, kinek a' parancsolat adatik: *Peter.* 3. A' Parancsolatnak Modgya, *monda.*

A' másodikban: 1. A' Parancsolat' *Legeltesd.* 2. Czéllya, *juhaimat;* & 3. Azokhoz való jussa s' közü a' Ghrístusnak: *En, &c.*

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérd. *Kicsoda ez a' Parancsоло Személy?*

F. Az, a' ki neveztetik, *Pásztorok Fejedelmének.* 1. Pét. 5. 4. *Juhoknak nagy Pásztorának,* Sid. 13 20. *Lelkek Pásztorának* 1. Pét. 2. 25 Egy szóval az, a' ki minden Pásztoroknak parancsol, az Ur Jesus Christus. Ezen kívül senki a' Lelki Pásztoroknak nem parancsol, a' mennyiben Pásztorok, mivel egyenlő méltóságúak Tisztekre nézve, noha különböznek ajándékokra nézve. *Matth. 20. 25. 26 27.*

II Kérdés: *Az Sz. Péter Elsősége, ki jöje' ebből a' parancsolatból: Legeltesd?*

F. Semmiképpen nem. 1. Mert nem annyira Méltoságnak, mint Terehnek (*non tam impositio Honoris, quam Oneris*) vállaira való, rétele volt ez. 2. Nem csak Peterre, hanem a' több Tanítványokra-is bízott az, *Matth. 28. 19. 20.*

19. 3. Ha az Legeltetésnek parancsolása Elsővé
vagy Pápává, tőtte volna Sz. Pétert az Ephe-
susbéli Vének - is mind Pápák lőttek volna, mert
Sz. Pál azon Görög szoval *πρωματευ* inti őket,
hogy legeltessék az Istennek Nyáját. Csel. 20. 28.

4. Hog pedig Magájénak, *En juhaimnak*, mond-
gya a' Christus a' juhokat, ebből teczcik meg,
hogy Sz. Péter nem volt Ura azoknak a' juhoka-
nak, hanem csak Tűköre. 1. Pét. 5. 2. 3.

III. Kérd. Mit téssen az Christus juhait legeltetni.

F. A' Christus juhainak Legeltetése ilyen
négy dolgokat foglal be magában: I. A' még
nem térteket, Meg téríteni: el küldelék tege-
det, hogy meg nyissad azoknak szemeket, hogy meg térí-
csed a' sötétségből a' világosságra, Csel. 26. 17. 18.

II. A' meg térteket meg erősíteni. Erősítés meg
a' te atyádszait, Luc. 22. 32. Csel 14. 22.

III. A' Vigasztalás nélkül valókat, Meg vigás-
talni, hogy azok Sionban sírnak, azokat meg vigasztal-
lyam. Efsa. 61. 3.

IV. A' Lelki ismeret akadékit meg oldozni s'
az elfáradotnak alkalmas időben szolgaltatni az Igét, Efsa
50. 4.

Ez négy Sarkokon forog az egész Egyházi
szolgálat (Ministerium) s' az legelteti igazán az
Christus juhait, a' ki Lelkeket térít, meg térte-
ket, erősít, keferedetteket, vigasztal, kétség-
torkában lévőket, urban igazít.

IV. Kérd. Kik értenek a' juhokon s' miért mondata-
nak Christuséinak (én juhaimat)?

F. A' Christus Jesus beszédét halgato s' tudományát követő Választottak, ján. 10. 4. 16. Christus-einak mondatnak, 1. Mert az Atya néki adta azokat, ján. 17. 9. 2. Mert nagy árron váltotta meg azokat. 1. Cor. 6. 19. 20. Nem ti magatoké vagtok, hanem árron vétettetek meg. Ez a' rövid magyarázat.

T U D O M A N Y.

A' Christus Iesus jühai (választottit s' meg váltottit) igazán Berető Hű Pástornak kötele s' fő Tiszt, a' Lelkeknek legelietése. Innét: Legeltesd.

Szent iárs béli helyek: Legeltesétek az Isten Anya Sz. egyházat, melyet maga vérén beret, Csel. 20 28 Legeltesétek az Isten seregét; 1. Pet. 5 2.

Adok s'ivem berint való Pástorokat, kik legeltesnek tudománnyal és értelemmel, 1er. 3. 15. Enek. 2. 16. a' liamok között legeltetik.

O K A I.

I. Mert, Szükséges Tisztek ez a' Christus Szolgainak. mind az Isten Parancsolattjára nevezve, Ha prédikállom az Evangéliomot, a' sükség kénberit. Iaj pedig énnékem, ha az Evangéliomot nem prédikállom. 1. Cor. 9. 16. Mind az mennyiben az, Eszköze az Idvességnek; tecczet Istennek hogy a' bolond prédikálás által tarcsa meg a' hívöket 1 Cor. 1. 21.

II Mert, az Egyházi Szolgák Titulusi (nevezeti) azt kívánnják: Ugyanis hivatnak Pástoroknak, a' legelietésre nézve, Ezéch. 34. 7 8. Ör allokna, a' vigyázásra nézve, Jer. 6. 27. Dajkáknak, a' lelki nevelésre nézve, 1 Thess. 2. 7.

III. Mert, ebben áll az ő igaz bölcsesége, ha lelkeket tudnak nyerni, a' ki lelkeket nyer bölcs az. *Peld.* 11. 12.

IV. Mert ha külföldben cselekedznek, ez életben Bálvány Pásztoroknak neveztetnek *Zach.* 11. 17: az élet után a' Lelkeknek vérés markokból kivánaya elő lsten. *Ezech.* 3. 18.

H A S Z N A I.

I. Oktatás. I. Az Egyházi Szolgálat méltóságos de terhes munkás hivatal, mert juhoknak legeltetése. Jákob a' Lábán juhait mikor legeltette nappal a' nagy hévség sújtotta, ezeztaka a' hideg eméltette s' az álom távol volt az ő szemétől, *Ter.* 31. 40. Így van dolgok a' Legeltető Pásztoroknak, sok álmat kell megszakasztani, sokat kell nyughatatlankodni.

Nem lán logatás s' henyélés hát a' Prédikátorság, a' mint ez a' vak világ álitva, hanem megizzasztó. Munkás ugyan-is lelkeket téríteni mesterségeknék mestersége. (*Ars Arrium*) *Conversio animae, majus miraculum Creatione mundi.* *Aug.*

II. Az hát az igaz Pásztor. a' ki nem csak magát legelteti. (elődik) hanem a' Nyájat, *Ezech.* 34. 2. 3. 4.

III. A' Lelki Pásztorok legeltetése, nem rekeszti ki a' halgatoknak magok lelkére való gondviselést. Nem jó így okoskodni: *Legeltesse a' Lelki Pásztor az én lelkemet, gandom less nekem is az én testemre;* mert ezen az uton bizony el kárhazol, hanem tudom, mint fárad is lelked körül az Egyházi Szolga.

IV. A' leg hűségeseb Tanítónak vagyón mélységes maga meg áházására valo Mátérja ez iránt. Oh mely gyakorlatlanokebben a' Lelkek legelgetésének mesterségében!

II. *Házt. Vízgalás.* Ebből az Tükörből meg láhatni, kicsoda légyen a' lelkeket igazán legelgető Lelki Pásztor; de hogy világosbat mutasson ez a' Tükör, im ilyen tízenkét Bélyegeit íeszem le az Irásból a' Hu Pásztorinak:

I. Kész szível nem kéntelenségből legelgeti a' Christus nyáját, én nagy örömezt költök és magamat is adom a' ti lelkeitekért. 2. Cor. 12. 15. Nem kénszerítéshöl, hanem örömezt 1. Pet. 5. 2. *Non desperatio facit Monachum.*

II Mindenek felet, a' mások Lelke idvesséjét ohajtya, *Atyámfiai az én szívemnek jó kívánsága és Istenhez valo könyörgésem az Izraelért, nekik idvességekre vagyón.* Rom. 10. 1.

III. Mérész s' buzgo az Isten ügyében, mint Moses Kijö. 32. 19. Sz. Pál Athenásban, Csel. 17. 16. 22. Nem hunyorit a' Bűnhöz s' bűnösökhöz; bár Athenában, bár gazdag Városban légyenek-is azok. Nem hízelkedik, Elihunak amaz mondása szerint: *nem tudok hízelkedő beßéddel élni, mert ha csak kévéssé élnek-is velle meg ölne az engem, a' ki teremtet.* Job. 32. 22. *Luther Márton,* midőn Vormatiában citáltatának, ilyen *Resolutio*val volt: Ha tudnam hogy mindenik findelyén a' házaknak egy egy ördög ülve is, még-is bé mennek Vormatiában. Ugy vagyón.

nyon a' Világ a' Buzgoságot, Bolondságnak
szin-mutatásnak hja, de az nem egyéb hanem
csak Festus negédes szemre való hanyása. Bo-
londozol te Pál. Nem bolondozom. Nemes Feste, hanem
bolondságnak beszélit szollom. *Eccl. 26. 24.* Egy bo-
lond a' hű Páziör, lelkében forro Apollós, *Csel. 18. 25.*

IV. Ellenben, a' maga ügyében szelidalázatos,
1. Tim. 12. 3. 2. Tim. 2. 24. 25.

V. Alkalmatos a' Tanításra, *2. Tim. 2. 24. Mal.*

VI. Mert külömben az ellenkezőket meg nem
száfolhatná-

VII. Jozan Tudomány és értelmű. *2. Tim. 1. 13.*

VIII. Fedhetetlen Eletnek Példája; *Testitsatok*
meg magatokat, kik bordonzatok a' Iehova edényit, *Esa. 52*
u. Legyetek Tuköre a' Nyájnak. 1. Péi. 5. 3. Szük-
séges dolog hogy tiszta kéz legyen az,
melly a' mások mocskát le akarja törölni. *Con-*
tionatoris vita, Concionis anima. Gregorius.

IX. Meh modgyára munkálodo, nem henyé-
dő olvasásban gyönyörködő, *1. Tim. 4. 13. 15. 2.*
Tim. 2. 15.

X. Tanítását az Erőssekhez és erőtelenekhez
alkalmaztatni tudo, az öregeknek vastag eledelt, a'
gyengéknek tejet adó. *1. Cor. 3. 1. 2.* a' lelkében el-
maradotnak alkalmatos időben mondot ígét szol-
gálható. *Esa. 50. 4.*

XI. A' jó lelki ilméretnek tanubizonysága az ő
hicsekedesének materiája, *2. Cor. 1. 12.* Nem az
embereknek kedvekben való létel, *Gal. 1. 10.*

XII. Alázatos lelkű, s' alázatossággal tanító;

szolgálat az Urnak nagy alázatossággal, Csel. 20. 19.

XII. Ha lehetséges volna, a' maga lelkét is kiadná az Isten népének épületiért. 1. Thess. 2. 8.

III. Haß. Intés. 1. Az Egyházi Szolgákhoz. Legeltetések, a' Christus Jesus gyenge juhocskáit. Tölcsérek bé a' szolgálatott, mellyet az Uról vőrtetek. Coloss 4. 17.

Kérd. Mivel kell legeltetni az Christus juhait.

F. 1. Az Istennek Minden ki jelentetett Akarattyaival, Csel. 20. 21.

2. Csak a' Meg-felzítetett Christust kell hirdetni. 1. Cor. 2. 2. 1. Cor. 3. 11. 12.

3. A' szoros Evangeliomi kegyes életet kell a' halgatoknak mindenek felett commendálni, Tit. 2. 11.

Kérd. Mimonon kell legeltetni a' Christus juhait.

F. Tilztán, nem elegyítve 2. Cor. 2 17. Nem emberi bölcseségnek hitető savaiban, hanem a' léleknek meg-mutogatásában 1. Cor. 2. 5.

2. Buzgovan. Szükség, hogy az Oltárról vőtt sén meg illesse ajakokat az Esaiásoknak. Esa. 6. 6. 7. Egyéb aránt ha ninesen buzóság Tűze benne (Deest ignis, deest ignis, a' mint Latimerus panaszkodik vala egykor) sem magokat, sem másokat fel nem indíthá tyak. NB. Azért, kell a' Tanítónak könyörögni azon hogy Isten melegitse meg az ő szivét, hogy ő-is halgatoinak sziveket, buzóságnak úzével gyujthassa fel.

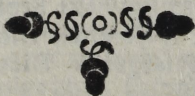
3. Maga I-ki experientia-jából, tapasztalásából kell tanítani, mert az a' legh jobb Tanító, a' ki érző-
első

elsőben a' maga lelkében azoknak az igazságok-
nak lelki izit, a' mellyeket egyebek eleiben ad.

IV. A' ki lelket akar legeltetni; ne prédikállyá
magát; Egy rudos Ember, midőn világi dicsős-
ségét keresne egy tanításában, másban pedig,
Isten dicsőségét; így szól: *Heri Bernardum, hodie*
Mesum Christum proposui. Tegnap magamat, ma a'
Jesum Christum prédikállottam.

II. *Intés.* A' Néphez. I. Isten Népe, ha vis-
gálni akarod Tanítódat és proba köre vonni (no-
ha nem volna szabad a' lelki Atyáknak erőte-
lenségeket s' lelki meztelenségeket is fel fedez-
ni *Chammal*, *Ter. 9. 22.* ha ugyan vizsgálodni a-
karsz, vond erre a' Proba köre, ha igazán legel-
teriké a' Christus juhait, nevezet szerint, a' fel-
lyebb elő számlált tízenkét Bélyegeket, ha fel-
találad benne; tarts az olyanokat Hű Pász-
toroknak. II. Ha lelked ismeretiben még győ-
ződte, hogy ilyen a' te Lelkednek Pásztorá,
Izerezd s' becsüld őtet. Kérünk titeket atyámfiai,
hogy becsülljétek a' kik munkálkodnak ti közöttetek, és nek-
tek előttetek járok az Urban és intenek titeket. Azokat
felette igen szerelmeseknek tartsatok az ő munkájokért.

1. *Toeff. 5. 12 13.* Amen.

26 EGY-HAZISZOLGÁ- LATNAK SIKERETLEN-VOLTA

III. PREDIKATIO.

Ier. 6. 29. 1672ben. 1. lül.

Megégettetett a' Fuvo a' tűztől, meg emészte-
tetett az On, hejában olvaszt olvasztván
(1. i. az olvasztó mester) mert a' gonoszok ki
nem szaggettának.

Noha Isten a' maga végét, mindenkor el éri,
akár kik köziben küldgye az Egyházi szol-
gálatot, mert magát abban s' az által meg dicső-
ti, mindazáltal az Egyházi Szolgák az ő Vége-
ket az Népre nézve, nem mindenkor érik el.

Kertőt mondok s' állatok: 1. Hogy Isten a'
maga Végét, u. m. Dicsőségének meg mutatá-
sát mindenkor el éri az Egyházi Szolgálatnak a-
kár kikhez való küldésében. Bizonyára miképpen
le száll az első és ho az Egből és oda vissza nem tér, ha-
nem meg részesíti a' földet és azt mivel hogy az föld terem-
jen és az mag vetőnek magot adgyon és kenyeret az éhező-
nek. Ugy legyen az én bűszödem, melly az én fámból ki
mégyn, nem tér vissza üressen, hanem meg cselekeessi a'
mit akarok és szerencsés legyen a' kikhez küldöttem, Esa. 55.
10. 11. 2. Cor. 2. 15. 16.

Ugyan-is Isten az Egyházi Szolgálatnak fog-
natosságában, Kegyelmének Dicsőségét; fike-
retlenségében, igazságának Dicsőségét mutat-
sya ki.

II. Hogy az Egyházi Szolgálat, a' Tanitora,
a' az

a' az Halgatókra nézve, nem mindenkor érie
el kívánt Véget, a' fel vőtt leczkéből s' az kő-
veikezendő tractából ki fog tegezzeni.

A' HÚ PASZTOR TŰKÖREBEN, a' Chri-
stus juhait igazán legeltető Pásztor bizonyos Bé-
lyegeiről s' Minéműségiről le írjuk. Ha kérde-
né már valaki: Vallyon az ilyen ajándékokkal
fel ékesített Isten embere, el érie mindenkor
az ő Véget, u, m. A' lelkeknek meg térítést;
azoknak meg erősítését; meg vizsgáztatását, és
akadekinak el igazítását; ez a' fel vőtt Leczke
arra tanít, hogy nem mindenkor, mert, a' Fuvó
meg égettetett a' tűztől. &c. de a' gonoszok ugyan ki nem
Bágyattak.

Summája a' Leczkének: Egyházi Szolgálat gyű-
möltestelen és sikertelen volta, a' leg hűségeseb,
munkásabb Tanítókra nézve-is, okával edgyűt.

Részei Kettők: I. Egyházi Szolgálat Sikertelen-
sége. Meg égettetett a' Fuvó &c,

II. Annak Oka. Mert a' gonoszok: &c.

I. Kérd. Kicsoda s' miért nevezetnek Fuvónak?

F: A' ki fellyebb v. 27. Őr állonak mondatott,
ugyan az, Fuvónak mondatik itt, t. i. jeremiás
Prophéta, Noha az Egyházi Szolgák, sok szép
nevezetekkel neveztetnek a' tellyes sz. Írásban,
u. m. Angyaloknak, Isten embereinek, &c. mind-
azáltal sohol több helyen ézzel a' csudálatos ne-
vezettel nem neveztetnek; nem-is ok nélkül,
mert sok szép dolgokban hasonlok a' Fuvókhoz
ez Egyházi Szolgák:

I. A'

28 SIKERETLEN VOLTAI

I. A' Tanítok, *Fuvok*, Mert valamiképpen a' Fuvóval szokták a' tüzet fujdogálni s' gerjezgetni; Igy a' Tanítok azok, kik az Isten Lelkenek, a' halgatok szívében esett szikráeskáját addig fujdogallyák, hogy azt fel gyújtják az Egyházi szolgálat által. *Nemde nem gerjedez valaé mi bennünk a' mi szívéünk, mikor az írásokat magyarázná minélünk.* Luc. 24. 34.

II. *Fuvok* űk, Mert ha néki gyulad is a' tűz van haszna a' Fuvónak; ha meg látsodnék a' Tűz, ismét azzal kell funi, égve és lobogva tartani, Igy a' Tanítok tartják égve s' lobogva a' kégyelem tűzét, mind magokban s' mind a' halgatókban 2. Tim. 1. 6.

III. *Fuvok* űk, Mert, mikor az Ur nevében kiáltanak (*fel emelik szavakat mint a' hangos trombita Efa. 58. 1.*) az ű Vékonyok, mint a' Fuvo úgy jár, nagy erővel viszik vegben az ű szolgálattokat. Valamiképpen a' Fuvo, ha meg likad, ki menven a' szel belőlle alkalmatlan a' Tűz gerjesztésére; Igy a' Munkás Tanítok, addig epekednek, egyszer csak meg likadnak, meg hálnak. Mint a' gyertyák, másoknak világolván, magokat meg emésztik.

IV. *Fuvok* űk; mert a' Fuvon hideg szellő is jő ki, azonban a' Fuvo által hevítettik a' vas; Igy a' Tanítok hivesítik is a' bűn miatt izzado lelki ismérteket; a' buzgoság nélkül való fagyos lelküket pedig, melegítik s' gerjesztik.

II. Kérd. Micsoda értetik a' Fuvónak meg égésén az On-

az Onnak meg emestésén s' az Olvasásonak hijában való olvasásán?

F. Ezek a' szollásnak nemei az Ercz nemekkel báno Mester emberektől vétettek; mintha mondaná: A' Prophetának jeremiasnak minden munkája a' Sidok Meg-jobbitása körül, fikeretlen volt, noha ereje s' élete fogyásával dajkáldott környűlöttök. Az Olvasó nevezet szerint értetik a' Propheciát, mert noha kifejezve nincsen itt az Olvaszto, de bé foglaltatik ez szokban: Olvasván hijában olvaszt t. i. az olvaszto. Hasonló szollás vagyon, Ter 50. 27. Kit drága kenetekkel meg kenének t. i. a' kenettel kenők.

III. Kérd. Mit téssen a' gonoszoknak ki nem szaggatása?

F. Az Egyházi szolgálatnak a' megátalkodot hitetlenekre nézve való fikeretlen volta; mert noha ezeket a' konkolyokat igyekeznek ki szaggatni a' hű Tanítók, de ugyan nem szaggatathatják ki azokat,

T U D O M Á N Y.

Meg esik az gyakorta, hogy Isten, a' leg munkásabb s' hűségesebb Tanítókat-is, ámbar magok meg emestésével s' életek fogyatásával foglaldgyanak-is az Egyházi Szolgálatban, de ugyan nem tésti sikeresé foglaldásokat a' megátalkodott hitetlenekre nézve. Jeremias valóban munkás s' hűséges Propheciát volt, de ugyan csak hijában olvasztott az az hijában foglaldott az megátalkodott nép körül.

Ezen Jeremias látván az ő foglaldásának gyű-

gyümölcsrelen voltát, ilyen keferves panaszol-
kodásokra fokadott ki: Kinek Bollyak és kit kérjek
hogy ballyak? Imé környül mételetlen az ő fülök és nem
balhainak, imé az Urnak Bava nallók gyalazatban va-
gyon, nem gyönyörködnek abban. Ier. 6. 10. Ismét má-
sutt: Az Urnak Bava énnékem mindenkor gyalazatom-
ra és csufolasomra vagyon. Ier. 20. 8.

NB. Nincsen nagyobb keferúsége a' hű Tani-
gonak, mint midőn sok munkái után is láttya,
hogy gyümölcsrelen az Istennek szőleje.

Nem tudja magátul vagyone' vagy másannan.

Ide tartoznak ez nevezetes helyek: Esa. 53. 12.
Ezech. 2. 4. 5. Ezech. 3. 7. Esa. 49. 4. Matth. 23. 37.

O K A I.

I. Isten Réßéről. Mert az Egyházi szolgálatnak
hathatóságá egyedül Istentől s' az ő Lelkétől függ,
nem a' Tanítoktul. A' Bél ott fu, a' hol akar. Ian. 3. 8.
Pal plantal, Apollo öntöz, Isten ad nevedest Cor. 3. 6.

II. Az Egyházi szolgálat réßéről. 1. Mert; (*Mini-
sterium non est causa naturalis sed Moralis Conversionis ho-
minum*) az Egyházi Szolgálat né Természet szerint
munkálkodik a' Lélek körül mint a' Tűz a' Fa
körül, hanem Erkölcsei képpen, (*moráliter*) int-
vén a' jora s' el intvén a' gonosztul. 2. Mert az
Egyházi szolgálat, néha olly helyre küldetik, a'
hol nincsenek választottak. Ciel. 13. 48. v. ö. 46.
nem csuda ha ollyan helyen sikertelen.

III. Az Egyházi Szolgák réßéről. 1. Ne dicse-
kedgyenek az általok meg terítettetteknek sokaságá-
ban. Sz. Pál el hitte vala magát az Isteni látások-
nak sokaságával 2. Cor. 12. 7.

úgy

Ugy a Tanítók el hinnek magokat, ha sok lelkeket téríthetnének meg.

2. A Szaporodás, Aldás volt az O T. de sok Sz. Afzszonyok magtalanok voltak, mint Sára, Anna; így sok munkás Lelki Pásztorok lelki magtalanok, nem szülhetnek lelki fiakat Isten számára.

3. Akarja Isten őket próbálni, ha örülnek-e a mások munkájának előmenetelin. Jan. 3 30.

IV. A Népréséről. 1. A' lelki vakság. 2 Cor 4. 3. 2. Az lelki el hagyattatás, minémű vala a Saulé. 1. Sam. 28. 6.

V. Az Isten Bölcsesége réséről; mellyel gyakran azt cselekeszi, hogy kisebb ajándékuakat nagyobb előmenetellel coronázzon meg. Mint p. o. Amos csak baró pásztor volt. Am. 1. 1. de minémű menydörgő Propheta volt. Péter, halász, de csak egy predikálására is három ezer lelkeket térített meg. Három ezer szer is predikállanak némelyek s' meg is egy lelket sem téríthetnek meg.

H A S Z N A I.

I. Haßon Oktatás. 1. Nem kell hát csudálni, ha a' leg tudosabb s' munkásabb Tanítóknak foglalatodása fikeretlen, ha lelki fiak szülésével Isten őket meg nem örvendezteti, mert ez gyakran meg eset s' más nem csuda ha meg esik. Ki volt jobb Predikátor jeremiasnál, Sz. Pálnál, sőt az Christusnál? de még is kevesen tértenek meg tanításokra, ha a' meg téretlenekkel egyben vertyűk? Nem csuda ha ma a' nagy roppant Városokban nagyobb része a' Nepnek meg téretlen. Mert a'
Pro.

32 SIKERETLEN VOLT A

Propheták s' az Apostolok mi nálunknál tudós-
bak s' buzgobbak voltak, úgy mint kik az Isten
csalhatatlan lelkétől igazgattatnak; még is így pa-
naszolkodnak: *Kicsoda hiszen a' mi predikáltunknak*
és a' Iehova karja kinek jelent meg? Efs. 53. 1.

II. Nem csuda hát ha nagyobb része ez Világ-
nak el kárhozik; mert a' Világnak edgyik része
sült Pogányság, a' ki Napot, Holdat, sőt Őrdő-
gőt tisztel, másik része Mahomet döglegyes Val-
lásán vagyon; harmad része Sido valláson, kik
a' Christus keresztiének ellenségei; negyed része
keresztyén, de ennek is nagyobb része Bűn em-
bere után halgato. Mind ezekben semmi fike-
re nincsen a' Ministeriumnak. Csak igen kicsiny
a' Christus Nyájja; a' mely őtett halgattya, Luc.

12. 32.

Kérd. *Miért hogy az Evangéliom predikálásának kez-
detiben többen tértenek meg mint ma?*

F. 1. Mert akkor Uj tudománynak lázczoz
az Evangéliom s' az Ujság kedves az emberek-
nél, Marc. 1. 27. *Micsoda új Tudomány ez?* Az em-
berek Athenasbéliek, ujságnak kívánoi, Csel. 17.

21. *Ián. 5. 35.* Ma immár meg untak az emberek,
ezt a' jozan tudománt s' fül viszketőkké lőttek

2. Tim. 4. 3.

II. Mert ma nem-is olly erőben, hatalomban
és a' Léleknek meg mutatásában predikáltatik az
Ige. 1. Cor. 2. 4.

Kérd. *Az hamis Tudomány s' feslett életű Tanítónak
forgolódása lehet-e fogadás?*

F. 1.

F. I. Mert akkor Új Tudománnak láczczos az Evangelium s' az Ujság kedves az embereknek. Marc. 1. 27. Micsoda Új Tudomány ez? Az emberek Athenasbéliek, Ujságnak kívánoi. Csel. 17. 21. 1. Tim. 5. 35. Ma immár meg unták az emberek ezt a józán tudomást s' fül viszkedőkké váltak. 2. Tim. 4. 3. II. Mert ma nem-is olly erőben, hatalomban és a' Léleknek meg mutatásában predikáltatik az Igé. 1. Cor. 2. 4.

Kérd. Az hamis Tudomány s' feshelt életű Tanítónak forgolódása lehet-e fogados?

F. I. Az Ő Tudománya, ha hamis, senkié meg nem téríthet, mert a' hamis tudomány igaz hitet nem szerezhet az Emberben.

2. Ha feshelt erkölcsű, lehet fikere az Ő forgolódásának. A' kik a' Moses Békében ülnek, valamelyeket néktek parancsolnak meg tartsátok, de az Ő cselekedetek Berint ne cselekedjétek, Matth. 23. 2. 3. Jübás nem fogatik ki a' többi közzül: El menvén gyümölcsöt teremcsetek és a' ti gyümölcsötök meg maradgyon. Jan. 15. 16. A' rühes kezű Ember által vehetett mag, jó gyümölcsöt, hozhat. Mindazáltal a' tisztá tudomány és fedhetetlen életű Tanító alatt, nagyobb előmenetelt s' áldást várhatni mint az Világi és szentségtelen alatt.

II. Haß. Intés. A' Tanítókhoz. 1. Ne bocsátsák a' kezeket, ne esüggedgyenek el azon, hogy fikeretlen az Ő forgolodások. Ha semmit nem fognak is Peterrel, vessék meg az Evangeliumnak hálóját, Luc. 5. 5. Ha kösziklán szántanak-

is, ha a' Törvény szánto vasával szántják-is a' kőszikla szívűeket, velsék bé amaz rotharaglan maggal. idővel arának. *E/s. 49. s. 2. Cor. 2. 19.* Ha meg hal is a' Gyermekek, de meg fizetnek a' Dajkának. Ha a' Betégmeg nem gyógyul is, meg lesz az Orvos jutalma; Igy a' Tanítók boldogsága. 2. Cselekedgyék tiszteket, bizzák Istenre a' ki menerelt, mert Pál plántálhat, Apollós öntözhet, de csak Isten adhattya az nevededést. *1. Cor. 3. 6. Amen.*

JO SZO.FOGADO GYŰLE- KEZET TŰKÖRE.

IV. PREDIKATIO.

jac. 1. 21.

1672ben. 3. jul.

Vegyetek bé belidséggel, a' bé oltott beűsedet, melly meg tarthattya a' ti lelkeiteket.

Mi legyen Tiszti az igaz Egyházi szolgának a' Népre nézve az Hű Pásztor Tűkörében meg mutogatam; Mi legyen Tiszti a' jo szo-fogado Népnek, Tanítójára nézve, már azt mutogatam meg a' fel vőtt leczkéből.

Summája. Jo szo-fogado Gyülekezet Tűköre az Egyházi szolgálatra nézve. Avagy Apostoli Intés a' bé oltott beűsednek bé-vételére.

Részei. 1. Apostoli Intés a' bé oltott beszédnek bé vételére. *Vegyetek bé.* 2. A' bé vételnek Modgya. Okával edgyűt: *belidséggel, meg tarthattya a' ti lelkeiteket.*

MA...

O SZÓFOGADO GYŰLEKEZET 35
MAGYARAZAT,

I. Kérd. Mit téssen bé venni a' béoltott beszédet?

F. A' Jesus Christus Tanubizonyosság-tételét bé-
venni avagy az Evangeliumi Igazságot el hinni
s affelől bizonyos lenni, a' ki bé veszi az ő tanu-
bizonyosság-tételét a' valóban el hitte, hogy az Isten igaz lé-
gyen. Ián 3. 33. 2. Szívesen engedni annak a' Tu-
dománynak. Szívetek szerint engedtetek e' tudomány-
nak formájának, Rom. 6. 17. Egy szóval Bé-venni
a' béoltott beszédet annyit téssen, mint annak
hitelt adni és annak engedelmeskedni. Bé-ven-
ni, mint a' jó föld bé veszi a' Magot, Matth 13.
3. az első. Sid. 6. 7. úgy az Isten beszédének
elki magvát és elsőjét bé kell venni.

II. Kérd. Mit kell érteni a' béoltott beszédet?

F. A' Törvénynek és az Evangeliumnak Tu-
dományát, mellyben az Istennek egész ki jelen-
gett akarattya bé foglaltatik, a' Törvényre és annak
Tanubizonyosság-tételére halgalsatok. Esa 8. 20. Egy szó-
val a' Beszédet eresz az Istennek Minden Tanu-
sát, Csel. 20. 27. Ki nyilatkoztatott akarattya, Deut.
29. 29. Béoltotnak mondatik: 1. Mert az hű Egy-
házi szolgák olyanok mint valami Olaj kerék-
eknek forgolodása által, az Ige az emberek szívé-
ben bé oltatik, és pláncaltatik. 1. Cor. 3. 6. 2. Mert
s mind szerint, az által oltatunk a' Christusban s' szület-
tetünk ujjakká, 1. Pet 1. 27.

III. Kérd. Mikképpen kell bé venni?

F. Szelidséggel az az: 1. Tanulni akaro szível,
mert a' mint a' Tanítónak szelidséggel kell taníta-
ni a'

hi a' Népet 2. Tim. 2. 25. Így a' Népnek-is szelidséggel kell bé vennie az Igét. 1. Cor. 4. 21.

2. Felelemmel, arra tekintek, a' ki az en beűsedemet rettegi. Eja. 66. 2.

IV. Kérd. Míképpen mondatik az be oltott Beűsed megtartani a' lelket?

F. Nem úgy mint Fő Berző Ok, hanem mint Eszköz, a' mennyiben Istennek hatalma az idvesítésre. Rom. 1. 16. Ezért mondatik: Idveség, Evangeliumának. Eph. 1. 13.

T U D O M A N Y.

A' jó szofogado, jó izzo hállo Népnek s' Gyűlekezernek lelki köteletségében áll, hogy az ő hű Pásztorai által eleiben adatott Istennek Törvényében s' Evangeliumában bé foglaltatott Igéjének tellyes hitelt adgyon és annak szive szerint engedgyen. Jacob Apostol erre nohatya az ő el szellett Sido atyafiait a' leczkében.

Szent írásbéli probák. 1. Theff 1. 6. 7. 1. Theff. 2. 13. Phil. 4. 9. Phil. 2. 12. Rom. 6. 17. Deut. 5. 27.

O K A I.

I. Az Isten véűséről. Mert ő a' Fő Törvény kiado, kinek hatalmavan a' megtartásra és azoknak el vesztésére a' kik bé nem vészik az ő beszédét. Jac. 4. 12. Egy Monárcha meg boűllyá az ő törvényének meg vetését; sokkal inkább ez a' Törvény kiado, ki a' királyok eleiben-is törvényt szab.

II. Az Egyházi Bolgák véűséről. Mert ők Isten Szájai a' Néphez Jer. 15. 19. Az Isten Szájára pedig a' reakező

O SZOFOGADO GYŰLEKEZET 73
és kell figyelmezní és a' mi az ő szájából származik bé kell venni. A' ki a' Tanitokat halgatja, Isten halgatja, a' ki azokat még veri, Isten veri meg, Luc. 10. 16.

III. Az Isten beßéde réßéröl. 1 Mert lelket meg tartható beszéd az, a' mint a' leczke mondgya: meg tarthatja a' ti lelkeiteket. 2 Mert örök élet beßéde. Ján. 6. 68. 3, Mert, meg békéltetésnek beszéde, 2. Cor. 5 19. 4 Mert, Igáságnak beszéde. He. Jac. 1 18. Azért békel venni.

IV. Mert az Engedelmesség leg kedvesb ajánlék Isten előtt. 1 Sam. 15. 22.

H A S Z N A I.

I. Haß. Feddés. 1. Fekete szénnel jedzi meg az a' Tudomány az Engedetlen Gyülekezereket, kik a' hű Pásztorok által a' mindenható Isten nevében eleikben adott Isten beszédnek, sem mitelt né adák, sem anák nem engedelmeskednek. Ilyen vala regen a' Sidok Synagogája: A' Botot mellyet Bollontál minékünk a' Iehova nevében, nem akarjuk töled hallani, hanem azt cselekeßßük a' mi kiármazott a' mi Bánkból etc. Jer. 44. 16. 17.

Meg kell valanunk orczánk pirulásával nagyobb részént ilyenek valának a' Magyar Országai Ecclesiák, minekelötte Isten az ő Igéjének arany Gyertya tartóját azokból ki mozdította volna. Az Egyháziszolgálat olly becselénységben jutott vala, hogy annak hiteles' böcsületi Izinte számkivetésben ment vala. Sokan ezt mondgyák vala a' hű Tanitoknak: jertek el, verjük

meg ötet nyelvel, ne halgassunk az ő szavára. Ier. 18. 18. Ezekre illik Sz. István Protomartyr menydörgő pirongatása: *Ti környül meteleiten bívú s'fulú emberek.* *Urc. Csel. 7 51.*

II. Meg jedzi azokat-is kik hallják az Igét, gyönyörködnek abban, csiklandoz fülök annak halgatásában, de azt nem cselekefzik, *Ezech. 31.*

32. Illyenek váának a' mi Predikátorokban valogato, sokszor érdemeitleneknek applaudáló Magyarink. Illyenek a' kik az egő s' világos szövétneknek világánál csak ideig örülének, mint a' gyermekek a' szalmá tűznek, *Ján 5 35.*

III. Meg jedzi azokat-is, kiknek ha lelki fekélyeket az Törvénnel érdeklettek a' hú Tanítók, *Papjokkal Bemben Bőttek, Hof. 4 4.* A' jannesek s' jambrefek ellenek állottak, *2. Tim. 3. 8.* Végre minden igaz oknélküi rajrok ki adtak.

II. *Haß. Vísgalás.* Probáld meg ha te szelidséggel veszedé, hiszedé, a' bé oltott beszédet s' annak engedszé szived szerint, illyen Bélyegek-ből: I. Ha lelki szükségednek derekas érzése s' a' lelki ajándékoknak telhetetlen kívánsága nagyon lélkedben, *1. Pé. 2. 2.* ha olly mohon kívánod az Isten beszédét, mint a' meg éhezett kis gyermek a' tejét, II. Ha amaz Egy Szükséges Dolognak tartod Máriával az Isten beszédének halgatását s' szivedben való szedegetéset, *Luc. 10. 42.*

III. Ha világi szorgalmazásról valo gondolatodat otthon hagyod, mikor Ige halgatni megy
mert

JO SZOFOGADO GYŰLEKEZET 39
mert azok a' löviskek, meg fojtyák az igét,
Math. 13. 22.

IV. Ha úgy halgatod mint elő Isten s' nem hal-
lando ember belzédet. *1. Tess. 2. 13.*

V. Ha az Isten Belzédét a' Világ aranyánál,
felyebb szereted. *Solt. 119. 72.*

VI. Ha az Igének nem csak halloja, hanem
ugyan cselekedője vagy. *Jac. 1. 25.*

III. Haß. Intés. 1. Vegyétek bé minden sze-
lidéggel a' bé oltott belzédet, ha jo szo hallo
s' fogado Gyülekezetnek nevével Izerettek dicse-
kedni. Tölcserek bé ebben Tanítóitoknak örö-
mét. *Phil. 2. 2.* 2. Vegyétek bé az Isten Belzé-
dének mindenik részét, mind a' Törvényt, mind
az Evangéliomot, a' Feddést, úgy mint a' Vigas-
tatást. Mint David bé vővé a' Nathan feddését.
2. Sam. 12. 10. 13. Theodosius Császár is békelsé-
gesen szenvedé, mikor Ambrosius Püspök *excom-*

municála Ne legyetek olyanok, mint a' kik
papjokkal szemben szöknék. *He. 4. 4.*

3. Vegyétek az Isten követését hordozó köve-
teket, mint az Isten Angyalait. *Gal 4. 14.*

1. Ellenvetés. Bevennem mind az Igét, mind az
Ige hirdetőt de hoßsan predikáll?

F. 1. Vadnak olly kiválképpen való alkalma-
toságok, melyekben hoßszan kell tanítani, mint
Sz. Pál mikor Jerusálemben menne, ejsélig pre-
dikállá, *Csel 20. 7.* 2. Félő hogy valamiképpen
csupa Test s' Vér ne légy, a' ki ennyire irto-
zol az hoßszu tanítástul, mert szinte olly mo-
hon

hon kellene venned az Isten beszédét, mint a' hofszu lakadalmat. Lám fél nap s' továbbis unalom nélkül ülhetz az pohár mellett.

II. Ellenvetés. Mindennap hállom.

F. I. Mindennap eszel kenyeret s' még sem unod azt meg; hát a' lelked kenyeret? *A' meg elégedett inye tölt ember még a' mézet is tapodgya. Péld. 27. 7.*

III. Ellenvetés. Bé Venném de semmiképpen nem vetelem.

F. I. Könyörögi Lydiaval, nyíssa meg Isten Szivedet. Csel. 16. 14. 2. úgy a' Tanítok lábainál szüntelen Mariával. Luc 10 39.

Kérd. Micsoda dolgok indíthatnak engem az bé áltott Beszédek szelidséggel való bé vételére?

I. Mert akkor kell s' addig világosságban járni míg világosság vagyon, lelki sötétség-is következhetik. Ján. 12. 35.

II. Mert az Isten Beszéde Lélek eledele, hanem veszed, éhel ölöd meg magad, mint a' ki kenyeret nem eszik, Jer 15. 16. Sőt ugyan edd meg az Isten beszédét, mint Ezechiél, Ezech. 3. 1. János Jel 10. 10.

III. Mert sok Atkokat hoz Emberre annak bé nem vétele, Deut. 28. 47. 48.

IV. Mert a' ki az Isten bizonyágtételét bé veszi, Istent a' hiszi valóban igaznak lenni. Ján. 3. 33.

V. Mert, amaz csapások az kerülheti el. Jel. 22. 18. 19.

VI. Mert az fogattatik bé amaz örökké való hajlékban. Luc. 16. 9. Beszed-

O SZOFOGADO GYŰLEKEZET 41
Eszedbe vegyed a' mellyeket mondok. Ad-
gyon azért az Ur értelmes tenéked mindenek-
ben. 2. Tim. 2. 7. Amen.

EZECHIEL KÖVETSEGE IZRAEL HAZAHOZ. V. PREDIKATIO.

Ezech. 33. 11. 1672ben: 10. Jul.

Mondgyad nékiek: Elek én, az Ur Isten mon-
dása: ha gyönyörködöm a' hitetlen halála-
ban, hanem hogy a' hitetlen meg térjen az ő
utáról és éljen. Térjetekek meg, térjetekek meg
a' ti gonosz utaitokról, és miért halnatok meg
O Izrael haza!

Mivel azt tanítám a' Hű Pástor Tukorében,
hogy az Egyházi szolgálat áll elsőben: his a'
még meg nem térteknek meg terítésében; szük-
ségesnek itilém az Meg térésről való Tanítást.
Keresztelő János s' Urunk is ezen kezdették.

A' Prophéták is örökké ezzel harangoztak a'
meg térni nem tudo Népfüleiben. A' Magyarok-
nak is egy ennél szükségesebb nincs.

Oh bár csak egy juhocska jőne bé a' Christus
Aklában ez edgyűgyű Tanítás által, elég nyere-
ségem lenne! En az Isten követségét el mon-
dom, a' többit az Urra bizom.

Kiváltképpen való Commissio (parancsolatot) adott

CS

vala

vala Isten Ezechielnak v. 7. s 9 hogy legyen hűséges őrálló Izrael házában és az Istennel pártolodo (v. 9.) Sidok parvarkodása alól mentse és igazítsa Istent, jelentvén nékiek hogy Istenre nem verhetnék, mert elküvéssel izeni. hogy nem gyönyörködik az hitetlenek halálában, csak terjenek meg.

Summa. Ezechiél követsége Izrael házához.

Részei. I. Istennek esküvéssel meg erősített Indulattya a' meg-térő bűnösökhöz. *Elek: 66.*

II. Meg térésre Serkentő ősztönözés.

Az első részben vagyon; 1. Egy Tudomány: Nem gyönyörködöm az hitetlen halálában. 2. Annak Meg-erősítése: *Elek én.*

A' második részében. 1. Intő haszon: Térjetek meg. 2. Indító Ok: Miért halnátok meg Izrael háza?

Ez az lecke azért egy egész, noha rövid, de fontos Predikatio. Látsuk Magyarázattját.

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérd. Nem ellenkezik Isten magával, holott itt azt mondja: Nem akarja a' hitetlenek halálát.

Másutt. Péld. 1 26. Enis a' ti nyomorúságokban meg nevettek és meg csufollak, mikor el jő a' ti félelmetek?

F. 1. A' Sido Bőtűben így vagyon: Nem gyönyörködöm. Nem úgy: Nem akarom. Nagy külömbség vagyon a' gyönyörűség s' akarat között; mert az igaz Biro akarja hogy a' Gonoszitévők meg büntettségének érdemek szerint, de nem gyönyörködik benne mikor a' Hohér őket kihozza, hanem szánnya, sőt meg is sirattya.

2. A'

2. A' Hitelessen halálát, vagy úgy kell gondolni, mint a' Bűnösnek Nyavalyáságát, vagy mint az Isten Igasságának Munkáját. Az elsőben Isten nem gyönyörködik semmiképpen; az utolstó akarja mint igaz Biro. 3. Meltán neveti meg Isten azokat, kiket keze ki terjesztve hívott a' boldog állapotban s' nem mentek ő hozzá, mert nem az Isten szerelme, hanem a' nyomorúságnak süllye, tekeri ki belőlök az Isten keresését.

II. Kérd. Ha Isten nem gyönyörködik a' hitelessen halálában, nincsen hát Egy atallyaban való meg vétés (Ab-Voluta Reprobatio)?

F. 1. Erre, némellyek azt mondgyák, hogy Isten nem szoll itt az örökké való halálról, hanem a' fegyver által való testi halálról, 2. Né gyönyörködik Isten a' hitelessen halálában, t. i. ha még tér. 3. Engedgyúk meg, hogy nem csak az idő szeri fegyver által való, hanem az örökké való halál-is bé foglalatsék; innét nem következik hogy nincsen meg vétés, mert vagyon Istennek javallo Akaratya (Voluntas Approbans) mellyel, nem akarja hogy valakik el vesszenek, hanem az igazságnak ismételre jussanak. 1. Tim 2. 4. De vagyon El végezö s' végben vivö Akaratya is (Voluntas Decernens cr. Efficax) P. o. javallotta Isten, hogy Adam meg állyon az épségben, ezokáért parancsolatot-is adott néki s, fenyegette-is halállal, ha el esik; de nem végezte volt s' nem is vitte végben, hogy meg állyon, mert ugyan-is kicsoda áthatott volna ellene az ő akarattyának? Isméc

Ismer: jerusalem romlásán való sírása az Christusnak, nem Crocodil sírása volt, (a' mint a' szegény Calvinistákra fogják némellyek) mert noha a' Christus, mint Isten nem végezte el az jerusalembeli Sidok meg térését, de azt hogy meg térjenek javallotta s' parancsolta is és mint az Új Testamentomnak Szolgája szívesen kívánta is. Ezenképpen ebben a' Leczkében jelenti Isten, melly kelemetes s' kíváncsú dolog lőtte volna ő előtt, ha az Sidok meg tértek volna; de ebből az Isten javallásából nem következik, hogy elég megvertetett Sidok nem lőttek volna.

III. Kérd. Miért e küszik Isten s' miért Magára?

F. 1. Azért esküszik, hogy mi hozzánk ereszledvén, hitünket erősítse, (mert mi annak szoktunk hinni, a' ki előttünk valamely dolog felől igazán meg esküszik) *O beator, quorum causa Deus jurat. O miserrimos, si nec juranti Deo credimus!* Tertullianus. 2. Magára azért esküszik, mert nincsen nagyobb magánál sem mennyen, sem földön. Az Isten mikoron igéretet tenne Abrahámnak, mivel hogy senkire magánál nagyobbra nem esküdhetnek, ő magára esküvék. Sid. 6. 13.

Eddig a' Leczke első Részének Magyarázatáról, mellyből ez a' Tudomány:

TUDOMÁNY.

A' hitetlen Ember Vesszedelmében s' kárhossztyában Istennek egy csöpp gyönyörűsége sincsen. Innét: Nem gyönyörködöm, a' hitetlen halálában.

Ezen tudomány bizonyítatik: Ezech. 18. 23. Vallyon gyönyör-

gyönyörködve gyönyörködöm én, a' hitetlen halálában,
az Ur Isten mondása. v. 32. Mert nem gyönyörködöm a'
meg halonak halálában, azt mondgya az Ur Isten.

A' Tudománynak Meg mutogatási (Demonstraciones Doctrinae)

I. A' hitetlen Ember kárhozattában való nem
gyönyörködése Istennek, ki tecczik: Az ember-
nek az első teremtsében. Igazzá s' tisztává való terem-
téséből. Ezt találtam, hogy az Isten csinálta az embert
Igazzá, de ők kerestének sok salálmányokat. Pred. 7. 29.
Ugyan-is miért teremteté volna igazzá, ha ve-
szedelmében gyönyörködöt volna.

II. Az Eset után az Emberekhez való Szerelméből.
Mert nem bánt úgy az emberrel, mint az el esett
Angyalokkal, kik között edgyet sem vőtt fel,
a' veszedelem mélységéből; de az Emberek köz-
zül sok ezereknek Meg-tartásnak Bárkáját készí-
tett. Soha Isten az el esett Angyaloknak egy
Prophetája által-is, ezt nem izente: Térjetek meg,
térjetek meg, &c. de izente számtalanszor az em-
bereknek.

III. Az Veszedelem el kerülésének Eszközeinek rendezé-
séből. Mert azért rendelte az Egyházi Szolgá-
latott, a' sűrű Tanításokat és számtalan paran-
csolatokat: parancsolat után parancsolat; tanítás után,
tanítás, egybér is kevés, másbér-is kevés. Esa. 28. 10.

IV. Amaz hatható Fel kiáltásokból. Oh vajha
éhesek volnának, meg érienék ezt, meg gondolnak az ő
múltsallapattjokat. Dent. 32. 29. Oh vajha éhesben ve-
hetted volna, avagy csak ezen a' te napodon, a' mellzed
a' te békefégedre tartoznak! Luc. 19. 42. V

V. Hogy Isten nem gyönyörűségében kárhoztartya az embereket innét tecczik meg: Mert semmit a' Bűnön kívül nem gyűlöl és ha valakit gyűlöl csak a' bűnéért gyűlöl. Nem ily Isten vagy ki gyönyörködnyél a' hitelenségben, nem lakik té nálad a' gonosz, gyűlölöd minden gonosz cselekedetet. Solt. 5. 5. 6. Habak. 1. 13.

VI. Még a' meg verteknek is Isten az ő Lelkének nagy ajándékot adgya, melyet nem cselekednek, ha kárhoztartásokban gyönyörködnek: u. m. őket meg világosítja, a' mennyei ajándékokat vélik meg kösoltartya, a' benső lelekben részesekké teszi, az Isten 10 besejét s' az jövőendő világnak erejét vélik meg kösoltartya, Sid. 6. 4. 5. Ily drága jokat reájok nem tekozlana, ha gyönyörködnek kárhoztartásokban.

Ellenvetés. Ha nem gyönyörködik az emberek veszedelmében, hat miért nem változtartya el azoknak siveket, mi az oka hogy mind nem iavezzi az embereket, hissem meg cselekedheinté?

F. 1. Erre némellyek hamissan felelnek (az Arminianusok) azt állatván, hogy némellyek azért nem kárhoznakel, mert veszik az Istennek néki-ek adatott kegyelmét; némellyek meg vetik: De ez nem egyéb volna, hanem az Meg téresnek és az Idvességnek Dicsőséjét csupán csak embernek tulajdonítani. 2. Az igaz felelet Sz. Pálnál vagyon: A' kin akar könyörölni, könyörül a' kit pedig meg akar keményíteni, meg keményit. Rom. 9. 18. Urunk is ezt támogatya: Iol vagyon Atyam

Ugyam, mert e' volt a' te jó kedved, Matth. ii. 26.
 gyűszoval, a' minthogy a' mi Hitűnknek fun-
 damentoma ez: Ő mondotta. Ugy a' mi Enge-
 lmeiségűnknek s' jóvá hagyásunknak funda-
 mentoma ez, ő akarta:

H A S Z N A I.

I. Haß. Czafolas. Czáfollja ez Tudomány a-
 pokat, kik azt kenik az igaz Reformatus Kere-
 ztyénekre, mintha azt állatnák; hogy az Isten
 egyetlen és gyönyörködik az Emberek vesze-
 elmében; sőt a' Bűnnek is Oka volna:

F. 1. Ezéchiél követségéhez tartják mago-
 kat, el hívén hogy Isten olly könyörűlő, ki egy-
 neg téző bűnös halálában is nem gyönyörkö-
 dik. 2. Az Bűnért erősen bosszút álló Isten,
 nem oka a' Bűnnek. *Deus non est Author peccati, cu-
 us est Ulter.* Efféle Calumniák csak Vallásunk
 gyűlöltetésére valók; mert Vádoloink, magok
 nem hiszik, hogy illy Isten nélkül való Emberek
 volnának, hogy illy keptelen dolgokat vallanánk.

II. Haß. Oktatás. 1. Ha Istennek semmi gyö-
 nyörűsege nincsen a' hirtelen halálában; ma-
 gok menthetetlenek hát a' hirtelenek, kik az ő
 bűnökben elvesznek. Hijában mutatnak Istenre-
 Oh Izrael a' te veszedelmed te belőled nagyon. Hol. 13.
 2. Hejában vádollyák a' Sátánt-is, mert noha
 ő kifizető, de ő csak sugal, nem kénserit senkit
 a' bűnre vagy akarja vagy nem az ember.

III. Haß. Rettentés. Nehézíti ez a' Tudomány
 azoknak a' vakmerő embereknek dolgát, kik az
 Isten

Isten jovoltának s' idveiségekben gyönyörködő Szereimének ellene állának. Isten magát szinte úgy meg dicsőíthetné kárhozattokban, mint idvezítésekben. Oh, hogy nem szégyenlik meg magokat! Oh az Isten jovoltának gazdagsága, miért nem indítja őket meg térésre!

IV. *Hat. Intés.* 1. Ha nyomorúságokban esel, ne vedd Istent okul, ne vádold Istent, hanem a' magad bűneit. Ugyan is, *nem sine serim vér az Ur, sem banattal nem illeti az emberek fiait, Sir. 3. 32.* 2. Annyival inkább, ne mond azt: ha Isten a' karná idvezülnék, de én mit tehetek rola ha el kárhozom-is; Az itélet napján is bé dugja Isten szájadat ezzel, hogy nem gyönyörködött a' te halálodban.

V. *Hat. Vigasztalás.* Nagy vigasztalására vagyont ez a' Tudomány, a' szegény porban hamuban ülő, magokat bűnökért utálo Bűnösöknek, kik azt alitják, hogy Isten rajok sem tekintene, mivel ők még nagyobbak a' bűnösök között. Im Isten esküvéssel izeni, hogy nem gyönyörködik azoknak veszedelmekben.

Eddig az Első Résznek magyarázatáról s' abból ki hozott Tudománynak Erősíteséről s' Hasznairól következik a' második Résznek Magyarázata.

I. *Kérd.* Micsoda sokkal fejeztetik ki az Irásban a' Meg-térés?

E. Az O. T. nevezetik. *Vissza-térésnek* T E S - C H U B A H Sidoul, mellyel jelentetik, hogy a' Meg-térés az igaz

igaz utrol el tévelyedett bűnösnek, ujjob-
 ban arra valo viszsza térése; melly szo vagyom
 leczkéten. Neveztetik *Meg-bánásnak* ΝΙΧΑΜ
 mellyel az elmének bánattya és fel háborodása
 jelentetik.

Az Uj T. neveztetik két szokkal: *Meg-bánás*
 αὐτομελεια, mellyel jelentetik a' bünteté-
 stől valo felelemből származot gyöttelelem és szor-
 salmatosság. *Eßre valo jövésnek*, μετανοια mel-
 lyel jelentetik, az elmének meg változása, és a'
 meg jobbulásra valo sz. szándék es igyekezet.
 NB. Minden *Eßre jövés* fel teszi a' *Meg bánást*,
 de nem minden *Meg-bánásban* vagyom igaz *Eß-*
re valo jövés. Mint judásban volt, *Bánás*, mert
 meg bánta dolgát. *Matth. 27. 3. 4.* de nem volt
 igaz *Eßre valo jövés*.

Kérá. Micsoda értetik a' *Meg-térést*?

F. Tagadasképpen. Nema' büntetéstől valo fele-
 lemből származot Szívnek Törődése (*Contritio*
cordis) nema' szájjal valo meg vallása a' bűnnek
 (*Confessio Oris*) nem-is azért valo lakolás, külső-
 képpen valo elégtétel (*Satisfactio operis.*) Mert mind
 ezek a' meg vetteter emberben fel találathatnak,
 de ugyan nem meg tért ember; mint amaz árulo
 judásban, Ki: 1. Törődött s' gyöttrődött szívében.
Matth. 27. 3. *Meg bánta* dolgát. 2. Bűnét-is meg
 vallotta: *Vetkeztem hogy elárultam az ártatlan vért v. 4.*
 3. Eleget-is tött külsőképpen, mert, el vetvén az
 harminczezüst pénzétet magát fel akasztá v. 5 De ugyan
 ő helyére ment *Csel. 1. 25.* Allatasképpen. 1- Er-

80 EZECHIEL KÖVETSEGE
 terik az Iste szerint valo Bűnön valo Bánat. melly a'
 bűn rusnyaságának meg gondolasából és fiui fé-
 lelemből származik. 2. Cor 7. 10. Solt. 51. 19. Solt.
 13. 45. Joel 2. 13. 2. A' Bűnnek olyan Meg-val-
 lása 2' melly az Isten Bűnbocsáto irgalmának re-
 ménk edő keresével vagyon öltve kötve: Solt. 32
 5. 6. Luc. 15. 21. Luc. 18. 13. 3. A' valóságos meg
 jobbulásra valo szándék, Luc. 24. 25. Rövidebben,
 2' Meg-Térés, a' Szívnek a' Bűntől és Sátántól
 valo el-Fordulása; Ellenben Istenhez valo Haj-
 lása. Csel. 26. 18.

III. Kérd. Micsoda értetik a' gonosz utakon?

F. Hasonlatosság szerint az embernek törvény-
 telen cselekedeti, melyeken úgy jár, mint az utő
 járok a' törött Ország uttyán; így a' kegyes élet-
 is Unak mondatik Solt. 1. 9. mert a' kegyes embe-
 rek az Isten törvényének útát nyomják. Solt. 119. 32

IV. Kérd. Micsoda értetik a' Halálon?

F. Megkell vallani, hogy kiválképpen a' Fegy-
 ver által valo halálra czéloz itt az Isten lelke,
 mint 2. 3. y ből ki teczczik: Mikor hozándok fegy-
 vert a' földre &c. Mindazáltal az örökké valo Ha-
 lál is nem rekesztetik itt ki; mert valamint hogy
 a' fegyver által valo halálnak el kerülésére az
 igaz meg-térés az út; így az örökké valo halál-
 nak el kerülésére is. Vessd öltve Ezech 18. 31. 32.
 Ezekből a' meg-magyarázott kérdésekből ez a'
 Tudomány.

TUDOMÁNY.

Valamelly Nép s' Személy az idő szerint valo
 rom-

I Z R A E L H A Z A H O Z. 51
omlást s' az örökké való halált el akarja kerü-
li; annak Istenéhez szükségesséppen meg kell
érni. Innét: Térjétek meg, térjétek meg, miért bálná-
k meg O Izrael háza! Ezech. 18. 30. 31. Jer. 3. 14. 19.
Hose. 14. 2. 3. 4. 5. 6. 7. &c. Idef. valok ezek a' Bi-
ronyságok-is. Csel. 3. 19. Enek. 6. 10. Péld. 8. 36.
Lem. 3. 13.

O K A I.

I. Mert a' Meg-Térés előtt minden embet Tera-
nést berint, el tévelyedét juh; de a' valóságos
meg-terés által találja fel az életet. Esa. 53. 6.
Pet. 2. 25.

II. Mert mind a' jelen való s' mind a' kövéri-
kezendő Isten haragjának el távoztatására ez az
edgyetlen edgy Orvosság. Térj meg vissza vono Iz-
rael és el véssem az en haragomat. Jer. 3. 12. Kicsoda in-
net meg titeket, hogy az Istennek következő haragját el
távoztatnátok? Téremcsetek penitentiához illendő gyümö-
csöt. Matth. 3. 2. 8.

III. Mert, az igaz Meg-terés noha nem érdem-
lő Oka, mindazáltal hája (conditioja) az Ele-
nek, jertek el, térjünk meg az Urhoz &c. meg-
televénit minket és élünk az ő orezája előtt Hos. 6. 1. 2.

IV. Mert, az igaz Meg-terés által rontatik el
az Isten s' a' Bűnös Nép közt lévő temérdek
kőfal, a' Bűnőknek fala Esa. 59. 3.

V. Mert, a' valóságos Meg-terés s' Meg-job-
bulás után lelki s' testi békeiség következik. Jer.
7. 5. 6. 7. Valoba jobbicsátok meg a' ti utaitokat, és azt
mivalem, hogy békefességgel lakozzatok ez helyen.

I. *Haß, Rettentés* 1. *Közönségesen*, rettentí ez a Tudomány a' meg-térni nem tudo Nemzetet mert annak mind a' fegyver által el kell veszní, mind pedig, ha szíves meg-téréssel meg nem előzi, örök halállal. 2. *Tégedet kiválkeppen*, Meg-térésnélkül való nyakas Magyar Nemzet, meny-dörgőképpen fenyegetez Tudomány, kinek nyakadon a' fegyver s' még-is az igaz Meg-térésnek, csak árnyékát sem mutatod, féltő hogy a' fegyver ne kifirjen bé utolsó veszedelmednek koporsojában. 3. *Személy berint*, ijelzi ez az Tudomány azokat kik úgy élnek, mintha Meg-térés nélkül is idvezülhetnének. kiknek lástomát lásd meg: 1. Cor. 6. 9. 10. Oh Istenem be keves ember idvezül! (mivel keves a' meg-tért ember) De talám még haragudnál a' Tanitora haszamedben azt mondaná, hogy meg-téretlen vagy, azért meg halsz; Nosza vizsgáljuk meg ha meg-tért Nemzet és Ember vagyé.

II. *Haß. Visgálás.* 1. *Meg-téretlen Nemzet s' Ember Bélyegei:*

I. *Meg-téretlen Nemzet s' Ember az, a' ki a' bűnnek keserű úrdmához hasonló keserűséget nem érzette soha, a' ki nem vőtte észre, melly nagy gonosz legyen a' bűnben.* Zach. 12. 10.

II. *A' ki lelkében úgy meg nem keseredett, hogy mint valami hegyes darda, szívét által járta volna a' Bűn.* Csel. 2. 37.

III. *A' ki a' maga elégségét el nem hadta, s' a' Chri-*

Christus elégségét nem keresi. *Phil.* 3. 8. 9.

II. Meg-tért Nemzet s' Ember Bélyegei:

I. Annak Ertelme el váltódzott, az előtt *setétség* volt, most *világosság* az *Urban.* *Eph.* 5. 8.

II. Akaratya-is el változott mert a' *belső em-*
ber *berint* gyönyörködik az *Isten törvényében:* *Rom* 7. 22

III. Tarsalkodása is el változott; nem szabja magát ez világhoz. *Rom.* 12. 1.

III. Haß. *Intés* Magyar Nemzet! az én kö-
vetségem te hozzád ma az, a' melly volt régen
zéchiélé, Izrael házához: *Térjete* meg, *térjete* meg, a' *ti gonosz utaitokrol,* miért *halnátok* Oh Magyar Iz-
rael háza, mind *fegyver* s' mind *örök halál által!*

Noh Magyarok, mit felelték az én követségem-
re? Adgyatok választ annak, a' kinek követség-
ét én hordozom. Mert avagy meg tértek, a-
gy magatok menthetetlennékké lészték ez kö-
vetség által.

Ezek indicának az igaz Meg-téréstre:

I. A' Meg térésnek Lehetősége (*Possibilitas*)
mert még nem vagy pokolban, s' az egyárla-
ban való lehetetlenség, csak azokban vagyon
kik Sz. Lélek ellen vétkeznek. *Matth.* 12. 32.

II. A' meg térésnek Hihetősége (*Probabilitas*)
hétő dolog, hogy még meg térhecz, mert va-
n *Moséd és vadnak Prophetaid.* *Luc.* 16. 29.

III. A' te meg térésednek Isten előtt való ked-
vessége (*Acceptabilitas*) a' ki én *borzám jó,* semmikép-
en el nem vetem tőlem. *Ián.* 6. 37.

IV. A' jutalomnak Draga volta (*Pretiositas Pra-*
mi) *Luc.* 15. 22. 23; D3 Ellen-

Ellenvetés. Meg térnék, de nem téríthetem meg magamat?

F. 1. Oh vajha csak azt cselekednéd egy először a' mi hatalmadban volna! 2. Könyörögi hogy Isten térítsen meg: Sir. 5. 21. Könyörögi hogy Isten vonnyon maga után, Enek. 1. 4.

Ellenvetés. Nagyobb része e' Világnak el kárbozik?

F jobb neked a' Szoross uton járván a' kevessekkel bé menni a' szoros kapun az örök életre. Math. 7. 14. Az Ur adgya neked Meg-
tűtő kegyelmet Amen!

ERŐSSÍTŐ KEGYELEMERT

VALÓ APOSTOLIKÖNYÖRGES.

VI. PREDIKATIO.

Eph. 3. 14. 16. 1672 ben 24 jul.

Ennekokaert meghajtom terdeimet a' mi Urunk Iesus Christusnak Attya előtt: Hogy adgya meg néktek az ő dicsőségének gazdagsága szerint, hogy erővel erőssödgyetek meg a' lelek által a' belső emberben.

A' Lelkek körül dajkálkodo Egyházi Szolgáknak edgyik Nagy Tiszti a' Christus gyenge juhainak Meg erősítése. Innét vagyom hogy jajt sujt Isten fejekhez az olyan Pásztoroknak, kik, az erőtlent nem erősítették, a' bétéget meg nem gyógyítottak, a' meg töröttet, nem kötöztették, az el estét, vissza nem hozták, az el vesztet, meg nem keresték.
Ezech. 34. 4.

Kétkép-

Kétképpen kell pedig a' Christus juhait erősíteni: I. Elő nyelvel való Tanítás által, a' miképpen parancsolá Urunk Péternek. *te annakokáért idővel meg fordulván, erősítsed a' te atyádszait Luc. 22. 32.* II. Erettek való könyörgés által, minc Sz. Pál cselekedett a' fel vőtt leczkében,

Summaja, a' leczkének: Apostoli könyörgés a' belső emberben való Meg erősödéséjért a' Christus juháinak.

Reflex. I. A' könyörgésben való külső maga viselese (gestusa) az Apostolnak: *meg hajtom térdemet.*

II. A' könyörgés maga: *Adgya meg etc.* Az elsőben ezek vadnak: 1. A' könyörgő Személy Sz. Pál, *én.* 2. A' Személyek, kikért könyörög, az Ephesumbéliekért. 3. Kinek könyörög: a' mi Urunk Iesus Christus Atyának. 4. Könyörgésének külső Modgya s' formája: *térd hajtva.*

A' másodikban ezek vadnak: 1. Kérés. *adgya meg.* 2. A' kért jo: a' belső emberben való meg erősödés. 3. Annak a' nagy jonak Fő szerző Oka, a' Sz. Lélek. 4. Indító Oka: *az ő dicsőségének gazdagsága.*

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérd. *Mivel az Apostol térd hajtva könyörgött, szükségese egy ataltyaban ez a' külső maga viselese Embernek a' könyörgésben?*

F. A' Térd hajtás két féle, 1. Lelki avagy a' Szív térdének meg hajtása, melly nem egyéb a' lelki engedelmeiségnél, erről izoll az Apostol Phil. 2. 10. *hogy a' Iesut nevében minden térd meg ha-*

56 VALÓ APOSTOLI KÖNYÖRGÉS
jokyan etc. Itt nem valami Gyököntés vagy testi
térde hajtás értetik, mert az Angyaloknak és a'
boldogult Lelkeknek testi térdek nincsen, ha-
nem csak szíveknek térdeit hajtyák meg I-
stennek.

II. Vagyon Testi Térdnek meg hajtása, mel-
ly-is két féle avagy külső becsület tetelnek je-
gye, mellyel elnek az emberek a' *civilis conver-*
sationban; avagy belső alázatóságnak s' Isten előtt
való meg hunyaszkodásnak jelé, mellyel éltek
az Isten szentei, mint Sz. István. Csel. 7. 59. 60.
Urunk. Math. 26. 39. Ugyan Sz. Pál, mikor a'
hajóra kisernek Csel. 20. 36. NB. A' Sziv Térdé-
nek meg hajtása egyátallyában szükséges a' hit-
ből származott könyörgésben s' annélkül nem-
is kedves Istennek előtte. A' Testi térdnek meg
hajtása is szabados, csak babonáságból s' érdem
várásból ne legyen (mint a' Szerzetesek térde
koptatása) mindazáltal nem egyátallyában (ab-
solutè) szükséges; mert szabad fenn állva is, sőt
az betegeknek, fekve avagy ülve is könyörgeni.
Ezechiasa' falhoz fordulva könyörgött beteg-
ségében, még is meghalgattatott Efa. 38. 2. 3. 4. 5.

II. Kérd. Mit kell érteni, a' belső emberben való meg-
erősödésén?

F. A' belső emberen, a' Lélek avagy az ujjá
született rész értetik, melly a' testnek avagy uj-
ja születetlen résznek elleneben vetetik. Rom.
7. 22. Gyönyörködöm Isten törvényében, belső ember be-
vult. Ismét: noha a' belső ember romol, de a' belső min-
dennap

ERŐSÍTŐ KEGYELEMERT 57

dennap újul 2. Cor. 4. 16. A' Meg erősödésen er-
tetik, Istennek az a' meg erősítő kegyelme,
mellyel a' hitben, Szeretben, Reménységben
erősökké és áthatatosokká tételünk. Vessd ősz-
ve v. 17. 18. holot a' meg erősödés a' belső
emberben, *Christusnak szeretetben hit által való lakó-
zásának, szeretetben való meg gyökerezésnek* mondatik.

II! Kérd. Miért mondgya, a' Lélek által s' az ő dicsősége-
nek gazdagsága szerint lenni ezt a' belső ember-
ben való meg erősödést.

F. Azért, mert sem cselekedőképpen (Effi-
cienter) sem érdemlőképpen (Meritoriè) nem
vagyunk okai a' belső emberben való meg
erősítésünknek, hanem annak fő szerző oka
a' Sz. Lélek, indító oka, az Isten kegyelmenek
dicsőséges gazdagsága.

T U D O M Á N Y.

Mivel a' Christus gyenge juhainak egyre, na-
gyobb lelki szűkségek nincsen, mint a' belső
emberben avagy kegyelemben való meg erős-
södésre; ezokáért nem csak élő nyelvel való tanításokkal,
hanem lelki térdeknek meg hajtásával, azon kell könyör-
geni a' hit Tanítoknak, hogy az ő halgatójok a' belső ember-
ben erősödjének meg. Ezért hajtotta meg térde-
it Szent Pál itt a' leczkében.

Másutt 15: 2. Theff. 2. 16. 17. Col. 1. 9. 11. Sz. Péter
15 1. Pet. 5. 10.

O K A I.

I. A' Tanítok Réstéről. 1 Mert ez, Adótságok ő-
nékiek, mind hogy könyörögjenek, mind hogy
D's halá

58 VALO APOSTOLI KÖNYÖRGES
 halálat adgyanak, az Istennek nekik adott
 ajándékért: *Tartozunk hálával Istennek mindenko-*
ron ti értesetek Atyámfiai, a' miképpen méltó, hogy felet-
te igen nevezedik a' ti hitetek. *2. Thess. 1. 3. 2.*
 Mert ez az ő Vigasztalásoknak ez életben ma-
 tériaaja Vigasztalást vottunk atyámfiai ti tölletek *2. c.* Ugy
 élünk, ha ti erőssen állotok az Urban. *1. Thess. 3. 7. 8. 3.*
 Mert ez az ő dicsekedéseknek materiaja a' Chri-
 stusnak amaz napján *Phil. 2. 16., 1. Thess. 2. 19. 20.*

II. *A' Halgatok Référéöl.* 1. Mert, a' kiknek
 meg erősítő kegyelmek vagyon, mindent csele-
 kedhetnek s' szenvedhetnek *Phil. 4. 13.* 2. Mert
 a' Sátánnak Erőls kifirteti, a' Világnak Erőls O-
 stramlási, a' Testnek Erőls veszetségi, csupán
 csak Erőls kegyelem által győzethetnek meg.
Esa. 6. 10. 11. 12. 1. Cor. 15. 32. 1. Cor. 16. 13. Solt. 139.
 3. 3. Mert, azok mehetnek erőről, több lelki
 erőre, nyereségről több lelki nyereségre, a' kik
 a' kegyelemben naponként erősödnek, *Solt. 44. 7.*
2. Pet. 1. 5. 6. 7. 2. c.

III. *A' Meg erősítő kegyelem Référéöl.* 1. Mert,
 csak ez a' kegyelem tart meg a' Hitűt s' kegyel-
 ségtől való el szakadástul. *A' ti saját erőseitek*
melől elne távozzatok, azoknak a' gonoszoknak tévelygés-
sekiül el vonattatván 2. *Pét. 3. 17,* 2. Mert az ül-
 dőztetésekben, ha mindenektől el hagyattatunk
 is, ha az Isten meg erősítő kegyelme velünk
 van, elég az. Minnyájan el badtanak engemet, de az
 Ur én mellett áll és engemet meg erősítet. *2. Tim. 4.*

16. 17. 3. Merr bizonyos jutalommal megjutalmaztatja Isten azt az lelki erősséget. Erősen és megdizhatatlanul álljatok *etc.* tudván hogy a' ti munkátok nem leszén hejában való az Urban. 1. Cor. 15. 58.

H A S Z N A I.

I. Haß. Oktatás. I. Minden jónál kívánatosb jó hát a' kegyelemben vagy a' belső emberben való meg-erősödés; mert az Apostol ezt kívánja térd hajtással az Ephesumbéli halgatoknak.

II. Mind az Egyházi szolgának, s' mind a' Gyülekezetnek minden Munkája a' meg erősítő kegyelem nélkül haszontalan. Híjában predikálunk s' halgattatik annélkül az Evangéliom.

III. Boldog Gyülekezet, a' melly meg nyeri az meg-erősítő kegyelmet; mert része legyen az Választott Angyalok boldogságában el kezdésképpen, mivel azok boldogsága abban áll, hogy úgy meg erősítettek az Isten kegyelmében, hogy abból semmiképpen, ki nem eshetnek.

IV. Ellenben boldogtalan Gyülekezet, a' melly annélkül szűkös, mert könnyen meg győzetik a' Sátán ostromlásától, Világ ellen vetésétől és a' Testnek romlottságától, s' könnyen hajol az Hittől szakadásra. Innét láthatjuk igaz okát annak, hogy ma sokan Apostátákká, hittől szakadtákká lesznek, mert nincsen meg erősítő kegyelmek; ellenben nem kell azokat féltetni, a' kiknek vagyon olyan ajándékok.

II. Haß. Vizsgálás. Vizsgáld meg, ha vagyone
Erős

60 VALÓ APOSTOLI KÖNYÖRGÉS
Erősítő kegyelmed és ha a' belső Emberben
meg erősödtele?

I. Bélyege a' kegyelemben meg erősödött
embernek. az, hogy ő hiszen reménség felett
reménség alatt, mint Ábrahám, sőt az Isten igi-
retinek bé tellyesedését is hiszi, ha az Isten
Gondviselését azokkal ellenkezni láttya is *Rom.*
4. 18. 19. 20.

II. Nem csak Hinni, hanem Szenvedni is tud
Christusáért. *Phil. 1. 29.* A' Zebedeus fiai erő-
lenek valának a' kegyelemben, mert nem iha-
ták meg a' Christus szenvedésének Pohárát.
Matth. 20. 21. 23. Egy Martyr azt mondgya volt
mikor halálra vinnék: Ha annyi feje volna is,
mennyi haja szála még-is azokat le tenné a'
Christusért. *Ardleus Anglus Martyr.* Másnak zacs-
ko pénzt adnak vala, csak tántorithattya vala
meg, de csak azt felelé: *Da pecuniam nunquam pe-
rituram.* Adgy olyan pénzt, melly soha el ne
veszzen, Az Erős keresztyén olyan, mint
az öreg vitéz, mindent el. szenved. *Péld. 24. 10.*
Csel. 21. 13.

III. A' Kegyelemben meg erősödött ember
érti a' Vallásnak mélységés Titkait, és gyakor-
lott érzékenysége vagyon az Irásban. *Sid.*
5. 13. 14.

IV. Nem csak magát, hanem egyéb kefe-
rűségekben lévőket is tud vigasztalni azzal a'
vigasztalással, mellyel Isten őtet vigasztallja.
2. Cor. 1. 4.

V. E

ERŐSÍTŐ KEGYELEMERT 67

V. El tudgya tűnni a' hitben Gyengéket:

Rom. 14. 1.

III. Haß. Intés. Szerezzétek meg, ezt az Erőfitő kegyelmet. Ezek indicsanak: 1 Mert ez az Istennek amaz minden Fegyvere (*Panopliája*) mellyel a' kifizetetteknek ellene állhac, 2. Cor. 16. 13. Eph. 6. 10,

II Mert, Christus jó vitézésnek kell lenned s' azért a' kegyelemben még kell erősödnöd. 2. Tim. 2. 3.

III. Mert Bajnok vagy s' erő még pedig lelki erő kell oda. 2. Tim. 2. 5.

Kérdés, Miképpen kellene erősödni a' kegyelemben? 1. Hivén Esa. 40. 29. 30. 31. 2. Könyörögven magadért. Neh. 6. 9. 3. AZ Urban álván. Phil. 4. 1. Sid. 10. 23.

Adgya az Ur neked az ő meg erőfitő kegyelmét, Amen.

SZABADULASVARASA

VII. PREDIKATIO.

Hab. 2. 3. 1672ben. 24. jul.

Mert a' latas bizonyos időre halasztatott, és végezetre áll, és meg nem csal, ha keséndik, varjad azé, mert ketsegnelkül meg lesz, és nem kesík.

Am

Az elhalasztott reménység beteggé teszi a' szívét, és mint az életnek fája a' megadatott kívánság így szoll a' halando emberek között leg bölcsőbb Király a' Salamon. Péld. 13. 12. Melly tanácsaiban tanít, a' várakozásnak terhes voltáról, mivel a' Szívnek nagyobb nyavalyája annál alig lehet; ellenben a' várt dolognak meg nyeresének gyönyörűsége voltáról.

Illyen szívbeli nyavalyája lévén Habakuk Prophetának, mivel elunta vala várni, az Isten Népe szabadulását s' annak ellenséginék meg büntetését, ez fel vőtt leczkében azt a' nyavalyáját gyógyíttgattya Isten a' Prophetának.

Mivel Habakuk, mint őrálló, az ő vigyázó helyében álván, rá figyelmeztet arra, mit felelne Isten az ő hosszúas várakozása után az Isten Népe szabadulása s' az Chaldeusok veszedelme felől; meg felel Isten neki s' meg mondgya mit cselekedgyék: I. Irja meg a' látást nyilván való betűkkel v. 2. II. Várákazzék annak bé telése után v. 3.

Summája a' leczkének: Isten Parancsolattya a' látásnak bé telésének várásáról, okaival edgyütt.

Repei. I. Parancsolat, *Várad.*

II. Három okai a' Parancsolatnak, 1. Mert bizonyos időre halasztatott a' látás. 2. Mert meg nem csal. 3. Mert ha kérik-is kérségnélkül meg leszén.

MAGYARAZAT.

I. Kérdés. Mit kell a' látáson érteni?

F. Tan.

F. *Tagadás képpen.* Nem amaz fok izben és fok rendben valokat, mellyekben Isten régen szollott az Atyákkal *Sid. 1. 1. néha* Angyali által, néha éjjeli látásokban, néha homályosban, néha világosban. *Szám. 12. 6.*

Allatás képpen. 1. A' Chaldéusok romlása felől való jövőndőlés, mint ki tecczik az 5. v. től fogva a' résznek végéig. 2. Az Isten Népe szabadulása felől való örvenderés hír tétel. *Habak. 3. 13. Ki támadál a' te népednek szabadítására &c.*

II. Kérdés. *Miért mondatik bizonyos időre halasztottnak a' Látás?*

F. 1. Mert csak Isten hatalmában vagyon az Szabadulásnak bizonyos időt rendelni, hogy azért a' Propheta Istent meg ne határozza a' szabadulásnak bizonyos napot vérvén, azért előzi meg Isten. 2. Hogy ne nyughatatlankodgyók elmejében, és ne siessen. *Esa. 28. 16.*

III. Kérdés. *Micsoda értetik a' Váráson?*

F. A' háboruságos időkben, akaratunknak Isten akarattya alá való bocsátása, melly által a' Lelek nyugszik Reménységben, gyakorolliya a' Hitet, várakozik békeséges tűréssel és munkálkodik szorgalmatosan a' jó eszközökkel való élés által, hogy a' kívánt véget elérje, Egy szóval, ha kerdenéd a' hívő embertől mit csinálsz ez bizonytalan s' veszedelmes időkben, ezt felelné: Hiszek, emberi reménység felett Isteni reménység alatt. Az érzékensegem, meg fogyatozik; de nem a' Hitem. Várom az én szabad-

szabadításomnak Istenét *Mich. 7. 7.* jóbbal megtartom az én tökéletességemet és ha meg ölné is ő benne biznám. *Job. 13. 15.*

IV. Kérd. *Miért mondatik késni a' Látás?*

F. 1. Istennél nincs késedelem. Nincsen elmúlt vagy jövődő idő. Ezer esztendő ő előtt, te olyan mint egy nap; hanem mi reánk nézve mondatik késni, mikor a' szabadítást hallagya. 2. Meg kell az Isten Decretomát különböztetni, annak Végben vitelétől: Amaz soha nem késik, de ez neha hallogattatik.

TUDOMÁNY.

A' háborúságos s' bizonytalan időkben, az Istentől függő kegyes lelkeknek, tisztí az hogy az Isten Nepe Babadálása felől való ígíreteknek be tellyesedését bizonyos reménység alatt várják. Arra inti Isten a' leczkében Habakuk Prophetát. Sz. Irásbéli helyek *Esa. 3. 17. Eja. 26. 3. Habak. 3. 17. 18. Mich. 7. 7. Sírál. 3. 24. 25.*

O K A I.

I. Mert, ez a' Várakozás, Szükséges az Isten parancsolattyára nevezve mivel Isten parancsoltya sok helyeken. Vesztegséggel légy és várjad a' jehovát. *Solt. 37. 7. Solt. 77. 14. Solt. 136. 7. 8.*

II. Mert, Teremtőnktől függő teremtetett állatok vagyunk. A' szolgának szemei az ő Urának segicségére s' az szolgálonak szemei az ő aszszonyának segicségére néznek, ugy a' mi szeméink a' jehovára, mig nem könyörül rajtunk. *Solt. 123. 2. 3.*

III. Mert

III. Mert, a' szoros állapotokban, nem az érzékenységek által, hanem hitből kell élni az igaz embernek. *Habak. 2. 4.*

IV. Mert az Isten is vár minket, hogy könnyőruhyón rajtunk, sőt többet várt minket; hogy sem mint mi öre. *Esa. 30. 18.*

H A S Z N A I.

I. *Haf.* Feddés. I. Meg jedzi ez a' tudomány, a' Hiheterleneket, kik a' kéfedelemből sazt hozzák ki, hogy soha Isten a' szabadulás felől való igireti be ne helyesíti és igyel unnyak az Isten után váraozni. I. m. *Ier. 14. 19. Esa. 59 9. 10. 11.*

II. A' kik Istent s' az szabadításnak idejét meg határozzák s' lelkeket bekecsésés türelsel nem birják. *Luc. 21. 19.*

III. A' kik nem hitből, hanem csak az érzékenységekből élnek, p. o. ha nagy Táborokat; hadi késűltereket látnának; így hinneka' szabadulást.

II. *Haf.* Intés. Várjad csendes lélekkel az Isten szabadítását, ne csűggedgyel el, kezeidet ne erezd le.

Kérd. Miképpen kell várni?

F. I. Meg hunnyászkodván, Isten akarattya alá bocsátván magunkat 2. *Sam. 15. 25. 26. 2. Kir. 20. 19.* Mint a' jószofogado gyermekek meg csokollyák a' vesztöt; úgy kell nekűnk-is cselekednűnk.

2. Bűneteket meg valván. Az Ur haragját hordoz

hordozom mert vétkeztem, *Mich. 7. 9. Siral. 5. 16.*

III. Eletünket meg jobbitván. jobbicsátok meg a' ti utaitokat &c. *Jer. 7. 3.*

IV. Jó Véget tévén fel. u. m. az Isten dicsőséget. *1. Cor. 10. 31.*

V. Kőnyörögven az Szabadulásért, hogy Isten kőnyörűllyön a' Sionon. *Solt. 102. 14* Tégyen jól velle s' építse meg annak romladozott falait. *Solt. 51. 20.*

Kérd. Miért kell ilyenképpen vární?

F. I. Mert, nem mind örökre marad a' hitetlenek birodalma az igazakon. *Solt. 125. 3.* hanem felköl végre az Ur az ő szentséges helyéből. *Zach. 2. 13.*

II. Mert, alkalmas időben hozza el Isten a' szabaditást, u. m. réggel előtt. *Solt. 46. 6,*

III. Mert, egyedül Istennél kell keresni a' szabadulást. *Solt. 3. 9. Solt. 121. 1. 2,*

Ellérvetés. Régen várom a' szabadulást, de ugyan nincsen?

F. Lész olly idő mikor azt mondod: Imé ez a' mi Istenünk vártuk ötet, és meg tart minket: ez az Iehova a' kát vártunk, örüllünk és örvendezzünk az ő szabadításában. *Esa. 25. 9.* Istenem add meg ezt érni, a' Joseph maradékának!

Ellérvetés. Nem látom az Szabadulásnak Eszközeit?

F. Nem nehéz Istennek kevés avagy semmi eszközök által végben vinni a' szabaditást, 2: *Chro. 14. 11, 1. Sam. 14. 6,*

III, H.ß.

III. Hst. Vigasztalás. Vedd bé a' vigasztalást szabadulásod után várakozó C. I. jegyese, mert hosszúas várakozásod után eljő Sionból a' te szabaditod, Solt. 14. 7. Ezekkel az Igiretekkel támogasd bágyadozó lelkedet: Eja. 51. 3. 21. 22. 23. Eja. 54. 11. 12. 13. Végezetre a' mi a' leckeiben vagyon: A' látás bizonyos időre halasztatott ha kéfik is várjad, mert kétségnélkül meg léssen és nem kéfik. úgy legyen!

JAKOB RAGADOMANYRA VALÓ ADATTATASA.

VIII. PREDIKATIO.

Eja. 42. 24. 1672ben: 13. Jul^{us}

Kicsoda adta ragadományra Iakobot, és Izraelt a' koborloknak? avagy nem a' Iehova vajé, a' kinek vetkeztünk; mert nem akartak jarni az ő utaiban és nem engedtek az ő törvényenek.

Edgy dologért jobban Isten nem haragszik az ő Néperre. mint midőn olly értelem s bölcsesség nélkül való, hogy az Isten vesztéjét látván az Országban, Városban, nem tudja meg gondolni, sem azt Kitől, sem azt Kinek, sem pedig Miért vagyon.

Erről panaszkodik Isten Micheásnál: A' Iehova Bana kiált a' városnak, és a' bölcs ember látja a'

tya a' te nevédet; halljátok meg a' vészszót és kicsoda rendelte azt. *Mich. 6. 9.* Mint ha mondaná: Aza' esudálatos dolog, hogy az Isten itéletének rettentő s' mendörgő szava harangoz a' füleitekben a' Várasotoknak közepin, de igen kevéssén fontoltyák meg közzületek, hanem csak azok, a' kiket Isten lelki bölcseséggel meg áldott, azok veszik észekben, kitől származik, ez a' vészszó és Kicsoda, kikre s' miért rendelte.

Ezen dologért fíketnek s' vaknak mondgya Isten az ő Népet a' fel vőtt leczke előtt *v. 18.* *Oh fíketek halljátok, vakok láfjaitok v. 19.* Kicsoda vak, hanem csak az én Bógám *etc. v. 23.* Kicsoda veszi ezt is közzületek fülében? Kicsoda figyelmezik erre, hogy ez után rei halgasson?

A' leczkeben tanítja Isten a' goromba népet, annak jól meg gondolására Kitől származék az ő Népének ragadományra való adattatása s' Miért legyen az?

Summája a' leczkének: jácob ragadományra való adattatása Istentől a' Bűnért.

Rébet. 1. jacob ragadományra való adattatása Istentől. Kicsoda adta?

II. Annák érdemlő Oka. *mert vétkezünk őneké.*

Illyen czikkelyek vadnak az első részben; Kicsoda adta? A' Iehova. Kit adott? jacobot és Izraelt. Mire adta? Ragadományra és a' kóborloknak.

A' másik részben vagyon közönségesen. I. az Erdemlő Ok: *mert vétkezünk.* 2. Nevezet be-

rint:

- rint: 1. Mert, nem akartak járni az ő utáiban.
2. Mert, nem engedtek az ő törvényének.

MAGYARAZAT.

I. Kérdés. Micsoda Nemzeteknek adta volt a' Ie-
hova ragadományra Iákobot és Izraelt?

F. Azoknak Laistroma levagyon írva, *Sol.*
31. 7. 8. 9. Ugy mint: Edomiták, Ismaeliták, Mo-
abiták. Hagárenusok, Gebaliták, Ammoniták,
Amalekiták, Palestinabéliek, Tyrusbéliek, a' leg
dühösebbek az Assyriabéliek, kikről nevezetef-
sen szoll maga Isten. *Esa.* 10. 5. 6.

II. Holott a' Iehova mondatik ragadományra adni
Iákobot, nem lesz-e ezzel Oka a' Bűnnek?

F. Semmiképpen nem, mert az ragadománra
való adattatás avagy úgy gondoltathatik mint
(*Actio Physica*) természet szerint való cseleke-
det, vagy mint (*Actio moralis seu in genere moris*)
erkölcsi cselekedet. Az első tekintetre nézve,
Isten oka a' ragadománra való adattatásnak;
mert ő benne vagyunk, élünk és mozgunk
Csel. 17. 23. A' másik tekintetre nézve, nem o-
ka Isten, hanem a' kborlok s' rágadozók.

Ísmét az Isten Népeinek el predáltatása
vagy úgy gondoltatik, mint Bűn, avagy mint
Büntetés. A' predalokra nézve Bűn. Istenre néz-
ve Büntetés, mert Isten a' kborlok által mint
vesztőzők által sújtotta az ő népét. *Esa.* 10. 5.

NB. Itt jegyezd meg, hogy igen nagy külömb-
ség vagyon, az Isten munkája s' az Emberek
Munkája között az ilyen cselekedetekben; mert

70 JACOB RAGADOMANYRA
külömböznek, mind az cselekedetnek Okaira
s' mind Végeire nézve.

Okaira, mint a' Joseph Attyafiai, Irigységből,
adak s' küldék őtet Egyiptomban, de Isten Ir-
galmaságából. Ter. 50. 20. Shemei szidalmazta
Davidot, Szívének gonolságából; Isten mondta She-
meinek hogy szidgya Davidot, az ő gyilkos-
sága s' paráznasága ellen való Igasságából. Ju-
dás, fűvénysegből árulta el a' Christust; az Atya
Isten a' választottakhoz való Szerelméből küldötte
e' világra.

Végeire, mint az Affiriabéli Királynak vége volt,
az Isten Népeinek rontása; Az Istené, az ő Ne-
pének jobbulása E/sa. 10 6. 7.

A' Joseph Bátyjainak végek, a' volt, hogy
Joseph a' meg jövendőt méltoságra ne juthat-
na; az Isten vége a' volt, hogy az ő Anyaszent-
egyházára gondot viselne.

A' Judás vége, a' 30. pénzel való gazdagu-
lás; a' Sidoké, hogy a' Christus ő rajtok ne u-
ralkodgyék; az Istené, hogy népét meg tarcsa.
Ezenkeppen kell gondolkodni a' Jacobnak ra-
gadományra való adattatása felől-is.

III. Kérdés. Kicsoda értetik Iakobon és Izraelen?

F. Az Istenről vallást tévő, Istennek könyör-
gő, Isten előtt bűjtőlő, szerelmes Népe, a' Iá-
cobnak avagy Izraelnek Maradék. E/sa. 41. 8.

IV. Kérdés. Mit teßzen: Vétkezünk ö néki?

F. Egyenelsen ő ellene. Tenéked csak tenéked
vétkeztem. Solt. 51- 6. Vétkeztenek pedig kétkép-
pen:

pen: nem akarván járni az Ur utáiban és nem engedvén az ő törvényének.

TUDOMANY.

A' Vétetek olyy igen ellene vagyon Istennek, hogy azért még az ő volta vallást térvő, s' néki könyörgő Berelmes Népet is, minden kedvezés nélkül kegyetlen koborlok ragadományára adgya. Innét jó ki? a' lehova adta láz kobor ragadományra, m. 11 véteztünk ő néki.

L. m. Bir. 2. 13. 14. 15. 2. Kir. 17. 20. V. ö. 16. 17. 18. 19. Solt. 89. 42. Solt. 44. 11. Ezech. 2. 21. 22. Jer. 6. 26.

OKAI.

I. Ok, vétetik a' Bűn Természettől. 1. Mert az Isten Természettel ellenkezik; ugyan is valamelyek e' világon vadnak. Istentől, Isten által. Istenért vadnak; de a' Bűn nem Istentől, hanem az őrdögötől s' embertől vagyon 2. Mert az Isten Munkálkodásával ellenkezik. Innét mondatik: *Isten ellenségének. Rom. 8. 7. Peccator quilibet est Deicida. & peccatum quodlibet est Deicidium.* Minden Bűnös (a' mennyire ő rajja áll) Isten őlé, s' minden Bűn Isten őlése.

II. Ok, vétetik az Isten részéről. Mert, ki mondotta Isten. hogy a' leg szerelmesebb Népeknek is nem kedvez. Jer. 12. 7. 1. Pét. 4. 17. 2. Sam. 7. 14. 15.

III. Ok, vétetik az Isten Népe részéről. Hogy a' Világgal el ne veszszen. 1. Cor. 11. 32.

IV. Ok, vétetik a' koborlok részéről. Hogy végezetre a' koborlásért nekik is jajjal fizessen Isten. Esz. 33. 1.

72 JAKOB RAGADOMÁNYRA HASZNÁI.

I. *Háß. Oktatás.* I. Az a' Nép azért, a' ki meg nem gondollya, Kitől, Kin s' miért vagyon a' kborlok ragadozása, alább való az értelem nélkül való állatoknál jer. 8. 7. Az ilyen nép. csak még barmult, nem épült, az Isten veszfzeje alatt. Alomnak lelkével veretettet meg. *Esa 29. 10.* II. Az Isten iileri valamelly Országon vagy Tartományon, nem vak szerencséből forognak, hanem a' Jehovázul, ki minden Csapásoknak Fő Authora. *Amos 3. 6.* származnak. III. Nincsen igaz Oka a' Népnek hogy Isten kegyetlenséggel vádollya, vagy igazságtalansággal, mikor a' kborlok által kboroltatik; mert Isten a' Bűnért cselekszi azt. IV. Olly rusnya dolog a' Bűn, hogy Isten ahoz nem hunyorithat, ha szinten jácobban s' Izraelben vagyon. is. Nem okoskodhatol hát okossan ilyen formán: En Izrael, Isten népe vagyok, azért nem ad Isten a' kborlok ragadományára. Sőt hamarebb előránt tégedet ő rola vallást tévő Népet, ha ellene vétkezel. Az Atya hamarebb meg sujtollya a' maga Edes Fiát, mint szolgáját.

Ite nem ohatom, hogy keserveessen fel ne kiálcsak: Oh ragadományra jutott Edes Nemzetem! Oh uton járok Sákmanya szegény Magyar Háza! Mire hozának tégedet a' te Bűneid. Ah nyomorult Nemzet, ki lelkedben, testedben s' javaidban ragadoztatol! Ki adott tége.

tégedet ragadományra? A' jehova. Miért? Mert sokképpen vétkeztél az Ur ellen. Im az Ur is az uton jároknak sákmányul adott tégedet. *Solt. 89. 42.*

II. Haß. *Visgálás.* Vallyon micsoda Bűnő-kértadia a' jehova a' Magyar Izraelt ragadományra F. Ollyanokert, a' minémükert a' régi Izraelt Mellyek azok? I. Az Isten Törvényéhez valo közönseges Engedetlenség. Nem engediek az ő Törvényének; annakokáért ki ontotta ő réájok az ő büszkölésének haragját és a' badnak erejét, még gyujtotta őket mind környül. *Esa. 42. 24. 25.* II. Az Isten nevében szollo s' fenyegetőző Prophétáknak megcsufolása. *2. Chron. 36. 16.* az Isten Prophétáit csufolták vala. *v. 18.* az Isten házának minden edényit és az Ur házának kincsét, a' Király kincsét, és a' Fejedelmek kincsét *Babyloniában viteté,*

III. Az Erőszak tetelnek valo sáék emelés. *Amos. 6. 3. v. ő 7. 3. L. m. Habak. 1. 3. v. ő. 6. 9. Soph. 3. 3.*

IV. A' Hamiságnak, hitetlenség pálczájává valo fel nevekedése. *Ezech. 7. 11.*

Ez négy rendbeli teremes gonofságok, többekkel edgyút, adták ragadományra a' Magyar Izraelt is. Mert az E galatt Isten törvényéhez Engedetlenebb s' nyakassabb, Isten szolgait csufolobb, Erőszakivőbb. s' el Aradotabb Nép nem lehet a' Magyar Nemzetnél.

III. Haß. *Intés.* Oh hát ved eszedben magadat predára jutott szegény Magyar hazá, hogy
ES tellyet

tellyességgel preda ne légy, és méld meg magadat s' cselekedgyed ezeket: I. Ismérd meg gonofságodat. Jer. 2. 13. II. Enged eld Istenednek meg haragot orczáját s' könyörögi azon, ne juttassa az ő örökségét végső, gyalázatra. Joel. 2. 17. III. Kezdgy Elednek derekas Meg jobbításához Jer. 7. 5. 6. 7. Így reménlhedd, hogy Isten a' kborlok kezéből tégedet meg szabadít és a' kik tégedet kborolnak, azok is jövendőben kboroltatnak. Esa. 33. 1.

SZIVNEK MEGMOSASA

IX. PREDIKATIO.

Jer. 4. 14. 15.

1672 ben 15. jul.

Jerusalem! mosd meg szivedet a' gonosságtól, hogy megtartassal meddig marasztod te közepetted a' te héjában volóságodnak gondolatit? Mert hír mondo Sava Dan felől és nyomoruság hirdetője jó Ephraim hegyéről.

AZ Ember Szive minden Erkölcsi cselekedeteknek kútfeje, így tanít amaz bölcs Király: Minden őrizetnek felette meg őrizzed a' te szivedet, mert abból származnak ki (mint valami kút-főből) az életnek cselekedeti. Peld. 4. 23. Ha azért az Sziv kútfeje, ha tiszta, tisztán kell tartani; ha pedig tisztátalan, meg kell tisztítani, mert a' folyamatok is, az életnek cselekedeti, úgy lehetnek tisztak. Egy szóval a' ki Eledet meg

még akarja tisztítani, annak Szívét kell elsőben meg tisztítani s' reformálni.

Ezt kívánta Isten Jerusalemtől a' fel vőtt léczkében; mellyben: Summa szerint. vágyon a' Szívnek meg mosására (reformatiojára) való dőreki Intés, a' meg tartástul s' el vesztéstől vőtt Okokkal edgyütt.

Részes. 1. Szívnek meg mosására való Intés.

2. Okai az Intésnek.

Az előben ezek vadnak: 1. Az Intő személy, Isten a' Propheta által. 2. Az interett személyek, a' Jerusalembeliek. 3. Maga az Intés: Mosd meg. 4. Annak czéllya: Szivedet. 5. Mitől? a' goncsagtul. 6. Szemre való hányás: meddig &c.

A' másikkban ezek vadnak: I. Ok: Hogy meg tartassál. II. Ok: mert hír mondó sava. &c.

MAGYARAZAT.

I. Kérd. Micsoda érteuk a' Szívnek meg mosásán?

F. Közönségesen meg kell jedzeni, hogy ebben a' szollásnak formájában néz az Isten Lelke a' Ceremoniás mosodásokra, melyek a' meg jobbitásnak idejéig vertettek vala az Izraelitákra. Sid. 9. 10.

Kiválképpen, meg mosni a' Szívet, nem annyit tészen, mint Phariseusi képpen kezeit embernek meg mosni; Marc. 7. 3. 4. nem-is Pilátus modgyára kezeit tísztá vízben meg mosni; Matth. 27. 29. hanem a' jo lelki ismeretnek Istennél való kerdeződéle. 1. Pé. 3. 21. avagy a' szívnek

76 SZIVNEK MEGMOSÁSA

szivnek környül metelése. Jer. 4. 4. egy szoval, a' bűnőktől való meg tisztogatása, ez az szivnek meg mosása.

Ellenvetés. Kicsoda moshatya s' tisztíthatya ugy meg a' szivét hogy azt mondhatná, tiszta az én szivem Péld. 20. 9?

F. A' meg mosodás avagy tisztulás két féle: Törvénybéli és Evangéliombéli. Amaz, minden bűnnek mocskátul való ürességet foglal be magában, s' ilyen tisztasággal volt tiszta a' mi Fő Papunk a' Christus *Sid. 7. 26.* Ez olyan, mellyel ember nem üress ugyan minden bűntől, de üres a' bűnnek ruuságátul. *Solt. 51. 9. 12. 1. Tim. 1. 5.* Az első tisztasággal senki tiszta nem lehet, de a' másikkal lehet. Innen mondatik: *Boldogok a' tiszta szivnek Matth. 5. 8.*

II. Kérd. Kicsoda értetik a' szivem?

F. Nem (physicè) természet szerint a' husból álló sziv; hanem (moraliter) erkölcsiképpen a' belső ember avagy a' lélek, mellynek tehecségi az Ertelem s' Akarat. Amaz tekervényes család sziv az, mellyet jeremias le ír, *Jer. 17. 9.*

III. Kicsoda értetik a' szivnek gonoságan?

A' lecke maga még magyarázza: a' hiábanvalóságnak gondolati. Meddig marasztod te közecetted a' te héjábanvalóságodnak gondolati?

IV. Kérd. Mit kell a' meg tartáson és a' Hir mondan érteni?

F. Ugy vágyon, hogy a' lelki meg mosodást kö-

SZIVNEK MEGMOSASA

77

Íst követi ugyan az örökké való meg tartás.
Iheff 2. 13. Tit. 3. 5 Ist mind azáltal az idő-
 zerint való veszedelemtől való meg tartás ér-
 tetik. A' hirmondon pedig Dán felől és Ephra-
 im hegye felől jövő hadaknak hire érteik.
N. 5. Jer. 8. 16.

TUDOMANY.

Valamelly Nép a' véa jövő veszedelemtől meg akar
 tartatni; annak mindennekeelőtte a' Szívet kell re-
 formálni, azt kell meg mosni és tisztítani. Innét: Je-
 rusalem mosd meg sívedet, *Ier. 4. 4. Ios. 2. 12. 13.*
Esa. 1. 16. Sid. 10. 22. 2. Cor. 7. 1. Iac. 4. 8.
Pét. 1. 22.

OKAI.

I. Az Isten részéről Mert, Isten mindenek fe-
 lett a' szivben gyönyörködik, melly innét tetz-
 zik meg: 1. Merta' szívet nézi *1. Chro. 29. 17.*
1. Sam. 16. 7. 2. A' szívet kéri: Fiam ad nekem
te sívedet Péld. 23. 26.

II. A' Szívnek részéről Mert, a' Szív minden fé-
 le lelki cselekedeteknek kutsze *Péld. 4. 23. A'*
minémű a' Forrás, olyanok a' folyamatok.

III. Mert, a' külső jobbulás avagy meg mo-
 dódás a' Szívbéli meg mosodas nélkül, csak szí-
 ves. *Jer. 3. 10. Isten előtt utálatos. Math 15. 8.*

IV. Mert, a' Szívnek meg tisztítása és mo-
 sása, az Isten kegyelmének s' a' fel magasztal-
 tásnak meg nyeresere az egyedűl való által ut.
Iac. 4. 8. 9. 10. Tisztítsátok meg síveiteket, alázzátok
meg magatokat és fel magasztal titeket.

HASZ-

I. *Haß. Oktatas.* I. Az Egyházi szolgák részéről. Mindeneknek előtte azon kell szorgalmatoskodniok, hogy a' Népnék a' szivét reformállyák, ha azt akarják, hogy külső nemzeti reformáció s' jobbulás legyen az egész Nemzetben. Ha a' Szivét reformálhattyák könnyű osztrán a' külső tagokat, u. m. a' főt, kezét s' lábakat reformálni.

II. A' Nep részéről. 1. Csak egyedül a' Szivnek meg jobbítása előzheti meg mind a' fokvetkeket, mind az külső előtt levő veszedelmeket, mert a' Szivnek kufejéből származnak azok. 2. A' belső jobbulás a' belsővel edgyűtjö s' kedves Isten előtt, de a' külső, belső nélkül kedvetlen, mert Isten nem a' külső, hanem a' belső munkáitól mérsékli az embert.

II. *Haß. Feddés.* Meg jedzi ez a' Tudomány a' jobbulás nélkül való Magyar Nemzeter, a' melly sem szivét, sem életét mind ennyi romlást utann-is, meg nem jobbitotta. Nem csuda hát, hogy a' meg veszett kuféből, ilyen zavaros folyamatok folynakki. Ez a' Nemzet csak ajakán pengeti a' Réligiot, de ahoz illendő, szives maga meg jobbulás nélkül való. A' kegyességnék formáját viseli, de annak erejét meg tagadja. 2. *Tim. 3. 5.*

III. *Haß. Intés.* Szabad legyen nékem Edes Nemzetem a' Propheta szavaival tégedet intem: Oh (Magyar) jerusalem, mosd meg, tisztíts

Ísziits meg, reformáld mindeneknek előtt a'
szivedet s' az után külső Eleredet, ha meg a-
radsz tartatni a' sok veszedelmek között s' a' re-
d jöhetőket pedig meg akarod előzni. Mert
valameddig Szivedet s' az után Eleredet meg
nem jobbitod nehezen várhadd szabadu-
ságot.

Indicsanak ezek: I. Mert, az Isten szivek-
nek s' véseknek vizsgálója *Jel. 2. 23.* az ő Sze-
mei előtt mindenek meztelenek és nyilván va-
nak. *Sid. 4. 13.* Azért, ha szivednek gonof-
ságit el nem hagyod, ennél is jobban meg bűn-
et, mint olyan Biro, ki nem a' külsőről tud
csak sententiat mondani, hanem a' belsőről is.
II. Mert, így léfszsz, igaz s' belsőképpen valo-
sido. *Rom. 2. 29;* igaz Izraelita *Ján. 1. 48.* III.
Mert, egyedül azokhoz mutatya Isten hatal-
mát, a' kik ő hozzá tökéletes szível vadnak.
Chron. 16. 9.

Ellenvelés. Miképpen moshattyuk meg s' re-
formálhattyuk Sziveinket, holott természetünk
szerint Szerencsének és Párduczok vagyunk.
Jer. 13. 23?

F. I. Úgy vagyon, senki maga erejéből Szi-
vet meg nem jobbithattya, de ha a' meg job-
bitásnak Elzközeivel él, u. m. az Ige halgatás-
al, Sacramentumok vételével s' könyörgéssel él,
Isten ezeket úgy meg szentelheti, hogy szive
mint Saulnak el változik s' ugyan más ember-
sé léfzen. I. *Sam. 10. 9.*

II. Meny

II. Meny el, és mosd meg poklofággal tel-
lyes szivedet a' Jesus Christus Verének jor-
dánnyában 2. Kir. 5. 10, mosogasd meg amaz
Kusfóben. Zach. 13. 1. Amen.

HITNEK EDGYSEGE

X. PREDIKATIO.

Eph. 4. 5. Egy Hit. 1672ben. 16. jul.

Több Arkai közöt Istennek, mellyekkel az
Emberi Nemzetséget meg átkozta s' verte.
ket nevezetes átkok vadnak: Edgyik a' nyelv-
eknek őszve-zúrése-zavarása, mellyel Isten azt
cselekedte, hogy a' Babel Tornyának építése-
kor eszek veszvéen az embereknek egymást nem
érthettek, s' ma-is a' nyelveknek külömböző
volta miatt, nem érthetik egymás nyelvét, ha-
nemhá nagy munkával meg tanullyak. Tér. u.
5. 6. Ellenben Istennek nem kicsiny áldása va-
la az első világbélieken, a' Nyelvnek Egysége
mert minnyájan, egy ajakuak az az egy nyelv-
ven szollok valának u. m. Sido nyelven. Má-
sik, a' Vallásoknak (Religioknak) soksága. Hogy
el halgassam a' Súlt Pogányoknak, Mahomet
követőinek, Sidoknak Vallásokot; lattyük, hogy
a' keresztényi Vallás sok Erőnkségekre, bá-
kadásokra, szakadozott úgy hogy, ha Sz. Pál
ma élne, méltán mondhatná azt az mai időben
első em-

elő embereknek, a' mit a' Corinthusiaknak, mondott: *Meg mondották nekem ti felölletek a' yámháit, hogy versengések, (Bakadások) vadnak ti közteket, amindentek azt mondgya: En Pálc vagyok. En Apollójé. En Cephásé. En a' Christusé, 1. Cor. 1. 11. 12. Így a' keresztyén nevet viselőők között is, némellyik azt mondgya: En a' Pápájé vagyok. Pápista vagyok. En Lutherusé. En Cálvinusé. En Scacínusé. En Arminiusé; &c. Meltán mondhatná ezeknek Sz. Pál: Avagy részekre osztatotté a' Christus? Avagy sok Christustok vagyoné keresztyének? Vallyon a' Pápa, Lutherus, Cálvinus feszitteretté meg ti érettek? Vallyon azoknak nevében keresztelkettettek meg? Oh vérrel csepegő könyhulatófokkal meg fíratando Istennek nagy Atka a' keresztyénségen! Mit kell cselekedni ez ilyen kerengőben (labirynthusban)? A' Sz. Irásnak Sinor mértékét kell fel keresnünk, melly meg mutatya, mellyik legyen amaz egy igaz Hit, igaz Religio, mellyben egyedül idvezülhetünk. Utban igazit, micsoda törőtt úton kell bémennünk, amaz leiki Chanahánban.*

Láttjuk hogy sokak a' Vallást világi tekintetekért követik, u. m. a' nevelésből, szokásból, vagy az időnek való szolgálásból alkalmaztatják Vallásokat. Némellyek csak víz mentében szeretnek úszni, és nem víz felre. Síralmas dolog ugyan ez, de régen meg mondatott: Szükség hogy legyenek az eretnekégek, hogy a'

jok, még próbáltassanak 1. Cor. II. 19.

Hogy azért, a' fok szakadások közt, a' tudományoknak akar mi szélével ide s' tova ne hanyatlásunk, az Isten Beszédéből, végére kell mennünk mellyik legyen az, az egy igaz Religio, Hit és Vallás, mellyben idvezülhetünk.

Arrol tanít Sz. Pál ez rövid, de fontos leczkében: *Egy Hit.*

A' lélek egységének, a' békeiség kötele által való, még tartására intette vala Pál Apostol az Ephesumbélieket *9. 3.* Hét erősségekkel él pedig annak szivekben mélyen való bényomására: *Elsőt*, vélti a' Titkos Testnek Egységétül, *Egy Test.* *Másikat*, a' léleknek Egységétül, *Egy Lélek.* *Harmadikat*, a' Reménységnek Egységétül. *Egy reménységre hívattatok.* *Negyediket*, az Urnak Egységétül, *Egy az Ur.* *Ötödiket*, a' Hitnek Egységétül, *Egy Hit.* *Hatodiket*, a' keresztségnek Egységétül, *Egy a' keresztség.* *Hetediket*, az Istennek Egységétül, *Egy az Isten.*

A' mi leczkénk ötödik Erősség, a' hét számbul álló Erősségeknek rendiben.

Summája a' Leczkének: *Hitnek Egysége.*

Részei. 1. Vagyon a' fel vőtt Dolog: *Hit.*

2. Vagyon, az a' mi arról mondatik: *Egy.*

Avagy két szokban két kérdésekre való felelet vagyon az Igikben: *Mi által idvezülhetni? Hit által.* *Hány az a' Hit? Egy.*

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérd. *Mit kell a' Hiten érteni?*

F. El.

F. Elsőben, a' szobéli Magyarazattyát lássuk a' Hitnek az Eredet szerinti való nyelvekből; az után Dologbéli értelmét. Sidoula' Hit, Aemunah, olyan szótul vészen eredetet, melly táplálást és erőssítést téshen: Amán. Nem is igen ízep ok nélkül, mert a' Hit, az Isten Beszédén fundál-
tatik, és az Igiretekkel, mint valami eledelek-
kel tápláltatik és erőssítetik:

Görögül πισις olyan szótul jó, melly a' szol-
lásban s' cselekedetben való áthatóságot jegyezt
πισις το πεπεσται mert az a' kinek igaz Hiti vagyona
az sem beszédébe, sem cselekedetibe nemtétová.

Dologbéli Magyarazattyát a' mi illeti ez szo-
nak πισις Hit, ilyen hat nevezetes jedzéseiben
él ezzel a' Sz. Lélek az Írásban.

I. A' Beszédben való Hűségért avagy Igaz-
mondoságért. *avagy azoknak hitetlenségek az Isten-
nek Hitit. hijában valóvá tölteje?* (igy vagyon az
Görögben) az az, a' mint a' Magyar Fordító
fordította, az Istennek igiréiben való tőkélletes
igafságot avagy igaz mondoságát hijában valóvá
tölteje? Rom. 3. 3.

II. A' Keresztyéni Szabadságról való Tudo-
mánynak mértékéjért. *minden józanon böcselkedgyek,
a' mint Isten mindennek adta a' Hitnek mértékét.* Rom.
12. 3. Rom. 14. 1. Hitben erőtlennek mondatik, a' ki
tudatlan a' keresztyéni szabadságnak tudomá-
nyában.

III. Valamely jövendő dolog felől való erős
tanubizonyságtételért. *Rendelt egy napot, mellyen*

igazán meg itili a' földnek kerekességét a' felfu által, kit arra rendelt; mellyről Hitet adott. Csel. 17. 31.

IV. Az Evageliomnak Tudományáért, melly híváratik olyan Hitnek, mellyet hiszünk, (Fides quam credimus) Mostan hirdeti a' Hitet, mellyet régen pusztit vala. Gal. 1. 23.

V. A' Hitért, mellyel hiszünk, melly hivattatik meg igazito Hitnek, olyannak mellyel hiszünk (Fides quâ credimus) Ian. 5. 46. 47. Luc. 24. 25. Csel. 26. 27.

VI. A' Hitről valo Vallas tételért (pro Fidei Professione) A' ti Hiteteknek híre vagyon egész világon. Rom. 1. 8.

A' Leczkében noha mind ez értelmek ki nem rekeszternek, de a' Sz. Lélek czélya szerez a' Hitnek Tudományáért (Religiojért) és arról valo vallástételért veterik: Mintha mondaná az Apostol: Azert tarsátok meg a' léleknek Egyiségét a' békeségnek kötele által; mert egy Hitet, egy Vallástok vagyon, mellyről mindnyájan egyenlő szájjal tesztek vallást.

Egyszoval az Hiten az egy igaz Réligio, az Idvességnak egy Utiya s' Modgya erretik, melly a' Törvényben és az Evageliomban vagyon bé foglalva. Csel. 24. 14.

II. Kérd. Mellyik az az egy Hit?

F, Nem a' Pogányok, Mahomet, Sidok Hiti, (mellyeknek Vallása, nem Hit, hanem hitetlen-ség) nem is a' Világra bé csuizot mászot hamisan sok tévelygő Eretnek Tudományok; hanem az

nem az Prophetáknak, Evangelistáknak, Apostoloknak tudományán fundálattott Evangeliumi Reformata vallás. Mellyet ide alább Isten segedelméből bőségesen meg fogunk mutogatni.

III. Kérd. *Miért mondatik Egynek?*

F. 1. Mert, a' mint hogy nincsen több Egy igaz Istennél, így nincsen több Egy igaz Vallásnál avagy az Isteni tisztelnek egy igaz Modgyánál. 1. Cor. 8. 5 6. 2. Ez az egyes szám, hogy a' Hit egynek mondatik, meg mutatja hogy a' Vallásnak soksága szinte olly leheletlen s' meg nem álható, mint az Isteneknek soksága. Valamint hogy nincs több Egy Istennel, nincsen több Nap az égen égnél, nincsen sok véghetelen; így nincsen s' nem is lehet több egy igaz Vallásnál.

TUDOMANY.

A' világon lévő sok Hitok, Vallások között, egyetlen egy Hit vagy Vallás vagyon, a' mellyben ember várhatja idvétségét; a' pedig nem egyéb hanem az Evangeliumi, Apostoli, Reformata Vallás.

Ímért: Egy Hit. Mivel a' Tudománynak két Aga vagyon, külön külön próbállyuk meg mindeniket:

I. Hogy, az igaz Hit vagy Vallás, mellyben ember idvétségét várhatja, csak egy legyen, illyen (Demonstratiokkal) meg mutogatásokkal próbáltatik meg: 1. Mert Szenteknek Egyízer adott Hitnek neveztenk. *Jud. 3 Tufakodeyatok a' Hitért, melly egyßer adott a' Szenteknek.* Ha egy-

szert adatott, többször más nem adatik.

II. Mert, más Evangéliom nincsen azon kívül, a' melly hirdettetett. Gal. 1. 7. 8. Ha nincs több egy Evangéliomnál, nincsen hát több egy Vallásnál. Nincsen több az örökké való Evangéliomnál. Jel 14. 6.

III. Mert, Egy a' régi jó Ut. Tudakozzatok a' régi ösvényekről, mellyik legyen az igaz Ut. Jer. 6. 16.

VI. Mert, az Idvességnék Fundamentuma csak egy, a' Christus. Más fundamentomat senki a' kívül nem vehet, a' melly egyűser vettetett, t. i. a' Iesus Christuson kívül 1. Cor 3. 10. 11.

V. Mert, az Idvesség Uttya-is csak egy t. i. a' Christus ján. 14. 6.

VI. Mert, a' közönséges Anyaszentegyház-is csak egy. Egy az Akol's egy a' Pálztor-is. ján. 10. 16.

A' Tudománynak második Agának probája következik; hogy az az Egy igaz Hit avagy Religio, mellyben ember Idvességét várhattya, nem más hanem az Evangéliomi, Apostoli, Reformata Vallás.

Elsőször, Mert, az Evangéliomi Reformata Vallás Sz. Péter Vallása. A' Sz. Péter Vallása pedig az az Egy igaz Vallás, a' mellynél több igaz Vallás nincsen és a' mellyben bizvást várhattya ember idvességét. Hogy pedig a' Sz. Péter vallása legyen az Evangéliomi Reformata Vallás, meg tetteczik az őszve verésből.

I. A' Sz. Péter Vallásának fő Fundamentuma ez

ma ez volt: *Te vagy a' Christus az' éle Istennek am'az örökkévaló Fia. Matth. 16. 17.* Ezt hiszi erős hittel a' Reformáta Hit's' Vallás, hogy a' Christus Jesus örökké való igaz Isten. Egygyez hát a' Sz. Péter Vallásával,

II. A' Sz. Péter Religioja ez volt, hogy embert Isteni tisztetettel nem kell illetni. Midőn Kornélius lábaihoz esvén, tisztelni akarta volna őtet azt mondá: *Ké'ly fel én is ember vagyok. Csel. 10. 25. 26.* Nem hadta csak lábát is megcsokolni. Így irtozik az Evangeliomi Reformáta Vallás az emberek tisztetelről, hanem csak azt tartja: *Csak egyedül a' te Uradat isteneidet szolgáljad Matth. 4. 10.*

III. A' Sz. Peter Vallása az volt, hogy nem pénzen vásárolható az Isten ajándéka a' minémű a' bűn bocsánatnak megnyerése. A' te pénzed vesztén el veled egybe ki azt álitottad *hogy az' Isten ajándéka pénzen verethetik. Csel. 8. 20.* Így az Evangeliomi Vallás ahoz tartja magát, hogy e' Világ aranyáért sem, bocsáttathatnék egy bűn meg, hanem a' macula nélkül való báránynak vééréért *1. Pet. 1. 18.*

IV. A' Sz. Peter. Kegyelem által akart idvezülni. *Híssuk hogy az' Ur Iesus Christus Kegyelem által tartatunk meg Csel. 15. 11.* Nem várják különben Idvességeket az iga Evangelicusok-is.

V. A' Sz. Péter Religioja nem tilalmazta az Egyházi emberektől a' Házaságot; holott magának-is volt Felesége. *1. Cor. 9. 5.* Így a' Reformáta

mátá Vallás sem tilalmazza azt, a' mellynek tilalma ördögi tudománynak mondatik. 1. Tim.

4. 1. 3.

VI. A' Sz. Péter Vallása ez volt, hogy a' Magistratusnak engedni kell az Urért. 1. Pé. 2. 13. 14. Ezenképpen, a' Reformátá Vallás egy Rendet is nem veszen ki amaz kifogás nélkül való Regula alól: *Minden lélek a' felső hatalmásoknak alá-ja vettesék.* Rom 13. 1.

Másodszor. Mert az Evangeliomi Reformátá Vallás a' Christus jesus Vallása, melly mindenek meg edgyezéséből igaznak tartatik. Vessük össze azért a' Christus Vallását, az Reformátá Vallással.

I Urunk Allatása ez: *Senki nem jöhet az Atyához hanem én általam.* Ián. 14. 6. Magán kívül nem engedi másnak a' közbenjáróságot. Így a' Christuson kívül több szofzollot nem ismer az Reformátá Vallás.

II. Idvezítőnk tanítása szerint: A' Hit igazit a' tart meg: *bizál leanyom, a' te hited meg tartott tégedet.* Matth. 9. 22. Nem a' jó cselekedetek érdemlik hát a' meg igazulást vagy idvességet. Ezen nyomon tanit a' Reformátá Vallás.

III. Az Ur jesus Christus Professioja az: Nem hogy vétet, de még csak könyörgesbéli lehellet is, nem tekozolja a' Világnak hitetlenisére, a' veszedelem fiaira: *Nem e' Világéri könyörgők jay.* 17. 9. Nem mindenek bűne bocsánattyaért, hanem a' sok választottakért ontotta ki vé-

rec.

Ért. *Matth. 26. 28.* Ezeket erőss hittel hiszi az Evangeliomi Vallás-is,

IV. A' Gonosz Kivánságot nagy Bűnnek, sőt paráznaságnak tartotta Urunk. *Valaki aszponyi állatra tekint gonosz kivánságnak okáért, paráználkodott az ő Bűvében Matth. 5. 28.* A' Reformáta Vallásis meg edgyez ezzel.

Harmadfor Mert, az Evangeliomi Reformáta Vallás, nem erővel, hatalommal, tűzzel valsal, serjesztetett, eleintől fogva; hanem csak az Evangeliomnak hathato predikállása által. *Religio cogit non vult, doceri expetit.* Senki Hittin Uralkodni nem akar a' Reformáta Vallás 2. *Cor. 1. 24.* hanem csak a' léleknek meg mutogatásában predikáltatja a' meg feszitetett Christust. 1. *Cor. 2. 2. 4.*

Negyedber Mert, az Evangeliomi Reformáta Vallás avagy Isten avagy az őrdög lelkétől vagyon (távol legyen a' káromlás) az őrdögtől nincsen, mert azért ilyen nagy ellensége annak mindenűt; Azért bizony az Isten lelkétől vagyon és ebben a' Vallásban bátorsággal várhattya ember lelkének idveségét.

H A S Z N A I.

I. *Hafna, Czáfolás.* 1 Czáfollja e' Tudomány, azokat, kik olyan hiszemben vadnak, hogy akár melly Vallásban-is idvezülhetnek; holott nincsen több egy igaz Vallásnál, a' mint fellyebb meg próbálok. Illyen Hűben vadnak a' Machiaveisták.

F S

II Azo,

II. Azokat is fekete szénnel jedzi meg, a' kik tűzzel vassal üldözik ezt az egy igaz Religiot: Ezek hijában tulakodnak Isten ellen, mert ha Istentől vagyon (a' mint hogy minden kétség nélkül attul is vagyon) el nem bonthattyák s' el nem törölhetik, hanem csak Isten ellen tufakodnak. *Csel. 5. 38. 39.* jaj pedig azoknak, kik Isten ellen hadakoznak.

III. Meggyözi azokat is, kik azt itelik, hogy az Antichrístus Vallásában nis idvezű hetnek; csak emberségesen (*civiliter*) éllyenek a' polgári társaságban. Bizony ezek igen meg esalotnak, fővenyen építenek, mert abban az Vallásban lehetetlen idvezűlni, melly az Idvelségnek Fundamentumit ki fordította; hogy pedig ki fordicsa rövideden meg mutogatom:

Idvelség Fundamentuma ez: Hogy, Egy a' Közben járo Isten és ember között az ember Jesus Christus 1. *Tím. 2. 5.* Istén: Nincsen másban idvelség és nem adatott az emberek között Eg alatt más név, melly által kellene meg tartatnunk, *Csel. 4. 12.* Ki fordította pedig e' Fundamentumot akkor, mikor a' Szenteket is közben járokká esinállya (hanem elég tevő, elég hogy esedező közben jároknak, melly esedezés a' Christus közben jároi Tisztiának edgyik derék része. *Róm. 8. 34.*) A' meg korbácsolást is a' Christus elégtételehez toldgya.

II. Idvelség Fundamentuma ez: Hogy csak egyedül a' Christust kel tartani az Anyaszent-egyház

egyháznak Fő Prophetájának *Dent. 18. 18.* Fő Papjának *Solt. 110. 4.* Királyának *Solt. 2. 6.* Kifordítja ezeket az Anthichristus Vallása, midőn a' Romai cathedrat a' Vallásban való vilongásoknak eligazításában csalhataljának mondgya; a' Christus egyszeri áldozatával még nem elégedvén, mais a' Misében áldozik és a' lelki isméreten uralkodni akar, mellyek a' Prophetá, Pap és Király Christusnak tulajdoni.

III. Idvesség Fundamétumaez: Hogy Hit által igazulunk meg Isten előtt s' nem a' Törvénynek cselekedetiből. *Gál. 2. 16.* De a' mai Romai Vallás a' jó cselekedeteknek tulajdoni, mind a' meg igazulást, mind az idvességet.

IV. Idvesség Fundamentuma az Idvesség felől s' az Isten Szerelme felől való Bizonyosság: Tudom kinek hittem, és bizonyos vagyok benne, hogy az ő nálla le tölt kintsemet meg tarthatta amaz napra *1. Tim. 1. 12.* Bizonynal el hittem, hogy semmi teremtet állat el nem szakaszthat az Isten szerelmétől, melly vagyon a' Jesus Christusban *Rom. 8. 38. 39.* Kifordítja ezt, midőn amaz ketelkedő sőt kétségben ejtő tudományt tanítja, hogy ember nem tudgya ha szeretetre vag gyűlölségre méltó.

Egy szóval valaki a' Pápista Vallást a' Tridentumi Gyűlés Canoni szerint tartja s' holig abban marad, idvességét nem várhattya, mivel az a' Gyűlés az Idvességnek Sarkát kiveti es nád pálczához emberi érdemhez s' elégtételhez támaszkodhattya az ő követőit.

II Haß,

II. Haß. Feddés. 1. Azokat teddi ez Tudomány, kik ebben az egy igaz Vallásban álbatarlanok, minéműek az időnek szolgáló, világhoz hunyorító Emberek. 2. A' felelmefeket, kik félnek az emberek előtt méreszfizen val ást tenni a' Christusrol. A' kik velik, hogy akár mi vallásban-nis idvezülhetnek.

III. Haß. Vísálás. Vísáld meg, ha a' te valótlád az az Egy igaz Hit mellynél több az Eg alatt nincsen igaz. Illyen jelekből tudhatod meg.

1. Ha keresztek alá vettetett, üldöztetik. 2. Tim. 3. 12. Matt. 16. 24. 25.

2. Ha a' te Religiod a' Testnek Vérnek nem kedvező, hanem annak ellensege. Ha azt kívánnyá, hogy jobb szemedet, ki vájjad, jobb kezedet el vágjad, az az leg szerelmesebb bűniedet el hadgyad. Matt. 5. 29. 30.

3. Ha csak a' szegényekiül vétetik, 1. Cor. 1. 26. Matth. 11. 9.

IV. Haß. Intés. Maradgyunk meg mind halálig ebben az egy igaz Vallásban. Erre indicsón.

1. Mert. ez az Idveltségnek edgyeden egy Urrya, valaki más Utra mégyen el marad az idvelségtől, Jer. 6. 16.

2. Mert. a' Hittől szakadtak rettenetes bűntetéssel meg büntetettek. Sid. 10. 26. 27. 2. Pet. 2. 20. 21.

3. Mert. az álbatarosok jutalma kimondhatatlan. Azers Berelmes Atyámfiai, erőssen és mozdibatallan.

LELKI ARATÁS

93

hatatlannul álljatok bővölködven mindenkor az Urnak ála-
gában, mivel hogy tudjátok, hogy a' ti munkátok ne-
bijába való az Urban. 1. Cor. 15. 58. Amen.

LELKI ARATÁS

XI. PREDIKATIO.

ján. 4. 35. 36. 1672 ben. 31. jul.

Emellyetek fel az ti Bemeiteket és lássatok
meg az tartományokat (mezőket) mere-
meg értenek az aratasra. Es a' ki arat
jutalmat véssé és takar gyümölcsöt az örök
eletre, hogy mind a' Magvető, mind az
Arato, edgyűt örülljenek.

Szokásos cselekedeti volt a' mi nagy Prophe-
táknak az Ur Jesus Christusnak az ő Tanításá-
ban. Tanítványinak földiekhez s' testiekhez ra-
gadot elmejeket, a' mennyeiekre és lelkjekre fel-
emelni. Ugyan-is olyan tulajdonsága vagyon
a' Kegyes Léleknek, hogy miképpen a' Méh a'
keferű füvekről-is mézet szí; így a' földiekből-
is mennyeieket szidogal. A' földet, mennyor-
szággá csinállyá magának.

P. O. A' testi halászatrul, a' lelki halászatra
Bemele egykor Tanítványinak sziveket, u. m.
Simon Péternek és Andrásnak: Kövessetek enge-
met, es azt miveltem, hogy embereket bálásszatok Matth.
4. 19. Péternek külön így szolia: Ne féllj; en-
nekutánna embereket fogsz Luc. 5. 11. Így

Igy a' fel vőtt leczkében a' testi Aratásról, a' lelki áratásra emeli fel Tanítványinak sziveket.

Nem ok nélkül cselekekszem hát enis, ha az én Mesteremnek nyomdokát követvén, ez mostani Aratásnak alkalmatosságával, sziveket a' lelki aratásra felemelem.

Alkalmatósága ennek a' Leczkének ez: minemutánna Idvezitőnk a' Samaritána Afzszonyal a' jákob forrásánál beszélgetett volna s' Istennek azt meg nyerte volna; a' Tanítványok testi eledelt hoznak Idvezitőnknek v. 31. de ő nem akarván abban enni, azt mondgya nekik: *vagyon nékem eledelem, melyet ti nem tudtok v. 32.* Ez az eledel nem egyéb volt, hanem a' lelkeknek meg térítése s' nyerése körül való szorgalmatosság. Azért, tanítványit indítja a' lelkeknek meg nyerésére edgynehány erősségekkel melyeket vészen?

1. A' maga Példájátul v. 34.

2. Az aratásra való gabonának meg érésérül v. 35.

3. Az Aratoknak jutalmátul. v. 36.

4. Az Aratásnak hasznátul. *Takar gyümölcsöt &c.* v. 36.

5. A' magvetőknek és Aratoknak örömöktül. v. 36.

6. Az Aratásnak könnyűségétül. v. 38.

A' mi Leczkénk ezekben az erősségekben vagyon bé foglalva.

Summája a' leczkének. Lelki áratásra való Serkenge-

kengetés, arra indító Erősségekkel.

Részei. 1. Lelki Aratásra való Serkengetés. *Emelvények fel &c.*

2. Indító Erősségek: 1. Mert, meg értek a' tartományok az aratásra. 2. Mert, az Aratók jutalmat vesznek. 3. Mert takarnak gyümölcsöt az örök életre. 4. Mert, mind a' Magvető, mind az Arató edgyütt örülnek.

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérd. Miért mondgya Idvezítőnk: *Emelvények fel a' ti Bemeiteket?*

F. I. Hogy, meg mutassa a' mi természetünknek nagy romlottságát, hogy mi szorgalmatosságból vagyunk a' földieknek, hogy sem a' menyeiknek meg gondolásában, nagyobb gonflunk vagyon a' testiekre, hogy nem a' lelkiekre. A' földieket, bár tőlünk távol legyenek is, látjuk; de a' menyeieket, bár előttünk (sőt előttünk' előtt legyenek is) nem látjuk, hanem a' fel ízoval kiáltatik: *Emelvények fel Bemeiteket.*

Mintha mondaná a' Christus: A' földi Aratás, úgy el foglallja elmeteket, hogy későnek ítéljétek. ha négy holnap múlva jó el; ha ezt olly kehezen várjátok. a' jelen való lelki aratást nem kellene el mulatnotok.

2. Hogy, a' maga Példájával inditaná a' Tanítványokat tisztelni végben vitelre. Mintha mondaná: Látjátok, en forgodom a' lelki aratásban. mostis edgy lelket aratok s' takarek az Isten Csűriben (a' Samaritána Alízionynak lelkét) **AZÉRT**

Azért, tiis az én példámmal, aratatok.

II. Kérd. Kicsodák az aratasra meg ért Tartományok vagy mezők?

F. 1. Szorosabbban, a' Samaritána Afzszonytul a' Christus halgatására ki hívott Samaritanusok v. 29. 30. 2. Tágasabbban, az Evangelium bé vételére kész Sidok és Pogányok. Hasonlatosság vagyon pedig ebben a' szoláshnak formájában, mintha mondaná: Valamiképpen, az meg ért gabonának le aratása nem halaszthatatik, a' Gazdá kára nélkül, hanem szükséges képpen le kell aratni; így az Samaritánusokat, Sidokat, Pogányokat az Evangelium prédikállása által le kell aratni és az Isten Csűriben, előfför a' vitézkedő az után az győzedelmeskedő Anyaszenteegyházban kell be takarni. v. 5. Ján 10, 16.

III. Kérd. Kicsodák értetnek az Aratokon?

F. 1. Néha az Angyalok mondanak Aratoknak, mint Matth. 13. 39. mert a' világ végén az konkolt, az az, a' hiterleneket ki izaggattyak és meg égetik; az igazakat, mint tiszta buzákat az Isten Csűriben be takarják.

2. Néha, az Egyházi szolgák nevezetnek Aratoknak, mint Matth. 9. 38. Kérjétek az aratásnak Urát: bocsásson aratokat az ő gabonájában. A' leczkében is az Aratokon az Egyházi szolgák értetnek, mivel az Evangeliumnak predikállása által ők aratják le s' ők takarják az Isten Csűriben a' hiveket.

IV. Kérd,

IV. Kérd. Az aratás, érdemlő Okáé a' jutalomnak, holot azt mondgya Urunk: A' ki arat, jutalmát véssé? F. 1. Az Aratás csak meg előzője, nem érdemlője a' jutalomnak, mert a' miképpen akkor fizetnek az Aratoknak, mikor az Aratást el végeznek; így a' Tanítók jutalmá akkor adatik, mikor a' lelkek környül valo dajkálkodásokat el végeznek. Mint a' tíz pénz, estve adatott a' Tízlőbéli Munkásoknak; ugy ez a' jutalom is a' Világnak Estvéjén adatik. *Matth. 20. 8.*

2. Semmi egyenlőség (proportio) ninesen az idő szerint valo Aratás és örökké valo jutalom között.

3. A' lelki Aratok, nem magok ajándékai vagy ereje által viszik ezt végben, hanem Isten kegyelme által. 1. Cor. 15. 10. Isten kegyelme által vagyok, a' mi vagyok.

4. Ez az Aratás, adótság: *Luc. 17. 7. 8.* Nekünk használ, nem annyira Istennek. *Job. 22. 2. 3.*

V. Kérd. Micsoda értetik a' Gyümölcsnek az örök életre valo takarásán?

F. A' Lelkeknek meg térítése és az Isten Csűriben valo bé takarása. Véterik ez szollás annak az okos Gazdának cselekedetétől, a' ki az még ért buzát idejekorán csűriben bé takarja.

VI. Kérd. Kicsoda értetik a' Magvetőkön és az Aratokon?

F. A' Magvetőkön, a' Propheták, kik a' Törvénynek és az Evangéliomnak magvát vetettek.

Matth. 13. 38. En el bocsátalak titeket annak aratására, melyben id

ben ti nem munkálkodtatok, egyebek munkáltakak, és ti azoknak munkájában álltatok.

Az Aratokon az Evangéliom hirdetői, s' ezek mondatnak immár édgyűt örülni, a' Prophetakkal. Jer miis, mint az Aratok aratsunk ezekből ilyen Tudományokat.

TUDOMÁNYOK.

I. A' jó alkalmatosságot kapva kell kapni, a' hű Tanítotoknak a' lelkek meg térítésére. Mikor meg éri a' gabona, akkor kell aratni, mikor vészik az Igit, a' halgatok, akkor kell hirdetni. Ha az Buza éretlen s' zöld még, el kedverlenedik az arato, el hagitya az sarlot; így az Tanító, ha láttya hogy szunnyadozva halgattyák tanítását, kedvetlén.

II. Az Egy házi Solgálat minden hivatalok felett meloságosabb, u, m, a' melly a' lelkeknek aratása s' Isten csuriben való bé takarása környül forgolodik.

III. A' hűséges Aratoknak, az Egyházi Solgáknak Iszalmok, nem e' Világon adatik, hanem az Egekben. Mivel ez a' világ jutalmokat, illendőképpen meg sem adhattya, s' nem is akarja meg adni.

IV. Menyorúságban az Egyházi Szolgák nem irigykednek egymásra, hanem mind az Magvetők, mind az Aratok, más ember munkájában munkálkodnak, edgyütt fognak örülni.

Ezeket a' Tudományokat szükséges volna erősgetenem s' terjeszteném, de a' kölcség s' a' papiros nem engedi; a' ki az ajándekot valamennyire fel serkenti, könnyen ki munkálkodhattya ezeket. Lássunk ilyen közönséges Tudományt:

TUDO-

Mivel az Egyházi Szolgák Aratok, az Kegyes Nép Aratására meg ért gabona; ezokaért, valamint várja a' meg ért gabona az Aratást, olly örömmel kell az Isten Népeinek venni, mikor a' lelki aratok által le arattatik s' Isten Csüriben bé takartatik. Itt vagyona' leczkében a' Tudomány s' az Magyarázatból-is látszik ki jó.

Kettőt kell meg látni:

I. Miérthasonlítanak az Egyházi Szolgák Aratokhoz?

F. Az Aratok munkája igen terhes és fáradságos; így az Egyházi Szolgák munkája a' lélek körül, valóban sulyos. Innét: Isten mellett munkálodo Szolgáknak, hivattatnak 1. Cor. 3. 9. Sok fáradságokban, forgoknak mondatnak 2. Cor. 11. 23.

II. Az Egyházi Szolgák lelki Aratok; meré a' Törvénynek és az Evangéliomnak Sarlojával aratnak. Törvényt s' Evangéliomot hirdetnek. Csel. 2. 23. 36-37. 38. Efsa. 40. 1. 2.

III. Mert az Isten Itéletinek éles Sarlojával-is aratnak, midőn azokat meg jövendőlik s' a' nép azokrul eleve meg intik. 1el. 14. 15. Ioel. 3. 13.

Kérd. Miért kell olly késsen várni s' venni a' halgatóknak az Igét, mint a' meg ért gabona várja az aratást?

I. Mert éz a' készség eleve meg jövendőtett az Isten Népe felől: Jertek el, menjünk el az Urnak hegyére, a' Jakob Istenének házában, hogy meg tancsion minket az ő utaira etc. Efsa. 2. 3. Kicsodak ezek, a' kik úgy jönnek mint a' felleget és mint a' galambok sokrak repülnek az ő ablakokra Efsa. 60. 8.

II. Mert, ez volt eleintől fogva a' Szenteknek szent magok gyakorlása. Corneliusté, ki azt mondá Péternek: *mi annakokigre ime az Istennek előtte állunk, hogy meg halgassuk mind azokat a' mellyeket Isten neked mondott.* Csel. 10. 33. *Mária a' Iesus lábainál ülven halgattya vala, az ő beßédés.* Luc. 10. 39. *David Solt.* 27. 4. *Solt.* 84. 1. *Solt.* 119. 147.

III. Mert a' ki ellenben cselekedszik, annak Isteni tiszteletü utálatos. *Pél.* 28. 9. *El kell annak veszni* Csel. 3. 23.

IV. Mert, az a' ki készen nem várja, s' nem vészti, nem Istentől való *Ján.* 3. 47.

H A S Z N A I.

I. *Haß. Feddés.* Fekete szénnel jedzi meg ez a' Tudomány az olyan lelki aratásra meg nem ért Gabonákat (Gyülekezeteket) kik örömmel nem várják s' nem vészik a' lelki aratokat, hogy őket az Isten Csűriben bé takarják. Amazok is látván az éretlen gabonát, nem csuda ha elverik sarlojokat s' kedvetlenek az aratáshoz.

Ellenvetés. Ha maga a' Christus leßallana az ég-ből, őtet örömmel vennem s' halgatnám.

F. 1. A' ki az ő képében jaro szolgákat vészti s' fogadgya bé, magát a' Christust vészti bé. *Matth.* 10. 40. A' ki a' Prophetákat meg őli, a' f. Léleknek ellene áll az Csel. 7. 51. 52. 2. *Ist.* a' földön jártában nagyobb réize nem vőtte őtet ez vilagnak *Ján.* 1. 10, 11.

Ellen-

Ellenvetés. Egyéb dolgaink-is vannak?

F. Egy a' szükséges dolog, azt kellene választani *Luc. 10. 42.*

Ellenv. Látni csak az *Segény kötség*, nem a' *Fő Emberek veszik az Evangeliumot.*

F. Itt telik bé amaz mondás: *A' Világnak Szegényit választotta Isten, hogy lennének hitben gazdagok. Jac. 2. 3.*

II. Haß. Visszafelé. *Lásd még, ha Isten számára meg ért gabona vagyé és ha örömmel veszedé a' lelki Aratokat!*

F. I. Ha rezkézz az Isten beszédére *Esa. 66. 2*

II. Ha jeremiással ugyan meg eszed az Isten beszédét *Jer. 15. 16.*

III. Ha szivedben el rejtéd az Igér. *Sol. 119. 11*

IV. Ha gyönyörködöl az Isten törvényében a' belső ember szerint. *Rom. 7. 22,*

III. Haß. Intés. Vegyed oly késsen az lelki Aratokat, mint a' melly késsen a' meg ért gabona várja az Aratokat. Erre indittalsal rezeztől.

I Mert, így akartatol az Isten Csűriben *Matth. 12.* Külömben az olthatatlan tűzre kell veszedned. Ugyan ott.

II Mert, az Világ végén Arato Angyaloktól, úgy akartatol külön a' konkolyhoz hasonló hiteltel-ekről, ha mostan le hagyod magad aratni az Egyházi szolgáknak. *Matth. 13. 39. 40.*

III. Mert, ebből fog ki teczezni, hogy Isten szüta buzája voltál és nem halzontalan polyva,

202 I S T E N B O S Z S Z O N T O
melly ide s' tova hányattatik a' szélről Solt. 1. 4.

ISTEN BOSZSZUAL- LASA AZ ÉLDŐZŐKÖN XII. PREDIKATIO.

Jel. 6. 10. 1672ben: 31. Jul.

Kiáltanak vala pedig nagy sóval, mondvan: Oh
Uram, ki bent és igaz vagy, meddig nem
érsz iteletet és nem állasz bosszút a' mi vé-
rünkére a' földön lakozokon!

NEgy vétkeket emleget a' Sz. Írásban szol-
lo Sz. Lélek, a' mellyek leg hangosab-
ban kiáltanak az Isten fülében a' bosszú ál-
lást:

Első, a' Szegényeknek Nyomorgatása. A' Si-
dok Solgálat miatt való kiáltások fel méne Isten eleiben,
és meg hallá Isten az ő kiáltásokat. Kijöv. 2. 23.

Második; a' Munkás bérinek meg tartása. A'
munkásoknak bérek, kiált és azoknak kiáltások a' kik
aratták a' ti tartományjiokat, a' seregek Urának fülében
bémentek. Iac. 5. 4.

Harmadik. A' Sodomaiak éktelen vétke. A'
megyek most és meg latom, ha az en hozzám jutott ki-
áltás szerint cselekettenek. Ter. 18. 21.

Negyedik, az ártatlan vérnek s' kiváltképpenn
a' Mátyromok vérének kiontása. Így mon-
datik, kiáltani az Abel vére a' földről. Ter. 4. 10.

Igy.

Igy a' Mátyrok mondanak kiáltani a' felvőz-
leczkében, az ő vérekért való boszszuállásért.

Summa szerint a' leczkében vagyon: *Isten*
Bosznallásának kiáltással való kívánása az Űldözőkön.

1. A' kiálto személyek.

Részekettők. 2. Maga a' Boszszuállásnak kiáltása.

Az elsőben ezek vadnak: 1. A' kiáltoknak
kiáltása: *Kiáltnak.* 2. *Modgya, nagysoval.*

A' másodikban: 1. A' személy kihez kiált-
nak. *Uram.* 2. Annak az úrnak Szentségéről

a' igazságáról való le írása, *ki szent és igaz vagy.*

3. Maga a' kiáltás, *meddig &c.* 4. A' személyek

ikire a' boszszuállás kívántatik a' földön lako-
zókra.

MAGYARAZAT.

I. Kérdés, *kicsodak voltak ezek a' kiáltók?*

F. 1. A' Mátyromoknak meg dicsőült lelkek:

átam az oltár alatt azoknak lelkeket, kik meg öleltettek való

az Isten beşedéjért. V. 9. 2. A' Mátyrok vére,

melly nem tulajdonképpen mondatik kiál-

tani: *v. 10.*

II. Kérd. *Valljon a' meg dicsőült lelkekhez illiké a'*

Bosznallásnak kívánása, holott itt az Oltár alatt levő

lelkek azt kéri Istenől?

F. 1. Nem vétkes indulatból származott bosz-

szuállásnak kívánása ez; (mivel meg tanulták

volt a' Mátyromok az ő Meistereknak példájá-

ból, hogy ellenségekértis könyörögjenek inkább.

Luc. 23. 34. Csel. 7. 60.) hanem szent indulatból

származott kívánság, mellyel kéri, hogy az ő

igazságának dicsőiségét nyilatkoztassa ki, az ő

104 ISTEN BOSZSZU ALLASA'

Anyaszentegyházának meg békélhetetlen ellen-
péginek meg büntetésében és az igaz ügynek
nap fényre való hozzásában, mint David is kő-
nyörög Saultul való üldöztetésében 1. Sam. 24.
16. *Légyen a' Iehova itilő biro és tegyen itilletet én kö-
zöttem és te közötted és lássa meg, ő forgassa az éndol-
gomat és sabadicson meg engemet a' te kezedből.*

2. Ertelme ez könyörgésnek csak ez röviden:
Az üldözők kegyetlensége és az ártat-
lanoknak ki ontatott vére az igaz Birot ugyan
kényszerítik a' boszszuállásra.

III. Kérd. *Miért indítják Istent ezek a' lelkek, az
Isten Szentségéül s' igazságául vöit erősségekket: Uram
ki szent és igaz vagy?*

F. Mert a' mennyiben Isten Szent, az üldö-
zők kegyetlenséget jó szemmel nem nézheti;
a' mennyiben igaz, büntetés nélkül el nem
szenvedheti; ez okáért mint egy ugyan kén-
szerítik Istent az ő Szentségére és Igaságára,
mintha mondanák: Minthogy Uram Szent és
Igaz Isten vagy. nem lehet, hogy ezeken bosz-
szut ne állj.

IV. Kérd. *Miért hadgyák Istenre a' Boszszu állást?*

F. Mert, a' magános boszszuállás, nem szaba-
dos. Szerelmesim ti magatokért boszszut ne álljatok, mert
meg vagyon írva: *enyim a' boszszuállás.* Rom. 12. 19.

V. Kérd. *Kicsodák értetnek az földön lakozók?*

F. Az Isten Anyaszentegyházának üldözői.

VI. Kérd. *Mit akarnak jelenteni ezzel az igicskével:
meddig?* F. A' Boszszuállásnak halasztását.

TUD O.

A Z Ű L D Ő Z Ő K Ő N 109 T U D O M A N Y.

Noha Isten bizonyos ideig él balaſtja az ő ſzenteinek vérek kíontafáért az űldözőkön valo, boſſu allasat; léſen mindazalial boſſu allajnak ideje. Ez, meg tecczik a' Martyrok lelkeinek ohajtozo könyörgeſekből.

Ezen tudomány erőſſítettik ez ſz. Irásbéli helyekből: Igaz vagy Uram, ki vagy, ki valal, és ſent, hogy ezeket meg buntetted; mert a' ſenteknek és prophetáknak véreket kíontottak, és vert adal innyok, mert méltok arra. Iel 16. 5. 6.

Fizetſetek ugy néki, a' mint ő ſízetett ti néktek *Gre.* Iel. 18. 6.

Boſſus alatt ő rajta, az ő ſolgainak véreket kí keresvén az ő kezéből. Iel. 19. 2. Ide tartozik: *Luc.* 18. 7. 8. *Dent.* 32. 35- 36. 43. *Solt.* 79. 10.

Példákboi is meg világosſítatik Világ kezdetitől fogva, mind ez ideig, a' Bibliái és Egyházi Hiftóriákból:

Bibliából valo Példák:

I. űldöző s' vér onto Cain, az Abel meg öléséért, bujdosová s' vándorra téteték, *Ter.* 4. 12. lelki iſméretinek nyughatatlanságával s' ſzíntelen valo dobogásával meg vereték v. 13. 14.

II. Véren futo Achábnak s' jezabelnek a' Propheták meg öléséért, az ebekkel nyalára Iſten fel véreket 2. *Kir.* 9. 33.

III. Joakim meg ölété fegyverrel a' jámbor Uriaſt s' az ő meg holt teſtét a' kőſégnek temető helyeben vetetése, *Jer.* 26. 23. Őis Izamár temetélſel te-

106 ISTEN BOSZSZU ALLASA
césszel temetterék el, a' mint Isten felőlle meg jö-
vendőltette. Jer. 22. 19.

IV. A' Sidok meg ölék a' Prophetákat s' fé-
jekre szálla minden igaz vér, az Abel vérétől
fogva a' Zakariás veréig, Matth. 23. 34. 35.

V. Az életnek Urát azon vér onto Sidok meg
ölék, s' az ő vére fejeken marada, mind e' mai
napig. Matth. 27. 25.

VI. Herodes meg öleté Jácabot a' János az-
tyafiát Csel. 12. 2. őt is meg csapdosá az Isten
Angyala és a' férgektől meg emésztetvén, meg
hala. Csel. 12. 23.

Egyházi Historiákbel valo Példák:

I. Egy *Farnesius* nevű üldöző, azzal fenye-
getőzik vala, hogy a' kereszttyének vérében
nyereg szárnyáig ufzlatná meg lovát. A' ki a
mások verét szomjuhozta, orrán s' száján olly
bőséggel iőtt, hogy a' maga vére által meg
fuladott.

II. A' melly Biro. *Iohanna Graya* nevű Kirá-
lyi nemből valo Aszfzonyt Angliában halálra
itilt; magais halála előtt kevés idővel meg bo-
londulván, a' *Iohanna Graya* nevet sűrűven ki-
áltván, bocsátotta ki testéből vér szomjuhozo
leket. L. m. *Martyrologium Foxi*

III. A' Parísi vérrel fel fordult lakadalmát
ezen boszúzu állás követte; mint *Sleidánus* hi-
storiájában meg olvashatni.

IV. Amaz vérszopo Mária Királyné Angliá-
ban, minekutánna egynéhány száz Martyrokat
meg

meg égettetett volna; maga is őt esztendőig tartó rövid országlála után Istentől kivágattaték L. m. *Martyrologium Foxi.*

O K A I.

I. Véteik, az Isten Igasságául. Mert a' Vérfiszopo embereken, szintén olly lehetetlen, hogy Isten az ő Allat szerint való Tulajdonságát, u. m. Bűn büntető Igasságát ne gyakorollya; mint a' tűznek lehetetlen, hogy ne égessen, mikor égni való máteria vagyon rajta. A' leczkében vagyon ez az Ok: Uram ki bént és igaz vagy, Ismer: *Ter. 18. 25.*

II. Véteik, az Isten Igasságának ki adatott Törvényéül: A' ki embernek véret ki ontja, ember által ontassék ki annak vére, *Ter. 9. 6.* Mint hogy azért az űldözők nem szánnyák a' más véret ki ontani, nem esuda ha az űvéket is Isten ki ontatja.

III. Véteik, az Isten Tirulufsátul. Mert Bosznállásoknak Istenének hivattatik *Solt. 04. 1.* Azért lehetetlen hogy boszszut ne álljon:

IV. Véteik, az űdöztetteknek Isten előtt való kedvességéül. Mert, Isten béme fényei *Zach. 2. 8.* Isten gyöngyei *Mal. 3. 17.* Isten tükösi s' tanácsosi *Solt. 25. 14.*

V. Véteik az Isten Gondviselésétől. Mert, mostan az Isten gondviselése homályban vagyon, ki kell azért annak nyilatkozni. Kell ollyan időnek lenni, mellyben tessék ki minden külömbség vagyon az igaz és istentelen között, a' ki szolgál Istennek és a' ki nem szolgál nékie *Mal. 3. 18.* HASZ-

108 ISTEN BOSZSZU ALLASA H A S Z N A I.

I. Haß. *Retentés.* Jajos állapotya leßen hát minden üldözöknek, valakik az Isten Népe vé-
rét kimélés nélkül ontyák, mert valamikor lé-
szen, az óvák-is ki omlik. jaj a' Palsuroknak,
mert Magormissábibokká lesznek jer. 20. 3.
mert az Urfelelmet ad azoknak szivekben. v. 4.
jaj nevezet szerint Babylonnak a' ki a' jesus
Martyrominak verével ugyan meg reszegedet,
jel 17. 6. meg telik még az ő pohára-is, iszik
és okádik.

II. Haß. *Oktato Intés.* 1. Nem kell hát az üldözöknek ideig tano boldog állapotokban meg ütközni; mert ha vagyon az ő kegyet-
lenségeknek ideje, bizonynyal a' böszszuállásnak idejének is kell lenni. 2. Ha láttjuk, az Isten
igilerit avagy csak rész szerint el kezdődni az
üldözökön, csudálljuk az isten Igaságát s' tu-
lajdoni sunk neki dicsőséget. 3. Midőn kő-
nyörögünk az üldözök ellen, ne magános bös-
szut űző indulatból könyörögjünk, hanem ol-
lyan szent induatból mint a' lezkében a' Már-
tyrok lelkei. Könyörögjünk azon, Isten legyen
Igaz ítélő Biro mi közöttünk és a' minket mel-
tatlanul üldözök között, mint David. 1. Sam. 24. 16.

III. Haß. *Vigasztalás.* Végy vigasztalást Oh I-
stennek vérben fetiengő, vigasztalástul meg fos-
tatott Anyaszentegyháza, mert a' kik a' te vé-
redek ki ontyák, vért ad az Ur azoknak-is in-
nya, mikor el jő az ő böszszuállásának ideje.
Vigast-

Vigasztald magadat ezekkel: 1. Mert, a' te fíaidnak ki ontott vére kiált Istenhez a' bős-
szu állásért. mint a' Mátyrok lelkei. 2. Mert,
azoknak vére által öntöztetik s' nevededik e'
Világon az Isten serege. *Sanguis Martyrum, Je-
men Ecclesia.* 3. Mert, az üldözők csak vérün-
ket onghatják ki, de lelkünket nem bánta-
tják. *Matth. 10. 32.* 4. Mert, ezek azok, a' kik
jöttek a' nagy nyomorúságból, és meg mosták
s' meg fejéritették az ő ruhájokat a' báránynak
vérében. *Jel. 7. 14.* Es kiknek orczájáról min-
den könyhullatást el töröl Isten v. 17.

PHINEAS BUZGOSAGA

XIII. P R E D I K A T I O.

Száml. 25. 11.

1672 ben. 7. Aug.

*Phineas az Eleazar. fia, e' ki Aaron Pap fia
volt, el fordította az haragomat az Izra-
el fiaitól, midőn ő buzgott én érettem va-
lo bősbsuallással ő közöttök és nem emésztet-
tem meg az Izrael fiait az en bösbumban.*

I Gaz Regula ez, mind a' Világi, mind a'
Mennyei Tudományban: A' ki akarja, a' jo
véget; annak akarni kell a' jo Eszközöket-is.

Az Isten haragjának el fordítása, egy igen jo
és szent Vég, mellyet ha ki akar, akarni kell
annak el fordítására valo jo Eszközöket-is, mel-
lyek közzül nem utolsó az Phineási Buzgoság,
az Isten

110 PHINEAS BUZGÓSÁGA
az Isten boszszujának a' gonosz tévőkön való
meg állása és az Igaságnak szoros ki szolgál-
tatása.

Erre mutogat ez a' fel vőtt Sz. leczke, a'
mellynek Alkalmatossága keztő, edgyik távu-
labb, másik közelebb való.

A' távulabb való; az Izrael Népének Lelki s'
testi paráznaóságban való leledzé e s' a' miatt
rajtok esett kiűzteni Istennek, huszonnegy ezer
ember veszedelme. 1. 2. 3. 9.

A' közelebb való; két parázna személyek-
nek zimrinek és Chozbinak Phineas által való
meg ölettetések. v. 6. 7. 8.

Summája a' leczkének: Phineás Buzgosága, an-
nak szép hasznával, u. m. az Isten haragjának
el fordításával edgyütt.

Avagy: Isten magatanubizonyságtétele a' Phi-
neás buzgosága felől.

1. Phineas Buzgosága.

Részei. 2. Isten haragjának el fordítása. Nem
cikkélyezem, a' magyarázatra fíetek:

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérd. Kicsoda volt ez a' Phineás?

F. Tagadásképpen, nem az Eli Pap fia volt, ki
Bélál fiának, mondatik 1. Sam. 2. 12. Kinek neve
Phineas volt, kinek felesége keferőségében fia
szült 1. Sam. 4. 19.

Allatásképpen. Egyházi Ember volt, Eleazár fia
s' annak halála után következett a' fő Papságban.

II. Kérd. Micsoda volt a' Phineas cselekedeti, a'
mellyről dicsírtetik?

F. AZS

PHINEAS BUZGÓSÁGA III

F. Az a' nagy Buzgoság, mellyel annyira buzgott Istene dicsőségének meg sértődése mellett, hogy maga segyverével által verte a' parázna személyeket.

III. Kérd. *Ho'ott Phineas nem volt Magistrátus, vallyon szabados dolgot cselekedett?*

F. Nem maga indulattyából, hanem Isten lelkének, kiválképpen való inditásából cselekedte, mert az Urért buzgott, melly neki tulajdonított igaságul *Solt. 106. 31.*

Azért szabados dolgot cselekedet: Hasonló példánk vadnak az irásban: Samuel, darabonként vagdalá Agágot, az Ur előtt Gilgáiban. *1. Sam. 15. 33.* Illyes a' Bál Papjait le vágá *1. Kir. 18. 40.*

IV. Kérd. *Mit kell érteni az Isten haragjának elfordításán és az Izrael fiainak meg nem emésztésén?*

F. Istennek az egész néphez való megengesztelődése és a' csapáinak meg szűnése, mellyben huszonegy ezer ember veszett el.

Ellenvetes. *Látni Sz. Pál, huszon három ezer embereket emészt, a' kik el estenek 1. Cor. 10. 8.*

F. Sz. Pál szollesak az Isten csapása miatt el hullottakról, Mozes pedig mind az el hullottakról mind azokról kiker Mozes fel akasztatott az nap előtt *Száml. 25. 4.*

V. Kérd. *Vallyon a' Phineas cselekedetét szabadé mindennek követni?*

F. Kinek kinek, az ő hivatallya szerint kell buzogni az Isten dicsőségét sértető gonosz tévők ellen. A' Magistrátusoknak kiválképpen közön

közönséges authoritással kell követni Phineast. A' magános személyeknek mivel rendkívül való hivatallyok e' máj napon nincsen, illy nevezetes cselekedetre) buzogni kell ugyan, de csak addig míg hivatallyok őket bocsáttya.

TUDOMANY.

Az Isten haragjának valamelly neprűls' nemzetségről való el fordítására nincsen bathatobb eszköz, mint az Isten dicsőségét meg bántó gonosztévőknek érdemes büntetéseiben való buzgoság. Phineas ezzel a' buzgosággal fordította el az Izrael fiairól az Isten haragját.

Sz. Irásbeli tanubizonyságok:

Szolgálatokat igaz ítéletet a' kapukban, salám meg kegyelmez a' Seregeknek Ura Istene a' Ioseph maradékának. Amos 5. 15. Ha lettek egy embert a' ki igaz ítéletet tegyen es igazságot béréssen, meg kegyelmezek neki 8. i. Jerulalem Városának Ier. 5. 1.

Igaz ítéletet tegyetek az emberek között és azt mivelem hogy békeséggel lakozzatok ez helyen. Ier. 7. 5. 7.

Példák: Moses az arany borjunak tisztelői között, le vágatá a' Levitákkal, három ezer férfiakat. Kijöv. 32. 27. 28.

Josue, meg kövezteré Achant a' Babylloniai köntösnek s' arany veszőnek el lopásáért. Josué. 7. 25. 26.

Minekutánna David a' Saul fiait fel akasztattat volna, meg engesztelteték az után Istene a' földhöz: 2. Sam, 21. 14.

O K A I.

I. Vétetik a' Buzgoságnak természetitől Mert
lehetet

lehetetlen dolog, hogy az igaz buzgoság az Isten ellenségét el szenvedhesse, s' minden Isten dicsőségét sértegető gonosz tévők pedig Isten ellenségei. *A' te hozzád való buzgó Berelmem még emészt engemet, mert elfelekeztek a' te beseidről az én ellenségim.* Solt. 119. 139. *A' kik gyűlölték tégedet Istenem, vagy nem gyűlöltém azokat és a' te ellenségedet vagy nem utáltamé.* Solt. 139. 21.

Az igaz Buzgoság gyűlöli a' személyeknek vétkeit, ha a' személyeket magokat szereti is.

II. Vétetik az Igasság ki szolgáltatásának, ékes séges voltátul. Mert Isten parancsolja; *Folyass mint a' víz az ítélet, és az igazság mint a' sebes patak.* Amos. 5. 24. Zach. 7. 9. Zach. 8. 16.

III. Vétetik az igazaknak valamely érfűsége meg maradására való használatosságoktól és a' hitetleneknek ártalmas voltoktól. *Pred. 9. 16. 17.* Egy szegény bölcs ember az ő bölcsesével (kegyeliségevel) egy egész várost meg tart; így fok istentelenek miatt meg büntetődik, ha azok büntetetlen hagyatnak.

IV. Vétetik a' jutalomtól. Mert, az Igasságnak ki szolgáltatóit Isten nagy jutalommal jutalmaztatja meg. *Száml. 28. 12.*

H A S Z N A I.

I. Haß. Oktatás. 1. Nem csuda hát, hogy az Isten haragjának Tűze emészt az olyan Nemzetet, a' mely között el égett az Igasság az ucczán *Ez. 59. 14.* és a' melyben az Achánok, Zimrik és Chozbik büntetetlen maradnak. Ne csu

114 PHINEAS BUZGOSAGA

dáld szegény Magyar Nemzet hát, ha az Isten mind e' mai napig haragszik rád, mert ritka a' Phineas benned, ki az Isten boszszuját meg állaná. Hol a' Mozes, ki az Isten káromlokat követve agyon veretné? Szaml. 24. 14. 15.

II. A' ki Phineási buzgosággal akarna buzogni, ilyen aczél tükört kellene eleiben tenni: I. Annak mind az Isten Törvényében s' mind a' külső Törvényekben tudosnak kell lenni, meg különböztetésnek lelkevel kell birni. Ilyen vala Salamon, mert, az egész Izrael halván az ő itélet tételét félek a' Kiraly orczáját, latván hogy bölcsétség vagyon az ő síveben az itélet tételre 1. Kir. 3. 28. II. Annak, Isteni félelemmel fel ékeffitetnek kell lenni a' jethro Pap tanácsa szerint, Kijöv. 18. 21. 2. Sam. 23. 3. III. El kell kerülni a' hamis Biráknak nyomdokit, minémű vala Pilátus, ki lelke ismérrei ellen itélé a' Christust halálra, hogy a' Népek teczzenek és a' Császárnak barátjának mutatná magát, Ján. 19. 12. 13. &c. Ilyen vala amaz hamis Biro, ki csak a' büfit unván el, tön itéletet Luc. 18. 1. 2. 3. &c. Egyszoval nem kell olyanoknak lenni, mint a' Samuel fiai, kik az ő Attyoknak utaiiban nem járnak, hanem a' telhetetlenség után indulának és ajándékot vének és elfordíták az igaz itéletet, 1. Sam. 8. 3.

Kérd. Míképpen kell a' buzgo Phineásoknak az Isten haragját el fordítani?

F. I. Kedvezés nélkül kell az Iga'ságot ki szolgáltatni, Levit. 19. 15. Ne cselekedgyél hamiságot sem.

P H I N E A S B U Z G O S A G A I E S

got semmi iteleben, ne nézzed a' szegénynek Reményét
a' hatalmaft-is (személy válogatással) ne böcsüllyed.

II. Jól megfontolva kell iteleget tenni. Nemde
a' mi törvényünk karboztate valakit, hanemha annak sza-
vát előßör meg hallya és meg éris mit cselekedett,
lén. 7. 51.

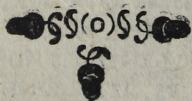
III. Hallogatás nélkül kell végben vinni.
Esd. 7. 20.

IV. Szánakozással. A' jo Bironak, Symbolu-
ma ez: (Peccata interficio, hominem ample-
ctor) Szánom az embert, de a' vétekeit, meg
kell halni.

II. Haß. Intés. Két rendbeli embereket ser-
kenget ez a' Tudomány az Isten dicsősége mel-
lett való buzgolkodásra: 1. Az Isten két kö-
Táblájának őrizőit a' K. Magistrátusokat. Ha
az Isten haragját a' Népről el akarják fordíta-
ni, kövéssék Davidot, ki a' földnek latrait el ves-
tette és a' hamiság cselekedőket ki gyomlálta az Isten
Várofsabol, Solt. 101. 8.

II Az Aaronokat, Egyházi Szolgákat. Allynak
a' törésre az Isten Népejért eskönyörögjenek,
azon ne haragudgyék mind örökké az ő örök-
ségére, hanem könyörüllyön a' Sionon.

Esa. 64. 9. Solt. 102. 14. Amen.

H2

J U D A H

116 JUDAH SZABADULASA:

N A K H O P . M E S T E R E .

XIV. P R E D I K A T I O .

1672ben. 10. Aug.

Mellyben A' Magyar Nemzet, lelki s' testi iga alol avagy csak rész' szerint valo fel menekedésének edgyik szükséges Conditioja
A' MAGA MELYSÉGES MEG-ALAZASA
tanácsoltatik.

Fel vött Leczke. 2. Chron. 12, 7.

Meg alaztak magokat: nem vesstem el őket; hanem adok nekik valami kicsiny Szabadulást és nem omol ki az én busulásom Jerusalembre Sesak keze által.

M Ikeppen a' fel fuvalkodtság, előljáro Hopmestere, a' Romlásnak; Igy (az ellenkezésnek Törvénye szerint) a' mélységes Megalazodás elől járo Hopmestere a' Fel magasztaltatásnak avagy Szabadulásnak.

Két Agá vagyon ez Allatásnak: I. Hogy, a' fel fuvalkodtság Hopmestere a' romlásnak, mellyet Salamon tanit: *Kevélység vagyon a' romlás előlt, és fel fuvalkodott lélek az esetnek előtte Pél 16: 18 Utalom én Iákoznak kevélységét, annakokaért kézben adom a' Várost, Amos, 6. 8.*

II. Hogy a' Meg-alazodás Hopmestere a' Felmagasztaltatásnak és Szabadulásnak, ezis Salamon tanitya: *a' dicsőségnek előtte vagyon az alázatosság Pél. 18 12.*

Nem

Nem szégyen, Isten, az Angyalok, s' ez Világ előtt meg valani (igy cselekedtek régen Esdrás Pap, *Esd.* 9. 6. 7. Nehemias 9. 33. *Dan.* 9. 1. 16.) hogy a' Magyar Nemzet Romlásának, lelki testi iga alatt való nyögésének hoptestere vala a' fel fuvalkodtság minden rendekben.

Abban kellene hát mesterkednünk miképpen tehetnénk szert arra a' hoptestere, melly Edes Nemzetünket, elébbeni lelki s' testi szabadságában be állatná.

Azt pedig a' fel vőtt léczkében könnyen fel találhatni, melly az Isten Nepének *Mélységes maga meg alázása.*

Alkalmatlósága rövideden a' Leczkének ez: Seselek az Egyiptombeli Király nagy hadi expedícióval fel indul Roboam ellen, kitől meg ijedven a' juda Fejedelmivel edgyütt féltében jerusalemben szorul. El küldi Isten hozzájuk a' Semajás Prophetát, ki azt predikállyá nékik: *mivel elhadtak a' Iehovát azért cseftette őket Seselek kezében. A' Semajás Prophetá predikatiojának ilyen szép gyümölcse lőn, hogy meg alázák magokat és a' Iehovát igazíták v. 6. melyre nézve, meg jelenti Isten Semajának, hogy mivel meg alázták magokat rélz szerint való szabadulást ad nékik v. 7.*

Adgya az Ur légyen olly loganattya ez edgyütt Tanításnak a' Magyarok szivében, minémű volt a' Semajás Prophetájának az Izraelitákéban.

Summa szerint a' Leczkében vagyon: judah ref

Szerint való szabadulása felől tört ígireti Istennek, azt meg előző mélységes maga meg alázasat látván.

Részei ezek: 1. Szabadulás hopmestere: meg alázta a magokat &c. 11. A' rész szerint való Szabadulás: adok nékiek valami kicsiny szabadulást &c.

Az első részben vágyon kettő: 1. A' magokat meg alázott Személyek t. i. Roboam: a' Fejedelmek 1. 6. a' Kötség is kétség nélkül, látván az elsőnek jó példáját. 2. Vágyon maga a' Meg-alázás. A' második részben a' szabadulás ígertetik kétképpen: Tagadásképpen, nem vessem őket, nem omol ki &c. Allatásképpen, adok nékiek valami kicsiny szabadulást.

M A G Y A R A Z A T

I. Kérdés. Hányféle a' meg alázódás és minémű volt ez az Iudah Kirallyának, a' Fejedelmeknek és a' Kötségnek magok Meg-alázása?

F. A' Meg-alázódás kétféle: Törvényi és Evangeliomi. Amaz, olyan, melly szokott lenni valamely Népben, emberben, a' büntetéstől való féltében, minémű vala Achábban, ki meg bagatá ruháit, alázatossággal jár vala. Ezadé, hogy Achab meg alázta magát. 1. Kir. 21. 27. 28. 29.

Ez, t. i. az Evangeliomi olyan, melly származik a' Bűnnek érzéséből, az Istennek azért való haragjának meg fogásából és az Isten irgalmának reménléséből, minémű volt az Manassésé 2. Cron. 33. 12. Ki az ő Urához Istenéhez fel fordultok és magát igen meg alázá az ő Istené előtt. Ilyen

Illyen volt a' Tékozlo Fiué. Luc, 15. 18. 19.

Az első meg alázodás, szükséges, de nem elégséges; noha nem elégséges, de mégis hasznos, a' rész szerint való szabadulásnak meg nyerésére, mint amaz szokbul ki rúszik: *lesßen valami kicsiny Babadulások.* A' mi illeti a' Roboam s' alatta lévőknek, meg alázodását: A' Roboamé csak a' büntetéstül való félelemből lehetett, mert ő felőle az mondatik, hogy *nagy bünt cselekedett, mert a' lehova síve szerint keresni nem akara.* 2. Chro. 12. 14. A' Fejedelmeké s' a' Népnek nagy részéje illyen lehetett; de hihető, hogy sokan voltak nem csak külső, hanem belső Sidok is Rom. 2. 28. 29. Voltanak igaz Izraeliták, Nathanaelek, Jan. 1. 48. Elég az, olyan meg alázodás volt ez, hogy, *el mult velle a' lehova haragja* v. 12.

II. Kérd. Micsoda különbség vagyon a' Törvényi és Evangeliumi meg alázodas között?

F. I. Amaz Embernek maga szerzetiből bármazik és csak a' Természetnek munkája. Ez, Istenhez való szerzetiből való és kegyelem munkája; Amaz természet, de Ez kegyelem kertében termő virág.

2. Amaz, Szolgálatnak, de Ez Fiuságnak lelketül vagyon.

3. Az első rövid ideig tartó; de ez állandó.

III. Kérd. Mit téssen el nem vesztteni, hanem valami kicsiny Babadulást adni?

F. Annyit téssen ez a' Szollásnak neme, mint

közönségesen, s' végképpen el nem vesztetni; mindazáltal Sesák Igája alá adni és ado fizetőkre tenni, a' mint magyaráztatik v. 8. hogy tudgyak meg, micsoda szolgálni Istennek és az Országok Fejedelmének.

IV. Kérd. Vallyon a' Iudabélieknek magok meg alázása érdemlő oka volté az ő Babadulásoknak?

F. 1. Meg előzte, de nem okozta.

2. Azt akarta Isten meg mutatni, nem mit érdemlenének; hanem mely kedves ő előtté csak a' fengéje-is a' meg alázodásnak.

3. Maga szerzetie benne azt a' meg alázodást, s' az maga munkáját meg jutalmaztatva idő szerint való szabaditással, mint az Achabét 1. Kir. 21. 29.

T U D O M A N Y.

A' melly Nemzetiség, avagy csak véß szerint való Babadulást akar is nyerni Istenül, annak magát mélysegesen meg kell alázni.

Avagy így, Valamelly Hazának Iga alól való fel Babadulásának elől járó Hopmestere s' sükséges Conditioja, a' maga mélyseges meg alázása. Innét jó ki: hogy Sémajásnak mondgya Isten; mivel meg aláztak magokat, ad valami kis Babadulást nekik.

Kettőt kell meg álatni: 1. Hogy így légyen 2. Miért kellyen így lenni.

1. Hogy így légyen, maga tébi Isten fel ezt a' hát: Ha meg alázandgyak magokat a' kik az én nevemről nevezteinek, földöket meg gyógyítom 2. Chron. 3. 14.

Ismét

Ismer: Mivel, Ezechias meg alázta magát, az ő kegyelmséget el hagyván. a' Jerusalembeliekkel egyetemben míg éle a' Iehova haragja rajok nem állta. 2. Chron. 32. 26.

Manafes is minekutánna magát igen meg alázta volna a' Vas lantzok között, ugy könnyőre Istenrajta. 2 Chron. 33. 12. 13.

Josiafnak is ez a' meg alázódás használt 2. Chron. 34. 27. 28.

II. Miért kelljen így lenni? 1. Mert, Szükséges, mind az Istennek egy atallýában való Parancsolatgyára nézve (*Necessitate Præcepti*) Alázatok meg magatokat az Istennek hatalmas kezei alatt, hogy titeket alkalmas időben fel magasztaljon 1. Pet. 5. 6. Alázatok meg magatokat és üllyetek a' porban, mert kiseset fejetekből a' ti dicsőségteknek koronája. Ier. 13. 18.

Mint Elzköz a' Szabadulásra, így is igen Szükséges (*necessitate mediæ*) mert e' nélkül senki szabadulást nem várhat. Nabugodonozor a' meg alázódás által magasztaltatik fel előbbi Királyi méltóságára Dan. 4. 31. 32.

II. Mert az alázatos Lélek a' Menyorrág után, második kedves lako helye a' Sz. Háromság Istennek. Lakozom a' töredelmes alázatos bírvó emberrel is Esa. 57. 15.

III. Mert, csak a' tetteres meg alázódás is, az idő szerint való Csapásokat el fordítva; ha a' szin mutatás nélkül való. 1. Kir. 21. 29.

Meg szűnnek a' menydörgés és a' kő első a' Pharaoh maga szines meg alázása után: kijöv. 9. 27. 28.

Hs

IV. Mert

IV. Mert ellenben a' kevélységnek Vétké oly gyűlölséges Isten előtt, hogy amaz mindenek felett gyűlöltebb hét vétkek listromában leg elől tőtte legyen Isten: *Hét dolog utálatos az Ur lelkének. A' kevély semek, a' hazug nyelv, az ariatlan vért onio kezek, az álnok gondolatokat forraló szív, a' gonosbra sietséggel futolábak, a' hazugság szerző hamis bizonyságok és a' ki az atyafiak között háborúságot séréz.* Péld. 6. 16. 17. Egyfzoval a' kevélység oly vétek, melly az Angyalokat, ördögökké, a' mi első szüleinket, Isten színe elől ki űzött budosokká tőtte. A' kevély Hámant Akasztófára, Nabugodonozort; baromi oktalanságra jutará.

H A S Z N A I.

I. *Haf. Oktatás.* I. Tanullyátok meg ebből a' Tudománybel Edes Magyar Véreim, hogy az Isten rendi (methodusa) ez, hogy ha ő előfzör a' pokolig meg aláz az után magasztal fel. *Sam. 2. 6. 7.* Jo hát az Isten rendit követni a' külsőképpen meg alázodott Nemzetnek, hogy belsőképpen alázza meg magát, ha külsőképpen fel akar magasztalni.

II. Tanullyátok meg azt-is, haszontalan a' szabadulás felől való magatok biztatása, míg a' juda Fejedelmi (az Urak, Nemeselek, Egyházi Rendek s' az egész kölség magokat meg nem alázzák) Hejában azoknak az őfzón ellen rugodozni, kiket Isten a' földre le paskolt, ha ezt nem kiáltják: *Uram mis akarss hogy cselekedgyünk?* Csel. 9. 9.

III, Va-

III. Valameddig Nemzetséges és Izemély szerint való meg alázodást nem látunk; nem kell csudálni, ha Isten halasztja is a' szabaditást, ám-
bár legyenek is a' Nep között Lelkeket győ-
rő Lothok, siránczó Jeremiások és törésre álló
Mofesek; mert a' Nemzetséges szabadulást, a'
nemzetséges meg alázodásuk kellene megelőzni.

II Haß. *Meg győzés.* Nincsen olly Rend, a' Ma-
gyar Nemzetben, melyet ez a' Tudomány Lel-
ke isméréiben meg nem szorongatna s' meg nem
győzne, mert, noha Isten meg alázot minket az
Idegenek előtt, de mi magunkat mind eddig-is
meg nem aláztuk. Mennyünk el leg elsőben-
nis a' Fő Rendekhez: I. Sohajtják ezek fép-
lako földekből való ki üzetteréseket, jofzágok-
tul s' kincsektől való meg fofztatásokat; de nem
fokakat látunk, közzülők, kik az Isten haragjá-
nak tüzet gerjesztő nemzetséges s' személyes
vétkéken fopáncodnának. Fajlallyák fokban Vi-
lági dicsőfségeknél porban való takartatását; de
nem annyira az Isten dicsőfségének meg ho-
mályofodását. Sokan mais, midőn mások fir-
nak s' bőjtölnek, ők vigadnak. Gyálzra hittá
Isten őket s' még-is fel emelt nyakkal járnak a'
Magyar Sionnak leányi *Efa. 3. 17.* Sirásra hittá I-
sten, még-is fokaknak vendégségekben, Dob, fip,
hegedű, trombita fzo vagyon. jaj ezeknek, hogy
az urnak dolgát meg nem gondolják *Efa. 5. 11. 12.*

II. Vallyon az Egyházi Rendben találunké
meg alázodást? Dicsőitessék az Ur érette, vad-
nak fo.

nak sokban rejtekben siro jeremiások, vadnak fekete lakokban profétáló Tanubizonyságtévők, Jel. 11. 3. De azt-is keservélsen meg kell siratnunk, az Eli háza Népében is elég rendetlen életű Hophnik és Phineasok találhatnak. 1. Sam. 12. 13. *Ec.* Sokan nem Tűkörei a' Nyájnak 1. Pet. 5. 3, hanem botrányozásnak kövei.

III: Hát a' kőtségben vagyóné igaz megalázódás. Igen kevés, sőt talám meg ilyen szokra fakad ki: *hiában szolgálunk Istennek, mi hiszna vagy, hogy az ő törvényét őrizzük és hogy alázatosan viseltük magunkat a' Seregeknek Ura előtt Mal. 3. 14.* Egy szóval minden Rend jövevényekben a' mélységes maga meg alázásában; mellyért felő, hogy jobban is meg ne alázzon Isten bennünket, úgy hogy a' Fa járom helyében, Vas jármot ne ves-sen nyakunkra; a' drága kőntösök helyében felő hogy jobban-nis szűrben daroczbán, kődmenben ne ölőzzünk. A' Nuzzos sűveg helyében, alig ha fekete kopott sűveg, a' selyem őv helyében, kőtél darab, a' karmafin csizma helyében, bocskor ne légyen közönségesen ölőzetünk.

III. *Häß. Intés.* Oh hát vedd eszedben magadat, nyomorult Nemzetseg! Alázd meg a' poriglan magadat, ha fel akaró magasztaltatni.

Kérd. *Micsoda dolgoktól indíttasál a' magad mélységes meg alázására?*

F. 1. Mert, valameddig meg nem alázodik a' Bűnös, soha addig szívesen nem keresheti az I-

JUDAH SZABADULÁSÁNAK

az Isten szabadító kegyelmét. Valamíg a' Té-
kozlo fiat Isten meg nem alázá. mind addig
nem mondá azt: fel kelvén, el megyek az én A-
tyámhoz Luc. 15. 18.

II. Mert; a' ki meg alázodik s' maga elégté-
lenségét meg isméri, az igazítatik meg; de
a' dőlyfős maga hányo ember Istentől csak meg
csufoltatik. Ez tacczik ki a' Phariseus és Publi-
canus példájokbul Luc. 18. 11. 12. 13.

III. Mert, a' szives meg alázodás nélkül, le-
hetetlen meg költeni az Isten szabadításának
gyönyörűsége jó izit: jó énnékem hogy meg
aláztattam, hogy meg tanulnám a' te parancsola-
tidat Solt. 119 71.

Kérd. Mikeppen kell meg alázodni?

F. I. Nem szines Achábi meg alázodással
1. Kir. 21, 27; hanem szives belsőképpen való
meg hunnyázkodással. Ne kellyen Istennek a-
maz panaszá ki fokadni: nem tere meg én hozzá, és
az hitetlen Iudab, tista síve berint, hanem kepmuta-
tással 1er. 3. 10.

II. Ha azt kérded még-is, amaz Micheás ide-
jében élő emberekkel; mimodon alázzam meg maga-
mat a' Felséges Istennek előtte? Mich. 6. 6. Ugyan
ott vagyon a' felelet: Ember, meg mondotta tené-
ked az Isten mi legyen a' jó, és mit kíván az Ur te töl-
led, hanem hogy igazságot cselekedgyél, beressed az
irgalmasságot, meg alázad magadat és hogy a' te Iste-
neddel járj. v. 8.

III. Ha Isten a' meg alázodás után fel ma-
gasztal

gafztal s' meg szabadits; *Fel ne fuvaikodgyál, hanem felly, Rem. II. 20. hogy ujebben Isten a' földhöz ne njsön.*

Oh Uram! tarcs meg a' te népedet, áld meg a' te örökségedet, és magasztald fel mind örökké! Solt. 28. 9.

H I T E N V A L O U R A L - K O D A S T I L A L M A S V A D Á S Z A S

XV. P R E D I K A T I O.

2. Cor. I. 24.

1672ben: 12. Augi

Nem hogy uralkodnánk a' ti hiteteken, hanem hogy segítői vagyunk a' ti örömtőknek.

A' hamis Tanitok eleitől fogva két utakon szoktak a' Lelkeket vádálzni s' az Evangeliumi edgyűgyű Vallástul el szakasztani:

I. Szorgalmaztato hízeltetésekkel; mint a' Phariseusok cselekedtenek, kik tengert, földet be ke-
vültek, hogy pogányból Sídót teheték volna és Sídová té-
vén, azt kétszerte nagyobb Gebenna fiává csinálták ma-
goknál is Matth. 23. 15. Illyenek voltak amazok,
kikről Sz. Pál írja, hogy az emberek, cselédi közfé-
bé szinlik magokat és a' bűnnel meg terheltetést és sok fe-
le kívánságokkal fel indítottat aszsonyi állatocskákat, meg-
környékeztvén meg csallják 2. Tim. 3. 6.

II. Kénserítéssel avagy Hiten s' lelki ismé-
reten való Uralkodással, mint Pál Sáluskorában,
dühösködik vala, fenyegetésekkel és öldöklésekkel az Ur-
nak tanítványai ellen Csel. 9. 1. De minekutánna Sa-
ulusbul

ulushol, Pállá lett volna, másképpen akár lelkeket nyerni Isten számára, u. m. nem hiten való uralkodással; hanem az Evangéliomi s. szolgálata által, akarja elő segilleni az Isten szentinek örömet, a' fel vőtt leczkében.

Mivel pedig illy siralmas sorsa vagy on ma, az Isten Anyaszentegyházának, hogy nem annyira hízeltedéssel, mint kényszerítéssel akarják vadászni a' Lelkeket az Új Phariseusok és hamis Tanítók, erről a' tilalmas vadászásról avagy hiten s' lelki ísméreten való uralkodásról, akarok rövideden tanítani.

Alkolmatossága rövideden ez: Igiretet tőtt volt Sz. Pál a' Corinthusiaknak, hogy el mégyen hozzájuk rövid nap, ha az Ur akarándgya 1. Cor. 4 19. mellyet hogy bé nem tellyesíthetett, okát mondgya még a' fel vőtt leczke előtt v. 23. En pedig az Istent hívom bizonyságul az én lelkem ellen, hogy én azért nem mentem ez ideig Corinthusban, hogy ténétek kedvezzek.

Ebből a' feleletből némelleyek alattomban mondhatták volna Pálnak: Talám uralkodni akarss a' mi hitünkön? Megfelel s' azt mondgya: Nem akarunk uralkodni a' ti hitéken, hanem inkább segítői vagyunk a' ti örömetöknak.

Summaja a' Leczkének: Sz. Pál Allatása afelől, hogy ő nem Ura a' Corinthusiak Hitinek, hanem csak Segítője.

Reßei Kettők. I. A' Hiten való Uralkodásnak tilalmas volta. Ném Uralkodunk a' ti hiteteken.

II. Egy-

II. Egyházi Szolgák Szabados tiszt. *Segítői vagyunk a' ti örömeitöknek.*

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérd. *Miért áll az Apostol a' többesében, ilyenképpen: nem uralkodunk?*

F. I. Mert, nem csak maga, hanem a' Timotheus Atyafiú nevével is írta a' Chórinthusiaknak ezt a' levelet, mint az 1. v. ből ki tetszik. II. Mert, közönségesen-nis akarta jeleníteni, hogy az Egyházi szolgákat nem illeti az Isten népének hitin való, uralkodás; hanem az ő dolgok, csak dajkálkodás inkább a' lelkek környül.

II. Kérd. *Mit téssen valaki Hitin uralkodni?*

F. I. Mivel a' Hitnek edgyik munkája, a' hiendő dolognak Választása; (actus electionis) szokáere valakit arra kényszeríteni, hogy ezé vagy amazé higgye, mind képtelen, mind lehetetlen. II. Valaki hitin uralkodni annyit téssen mint, valami hamis tudományt, mint hitnek ágazatját vak engedelmeség alatt valakire kötni.

III. Valakit, túzzal vassal kényszeríteni, a' tévelygő tudománynak be vételére. IV. Valakinek Léleke ismeretén (melly Istennek egyedül tulajdona) uralkodni, holott imez hatmat Isten magának tartotta: 1. Semmiből, Világot teremteni. 2. Jövendőket tudni. 3. A' Lelki ismereten uralkodni.

III. Kérd. *Mit téssen valaki örömeinek Segítőjének lenni?*

F. I.

F. 1. Csak Elzköznek lenni, a' mások vigasztalásában s' idveességének elő mozditásában. II. Az örömon kíválképpen a' lelki ismeretnek bégekésége és az Sz. Lélekben való öröm érteke, mint Rom 14. 17. Az Isten orsága nem ételben italbā áll, hanem igazságba békekésgeben, és Sz. Lélek által való örömben.

T U D O M Á N Y.

Nem szabados dolog valaki Hitin vagy lelki ismeretén uralkodni, valakit erőssakkal kényszeríteni a' Religiora. Innét jó ki, mert Sz. Pál, noha rendkívül való Apostol volt, de még sem akart uralkodni a' Chorinthusiak hitin.

1. Pet. 5. 2. 3. Legeltesétek az Isten seregét Erce nem úgy mint uralkodván az Urnak örökségén, hanem légyétek tükörei az Isten seregének.

Csel. 15. 10. Miért kiserítetek az Istent, a' tanítványok nyakára olly igát vetvén, melyet sem az mi Atyánk, sem mi el nem hordozhattunk.

Gál. 5. 1. A' Szabadságban azért, mellyel minket a' Christus meg szabadított a'lyatok meg és ne kötelezzétek meg ismét magatokat szolgálatnak igazával.

Két rendbéli meg mutogatásokkal (demonstratiókkal) meg mutogattatik a' Tudomány-nak Igasága.

Először, hogy a' tisztább időkben (seculumokban) nem volt szabados, nem-is gyakorolható a' Hiten való Uralkodás.

I. Mert, az igaz Hitnek s' Vallásnak Authora az Ur Jesus Christus nem kényszerítés-el, hanem az Evangéliomnak hathato predikállása és

130 T I L A L M A S V A D A S Z A S

a' Gruda tételek által hozta az Embérekét a' hitre; Sőt szabadságokra hadta az ő követőinek, hogy ötet kövessék vagy ne. Jan. 6. 67. A' Tanítványokban meg feddette amaz boszszuállásra való igyekezetet Luc. 9, 54. A' ki az Ecclesiát nem halgattya arra egyéb büntetést nem vetetett, hanem csak hogy mint farkas és publicanus ugy tartassék Matth. 18. 17.

II. Mert, a' Tanítványok is csak Békeiséget hirdettek azoknak az Városoknak. s' háznépeknek, a' kik közben bé mentenek Matth. 10. 12 13 Nem azért bocsátattak ki széles e' Világra, hogy tűzzel vassal kényszerítsék az embereket, hanem hogy predikállják az Evangeliomot és kereszteljenek, Atyának, Fiunak és Sz. Léleknek nevében Matth. 28. 19.

II. Sz. Pal is az Eretnek ember felől nem aze tanácsollja, hogy e' világbol ki végeztessék, hanem hogy egy s' két intes után el távoztassék. Tit. 3. 10.

IV. A' Cselédes gazda az el veszett juhót, nem fegyverrel hajította vissza az akolban; hanem vállára vévén, ugy vitte a' rőbi közzé. Luc. 15. 5.

Kérd: Micsoda okokra nevez nem kell a' Hűt uralkodni, vagy valakit erőssakkal kényszeríteni Vallásáák változtatására?

F. I. Mert, a' Vallásnak fundamentumi (Principiumi) nem a' természetűl vadnak mibennünk, hanem Isteni jelentésből; ezeknek bé vételére pedig kényszeríteni valakit nagy oktalanság, holott azoknak bé vétele az Istennek meg világo-
fito ke

HITEN VALO URALKODÁS 131
fito kegyelmétül függ. Isten az kit akar meg
keményíteni, meg keményít, a' kin pedig akar
könyörülni, könyörül. *Rom. 9. 18.*

II. Mert, az ilyen kényszergetes nem illik a'
Christus Evangéliomához, mivel az, *békeségnek*
Evangélioma *Rom. 10. 15.* Maga is a' Christus *bé-*
keség Fejedelme *Esa. 9. 6.* Az ő Népe is, *szabad*
akarat szerint való Nép *Solt. 110. 3.* Azért nem illik
ide a' kényszergető erőltetés

III. Mert, a' hiten való Uralkodás, képmu-
tatokká teszi az Embereket, feltekben külömb-
bét válván szájokkal, attul a' mit vallanak si-
vekben. Sokan Péterrel ijedtekben azt mond-
gyák: *Nem ismerem a' Christust*, holott szivekben
jol ismerik *Matth. 26. 72.* NB Egy iffju, szoron-
gattatván egykor az üldözőktől, kérdik tőle;
micsoda vallásra áll? Amaz ijedtében azt feleli:
Valamellyikre akarod jó Uram, hogy álljak, örö-
möst arra állok. *In Mátyrologio Foxi.*

IV. Mert, eleitől fogva a' Hiten való Ural-
kodás, ki beszélhetetlen Vér ontásokat hozott
bé a' keresztyén világra. Innét vagyoni; hogy
az üldözők valakik egy hiten nincsenek ő vél-
lek, Isteni tisztelet s' áldozat gyanánt tartják,
ha azoknak szemekben vért olthának. *Ján. 16. 2.*

H A S Z N A I.

I. Haß. Oktatás. I. Innét világossan ki tecz-
szik micsoda külömbség legyen a' Christus és
az Antichristus Országának, terjesztése között;
mert, amaz csak az Evangéliomnak hathat

```


```

dikállása, s' edgyűgyű emberek, u. m. halál-
szok Vámosok, sátor csinálók által terjesztetett;
de Ez, tűzzel vassal, mégyen előbb. Ebből recz-
szik meg, hogy vesztett Pör az, a' melly il-
lyen (*patrocinium*) oltalom nélkül szűkölködik.

II. A' melly Vallás efféle hígen való Uralko-
dással terjesztetik, csaphatatlan jele, hogy nem
Istentől vagyon, mert az igaz Vallás illyen ve-
res fundamentumon nem építetett soha.

Ellenvetés. Lám a' Példa beszédben azt mondgya a-
maz nagy Gazda: Kényszerít bé jöni mindene-
ket, hadd tellyék bé az én házam? *Luc. 14. 23.*

F. Nem fegyverrel avagy külső hatalommal
való kényszerítés érterik ott, hanem az Evange-
liom predikállása által való hívogatás, ugyan is
az Evangeliom, Istennek hatalma az Idvességre min-
den hívőnek *Rom. 1. 16. Iehova karja Esa. 53. 1.*

Ellenvetés. Az Eretnekeket szabad kényszeríteni az i-
gaz Vallásnak be vételére.

F. I. Az Eretnekeket meg kell különböz-
tetni, mert azok avagy békefűség háborgatók s'
igasság káromlók, avagy a' Polgári társaságban
csendesszen élők. Amazokat erőssen meg kell
büntetni. Ezeket, szeretettel, emberséggel s'
meg győző erősségekkel kell az igazságnak be
vételére hozni.

II. Haß, Czáfolás. Fekete szénnel jedzi meg
ez az Tudomány, amaz Bűnnek emberét, kő-
vetőivel edgyűtt, ki az szegény Evangelicuso-
kat tűzzel vassal üldözi azért, hogy a' Durab
meze-

mezejen fel állatott képet nem imádják s' a' Dágonnak térdet fejet nem hajtának. Nincsen több edgy Hitnek Uránál *Sid.* 12. 2. ha lehet, ők is szegények többet nem akarnak ismérni.

Csudára méltó dolog hogy a' Mahomet valásán levőket, sem pedig a' közöttök lakozo *Sidok*at nem kényszerítik, sőt a' Sz. Háromság tagadokat-is el szenvedik, de a' nyavalyás *Evangelicusok* olly gyűlölségek, hogy ezeknek csak a' levegő eget-is károlyják bé szini. Oh nagy kegyetlenség! Oh irgalmatlan szivű emberek! miért, nem gondoljátok meg, hogy míg *Urazok* vagyunk, lehetetlen hogy mindnyájan egy értelemben légyünk, mert csak *réf Berini* profetálunk, s' *réf Berini* vagyon bennünk az ismeret, *Cor.* 13. 9.

III. *Haf.* *Intés.* I. Soha ne adgyad *Hiredet* s' lelki ismeretedet *Ember* urasága alá Ne légy embereknek *Polgája* *1. Cor.* 7. 21. II. Ne kívánný mások *hinn* s' lelki ismeretén uralkodni, hadd *Istennek* ezt az méltoságot, mivel egyedül őtet illeti. III. Ne *ütközzel* meg abban, hogy az igaz *Vallásnak* követői tűzzel, vassal, tömlőcczel, jávoknak *fákmányoltatásával* kényszerítenek valásoknak változtatására, mert eleitől fogva így *fojtogatott* a' *Christus Lilioma* a' szuro tövisfektől. *Enek.* 2. 2.

IV. *Haf.* *Vigasztalás.* Gazdag *vigasztalása* vagyon innen, az igaz *vallásnak* *Valloinak*; mert a' lelkeken (akár mint akarjanak) nem uralkod-

134 CHRISTUS KERESZTIBEN
 hatnak az üldözők *Math. 10. 28* Nem adta I-
 sten a' lelket emberek birtoka alá, hanem azon
 valo uraságot magának tartotta. Ne engedgye
 hát a' jó Isten sokáig lelki rabságban tartatni
 Anyaszent egy házának igaz tagjait, hanem ad-
 gyá meg azoknak lelki szabadságát, Amen.

CHRISTUS KERESZTI- BEN VALO DICSEKEDES.

XVI. PREDIKATIO.

Gal. 6. 14' 1672 ben. 13. Aug.

*Tavul legyen pedig én tőlem, hogy dicseked-
 gyem, hanem csak a' mi Urunk Iesus Chri-
 stusnak keresztiben, ki által nékem a' vi-
 lag meg fessítettett; énis e' Világnak.*

Valaholott Isten az igaz tudománynak tiszta
 buzáját vetetti az hűséges tanítók által; ott
 amaz ellenséges ember az ördög, a' hamis tu-
 dománynak konkollyát szokta hintegetni a' ha-
 mis tanítók által, mint amaz Urunk Példabeszéd-
 gyéből ki tecczik, *Math. 13. 24. &c.* Így volt
 a' dolog a' Galatiabéliek Ecclesiájában, mert no-
 ha sz. Pál, csak tiszta buzát vetett vala a' Ga-
 latiabeli Ecclesiában, úgy annyira, hogy *Ato-
 nak mondgya lenni, valaki más Evangeliumot hirdet,*
Gal. 1. 8; mindazáltal két féle konkolyokat ve-
 tettenek a' hamis Apostolok-is: 1. Hogy a'
 Meg-

Meg-igazulás nem Hit által, hanem a' Törvényből, volna, melly konkolyokat szaggat az Apostol, az első négy részekben.

II. Hogy, a' Ceremoniakat, nevezetesen a' környülmetelkedést meg kell ujitani és helyre kell állatni; mellyeknek hamisságát czáfollja az Apostol az 5. 6. részekben.

Mivel a' hamis Apostolok ez konkolyoknak hintegetésében dicsekedének mint meg iecz-
szik Gal. 6. 12. 13. Valakik akarnak bépeknek láttatni a' testben, ugyan azokok kényszerítent: titeket a' környülmetelkedésre, csak hogy a' Christus keresztiért háboruságot ne szenvedgyenek. Mert azok is a' kik környülmetelkednek, a' törvényt meg nem tartják, de akarják, hogy a' ti testetek fölöl dicsekedhesenek. Ellenben az Apostol azt mutatja meg az fel vőtt leczkében miben ne kellyen és miben kellyen dicsekedni: Tárvul légyen pedig &c.

Summa szerint vagyon itt: A' sz. Pál Dicsekedésének igaz Materiaja, a' Christus Kereszti.

Resei Kettők: I. A' haszonralan dicsekedésnek vallo Ellen mondás. Tárvul légyen &c.

II. A' Dicsekedésnek igaz materiaja, a' Christus kereszti, annak hasznával edgyütt, melly a' Világnak valo meg fészitetés.

M A G Y A R A Z A T

I. Kérd. Mit akar ez ellen mondo Bollással az Apostol: Tárvul légyen?

F. Szokott szavok járása volt ez régen a' sz. embereknek, mellyel valamelly dolognak igaz-

136 CHRISTUS KERESZTIBEN
dását, vagy attul való iszonyodásokat jelentet-
tek, mintha mondották volna: Távol légyen,
hogy azt gondoljam vagy ki mondgyam. Tá-
vol légyen tőled, hogy el vessesd az igazat az isten-
lennel 1er. 12. 25. Meg maradjunké a' bűnben, hogy
a' kegyelem annál bővebb légyen? Távol légyen. Rom. 6.
1. 2. Így a' leczkeben-nis az Apostol azt akar-
ja mondani: Látsák, ám dicsekedgyenek a' ha-
mis Apostolok a' Törvényből való meg igazu-
lással és a' környülmecétkedéssel; de én iszo-
nyodom attul, hogy azokban dicsekedgyem.

II. Kérdés. Micsoda értetik a' Christus keresztein?
Tagadásképpen, nem az fábol való kereszt, melly-
re a' Christus fel feszített volt és a' Cyre-
nébeli Simontul hordoztatott volt Math. 27. 72.
mert az időnek hoszízasa az meg avítottá,
noha babonáson mais mutogatják a' goromba
kölségnek, annak maradványa, sőt ha meg vol-
na-is, annak meg illetésében vagy meg csokolá-
sában igen kevés dicsekedésnek materiaja lehet-
ne, mert az a' fa senkit nem idvezithet. Nem-
is az a' kereszt, mellynek alá s' fel való hordo-
zásában dicsekednek ma, az uj Romaiak.

Állítás képpen, a' kereszten értetik: 1. A' Ke-
resztől való Tudomány avagy a' keresztnék
Evangélioma. 1. Cor. 1. 18. Phil. 3. 18. 2. A' Chri-
stus Halála. Nézzén a' bűnnek el kezdőjére és el vé-
gezőjére, a' lesurva, ki az ő előtte való öröm helyében
pönvedett kereszter, az az, halált. Sid. 12. 2. 3. A'
Christusérs való szenvedés, A' ki én utánam a'
ker jö-

kar jöni, tagadgya meg magát, vegye fel az ő kereszti és kövessen engemet *Matth. 16. 24.* A' leczkében mind ezek befoglaltak, mert az Apostol mind a' keresztfára feszített Christust *1. Cor. 1. 23. 1. Cor. 2. 2.* mind a' Christus halálában *Phil 3. 10.* mind pedig a' Christusért való szenvedésekben *Coloss. 1. 24.*

III. Kérd. Micsoda értetik a' dicsekedésen?

F. Vagyon Testi, vagyon Lelki Dicsekedés.

Amaz, kérkedés inkább hol vagyon a' dicsekedés a' ki rekesztetett *Rom. 3. 27.* Ez, olyan lelki örvendezés, mellyel örvendeznek a' hivek, hogy a' Christus keresztfára feszített. Meg mondgya Isten micsoda legyen a' jó dicsekedés: *Jer. 9. 23.* Ne dicsekedgyék a' bölcs az ő bölcsességében, és az erős az ő erősségében; hanemebben dicsekedgyék, a' ki dicsekedik, hogy ismerjen és tudjon engemet *etc.* A' leczkében erről a' lelki és jó dicsekedésről vagyon a' szó.

IV. Kérd. Micsoda értetik a' Világnak meg feszítettetésen és a' Világnak való meg feszítettetésen?

F. Egy tudos ember így magyarázza: Sz. Pál sem járt a' Világ után, a' világ sem ő utánna. *Gregorius in Moralibus.* Más így: A' világ meg feszítettetett az én itéletemre s' tartásomra nézve; én is a' világnak meg feszítettetem, a' szánakozásnak indulatiyára nézve. *Bernárdus, in sermone sexto de Quadragesima.* Némellyek így: A' Világnak minden gyönyörűsége, merő keresztem enné-

138 CHRISTUS KERESZTIBEN
kem és a' mellyeket a' Világ kereszteknek tart,
azok az én gyönyörűségim.

De leg helyesebb értelem ez: Tavul legyen
hogy egyebben dicsekedgyem, hanem az én
Idvezítőmnek halálában s' szenvedésében; mel-
lynek ereje által én nem csak megholtam, ha-
nem ugyan meg is feszítettem e' világnak: Ugy
hogy a' Világot s' annak gonosz kívánságait
nem külföldben tartom, mint az akasztófán vagy
keresztfán függő embert, melly nem csak nya-
valyás, hanem gyalázatra ki tértetett dolog. El-
lenben, a' Világnak is nincsen nagyobb hatal-
ma hogy engem indicsón valami gonoszra, mint
a' testi dolgoknak nincs arra való ereje, hogy
a' meg holt embert valamire indicsák,

TUDOMANY.

*Valaki a' Iesus Christuának igaz követője annak el-
lene kell mondani, a' testi dicsekedésnek; hanem egye-
dül a' Iesus Christus Keresztiben s' az ő érteke való
szenvedésekben kell dicsekedni.*

Inné is jó ki; mert Szent Pál csupan csak a'
Christus keresztiben dicsekedett. Ezen dolgot
igy fejezi ki az Apostol ide alább 1. 17. Senki
énnekem bántásomra ne legyen, mert én az Úr Iesus-
nak bűnyegét hordozom az én testemben. Ísmét: 2.
Cor. 12, 19. Gyönyörködöm az erőtlenségekben, a' Chri-
stusért való borangatásokban. Coloss. 1. 24. Ké mostan
örülök, az én ti éretteket való szenvedésimben és a'
Christus szenvedésinek maradványai bé töltöm az én te-
stemben az ő testéért, az az. az anyaszentszékéért.
Csel. 9.

Csel. 5. 41. Az Apostolok örömmel menének el a' Tanács elöl, hogy mel'okká tette Isten őket arra, hogy a' Iesus nevejért bőszsággal illetteték.

O K A I.

I. Mert, a' Christus keresztyében avagy szenvedésiben való részesülés, olyan Privilegium, melly nem mindeneknek ajándékoztatik hanem csak némelyeknek; azért méltó abban dicsekedni. Phil. 1. 29. Mert néktek ingyen ajándékoztattam, hogy ne csak higyetek ő bënne, hanem hogy szenvedjétek is a' Christusért.

II. Mert, a' Christusért való szenvedések olyak, a' mellyek miat senki még nem szégyenül, 1. Péter 4. 16. Ha pedig úgy szenved mint keresztényen ne szégyenlye, sőt az Istent dicsőítse azért.

III. Mert, ez a' nagy vigasztalás vagyon azokkal öszve hörve, hogy nem egyéb tekintetért, hanem az Urért szenvedünk. Tudgyad Uram, hogy te éretted szenvedem a' gyalázatot. Iér. 15. 15. Te éretted terheltetem gyalázattal, és az gyalázat befedette az én orcámat Solt. 69. 8.

IV. Mert, a' Christus gyalázattjának hordozásáért, nagy fizetése vagyon hátra a' jutalomnak; melly jutalomnak meg fizetésére való nézetében hordozta Moses a' Christus gyalázattját. Sid. 11. 26.

V. Mert, a' Martyromok az ilyen diesekedésekkel multanak ki e' világbul s' az üldözöket ugyan bőszenztották.

A' Sz. Pál maga el tőkellése ide tartozik: Nem csak meg

csak meg kötözteni, hanem meg halniis késs vagyok Jerusalemben az Ur Iesus nevéjért. Csel. 21. 13. Egy Romanus nevű iffiu Nemes Embert midőn az üldözők kinoznának, azt mondgya volt: Nem az én szüleimnek nemes vére, hanem a' keresztényei hitvöl való vallás tiéi nemessit meg engem. Egy meg azt mondgya volt: Inkább akarnék Martyr lenni, hogy sem mint Monarcha. Más így szolott: Inkább akarok a' Christussal szenvedni, hogy nem mint a' Császárral uralkodni.

H A S Z N A I.

I. Haß. Oktatás. I. A' Christus keresztiben dicsekedők ferege, igen kicsiny fereg; ellenben a' hamis tudományokban dicsekedők ferege valóban nagy fereg. Kevesen akarják a' Cyrenébéli Simonnal hordozni a' Christus keresztis ki ki vonogatya magát a' szenvedések pohárának meg italátul.

II. Sokan vadnak e' mai napon a' Laodiceabeli Angyalhoz hasonlók, sem hevek, sem hidegek a' Vallásban, hanem csak ki okádni valók. Jel. 3. 15. 16.

III. Némellyek két felé fánrikálók (neutrálitak) örömet Sionhoz-is, Babylonhoz-is hunyorítanak; de lehetetlen hogy mind kettő; hűz hűséget meg tartsák.

IV. Némellyek, miheltyen el jő az üldözéseknek sűtő hévsége, ki száradnak; mivel az igaz Hítnek gyökere nem volt benne. Math. 13. 21.

II, Haß.

II. Haß. Intés. I. Tarts nagy Privilegium gyanánt a' Christus kereszttiben valo Dicsekedést. II. Ne szégyenlyed a' Christus kereszttiben az ő szenvedésiben valo részesülésedet. III. Mindazáltal, ne-is kevélykedgyél a' Christus kereszttivel, mert ha a' testedet a' tűzre adnád-is, szert nélkül, haszontalan volna 1. Cor. 13. 3. IV. Légy alhatatos a' Christusért valo szenvedések között, ha koronát akarsz nyerni. Jel. 2. 10.

III. Haß. Végastalás. Még a' keferüből-is e-dest sídogalhatnak hát, a' Christus kereszttiben örvendező hitek. A' Sámson meséje szerint az erősből is edes jó ki. Ezek örvendezhetnek, mert nagy mennyégben az ő jutalmok. Matih. 5. 12.

KEGYESSEG IGAIANAK GYÖNYÖRŰSEGES VOLTÁ.

XVII. P R E D I K A T I O.

Matih. 11. 30. 1672 ben. 15. Aug.

Mert az én igam gyönyörűséges és az én terhem könnyű.

Ket kíváltképpen valo Patvarkodással olesá-rollyák az ujjászületetlen Emberek, a' szoros Evangeliumi kegyes életet: Edgyiket vélik annak Haszontalanságátul. kejjában boldognak lsten-nek, mi haszna vagyon, hogy az ő törvényet örizzük ere Mal. 3. 14. Mit használnak vélt, ha nekiesedezünk. Job

21. 15. Másikat, vészik annak Gyönyörűség nélkül valóságátul, melly patvarkodáinak elrontására való Allatása foglaltatik bé Idvezítőnknek a' fél vőrt Leczkében.

Summa Izerint vagyon itt: Kegyesség Igájának Gyönyörűsége volta.

Részei kétsők. I. Christus (avagy kegyességnek) Igája. II. Annak gyönyörűsége és könnyű volta.

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérd. Micsoda értetik az Igán?

F. Az Irás ilyen értelmeben vészi: I. A' Ceremonias törvénynek sullyos Igájáért. Miért kiserítetek Isten a' tanítványok nyakában olyan igát vetvén, mellyet sem mi, sem a' mi Atyáink el nem hordozhattak. Csel 15. 10. II. A' Nyomorgatásnak Igájáért. Könnyebbics meg a' mi Igánkat és szolgálunk te-néked. 1. Kir. 12. 4, Jer. 28. 11. III A' hitetlenekkel való társalkodásért. Ne sekerkezsetek a' hitellenekkel felemlas igában. 2. Cor. 6. 14. IV. Kegyesség avagy Engedelmesség Igájáért. A' fő emberek is elvetették az Igát Jer. 5. 4. Solt, 2. 3. Itt a' leczkében, ez utolsó értelemben vették, a' kegyességnek avagy új engedelmességnek Igájáért.

II. Kérd. Míképpen mondatik a' Christus Igája gyönyörűségnek, holott szoros a' kapu, keskeny az út, melly viszzen az életre. Math. 7. 13?

F. I. Meg engedtetik, hogy a' testnek s' vérnek nem gyönyörűsége, hanem igen unalmas és kedvetlen; II. De, a' belső embernek valóban gyö-

gyönyörűsége. Gyönyörködöm a' belső ember szerint az Isten törvényében Rom. 7. 22. III. Gyönyörűsége Iga ez, ha az Christus ereje által hordoztatik. Mindeneket, meg cselekedhetem az engemet meg erősítő Christus által. Phil. 4. 13. Innét vagy onnan a' Christus parancsolatai nem neheznek mondatatnak. 1. Ián. 5. 3.

Kérd. Micsoda értetik a' Terének könnyűségén?

F. Nem egyéb, hanem csak a' fellő szoknak magyarázatya. Hasenlatosság szerint való szólás, mintha mondaná: Noha az Emberek mellette malom kőnek tartják az én Igámnak hordozását, de az nem olly nehéz, hanem könnyű szoknak, kik annak hordozásához szoktanak.

IV. Kérd. Vallyon a' Christus Igájának gyönyörűsége voltából a' az ő terének könnyűségéből, ki jő a' Törvény be töltésének lehetséges volta?

F. Semmiképen nem; mert itt nem értetik az erkölcsi törvénynek Igája, a' mennyiben kárhozza; hanem az Evangéliomi engedelmeség, melly noha erőtelenségekkel vagy on őszve kötve, mindazáltal kedvelli Isten azt, a' Christusért. Könyűnek mondatik a' Christus terhe, a' mennyiben ellenében vetetik, a' Phariseusok sok tradíciójának terhének Matth. 23. 4. és a' Ceremonias törvényeknek. Csel. 15. 10.

T U D O M A N Y.

A' Boross kegyes Evangéliomi életnek Igája, noha gyönyörűség nélkül valónak látszik az ahoz nem sokosságnak; de a' kik ahoz szoktatják magokat azoknak gyönyörűségese

séges sőt merő azon gyönyörűség. Innét: az én igaz gyönyörűségem.

L. m. Péld. 3. 17. A bölcsességnek utai, (a' kegyesség az igaz bölcsesség) gyönyörűségnek utai. Péld. 22. 13. Mert gyönyörűséges lésem ha meg tartod a' szokat a' te szivedben. Solt. 37. 4. Gyönyörködgyél a' Iehovában. Solt. 119. 24. A' te parancsolatid én gyönyörűségim. Efa. 58. 13. 14. Ha az Szombatot gyönyörűségesnek tartándod. Akkor tégedet ki az Urban gyönyörködöl, magas földre vislek.

NB. Az öt érzékénységekben szokott lenni a' testi gyönyörűség, s' az sz. Irás a' kegyesség gyönyörűségét azok gyönyörűségéhez hasonlítja.

M. p. o. i. A' Látásnak gyönyörűsége a' szép dolog; mi lehet szebb a' kegyességnél, mert ez a' szép drága köhöz hasonlítottatik Matih. 13. 45. hasonlatos a' mennyeknek orsága, a' kereszködő emberhez, ki szép drága köveket keres.

2. Az Hallásnak gyönyörűsége a' szép hang; Mi lehet szebben hangicsalo a' kegyességnél. Ének. 2. 14. hadd bállyam a' te szodat, mert a' te szod gyönyörűségem.

3. A' Kóstolásnak gyönyörűsége, a' jó ízűség. Mi lehet jobb ízű a' kegyességnél? Kóstoljátok, melly igen jó legyen az Ur Solt. 34. 9.

4. Az Szaglásnak gyönyörűsége, a' jó illat. Mi lehet jobb illatu a' kegyességnél? Mennyen fel az én imádságom, mint a' jó illatu füst. Solt. 141. 2.

5. A' Tapasztalásnak gyönyörűsége, a' dolognak ked-

GYÖNYÖRŰSEGES VOLTA 148
nak kedvesége. Mi lehet kedvesebb a' kegyes-
ségénél? Ha csak ruháját illetem is (olly kedves
lészén nekem az) meg gyógyulok, Matth. 9. 21.

O K A I.

I. Mert a' kegyességnek Utai a' jozan okos-
sággal nem ellenkezők. Innét: Okos tiszteletnek
neveztetik. Rom. 12. 1. Ellenben a' kegyesség-
lenségnek utai merő azon baromi utak. Együnk,
igyunk, mert holnap meg halunk 1. Cor. 15. 32.

II. Mert, valami a' kíváncsi jobban bé foglal-
tatik, mind az, bőven fel találtatik a' kegyesség-
ben. A' mellyek igazak, a' mellyek tiszteségesek, a'
mellyek igaz cselekedetek, a' mellyek tisztsák, a' mellyek be-
relmetesek, a' mellyek jó bírnak, és ha mi jószág, és ha va-
lami dicsőet, azokról gondolkodgyatok. Phil. 4. 8.

III. Mert, a' kegyességnek Utai, tisztességre
emelő utak. Tisztelem azokat, kik engem tisztelnek is.
Sam. 2. 30. Péld. 3. 16.

IV. Mert, a' kegyes életnek sok lelki testi hasz-
nái vadnak; miben gyönyörködhetik pedig em-
ber úgy, mint a' haszonban? A' kegyesség min-
denre hasznos, mellynek igérei vagyon mind e' világon,
mind a' másikon való meg ajándékoztatásáról 1. Tim. 4. 8.

V. Mert, nyugodalmat ad a' kegyesség a' Lel-
keknek. Vegyétek fel az en igazamat és találhok nyugodala-
mat a' is Lelkeiteknek Matth. 11. 29.

H A S Z N A I.

I. Has. Oktatás. I. Ha a' kegyességnek Igája
gyönyörűseges; nem kellene hát attól annyira ir-
tózni, a' mint az emberek irtoznak, mert na-

gyobb része a' Világnak azt mondgya ez aránt, a' mit az Olaj fa, Fige fa, és a' szőlő tő felelénék a' több faknak: *El hadgyamé az én kövérségemet? El hadgyamé az én édeségemet? El hadgyamé az én mustrómat, melly meg vidámitya az Isteneket és az embereket, hogy uralkodgyam a' fákon? Bir. 9. 9. 10. 11. 12. 13.* Azt kérdik a' világi emberek: el hadgyuké világi gyönyörűséginket és a' Christus nehéz igájába tegyüké nyakunkat? Kemény iga ez. kicsoda hordozhattya el? Oh meg veszet szája izú világ! Lám találz a' Bűnnek utáiban gyönyörűségét, miért nem a' kegyelségnek utáiban? holot egyedül it találtatik fel az igaz lelkeket meg elégítő gyönyörűség.

II Ha a' kegyes élet merő azon gyönyörűség, a' kik örökké szomorú életet élnek magoknak köszönhetik, mert ha kegyes életet élnek, mindenkorilakadalomban élhetnének. *Peld. 15. 15.*

III. A' Kegyes élet, merő fél mennyorúság. Ugyan is ha az Mennyorúság az Isten jobja felől való gyönyörűségben áll *Solt. 16. 11.* bizony itt ez Világon el kezdődik az, mert a' léleknek seregét vessik a' hűvek *Rom. 8. 23.* és már itt is, ki mondhatatlan örömmel örülnek *1. Pet. 1. 8.*

De itt az Testnek s' vérnek egynehány Okoskodásra felellyünk meg:

I Ellenvetés. A' kegyesség Igája, nem hogy gyönyörűséges volna, de inkább minden gyönyörűségtul meg foszt, sőt a' világtul is el Bakaßi?

F. 1. Meg engedem, hogy a' testnek törvénytelen győ-

gyönyörűségétől meg foszt, de micsoda hasznát
tették azoknak, mellyeknek vége halat? Rom 6. 21.

II. A' minémű gyönyörűségektől meg foszt,
zok helyében jobbakat ad, s' bőségesen ki po-
llyá a' Christusban.

II. Ellenvetés. A' holott sok könnyhullatás, bűnön vá-
sírás és mélységes meg alázkodás vagyon, ott nincsen gyö-
nyörűség; de a' kegyességnek utában mind azok fel-
alattatnak.

F. 1. Több gyönyörűség vagyon az Isten
szerint való bánatban, hogy nem mint keserű-
ség. 2. Valamint hogy az Istentelen ember-
nek a' nevetés közben is fáj a' sírása; Péld. 14. 13. így a'
bűnűen síró ember, a' sírás közöt-is örvendez sí-
rójában. 3. Az ilyen szomorúságot Isten öröm-
re fordítja.

III. Ellenvetés. A' kegyesség komorokká és paraf-
fákká teszi az embereket.

F. 1. A' kegyes emberek, leg vidámabb örö-
möt viselhetnek, mert békeségek vagyon lelkeik
ben. 2. Az ő komorságok talám csak attul va-
gyon, hogy a' hitetleneknek rosz tarsaságát nem
örömezt szenvedik. 3. Titkos az ő örömeik, az
idegen nem tudja azt. 4. Akar ki sem ember-
ségesebb a' kegyes embernél, mert ő adakozó
gazdálkodo.

IV. Ellenvetés. Sokat kell szenvedni a' kegyes élet-
vellett.

F. Bizony dolog, valakik kegyessen akarnak
lenni a' Jesus Christusban, háborúságot kell sven-
vedni

vedni. 2. *Tim. 3. 12.* mindazáltal a' szenvedések nem szakasztyák el őket a' Christus szerelmétől. *Rom. 8. 34.* sőt mind azokból Isten őket kimentti. *Solt. 34. 19.* végre meg dicsőíti, meg jutalmaztatja. *Sid. 11. 25.*

II. *Hasz. Intés. 1.* Ha a' kegyesség Igája gyönyörűséges, ne irtozzál nyakadat abbban az igában tenni. 2. Válaszszad a' kegyes életben való gyönyörűséget a' testnek gyönyörűségi helyet. II. Mert, azok a' gyönyörűségek a' leg főbb jobban Istenben határozodnak meg. 2. Mert, a' testnek gyönyörűségi ellenben, csak e' földi veszendő dolgokban végeződnek. 3. Mert méreggel eles gyések, es halál vagyon azoknak farakában. 2. *Kir. 4. 40.* 4. Végek is igen keferű. *Phil. 3. 17*

III. *Hasz. Vigasztalás. 1.* Gazdag vigasztalás vagyon azoknak, a' kik találnak gyönyörűséget a' kegyességnek utáiban, mert noha itt e' földön élnek; de már a' jövődöbéli gyönyörűségnek fengéjét meg költötték. 2. Az ó gyönyörűségeknek s' örömöknök vagyon kezdetük de vége nem leszen, ellenben a' hitetlenek gyönyörűsége rövid ideig tartó s' hamar nyaka szakad, *Job. 20. 5.* 3. A' kegyes életnek gyönyörűsége, bizonyosan köveuk az Isten jobja felől való gyönyörűségek *Solt. 16. 11.* a' mellyeket szem nem látott, fül nem hallott, emberek szívében sem ötlött. 1. *Cor. 2. 9.* Vagyon hát Balsamom olajja a' kegyesség mellett szenvedőknek, mert az ó Gyönyörűségek mind eletekben, mind halálukban az Urban vagyon.

ZÖRGETŐ CHRISTUS IO 149

T E T E M E N Y E,

E S

MEGNYITO EMBER TISZTI.

XVIII. PREDIKATIO.

el. 3. 20. 1672 ben. 28. Aug.

Ime, az ajtó előtt állottam, és Zörgetek, ha
valaki hallja az én szomat és meg nyitja
az ajtot, b^e megyek ő hozz^a és ő u^elle va-
csoralom, és ő is én velem.

KEt rendbéli Vacsorája vágyon a' Jesus Chri-
stusnak, a' mellyeket közöl az ő hivatalos
Vendégivel: Edgyikkel itt a' kegyelem Orszá-
gában kinálkodik, Luc. 14. 17. Iertek el, (a' vacso-
rára) mert már mindenek el késettetek. Másikkal a'
Dicsőfélségnek országában elégit meg az ő Vála-
sottit, Jel. 19. 9. A' fel vőit Leczkében, az el-
ő Vacsorát ígiri a' zörgető Christus, az ő néki
meg nyito Embernek.

Summája a' Leczkének: Zörgető Christus jo:éte-
ménye és meg nyito Ember tiszti.

Részei kettők: 1. Zörgető Christus jo: tétémé-
nyé. Ime az ajtó előtt állottam és zörgetek.

2. Meg nyito Ember tiszti, hallani, meg nyitni, va-
csorálni &c.

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérdés. Miért mondja az el mult időben: Ime
az ajtó előtt állottam?

K 3

F. Ez.

150 ES MEG-NYITO EMBER TISZTI
F. Ezzel a' Christusnak hoszszas varakozasas
jelentetik, mellyel azt cselekefzi, hogy nem csak
egyfer kétfér zörget a' mi szívünk ajtaján, ha-
nem sokáig halgatozik, varakozik utánnunk, an-
nyira hogy a' reggeli harmatokkal is meg rako-
dik feje. Enek. 5. 2. Mindaddig zörget, mig az
ő zörgetésere ki futunk, mint amaz Rhode ne-
vű leányzo, midőn Péter sokáig zörgetne az aj-
ton. Csel. 12. 13. Nemellynek szive ajtaján negy-
ven, ötven, hatvan esztendeig zörget, sőt ko-
porsojáig.

II. Kérd. Micsoda értetik az Ajton?

F. jegyezd meg, hogy ez egész vers, hason-
latosság által való szollás. Az ajton azért ér-
csed a' Szívnek Ajtaját, mellyen a' Christus zör-
get, mind addig mig bé nem bocsáttatik, mint
a' zörgető ember.

III. Kérd. Míképpen zörget a' Christus az Ember szí-
vének Ajtaján?

F. I. Az Egyházi Szolgálat által. Kérünk a' Chri-
stus képeben, hogy bekellyetek meg Istennel. 2. Cor. 5. 20.
2. Az Isten Lelkének munkája által. A' te fuleid
hallják a' te utánnad kiáltonak Savás Esa 39. 21. A' Bél
ott fu a' hol akar Ián. 3. 8. Az én lelkem nem vesze-
kedik az emberek felől, mivel hogy testek. Tör. 6. 3.
3. Isten itéleti avagy csapási által. Halljátok meg
a' veszfzót és kicsoda fenyegelesen titeket azzal. Mich.
6. 9. 4. Példák által. Gondoljátoké, hogy e' Gali-
leabeliek, bűnösök voltak volna a' több Galileabe-
leknél, mivel hogy ezeket bevedték. Nem, mon-

dom

ZÖRGETŐ CHRISTUS JO TETEME NYE 151

dom néktek: sőt inkább ha meg nem tértek mindnyájan hasonlatosképpen el veszttek. Luc. 13. 2, 3. Mind ezek pedig példában lesznek vala rajtok: meg irattattak pedig. a' miniesünkre, kikre ez utolsó idők jutottanak: 1 Cor 10 11. 5. Az Isten Hely tartója (Vicéje) a' Lelki ilme-
rét által, a' melly vadoilya, nogattya az Embert
Rom 2 15.

6. A' Lelki Lakadalomra, az Urnak sz. Vacsorá-
jára való hivogatás által. Esa. 55 1. Peld. 9. 5 Ene 5 1.

IV. Kérd. Miért zörget a' Christus az ember szívé-
nek ajtaján, holott tudja, hogy senki nincsen oda bé, a'
ki meg nyissa (ugyan-is a' mint Bellarminus. mocs-
kolodik Goromba embernek tiltetik az, a' ki zör-
gers' kiált valaki ajtaján, ha tudja hogy senki
nincs a' házban, ki meg nyissa) Miért, kell min-
ket tehetetlen embereket arra nogatni, hogymeg nyissuk,
holott nincs meg nyitó ajándék bennünk?

F. I. A' Christus, avagy a' Hívek, avagy a'
Híterlenek Szívének ajtaján zörget; ha a' Hi-
veken zörget, a' hívek, az Isten Lelke segí ő
kegyelme által, meg nyithatják; mert elsőben
az Isten lelkétől mozdíttatnak, s, az után ma-
gok is mozognak a' lelek által. (Moti moventur,
acti agunt) 2. Ha a' híterleneken zörget, kiáltván
s' zörgetvén edgyszer s' mind meg nyitja azok-
nak szívüket; valamint a' teremteskor, mihe-
l azt mondotta: Légyen világosság és mindgya-
rást lőtt; így az új teremtesben is, csak azt mond.
gya, a' Lelkeknek, a' mit Lázárnak: jöj ki bűneid
Koporsójából, Jan. 11. 43. Így nyitá meg a' Lydia
Szívét Csel. 16. 13.

152 ES MEÖNYITO EMBER TISZTI

V. Kérd. Micsoda értetik a' Christushnak valakivel valo Vacsorálásán?

F. A' Christusnak a' Lélekkel valo edgyesülése, magának s' az ő jo téteményinek, azzal valo közlése. Valamint a' kik édesdeden s' barátságosan edgyütt vacsorálnak, jo indulattyokat, külső jo izú ételeket s' italokat, sőt magokat is közlik jo baráttynak, így a' Christus az ő velle vacsoráló barátival közli magát s' drága kegyelmét: Egyetek barátim, igyatok és részegedgyetek meg Berelmesim. Enek. 5. 1.

T U D O M A N Y.

Valaki a' zörgető Christus Iesus jo téteményiben akar részesülni s' ő velle vacsorálni; annak az ő Rivének ajtaján álló, várakozó. zörgető, s' bé kéredző I. C. nagy örömmel bé kell bocsátani, Innét; mert a' végre zörget, hogy a' ki hallya nyissa meg, hogy velle vacsorállyon &c.

Kettőt állásunk meg: 1. Hogy Így kellyen lenni. 2. Miért kellyen így lenni.

Először. hogy Így kellyen lenni. ezek a' világos tanubizonyságok próbállyák: Nyisd meg nékem én huzom &c. Enek. 5. 2. Vessd őszve. Enek 4. 16. Jöj jön el az én Berelmesem az ő kertében. Ián. 14. 23. Soli. 24. 6. 7. 8. 9. 10. Iel. 22. 17. A' lélek és a' menyasszony azt mondgyák: Jövel, a' ki hallya- és azt mondgya: jövel, és a' ki somjáhozik jöjjön fel &c. Zacheus örömmel fogadá, a' hozzá igirkezett Christust. Luc. 19. 5. 6.

Másodszor. Miért, kellyen így lenni:

OK.

I. Azért, kell a' zörgető Christust örömmel bé bocsátani; Mert a' ki bé bocsátta a' Christust, annak a' Léleknek olly méltósága vagyon, hogy a' Sz. Háromság azzal társalkodgyék s' ő is az abban levő személyekkel. A' mi társalkodásunk vagyon az Atyával és az ő Fiával a' Iesus Christussal 1. Ián. 1. 3. A' ki engemet szeret, az én békédimet megtartja, az én Atyám is szeretni azt, és ahoz megyünk és annál maradunk, Ián. 14. 23. Ki volna a' ki nem örülne, az Isteni személyekkel való társalkodásnak s' azoknak nállunk maradásának.

II. Mert, az el jedzett jegyes, tartozik az Ő Vőlegényet bé bocsátani. El jedzelek tégedet magamnak igazsággal és itélettel, kegyelmemből és irgalmaszaggalból Ho/é. 2. 18. Mivel azért, el jedzet jegyesi vagyunk a' Christusnak, tartozunk őtet bé bocsátani.

III. Mert, a' ki a' Christust bé bocsátta, annak minden lelki szűksége bé tellyesítetik. Hozezik, a' Christus Iesus, Eletnek kenyere Ián. 6. 35. ha szomjuhozik, a' Christus, örök életre forró víznek kutseje Ián. 4. 14. ha bölcseség, igazság, szentség és váltság nélkül szűkölködik, 1. Cor. 1. 30. sőt akar mely jok nélkül, mindenekben minden ő néki a' Christus. Coloff. 3. 11. Bé kell hát bocsátani a' Christust, a' ki minden lelki szűkségéről akar teterni.

IV. Mert a' Christust meg verni s' bé nem bocsátani, igen káros és veszedelmes dolog. Nem csuda, hát ha azoknak a' kik most ő néki aze mondgyák: távozzál el mi tőlünk, mert a' te mindennak

154 ES MEG-NYITÓ EMBER TISZTI

isméretiben nem gyönyörködünk Job. 21. 14. Ő is azt fogja mondani: mennyetek el átkoztak az örök tűzre Matth. 25 41. Ugyan-is igaz doleg az, hogy a' ki ötet el űzi magától, ő is azt elküldgye előle,

H A S Z N A I.

I. Haß. Meg győzés. I. Lelkekben meg győzi ez a' Tudomány azokat az embertelen Nábálikat, Bethlehemitákat, kik a' zörgető Christusnak meg nem nyitják szíveknék ajtaját, bár mindenképpen zörgeffen-is, u. m. Igeje, Itéleti, Sz. Lelke, serkentő példák, a' Lelki ísméretnek tanácslási és a' Sacramentumok, által. Há ezek kiknek szívek ajtaján zörget a' Christus rész szerint ujja születtek, s' még-is be nem bocsátják a' zörgető Christust, az esik rajtok, a' mi amaz Iegyelen: meg nyitám én az én Berelmefemnek az aijt, de az én Berelmefem el menvén el vonta vala magát, az én lelkem meg indult vala az ő velle való beßedem miatt keresém ötet és nem találám meg ötet, kiáltám de nem felele nékem. Ezek. 5. 5. Ha pedig tellyefséggel ujja születetlenek, a' leszen hogy fel hágy rajtok és soha többé nem zörget, sem pedig vellek lelke által nem veszekedik. Jer. 6. 3.

II. Azokat is meg szorongattya lelkekben ez tudomány, a' kik a' Bárány menyegzőjének lakodalmában az Isten hűséges követői által édesdeden hívogattatnak, de avagy fülöket dugják bé, avagy tőkélledlen mencségekkel élnek, mint amaz hivatalosok. Matth. 22. 5.

II. Haß. Visszálás. Kérd meg lelkedet, ha az zörgető

gető Christust bé bocsátottajé?

F. Illyen Bélyegeket keresgess magadban. I. Ha amaz hatalmas meg kötözteret a' ki vetteret a' te szivednek házából, *Matth. 12. 29.* Ha a' Sántant ki űzte a' Christus, jele, hogy bé van bocsátva a' Christus szivedben; egyéb aránt egy szálláson ezek nem maradhatnak.

II. Ha Hírnek általa a' Christus szivedben lakozik. *Ephes. 3, 17.*

III. Ha a' Szerétségnek munkáit el vetetted, és világossághoz illendő öltözetben öltöztél fel. *Rom. 13. 12.* ugyan is, *micsoda közti vagy a' szerétségnek a' világossággal?* *2. Cor. 6. 14.*

III. Haß. Intés. Nyisd meg hat szivednek ajtaját a' zörgető Christusnak. Mondgyad azt, a' mit Lábán Eliezernek az Abrahám szolgájának: *Ier bé Istennek áldotta, mit allas itt kin, holott néked házat készítettem.* *Ter. 24. 31.*

Kérd. Micsodák indicsanak a' Christusnak bé bocsátására?

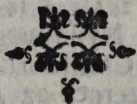
F. I. Mert ez az áldott Vendég, semmit nem kíván egyebet, hanem csak a' szivedet: *Fiam ad nékem a' te szivedet.* *Péld. 23 23.*

II. Mert ő nálla minden kegyelmeknek tellyessége fel találtatik. *Az ő tellyességéből vöttünk kegyelmet kegyelemért.* *Ián, 1. 14.*

III. Mert ez olyan Vendég, ki ha egyszer hozzád mégyen, örökké veled marad és soha tőled el nem mégyen. *Ahoz mégyünk és annál maradunk* *Ián, 14. 23.* Azért, maradjad ez édes Vendég,

155 SEREGEKNEK IEHOVAJA
déget, amaz Emausban menő Tanítványokkal:
Maradgy meg Uram velünk Luc. 24. 29.

IV. Haß. Vigasztalás. Mindenkori lakodalma vagyon
hát az olyan Léleknek, a' melly az Ur Jesust fi-
vének ajtaján bé bocsátotta. Boldog lelkek azok, kik
a' báránynak menyegzőjének Vacsorájára hivattattak. Iel.
19. 9. Azok esznek amaz tikos el rejtett Manná-
ból Iel. 2. 17. Végezetre azok telepednek le az egek-
ben Ábrahámmal Isákkal és Iáköbball Matth. 8. 11. A-
zok esznek az élet fájának gyümölcséből, mély vagyon az
Isten Paradicsomanak közepette Iel. 2. 7.

SEREGEKNEK IEHOVAIA IZRAEL SZABADITÓIA.

XIX. PREDIKATIO.

Esa. 47. 4. 1672 ben. 31. Aug.
A' mi meg Valtonknak, SEREGEKNEK IE-
HOVAIA az ő neve.

I Stennek több nevei között, Két nevei vadnak,
I mellyeknek meg gondolásából az Isten nyo-
morúság közepiben taszított Népe, nagy Vi-
gasztalást szidogalhat ő magának. Edgyk az E-
HEIE nev, melly magyarul annyit teszzen:
En vagyok avagy lések. Az EHEIE küldöt engemet
ti be-

I Z R A E L S Z A B A D I T O J A 156
61 hozzátk. Kijöv. 3. 14. Ez a' Neve Istennek jelentű az ő állattyának és Igiretinek Változhatatlanságát; mintha mondaná: En vagyok az Isten ki voltam örökre, vagyok és lések, hatalmas vagyok hogy be bé tölsem amaz én igiretemet: A' Nepe, a' mellynek szolgáltnak én meg ittem és annakutánna ki jönnek nagy gazdagsággal. Ter. 15. 14. Ezzel az Isten titulussával ébresztette fel Mosis a' szegény el csüggedett Izrael fiainak lelkeket az Egyiptombéli szolgálatnak idején.

Másik neve Istennek ez: **S E R E G E K N E K J E H O V A I A**, melly Nevének meg gondolasával vigasztalta Isten az ő el alélt népét az Babylo-niai fogságban. Ugyan-is mondhatták volna; a' szegény Rab Sidok: Lehetetlen dolog, hogy illy hatalmas Nemzetnek, a' minéműek a' Chaldensfok, Igájá nyakunkrol le rázzuk; ki Szabadithat meg minket annak birtoka alól? Meg felel Isten a' leczkében a' Propheta által; könnyen meg lehet a' ti szabadulástok, mert, a' mi még váltoknak Seregeknek Iehovája az ő neve. Az első versekben a' Babylon leányának a' porig való meg aláztatását meg jövendöltette vala Isten: Szállj le és ulla a' porban te süz Babylonnak leánya s' ulla a' földön, nincsen immár királyi széki a' Chaldensfok leányának &c. Már a' fel vőtleczkében, az jelentetik meg, ki által leizen a' Babylon leányának porban való szállása és az ő népének szabadulása, t. i. a' Seregeknek Iehovája által.

Summája. Az Isten fogságban lévő Népeinek Szabadítójának vigasztalással tellyes titulusa: **Seregek**

157 SEREGEKNEK IEHOVAIA
regeknek Iehovája az ő neve.

Részei kettők. 1. A' szabadító Személy. A' ma
meg váltónknak. 2. Annak titulusa: Seregeknek Ie-
hovája.

M A G Y A R A Z A T

I. Kérd. Mit téssen ez Sidofo GOEL, mellyel itt a'
meg válto nevezetük?

F. Kettőt foglal be magában: Rabságból valo
ki váltást, ki szabadítást és Boszszu állást; mind
kettő igen szépen réa illik Istenre, mert Isten sza-
badította ki az szegény Rab Sidokat a' Cyrus-
nak rabságából, annak szivét fel indítván. 2. Chro.
36. 23. és Isten boszszut is állott az ő népéért az
ő ellenségin. Deut. 32. 36.

II. Kérd. Micsoda neve ez, Istennek: Seregek-
nek Iehovája, és miért nevezetük annak?

F. Közhírségesen szolván, olly dicsőfséges neve ez
Istennek, mellyben annyira gyönyörködött az
O Testamentumban, hogy leg alább, két száz-
szor találatsék ez nevezeti Istennek az O. T.
kiválképpen a' Zacharias Propheciájában igen
szaporán találataatik. Egy versben háromszor
olvasztatik. Zach. 1. 3. Egy Caputban tizennyolcz-
szor. Zach. 8.

NB. Ha valaki kérdené, miért hogy illy sza-
porán vagyon ez nevezet a' Zacharias Prophe-
ciájában? F. Oka ez: mert Isten a' népnek szí-
vét fel akarta ebreszteni, mivel Ierusalemnek s'
a' templomnak fel építésében sok ellenségek voltak
mintha mondotta volna: im sok meg akadalyozo
ellen-

Ellenségitek vadnak az építésben, én mindazáltal Seregeknek Iehovája vagyok, ne félljétek én veletek lélek s' azokat is meg győzöm.

Az U. T. ban csak kétszer találjuk fel ez a' nevezet, u. m. Jac. 5. 4. Rom. 9. 29. Más neve- zetekben gyönyörködött Isten az U. T. ban, u. m: *Magasztalásnak Istene* 2. Cor. 1. 3. *Békeségnek Istene*, Rom. 6. 20. *Kegyelemnek Istene* 1. Péi. 5. 10.

Seregeknek Iehovájának pedig mondatik: 1. Mert minden teremtet állatok, kik vadnak a' harmadik Egtől fogva, a' csillagos és levegő égben a' földön s' az tengerekben, mind ő Sere- gei; Azóknak égy átallyában való Ura és Gene- rállyá Solt. 148. 2. Nevezetesen az Angyalok. mondatnak Isten Seregeinek. Luc. 2. 13. A' csil- lagok, mint valami, rendelt Seregek harczolni mondatnak. Bir. 5. 20.

2 Seregek Iehovájának mondatik, az ő kiváltké- pen való gondviseelésére nézve, mellyet a' hada- kozásokban mutogat, mert noha az Isten gond- viselése ki terjed ugyan minden dolgokra, még a' leg kisebbekre is; de a' hadakozásokban leg inkább ki mutogatodik, s' ezért hivatta Isten magát Seregeknek Iehovájának és hadakozó fe'fiának. Kijöv. 15. 3. Ismét: Erős hadakozó Iehovanak Solt 24. 8

NB. Minden hadakozásokban a' Seregek Ie- hovájának kiváltképpen való gondviselése kitez- cik ugyan; de azokban a' mellyek Iehova ha- dái, az az, ő érette, az ő dicsőségeért vadnak, az inkább ki tezik, mert azoknak lelkeket az élet-

158 S E R E G E K N E K I E H O V A J A
életnek csomójában köti bé, a' kik a' Iehová ha-
dát viselik. 1. Sam. 25. 28. 29. ellenben az eilenség-
nek életét, a' parittya fenekéből hagyittya ki.

T U D O M Á N Y.

Az Isten meg nyomorittatott Anyaszentegyházanak Szab-
aditoja, seregeknek Iehovája, ez az ő dicsőséges titulusa.

L. m. Iér. 50. 33. 34. Meg nyomorittatnak volt az Iz-
rael fiaí; de az ő meg valtozok erőss. Seregeknek Ieho-
vája az ő neve &c. Esa. 44. 6. Az ő meg valtoja Se-
regeknek Iehovája. Kettőt kell még látni ez Tu-
dománynak világosítására és erőssítésére. Elő-
ször, hog valamely dolgok a' hadakozásokban lesz-
nek, Isten a' mennyiben Seregeknek Iehovája,
viszi végben azokat. Majdször, mitől vágyon.
hogy noha Seregeknek Iehovája, meg-is az El-
lenség hatalmat vészen az Istennek Nepén
A' mi illeti az elsőt, ezek a' Seregek Iehovája-
nak Munkái a' hadakozásokban: I. Isten az ha-
dakozásoknak Támasztoja s' fő szerző Oka. Ime a'
Varasza melly az én nevemről neveztetik: el kezdem hoz-
ni a' haboruságot &c. fegyvert hozok a' földnek lakosira,
azt mondgya a' S E R E G E K N E K I E H O V A J A
Ier. 25. 29.

II. Isten a' Zászlónak fel emelője a' hadakozá-
sokban Esa. 5. 24. A' S E R E G E K J E H O V A I A N A K
törvényét meg álltak. V. Ó. 36. A' tavul való pogány
népek között zászlót emel és sívöltéssel int a' föld határan
lakozóknak, hogy el jöjjenek és nagy hamarsaggl, el jönnek.
Isten adgyá ki a' zászlót. Solt. 60. 6.

III. Ó maga Isten mustrállya meg a' hadakat,
a' men-

' mennyiben Seregeknek Jehovája. *Esa. 13. 4.* A SEREGEKNEK JEHOVAIA *mustrallja az ő hadra való erejét.*

IV. Maga a' Seregeknek Jehovája, FBJEDEL-
IE A' SEREGEKNEK, maga a' hadi Vezér. *Isa. 5. 14*
Maga-is kiméggyen az ŐNépével a' harczra. *Deut.*
10. 40.

V. Sőt olyan igen meg alázza Isten magát,
hogy még a' trombitát-is maga fujja meg az har-
czon. *Zach. 9. 14. 15.* Az Ur Isten trombitát fuvál és
éle fargo selekkel elő jő. A' SEREGEKNEK JEHOVAIA
meg őtalmarzza őket.

VI. Isten tanítja az vitézlő rendet a' hadako-
zásra. *Alább legyen a' Jehova az én kösksklam: ki tanít-
ja az én kezeimet az hadakozásra és az én ujjaimat a'
viadalra Solt. 144. 1.*

VII. Isten ad boldog előmenetelt a' hadako-
zásokban. *A' ló el képsittetik a' viadalra, de a' Ihe-
vája a' meg tartas. Péld. 1. 21. 31.*

VIII. Isten szünteti meg a' hadakozásokat. Ő
állítja le a' hadakat. *Solt. 46. 10.*

Ezekből a' munkákból ki teszik, hogy az A-
nyasz. egyház Szabaditoja nem oknélkül hívát-
ja magát SEREGEKNEK JEHOVAJANAK.

A' mi illeri a' másodikat, ilyen okai vādnak,
hogy noha Isten, Seregeknek Jehovája, még-is
gyakorta az Ellenség erőt veszen az Isten Népén.

I. Mert Isten az Ő Népének Tāborában talál,
ők bűnt s' bűnösöket. Egy Achán miatt so-

159 SEREGEKNEK IEHOVAIA

kan el esnek. *Iosue 7. 11. Adom azt a' kit az én lel-
kem beret, az ellenség kezében. Ier. 12. 7.*

II. Mert az Isten Népe mélységesen meg nem
alázta magát Isten előtt. Az Izrael fiainak jó i-
gyek volt, de hogy magokat mélyen meg nem
alázták, két izben negyven ezeren hullának el a'
harczon. *Bir. 20. 21. 25.*

III. Mert a' könyörgés által nem költesik fel
a' Seregeknek jehovája, ilyen módon: *Kelty
fel Iehova és Belleidgyenek el a' te ellenséged és fussanak
el a' kik tégedet gyűlölnék. Szaml. 10. 25. Kelty fel, kelty
fel, öltözd fel az erőt Iehova karja Ec. Esa. 51. 9.*

H A Z S N A I.

I. *Haf.* Rettenés. Ha az Anyasz. egyház Sza-
badítója, Seregek jehovája; meg rettenhetnek
hát az Anya sz. egyháznak Ellenségi, kik ezzel
a, Seregeknek jehovájával töttek fel, ki paran-
csolhat az ő külből külből féle Seregeinek,
Az Angyaloknak, Napnak, Holdnak, Csillagok-
nak s' minden egyéb teremtetett állatnak, ki a-
zokból rendelt Seregeket állathat s' azok által
meg szégyenítheti őket, mint régen a' Sena-
cherib táborát Angyala által. *Esa. 37. 36. le vágá-
ta. Sifera s' jábin ellen a' Csillagok harczol-
tanak Bir. 9. 20. Kicsoda borította Pharahot a'
veres tengerben? Kicsoda veszté el mind egy
lábígy, amaz hallatlan sokaságu Szerecsen Ze-
rah tizfáz ezer emberekből álló táborát? A'
Seregeknek jehovája, ki más azon hatalmu s'
erejű a' ki régen volt, s' így bánhatik az ő Né-
pének mai ellenségével,*

II. *Haf.*

II. Haß. Fédés. Meg jedzi ez a' tudomány az Isten gyenge hitű népét, a' ki szájja az Istent. Seregeknek Urának szaporán nevezi könyör. gésében; de azonban el nem hiszi, hogy ez a' mennyei s' földi Seregeknek Ura ki kellyen s' táborban szálljon az ő Népe mellett, kétségben hja mind hatalmát s' mind Népehez való szerelmét. Illyenek voltak a' szegény Sidok is; ez az oka hogy a' Propheták írásiban, annyiszor biztattyá Isten őket ezzel az ő titulussával.

III. Haß. Oktatás. I. Ha az Isten Népe Szabaditoja, Seregek Iehovája; soha olly reménten forra nem juthat az ő Anyaszentegyháza hogy abból Isten fel ne szabadithassa. II. Nem kell hát egyéb hadban elegyedni, hanem csak olyanban, melly a' Seregeknek Uráert véterik fel és a' mellyben jelen vagyon a' Seregeknek Ura. Dávid a' Iehova hadát viselte 1. Sam. 25. 28.

III. A' kereszttyén Vitézlő ember hivatala hát, becsületes és szabados magában; mert magá is Iste n nem szégyenli magát, Seregeknek avagy Hadaknak Urának hivattatni. Bátorságos dolog hát a' Iehova zászlója alatt vitézkedni.

IV. Haß. Intés. I. Ha az Anyaszentegyház szabaditoja, Seregek Iehovája; nem kell hát kételkedni az Isten Anyaszentegyházának bizonyos meg szabadulása felől, illyen okokra nézve: I. Mert az Ecclesia Seregek Urának Városa Salt. 48. 8. nem hadgya hát a' maga Várofsát, hanem gondgya lészen arra. II. Seregek Urának Szó

161 S E R E G E K N E K I E H O V A I A
leje. *Esa.* 5. 7. bizony hát alá tekint menyből az
szőlejere és a' csemetére, melyet az ő job ke-
ze plántált. *Solt.* 80. 15. 16. III. A' Seregek jeho-
vája Férje, az ő Anyaszentegyházának. *Esa.* 54. 5.
azért ki kél mellette.

II. Ha a' Seregek Iehovája, egyszer s' mind Iz-
raelnek Szentéi is, mint a' leczkében vagyon; bi-
zony hát a' kik ennek a' Seregek jehovájának
vitézi, azoknak-is Szenteknek kell lenni, mert
külömben őket nem kedvelli, vélek nem jár.
Az Isten hadának ollyannak kell lenni, hogy még
a' lovaknak fékeken-is illyen írásnak kell lenni:
Szentség a' Iehovának Zach. 14. 20. az az, a' hadi em-
bereknek szentül kell magokat viselni s' minden
hadi eszközökkel szentül kell élni. A' ki maga
is szent, meg kívánnya az őveitől-is hogy sen-
tek legyenek. *En vagyok a' ti Iehova Istenek, meg
sentségyek azért magatokat, mert én sents vagyok. Lev.*
II. 44. Ha ennek a' Seregek jehovájának Szent-
séget követnék a' mai Vitézek; úgy várhatná-
nak dolgokban boldog előmenetelt ellensége-
ken bizonyos győzedelmet. A' Seregek jeho-
vája adgya nékiek az ő jolelkét, hogy lehessenek
az ő szentségének követői: Amen!

S I O N B I Z T A T A S A

XX. P R E D I K A T I O.

Sophon: 7. 16. 17.

1672 ben.

4. Sep:

Né fély

Ne féllj Sion, ne bocsátkozzanak le a' te kezeid. A' te közötted levő Iehova erőssé Istened meg szabadít tégedet.

KEt vétek vadnak, a' mellyek a' keresztyéni lelki Erősségnek ellenében vettenek. Edgyik a' Vakmerőség avagy *hijában való dicsekedés*, mellyel az emberek czél kívül járván, a, győzdelem előtt, győzedelemnek énekét cnekelnek, mint amaz kevely Benhadad a' Syriabeli Király, ki Achabhoz ilyen követtséget izent vala: *A' te ezüstöd és aranyad enyim, a' te feleségeid és az te szép fiaid enyimek* 1. Kir. 20. 3. Igy cselekedgyenek bá'or én velem az Istenek, ha Samarianák minden pora elég legyen hogy az én velem való nép között, mindeniknek csak egy egy marokkal jusson v. 10. Melly vakmerő s' kevely követtségre e' lón a' válasza: *Ne dicsekedgyék a' ki fegyverben öltözik, úgy, mint a' ki le veti.* v. 11. Másik Vétek, melly a' keresztyéni Erősséggel (Fortitudoval) ellenkezik, a' Felettlébb való Félelmesseg, lágy szívűség, melly ellen Isten ilyen Orvosságot írt az ő Népe eleiben: *Erőssicétek meg a' ti el lankadott kezeiteket és erőtelen térdeiteket erőssicétek meg. Mondgyátok azoknak, kiknek sívek félelmes, legyenek erősek, né félljétek. Imé a' ti Istenetek el jö bőszen állással, Istennek fizetésével, el jö és meg szabadít titeket* Esa. 35. 3. 4. Itt a' leczkében is ez a' felettlébb való félelmesseg orvosoltatik: *Ne féllj Sion.* &c.

Mivel Istennek iteleiből már sok esztendőök:

túl s' kiválképpen 1657. esztendőtől fogva, ez a' lelkeket györrő s' majd kétségben ejtő félel-
messég foglalta el szívére a' Magyar Nemzetnek;
hogy csak valamennyire-is ki vethessük szíve-
inkből ez káros vendéget, azért vöttem fel Isten
kegyelme által ezt a' leczket.

Summája a' leczkének: Sion Biztatása avagy a'
Félelmeiségnek Tilalmazása, e' mellé adott okkal.

Részei. 1. Sion Biztatása. *Ne fély &c.*

2. Az Erőls jehova Isten jelen lételetül
vötte erőls oka a' Biztatásnak. *A' te közötted lévő &c.*

Az első részben ezeket jegyezhetni meg:

1. A' biztato Személyek. A' Főbb, Isten.

Az alább való, Sophonias Prophecia.

2. A' biztatott Személyek: Sion.

3. Maga a' biztatás: *Né fély. &c.*

A' második részben: 1. A' meg Szabadítás-
nak Fő szerző oka, *Erőls jehova.* 2. Annak jelen
létele. 3. Annak Szabadítása.

M A G Y A R A Z A T

I. Kérd. *Kikre tartozik ez a' Biztatás?*

F. Sionra, a' mint a' leczkében vágyon; csak
hogy némellyek a' Sionon szorósabbán a' Sido
Ecclesiát értik, melly a' Cháldeusok fogságából
való ki szabadulással biztatatik elsőben, s' az
után a' Messias által a' lelki fogságból, a' bűnök-
ből való ki szabadulással is.

Némellyek tágasabbán az Uj Testamentomi.
Sidokból s' Poganyokból szedegettereit eccle.
siára magyarázzák. Mindenik magyarázat meg
álhat

álhat s' egymással nem ellenkeznek, mert a' Sion-
de Ecclesianak testi rabságából való ki szabadu-
lása, példázója volt mind az ő s' mind a' pogá-
nyok lelki rabságból a' Messias által való meg-
szabadulásoknak. L. m, Dan, 9. 25. A' Messia
Fejedelemeinek kellett éretnek a' halál által ki vá-
gattatni.

II. Kérd. *Miképpen s' ki által mondatik Sionnak ez
a' Biztatás: ne fély.*

F. Külsőképpen, a' fűleknek az Isten követői ál-
tal. Belsőképpen, az Isten Leike által. Ugyan is
hejában kiáltanak az Isten követői, ha az Isten
Leike belől nem biztatná az ő Népet. A' har-
czon meg ijedett szalado Népek akár mint ki-
álcsa a' Had vezér, ne fély, ne szaladgy, mind
hasonlatlan az, ha Isten maga nem biztatja. Így
vagyón itt a' dolog.

III. Kérd. *Micsodás félelem tilalmaztatik?*

F. Vagyón jo és Dicsiretes Félelem, mellyről
szóll Salamon: *Boldog ember a' ki fél künтелен* Pél.
23. 14. Vagyón káros és leiket győtrő, sőt kés-
ségben ejtő félelem, melly a' lelki ismértnék
győzelmével vagyón őszve köttetve, melly I-
stennék rettenetes átka, mins meg reczezik *Levit*
26. 36. *Deut.* 28. 65. 66. 67. Nem az első, ha-
nem ez a' második félelem avagy félelmesség
tilalmaztatik itt.

A' kezeknek le bocsátásával, ugyan azon do-
log világosztatik, ugyan-is az el ijedet ember
kezeinek nem lévén ereje, csak le bocsátkozik.

IV. Kérd. Mikképpen mondatik az erős Iehova között lenni az ő Népeinek?

F. I. jelen vagyok s' közöttte, Allattyanak Mindent valóságára nézve. Az Eg és az Egeknek Egeit be nem foghatják 1. Kir. 8. 27. Hova mennék az te lelked előtt &c. Solt. 139. 7. 8. 9. 10.

II. Az Személybeli edgyesülésre nézve, a' 6. Háromságnak második Személye velle vagyok az emberi természettel, a' honnét Immanuelnek velünk lakozó Istennek hívattatik Efsa. 7. 14. Isten vala ő velle. NB. Csel. 10. 38.

III. A' Kegyelem Szövetségére nézve. Örökké való frigyet vetek ő vellek, hogy el nem távozzom ő tőle, az ő vellek való jó tételül, és az én félelmemet adom az ő sívekben, hogy el ne távozzanak én tőlem. Ier. 32. 40.

IV. Az Isten kiválképpen való gondviselésére és kegyelmes jelen lételére nézve. Így vala Isten Abrahámmal: Az Isten vagyok te veled, mindenekben valamellyeket te csülekeßel. Ter. 21. 22. Így vala Gedeonnal: A' Iehova vagyok teled erős férfit. Bir. 6. 12. Így Josueval: Ios. 1. 5.

Ez a' kegyelmes jelen létele s' népe között való lakozása Istennek értetik a' leczkében.

T U D O M Á N Y.

Valamelly Nép között jelen vagyok az erős hatalmas Iehova. az ő kegyelmes jelen lételére nézve; annak minden kételkedő, lelkeket gyöttrő félelmet mészé kell magatul azni, és nem kell hitinek kezét le bocsátani. Innét jö ki: Ne fély Siom. &c.

L. m. Deut. 20. 1. 2. 3. 4. Efsa. 41. 10. 11. Efsa. 42.

I. 2. Efa. 51. 12. 13. Nehem. 4. 14. Jer. 1. 17. 18. 19.
 Heb. 12. 12. 13. Szám. 14. 9.

O K A I.

I Mert az ilyen lelkeket győtrő s' szorgalmas-
 roskodtató félelem által, az emberek avagy egé-
 sen tagadgyák az Isten mindenhatóságát, avagy
 leg alább Istent meg fosztják az ő mindenható-
 ságának dicsőségétől. Ilyenek valának amaz
 kémek, kiket Móses bé küldött vala a' földnek
 meg kémlelésére. Nem mehetünk fel az nép ellen,
 mert nálunknál erősebb. Száml. 13. 32.

Noha az Isten mindenhatóságát s' vellek való
 létét sokszor meg tapasztalták vala Egyptom föl-
 déből való ki jövelekiül fogva, mindaddig,
 míg Canaan földében bé jutottak, u. m. A' ve-
 res tengernél. Kijöv. 14. 31. A' keserű Máranak
 meg édesítéskor. Kijöv. 15. 25. A' Fűrjeknek s'
 Mannának adáskor Kijöv. 16. és több alkamatós-
 ságokkal.

A' félelmeiségből származik azis, hogy néha
 még az Isten fia is, kérdésben hozzák az Isten-
 nek mindehatóságát, mint Móses; Száml. 11. 21. 22.
 23. Ilyen félelmes vala amaz Samariai fő ember
 is 2. Kir. 7. 2. 19.

II. Mert ez a' félelem Istent az ő igazmondóságának
 dicsőiségetől is meg fosztja, az Istent hazug-
 gá teszi, nem híven az Isten tanubizonyság té-
 vő igiretit a' még tartás felől. Ján 5. 10.

III. Mert ez a' félelem a' mennyei Jerusalema-
 ból is ki rekeszt. Jel 21. 3.

L S

IV. Mert

IV. Mert ez a' félelem kicsiny hitűségnek jele, melly Istennek igen viszsza reczczik. Idvezítőnk ugyan szemekre hánnya ezt, a' félelmes tanítványoknak; *Matth. 8. 26. Mit féltek oh kicsiny hitűek.*

H A S Z N A I.

I. *Hasz. Oktatás.* I. Ez a' Tudomány nem tanít senkit vakmérősegre avagy testi bátorságra; hanem csak a' lelkeket győtrő s' többire kétségben ejtő félelmet orvosollya. II. Rettenetes itéleti vagyon Istennek azon a' népen, a' melly szüntelen dobog. Vagyon ebben az átokban része a' Magyar Nemzetnek, mert csak az ellenség hírére-is el olvad szive s' az fa levelének cserdülésétül-is ugy fél, mint a' fegyver villogástul. *Levit. 26. 36.* De miennék az oka? A' sok fertelmes uralkodo bűnök és affelől való kétkedés, ha velünk vagyoné az Erős Jehova.

II. *Hasz. Rettenés és Feddés.* I. Rettennyenek meg hát az Isten Anyaszentegyházának Ellenségi, kik az Isten Népet merik ostromlani, holott az erős Iehova vagyon közöttök. Azt mondhattya itt az Isten népe azoknak, a' mit Jeremias az ő ellenséginek: *Az Ur én velem, úgy mint erős Orias, azért az én kergetőim el esnek és nem érnek én velem. Jer. 20. 11.* Szintén ugy cselekednek az Isten Anyaszentegyházának ellenségi, mint ha ki edgyik ujjával akarná helyeből a' földet ki mozditani, vagy olyanok, mint a' kik a' mezitelen fegyverben rohannak. Előszőr azért az Erős Jehova

Jehová győzzék meg, ha azt akarják, hogy az Isten fiait meg győzzék. Minden világi hatalmas Monárchák Istenhez képest olyanok, mint a' vedernék csepje és mint a' merő serpenyőben a' porak langja *Esz. 40. 15.*

II. Feddi ez tudomány, még az Isten félénk Népet-is, ki meg nem gondolván az Istennek Mindenhatóságát s' kegyelmes jelen lételet, oly nyengé a' bizodalomban, hogy mint a' jonás ökö szálacskeja, mindgyárt el hervad, mielőtt egy is nyomoruság heve meg súti. *Jon. 4. 7. 2.*

III. *Haß. Visszálás.* Vallyon közöztünk s' veztünk vagyone ez az erőss Jehova, és ha biztatnattuké magunkat az ő jelen létével a' háborúságak idején? F. I. Meg tudhatni ebből, ha mi a' Jehovával vagyunk és ha őtet el nem hagyjuk; ugyan-is a' Jehova senkit el nem hágy eléb. hanemha ő hagyatik el valamelly néptől vagy embertől. *A' Jehova vagyon veletek, ha mi ő vele léstök, ha őtet keresenditek, meg találjátok, de ha őtet el hagyjátok, őis el hágy titeket. 2 Chron. 15. 2.*

II. Ha az Isten bocszonto bűnösöket érdekelnek szerint meg büntetjük. Achán felől, így szól Isten az Izrael fainak: Nem léstek külömben veletek, ha ki nem vesztetek közzületek a' bűnöst. *Ios. 7. 2.* Mintha mondaná, ha ki vesztetek a' bűnöst, veletek léstök.

III. Ha Istennek mind nemzetséges, mind személy szerint való szöveiséget szerzünk, amaz páncsolat szerint: *Töjjetek el, adgyátok magatokat a' Jehovának*

borának örökké való szöveiséggel melly sárá feledékenységben nem létsen. Ier. 50. 5.

IV. Haß. Intés. Vessük ki hát szivünköl e a' lelket gyötrő, velőket a' csontokból ki szárazto rusnya felelmet. Indicsanak ezek a' dolgok: 1. Mert a' kegyesembernek erősségénél a' jehova örömének kell lenni. Nehem. 8. 10.

II. Mert a' jó lelki isméréstű keresztyén embernek olyan bátorinak kell lenni, mint a' gyermekded orofzlán. Péld. 28. 1. Illyen vala Nehemias, ki azt mondéja vala: *avagy illyen férfinak mineműen vagyok illiké el futni?* Nehem. 6. 11.

III. Mert a' jehova jelen létele, elegendendő oltalom akár melly nagy ellensegek ellen-is. *Hásten mi velünk kicsoda mi ellenünk* Rom. 8. 31.

Ellenvetés. Felbet még a' keresztyén ember-is midőn látta, hogy rosszak az eszközök, ámbár jó legyen is az ügy.

F. Nem olyan Isten mint a' Mester ember, kik a' rossz eszközzel nem tud élni, hanem olyan kik még az istentelen emberek által-is szentül tudhgya a' magá dicsőségét ki nyilatkoztatni. Mint amaz gonosz jehu által bünteté meg az Achábh háza népét a' a' Báál tisztelőit. 2. Kir. 10. 18. 19.

V. Haß. Vigasztalás. Nagy vigasztalása lehet hát az Isten Sionának a' izorongato háboruságokban-is; mert az erős jehova velle vagyona. Ugyan-is ki félne akkor a' hajó töréstül, mikor jelen volna az igen látott hallott kormányos mester? A' három iffakkal hogy a' tűzes kemenyében jelen vala az Isten Fia, e' bátoritá megőke

et. Dan. 3. 25. E' vala az Elifeus bizakodása:
 fundamentuma: többenvadnak mivelünk, hogy nem
 stö vélek. 2. Kir. 6. 16. Davidot is e' biztatta. A'
 ova én velem vagyok, nem félek, mit áráhatna nekem
 ember Soli. 118 6. Sőt maga a' Christus Jesus-
 ezzel ébresztette lelkét: a' ki engemet el bocsátott
 velem vagyok, nem hagyot egyedül engemet az én A-
 m, mért én mindenkor azokat cselekekszem a' mellyek
 ki kedvesek. Ián. 8. 29.

Ha az egész Világ s' a' pokolnak minden Se-
 gei ellenünk agyarkodnának-is; de a' jehova
 lunk valo létele. mind többet téfszen annál.
 Itt mindazáltal meg kell jegyezni, hogy ez a'
 gasztalás nem mindeneke, hanem csak Sioné,
 az az anyaszentegyháznak igaz tagjaie. Nem-is
 abhattyak a' hitetlenek magokra ez vigasztalást,
 mert nékiek mindenkor s' mindenképpen félni-
 kell; Istentől, mint kemény s' igaz ítéletű Bi-
 tul; az Őrdögtől, mint hamis vádolóul és ke-
 retlen kinzo hohértul; a' Pokoltul, s' örök kár-
 ozatul, mint a' bűnnek méltán érdemlett sold-
 vátul; a' külső ellenségektől, mint meg annyi
 oheroktul és az ideig valo büntetésektől, ugy
 mint az örökké tarto kinoknak elől járo hopm-
 eritől. Mellyektől az Isten hivei semmit nem
 utegnek, nem lévén semmi kárhoztatások a' Christus-
 n lévőknek, Rom. 8. 1.

171 IOSAPHAT IO TANACSA

XXI. P R E D I K A T I O.

2: Chron. 20. 20. 1672 ben. 11. Sept.

Hidgyetek a, Iehovában, a' ti Istenetekben, és meg erősítettetek, hidgyetek a' Prophetaknak és Berencsések lésstek.

A' Vitézkedő Anyaszentegyház, nem ok nélkül hasonlittatik két szárnyu repülő Sashoz: az adatának az Aszonyi állatnak két nagy sas szárnyak, hogy a' Sárkány előtt elrepülne a' pusztában. Iel. 12. 14. Mert ugyan két lelki szárnya vagyon a' Christus Gerlicze Galambjának a' mellyek által ki repöl az üldözőknek kezeiből, mint a' törtől meg szabadult madarka. Soli. 124. 7. Az edgyik a' könyörgés, Istenhez való kiáltás. Bir. 3. 9. Másik az Istenben való Hiedelem s' bizodalom, mint a' fel vőtt leczke előnkben adgya. Ez két lelki szárnyak: u. m. a' Könyörgés és a' Iehovában való Bizodalom által menekedett ki Josaphat alatt valoival egyetemben a' Moábiták, és Ammoniták töriből.

A' könyörgés vagyon, az 5. 6. 7. v. ben:

A' Bizodalom a' leczkében foglaltatik bé, a' holott nem elégedvén azzal meg, hogy magasztos volt a' sz. Király Istenében való bizodalommal, Népet is arra serkengeti: **Hidgyetek a' Iehovában.**

Summája. **J O S A P H A T J O T A N A C S A** hasznaival edgyütt.

Révész

Rései 1. Vagyon a' jo Tanács. *Hidgyetek a' Jehovában, hidgyetek a' Prophetáknak.*

2. Hasznai a' jo Tanácsnak: *meg erősítetek, Berencsések lesztek.*

MAGYARAZAT.

I. Kérdés. *Mit téssen a' Jehova Istenben hinni és bízni?*

F. Istenhez ragaszkodni, Istenhez támaszkodni, meg nyugodni Istenben, mint mindenre elégséges Istenben. *Ragaszkodgyál ő hozzája, mert ő a' te éted Deut. 30. 20. Esz. 50. 10. támaszkodgyék az ő Istenéhez.*

Egy szóval a' Jehovában hinni annyit téssen, mint *Hiből élni Solt. 37. 3.* az ő igaz mondoságában, mindenre elégséges voltában s' hozzánk való jo kedvében úgy meg nyugodni, hogy sem boldog sem boldogtalan állapotunkban attól el nem hanyatoilyunk.

II Kérd. *Mit téssen hinni a' Prophetáknak?*

F. A' Sido betűben így vagyon: *hidgyetek a' prophetákban.* De meg kell jegyezni, hogy ez a' Sido betű, Beth, neha *Dativus Casusnak* tételik leiben, mint: *Kijöv. 14. 31. hívének a' Jehovában és Mosesben, az az Mosesnek.* Így a' leezkében is. *hidgyetek a' Prophetáknak az az, azoknak biztató beszédnek tellyes hitelt adgyatok.*

III. Kérdés: *Mit téssen meg erősíttetni és Berencsések lenni?*

F. Ezzel jelentetik az ellenségen való Győzelem s' hadakozásoknak boldog ki menetele, mint 2. Chron. 32. 30.

Valamely Nép boldog szerencsés előmenetelt vár s' ellen-
ségein diadalmat akar venni, annak a' jehovában kell biz-
ni, hitből kelélni. Innét: Hidgyetek L. m. Sid. 11.
32. 33. 34. Bir. 4. 5. 6. 1. Sam. 17. 44.

O K A I.

I. Mert, az igaz ember tulajdonsága ez hogy,
nem az érzékenységekből, hanem hitből él. Habac.
2. v. 4.

II. Mert, Hit nélkül senki Isten előtt kedves
nem lehet. Sid. 11. v. 6.

III. Mert, a' hívő embernek mindenek lehet-
ségek. Marc. 9. 27.

H A S Z N A I.

I. Haßna Oktatas. 1. A' Győződelemnek meg-
nyerésére szükséges hát a' jehovában való hiede-
lem: Nem csuda hát, ha ma ritkan vésznek győ-
zedelmet az ellenségén a' vitézlő rendek, mert
hitnelkül hadakoznak.

II. Nevezet szerint a' hihetetlenségnek vét-
ke, edgyik derék oka az ellensétül való meg győ-
zetterésnek. Illyen hihetetlen vala Acház. Esa. 7.
9. Avagy nem hisztetek hogy bátorságot nem vésztetek
v. 12. Nem kérek jelt s' nem kísírtém a' jehovát.

II. Haß. Feddés. 1. Feddernek azok, a' kik
Hiteknek szemeit a' szorongatásoknak idején Isten-
hez fel nem emelik, hanem halálíg, mind a' terem-
tett állatban kereskednek, el hagyván a' terem-
tőt. Rom. 1. 25.

2. Azokis, kik az Istennek dicsőfféges tulajdon-
sága-
gira

It, u. m. Mindenhatóágát, minden tudóságát s'
 erelmét, semmire becsülik, s' hiteknek vas lacs
 aját ezekben meg nem verik. Az ilyenek, ten-
 eri habokhoz hasonlok, kik könnyen, hitek-
 ek s' a' jo lelki ismeretnek hajó törését szenved-
 ik, 1. Tim. 1. 19.

III. Haß. Intés. A' szoros állapotokban rámaß-
 odgyál hitednek általa Istenedhez, ély hitből,
 igi Istentől.

Inditassáleknek meg gondolásától: 1. Mére
 em lehet oly nehézség mellyen a' Hit által nem
 iszen győzedelmén. 2. Ha természet s' okos-
 ágfelett való is a' dolog, azt cselekedzi, hogy
 idgy Istenben, reménség felett, reménség alatt. Romá
 1. 18. 2. Még akkor is szeretteti Istent veled, mi-
 or tégedet mint egy ellenséget úgy tart. Job
 1. 15. 24. 3. A' testtel s' vérrel ellenkező dol-
 gokat is meg cselekedtetis mint Mósesel. Sid, it
 5. 26.

II. Mert, az Isten Igiretit a' Hit szabja ráánk
 melly nélkül az Isten igireti nekünk semmit nem
 használnak. Math. 9. 28.

III. Mert külömben a' szoros állapotokban ké-
 ségben esik ember, melly után kárhozat kö-
 verkezik. Így jára Judás. Math. 27. 5. 6.

GYŐZEDELEM ENEKE

XXII. P R E D I K A T I O.

Bir. 5. 1. 2.

1672 ben.

18. Sep.

M

Eneg

*Eneke pedig Debora és Bárák az Abinoham fia
 a' napon mondvan: Aldgyatok a' Iehovának
 mivel hogy az Izraelen esett bosszukat meg
 allotta, a' népnek szabad akarat szerint van
 lo engedelme által.*

S Zokás vala régenten Izraelben, hogy az ham
 szoknak mind szomorú, mind örvendetes lel
 menetele, versekben vagy Eneken foglaltsággal
 és a' maradékoknak örök emlékezetben has
 gyatlásuk.

Meg halván Dávid az Izrael fainak a' Philis
 teusokkal való boldogtalan harczának szomorú
 ki menetelit, Sido rithmusokkal írattá meg Saul
 nak s' jonathánnak az ő szerelmes lelkének és
 több erős vitézeknek a' Gilboe hegyén való es
 eséseket. 2. Sam. 1. 17. 18. 19. 20. 21. *Oh Izraelnek
 ekesége, a' te magas helyeiden meg sebesítettén, min
 képpen hullanak el az erősek! &c.* Így Jeremia is
 Sido Poessissal írta le a' siralmas könyvben az
 Sido Ecclesianak s' Polgari-társaságnak fenek
 kel való fel fordulását.

Az Izraelbéli Aízszonyok is, mikor Dávid a
 Goliaton győzködött volna, így enekeltének.
Meg verte Saul az ő ezerét és David is az ő tíz ezerét
 1. Sam. 18 6. Így Debora és Barák-is Győzede
 lem Eneket mondottanak ez fel vőtt leczkében
 sőt az egész részben, midőn jábinon és Siserán
 diadalmas adott Isten nékiek. Alkalmatlósága sa
 fűg

giggése a' leczkének, a' felső 4. részben lévő
 istoriából függ, a' holott meg íratik, hogy I-
 sten az Izrael fiait, mivel hogy nem szűnének
 meg gonoszt cselekedni 5. 1. adá jábinnak Ca-
 aanak Királynának kezében, ki őket huzt egész
 zsidók forgása alatt igen el nyomván, De-
 borát és Bárakot az Isten jó léleke fel indította,
 ezer férfiakkal a' Ibáhor hegyéről alá jönni, meg ron-
 tota a' Jehova Siferát s' minden táborát fegyvernek élével
 árak előtt v. 14. 15.

El végezödvén a' győzedelmes harc, nem
 tozathatták meg magokat Debora és Bárak
 nem ilyen hálá adó győzedelem énekére fo-
 radnak ki: *Áldgyátok a' Iehovát, mert az Izraele-
 től bosszúkat meg állotta.*

Summája a' leczkének. Debora s' Bárak Győze-
 lem Eneke, jábinnak s' Siferának meg veret-
 tésen.

Részei 1. Az éneklő személyek: Debora
 Bárak.

2. Maga a' Győzedelem Éneke:

Az elsőben vadnak 1. Az éneklők: Debora
 Bárak, 2. Az cselekedetek: éneklestek, 3: Ide-
 az éneklésnek. A' napon, t. i. a' győzedelem
 k napján.

A' másodikban ezek vadnak: 1. Vagyón ál-
 fra való serkentés: áldgyátok. 2. Az áldásnak czél-
 a, a' Iehovát. 3. Oka a' serkentésnek, az Izra-
 el esett bosszúkat meg állotta. 4. A' Győzedelem
 erésnek Élköz Oka; a' népnek engedelme/sége.

I Kérd. Kicsodák voltak ez Személyek, Debora s' Bárák?

F. Debora (kinek neve annyit tészen mint Méhecske; meg-is felelt nevének, mert noha gyenge aszszony volt, de még is meg győzvén, meg csipre jábint, Siserat, mint a' méhecske fulájával az embert keservelesen megszokta csipni) volt Propheeta vagy jövendő mondo asszony. Lapidornak Felesége, abban az időben Izraelnek itilő Birája. *Bir. 4. 4. 5.* Barák pedig (kinek neve villámás, valoban hirtelen való villámás) volt a' jábin és Sifera táborán) az Tabornak Generállya, hadi Vezére volt. *v. 14.*

II. Kérd. Mit akart ezzel Deborah jelenteni: *Aldgyátok a' Jehovát, és mit tészen az?*

F. I. Ezzel Debora akarta jelenteni, hogy annak a' Győzedelemnek Fő Authora a' jehova. Ő pedig és Bárák csak jehova Eszközei voltak.

II. Hogy ezzel jelentené azt, hogy a' hálaadás, a' győzedelem adásért, nem mást, hanem egyedül a' jehovát illeti, Davidnak amaz szava szerint: *Nem nekünk, nem nekünk Uram, hanem a' te nevednek adgyad a' dicsőséget. Solt. 115. 1.*

3. *Aldani a' Jehovát, nem annyit tészen, mint az áldottabbá tenni annál, a' minémű áldott, holott az örökké áldott Istent fenki áldottabbá nem tehet, hanem csak annyit tészen, mint Istennel a' győzedelem adásban való mindenhatóságát s jövöltét meg ismérni, és azt hirdetni, celebrálni.*

III. Kérd. Mit kell érteni az Izráelen esett bosszúknak meg állásán?

F. Az

F. Az Isten igaz itéletének, Siserának s' jabinak elrontásában való, végben vitelet, Executiojat. Kik husz esztendőök alatt nyomorgattak az Izraelt. Igaz dolog volt az Istennel hogy a' nyomorgatoknak, nyomorusággal s' romlással fizessen. 2. *Theff.* 1. 6.

IV. Kérd. Mit kell érteni a' Népnek szabad akaratszerint való engedelmeségén, és kicsodák voltak azok?

F. Ez volt a' Népnek engedelmesége, hogy Debora s' Bárak nem birtággal, nem erőszakkal kényszerítették a' népet a' hadban, hanem örömmel, maguktól indítván, kézzel szível mentenek a' Jéhoz, a segítségére.

Azok pedig a' kik szabad akaratyok szerint mentenek, kiválképpen ezek voltak, u. m. Zebulonnak és Nephthalinaknépe, melly halálra vetette magát. *Bir.* 5. 18. Ezeken kívül voltak Ephraim, Bénéjám, Máchir, Isachar, Aser, Dán nemzetségeiből. De olyanok-is voltak, a' kik elmaradtak a' harczról s' nem mentenek ki a' Jéhoz segítségére az erősek ellen, mint a' Merozitak, kik meg is átkoztattak: Átkozzátok a' Merozt, az mondgya a' Iehovának Angyala, átkozván átkozzátok az lakosát. *Bir.* 5. 23.

T U D O M Á N Y.

Valaki igaz lelki Izraelita és az Isten Anyaszentegyházának igaz tagja, mikoron látja s' hallja az Isten Népeinek, ellenségén való dicsőséges győzedelmét; akkor győzedelem éneket kell annak énekelni, az Isten nevének, mint győzedelem adójának, magasztalására kell ki fokadni, s'

181 GYŐZEDelem ENekE

ni, s' egyedül neki kell tulajdonítani a' gloriát.

Aldgyatok a' Iehovát, így áldották s' mások. kál is áldatták a' jehovát, ezek a' két győzedelmek drága Fejek Deborah és Bárak. Mikor Pharaoh a' veres tengerben borult, Mozes és Mária, ilyen győzedelem enekét eneklettek: Eneklek a' Iehovának, mert az ő nagyságos hatalmagságát meg jelentette, a' lovakat és a' lovagokat a' tengerben veszté. Kijöv. 15. 1.

Esther Királyné idejében, mikor a' Sidokel: lenségi el veszték, Purim nevű Innepet inneplettek, a' szegény Sidok. Esth. 9. 21. 22. 23. &c. Mikor Babylon el romol, a' mennyei teregek, Halleluját fognak mondani: Iel. 19. 1. Az Meny. 12. Apostolok és Prophéták örülni fognak Babylonnak veszedelmén. Iel. 18. 20.

L. m. ezeket a' 12. írásbéli tanubizonyságokat is Solt. 58. 11. 12. Örül az igaz, mikor láttya a' bosszúállást, az ő lábait mossza az hitetlennek vérében. Solt. 9. 1. 2. 3. Iel. 12. 10. Solt. 76. 7. 12.

O K A I.

I. Okvetetik az Isten részéről. 1. Mert egyedül őtet illeti (nem más) Sionban a' dicsőret. Solt. 65. 1. 2. Azért a' győzedelemért csak neki kell azt adni. 2. Mert, a' szabadítást és győzedelmet ez alatt a' conditio alatt adgya Isten, ha őtet dicsőítjük Solt. 50. 15.

II. Ok, Véretik az Anyaszentegyház részéről. Mert annak boldog előmenetele s' boldogtalansága köz, annak minden igaz Tagjaival. Esth.

Esth. 4. 13. 14. Mardocheus az Esther megmaradását egybeu köti a' Sidokéval, romlását is, azoknak romlásával. Ha valakinek javai a' ien-
eri hajóban vadnak, örülni kell annak a' hajónak
meg maradásán, mert az ő javai is úgy marad-
nak meg. A' magános jó, a' köz jobban vagyon
é foglálva. Innét vagyon, hogy a' nagylelkek ele-
ől fogva szorgalmatoskodtanak az Anyaszegy-
ház közönséges javáról 2. Sam. 11. 11. 2. Sam. 4. 13

III. Ok vétérik, azoktól a' hasznoktól, mel-
yek származnak az Isten Anyaszentegyháza el-
enséginek romlásokból. 1. Mert mikor azok u-
alkodnak ohajt a' nép, mikor pedig az igazak
alkodnak örül a' nép, Péld. 20. 2.

2. Mert, az Isteni porban heverő tiszteler, ol-
yankor helyére állattatik. Zach. 4. 6. 7.

I. Ellenvetés. Nem szabad örülni embernek féleba-
ditya romlásán; mivel az Isten Anyasz. egyháza is,
árhoztattya az ördögi örömet (σπικαίσηκαιαν)
Zach. 7. 3. Ne örülj én ellenségem az én nyara-
mon etc.

F. Valameddig reménség lehet valakiknek Meg-
érések és idvélségek felől, mind addig könyör-
teni kell azokért, annyival inkább romlásokon
em kell örülni; de mikor minden reménség el-
beczczódik, meg jobbulások felől, s' mikor
salharatanképpen eszünkben vesztünk, hogy I-
ennek s' az ő Népének meg esküt ellenségi, ak-
or nem tilalmas azok romlásán örülni s' Isten-
ek hálát adni. Mindazáltal ilyen conditiok

alatt: 1. *szent indulatokból* kell annak származni s' ez alatt a' tekintet alatt, a' mennyiben Istennek Ellensége, nem miénk. Nem azoknak Nyomorúságán örülven egyenesen, hanem azon a' nagy jon, a' melly ebből származik az Isten Anyaszentegyházára. 2. *Elegyes indulatokból*, kell lenni: a' mennyiben emberek szánnunk kell, a' mennyiben olyan emberek, kikben az Isten Irgassága megyen véghez, annyiban örülnünk kell és Istennek hálaikat kell adnunk.

II. *Ellenvetés.* Lám Salamon is azt mondgya: *mikor el esik a' te ellenséged, ne örülj, és mikor meg ütöközik, ne fuvalkodgyék föl a' te elméd. Péld. 24. 17.*

F. Kétféle az öröm, Testi s' Lelki. Amaz, a' bősfszuállásnak ki töltésének kívánságából származik. Ez, az Isten dicsőségéhez való Buzgóságból. Az első tilalmas, a' másik nem, midőn láttyuk, hogy az Istennek az ő meg nyomorított szentjeiben meg homályosított dicsősége ki nyilatkoztatik; midőn láttyuk hogy a' meg fizetésnek ideje el jött az Isten Anyaszentegyházának gyogyulhatatlan ellenségire.

H A Z S N A I

I. *Haz. Oktatás.* I. Nem igaz Izraelita hát, hanem Edomita, ki halván az Isten s' az ő Népeinek meg eskütt ellenséginek romlását, győzedelménekét nem mond s' kinem fokad az Isten nevére dicsőítésére. Nem igaz fiu, ki az ő Anyjának az Ecclesianak győzedelmén nem örvendezik. Nem igaz tag, a' melly a' tag társoknak jól lé-

tem

én nem örül: Egyszóval, a' kik nem örülnek, hanem bánattal hallják, mikor az Antichristus országa romol.

II. Sok Tobiasok és Sanballatok vadnak, kik a' jelki jerusalem falainak fel építésében ellentartanak, sőt teleyességgel el akarnák hagyatni az építőkkel az elkezdett sz. Munkát. Neh. 4. 7. s. nem hogy örülnének s' Istennek hálákat adnának, annak romladozott falainak fel épülésén.

II. Haß, Intés. Örülljön hát, valaki igaz Izraelita az Isten népének győzedelmen s' annak ellenséginek romlásán, nyissa meg száját a' háláadásra.

Kérd. Miért kell ezt cselekedni?

Két rendbéli indító okoktól mozdítátsunk: Elsőben. mozdítátsunk, a' mennyiben emberek vagyunk. Másodszor. a' mennyiben keresztyén emberek vagyunk. 1. Mert, a' jó Természethek jele, örülni felebarátja javának s' előmenetelinek. 2. Mert, látjuk, hogy még az érzeketlen teremtetett állatok is egy mást el nem rontják, hanem a' köz jóra szolgálnak. Mint a' Nap a' Világ szeme, szolgál az egész világnak, 3. A' Természet világa is arra serkengtet, hogy a' köz jön örülljön az ember.

A' mennyiben keresztyén emberek vagyunk, ezektől indítátsunk: 1. Mert a' Szentek Edgyesége azt kívánja. Az az Edgyesség pedig abban áll, hogy egy Istenünk, egy Urunk, egy Hitünk, egy remenségünk, egy keresztségünk va-

185. GYŐZÉDELEM ENKE
 gyon. Eph. 4. 3. 4. II. Mert az Isten Mindénha-
 roságának s' jószágának tulajdonsága meg kell
 dicsőítenünk és fel magasztalnunk. III. Mert
 ezzel megtiszt meg, hogy saoralmatosak va-
 gyunk az Isten frigyének ládája felől, mint Eli
 Pap, a' szivé dobogva felti vala az Isten ládáját.
 1. Sam. 4. 13. Adgyon az Ur mi belénk is olyan
 felket, hogy az Evangelicm Frigyének Ládáját,
 minden feltő jöszögnél inkább
 felthessük. Amen.

IOSUE KÖNYÖRGESENEK H A T H A T O S Á G A. XXIII. P R E D I K A T I O.

Josue. 10. 12. 13. 1672ben. 22. Sep.

Akkor Bolla Josue a' Iehovanak, a' napon mel-
 lyen a' Iehova kezében adta az Emorrhé-
 ust az Izrael fiainak, és monda Izrael Be-
 mei előtt: Nap Gibeonban olly mag és Hold
 az Ajaalon völgyében. Es megvara a' Nap
 és meg alla a' Hold, míg bosszút alla az Iz-
 rael nemzetsége, az ő ellenségin.

A' hitből származott könyörgésnek olly hat-
 atosága vagyon, hogy Isten arra szerel-
 mének rendkívül való jeleit sokszor meg mu-
 tatta, sőt szolgálai kedvéért nagy csudákat csele-
 kedet. Gedeon, midőn a' szabadulásnak csal-
 hatat-

hatatlan jelejl kivánta volna, a' fűrt Gyapjunak
vizezségét és szárazságát, meg nyere Istentől. *Bir.*
5. 36. 37. &c. mert egy izben csak a' fűrt gyap-
ju vala harmatos, úgy hogy egy csésze vizec
ácsara ki belöllel Gedeon, az egész föld száraz
vala. Másod izben pedig a' gyapju száraz vala
a' az egész föld harmatos. Ezechias midőn kö-
nyörgött volna életének hosszabbulásajért,
Csudát tőn Isten, mert az Acház mutato Oráján
iz gradusfal vizsáa voná az árnyekot, jelentvén
azzal élet hosszabbítását. *2. Kir. 20. 11.*

De mind ezeennél nagyobb Csuda vágyon a'
leczkénben, a' holott a' Josue könyörgésére a'
Nap s' Hold, ez mindenkori mozgásban levő
nevezetes Teremtési Istennek, meg állanak.

Alkalmossága a' leczkének rövideden ez: Mi-
dőn Isten joluenak az Amorrhéusoknak őt Ki-
ályin győzedelmes adott volna, azokaz nagyob-
beszre köcsővel vervén agyon, hogy az ő győ-
zedelme annál teleyesebb lehessen, mivel le me-
nölen volt a' nap, könyörög Istennek, hogy a'
Napot s' holdat állassá meg az Egen, hadd ve-
nessen tökéletes győzedelmet ellenségén, Isten-
től meg halgatatik.

Summája. a' Leczkének: Josue könyörgésének
Hathatósága a' Napnak s' Holdnak meg állatásá-
ban s' a' tökéletes győzelem nyeresben.

Részei. I. Josue könyörgése. *Akkor állá Josue*
a' jéhovának &c.

II. Könyörgésének Hathatósága avagy arra va-
o felelet: *Meg állá a' Nap &c.* M A.

I. Kérdés. Mit kell a' leborával való szolláson érteni?

F. Szokásos szava járása az a' sz. Iraának, hogy a' buzgo könyörgést, Istennel való szollásnak és beszélgetésnek nevezze. Mint Abrahám felelől mondatik, hogy Istennel akart szollani. Ter. 18. 27. Immost kívánnék szollani az én Urammal, noha por és hamu vagyok, az az, akarok könyörgeni Sodomáért és Gomorrháért. A' könyörgés pedig mondatik szollásnak, azért mert a' hiveknek olly lelki barátságok, (familiaritások) vagyon Istennel, hogy mint edgyik jó akaro barát, barátságával; ők-is bátorságosan beszélhetnek Istennel a' könyörgésben. Így beszéllet Mozes. Kijöv. 33. 11.

II Kérd. Miért kívánta, hogy a' Nap és Hold megállyanak?

F. Kétségnélkül azért, hogy már közelitvén az este, ellenségin tellyes győzedelmet nem vehetett volna, ha Isten ezt a' csudát ő kedvéért nem tőtte volna.

III. Kérdés: Vallyon mi lehet az oka, hogy a' pogányok Historiáiban semmi emlékezet nincsen erről a' Csudatételéről, holott az egész világnak hírével kellett volna lenni, hogy akkor az nap huszon négy órával hosszabbított meg, mivel az mondatik, hogy egy egész nap estig nem sietett elenyészni, Josué, 10. 12.

F. I. Némellyek azt mondgyák, hogy ez a' Csuda csak Gibeonban és Ajjalonban láczzott, mivel Josué, is azt mondgya: Nap áll meg Gibeonban. II. A' Trojai hadakozások előtt, semmi

Regi.

JOSUE KÖNYÖRGÉSENEK 138
egiségnek leírása nem találatik a' pogányok
historiaiban, mellyek a' josue ideje után egyne-
ány száz esztendővel lőtenek; nem csuda hát,
a semmi külső historia erről a' csuda tételről
nem emlékezik. NB. Ennek a' csuda tételnek
nagyága abbannis állott, hogy negyven nyolcz
órak alatt, nem csak a' Nap s' Hold, hanem az
egnek egész alkotmánya szokot mozgásátul meg
zúnt.

IV. Kérd. Micsoda haszna volt a' Josue könyörgé-
sének?

F. Ez, hogy a' természet Törvénye felett, a'
természet authora az Isten, engedelmeskedtette
a' Napot és Holdat josuenak s' azok által adott
néki győzedelmet.

TUDOMANY.

Akár melly dolognak s' kiváltsággal a' tellyes győzede-
lemnek meg nyerésére, hathatobb eszköz nincsen a' jorra
könyörgésnél. Innét jó ki, mert josue könyörgött
Istennek, állása meg a' Napot és Holdat, hogy
ő tellyes győzedelmet vehessen ellenségin s' a'
mit kívánt el nyerte, Salamon a' Templom fel-
szentelésekor, ezt az Eszközt u. m. a' könyör-
gést csinálta győzedelem Eszközének: Ha mikor
ez nép haddal kimenend az ő ellenségire, azon az uton a'
mellyen el bocsátod, ha könyörögnek tenéked ez Város fe-
lé, mellyet valasjóttal, te meg halgassad a' népnek kö-
nyörgését &c.

Moses az Izrael Táborát, ilyen könyörgéssel in-
dította el, Kelljfel Iehova és bétedgyenek el a' te ellensé-
gid és

gid és fússanak el a' kik tégedet gyűlölnék a' te orvadás-
lőtt. Száml. 10. 35. Solt. 68. 1. Deut. 33. 27. 28. 29. 2.
Chron. 14. 11. 12. 2. Chron. 20. 12. 15. Kijöv. 17. 9. 10.
Bir. 16. 28. 29. 1. Sam. 17. 45. 1. Sam. 7. 9. 12.

O K A I.

I. Mert, a' könyörgés olyan koles (clavis vi-
scerum Dei) mellyel az Ecclesia eleitől fogva az I-
sten szívet magához meg nyitotta s' meg hajtotta:
Ioel. 2. 17. Légy kegyelmes Uram a' te népedhez etc.
vesd őszve v. 18. Es nagy buxgo szeretettel hozzá
fogadgya az Ur az ő földének népet s' meg kegyelmez az ő
népének.

II. Mert a' könyörgésnek Istent győző ereje
vagyon. Ter. 32. 28. Izrael lében a' te neved mert
ba az Istenen diadalmas voltál, az embereken is diadal-
mas lébész. Az igaznak könyörgése nagy erejű. Iac. 5. 16.

III. Mert az igaz Hitből származott könyör-
gés az Istennek mindenre elégségét és Cseleke-
dő jóvoltát úgy meg fogja, hogy Istentől a' mi
kérünk, meg adhattya s' meg is akarja adni.
Rom 4. 21.

Ellenvetés. Ha az könyörgés olyan hathato Eszköz
nem kell hát egyéb eszközökkel élni?

F. Nem rekeszti ki az egyéb szabados eszkö-
zőket, hanem bé foglallya. David könyörgés-
sel menta' Goliatra; de azonban parittyával, s'
ő: kövecsekkel is élt mint eszközökkel. 1. Sam.
17. 40. 45.

H A S Z N A I.

I. Haßna Oktatás. I. Nincsen hát az Isten Né-
pének

JOSUE KÖNYÖRGÉSNEK 190
ének drágább kénceze' könyörgésnél, mert ezzel
indent s' ellenségén való győzedelmet-is nyer-
et Istentől. Ez igazán a' mennyországnak meg-
yito kulcsa.

II. Ritka ajándék ez e' mai időben. Ném so-
an vadnak a' nagy könyöröghető jósúék. In-
ét vagyon, hogy ritkán győzködik az Isten né-
e, mert nem tud hathatóképpen könyörögni
' győzedelemért.

II. Haß. Feddés. I. Feddetnek, a' kik a' kö-
yörgést haszontalan Eszköznek tartják s' azt
meg vetik, amaz Isten nélkül való emberekkel így
szólván: micsoda a' mindenható Isten, hogy ötet tüss-
eljük? avagy mit használnak velte, ha önék esedezünk.

II. A' kik könyörögnek' de nem hitből, ha-
em kételkedve Jac. 1. 6. 7.

III. A' kik rossz végre könyörögnek Jac. 4. 3.

IV. A' kik csak a' szorongatásnak idején kö-
yörögenek Péld. 5. 26.

III. Haß. Intés. Vegyük elő hát, ha valaha mo-
an ezt a' drága eszközt a' könyörgést, s' ez-
el segítség az Isten Anya szentegyházát (Pre-
s & lacryma sunt bombardae nostrae) könyörög-
ink az Isten népének Győzedelméért ezektől
indítván: I. Mert nem nehéz, hanem kön-
yű eszköz ez, ha erőtelen vagy beteg-is valaki
e ugyan lehet annyi ereje, hogy csak szívével
ajaka mozgásával-is könyöröghet.

II. A' könyörgésnek ereje tovább ér, mint az
lénség fegyvere, mert a' csak közelről sérthe-

ti az az embert, de amaz távolról is.

III. Mert ha az Isten Szolgái a' Mosesek az ő könyörgő kezeket le bocsátják, diadalmarvénnek az Amalechiták az Isten népén. Kijöv. 17. 11. Az Isten népe meg futamodik az ő ellensége előtt s' Isaboddá léfzen, minden dicsőségétől meg fosztatik 1. Sam. 4. 21.

EVANGELIUM SZABADOS

FOLYASÁERTI VALÓ KÖNYÖRGÉS.

XXIV. PREDIKATIO.

Coloff. 4. 3.

1672ben. 24. Sepi

Könyörögvén mi éretnünk is, hogy az Isten nyissa meg minékünk az ő besejének (hirdetésének) ajtaját, hogy szólhassuk a' Christus titkait, mellyért én fogoly-is vagyok.

Tudván az ezer mester ördög, a' mi idvejségünknek nagy ellensége, hogy az Evangeliumnak szabados folyása; az ő Országának ellentétására, igen hatalmas esköz; ezokáért elei- től fogva sokképpen akarta azt, mind titkon, mind nyilván meg gátolni: I. Neha hiteféltése a' hamis tudománynak konkolyának hintesével. Matth. 24. 24. Matth. 13. 25. II. Neha erőszak- kál, avagy el akarván nyelni Istennek az Evan- geliomaak hirdetése által súlteret fiait. Jel. 12. 4. avagy a' Christus fogait meg tiltván, hogy ne folyanak a' Jesus nevében. Csel. 4. 17. 18. avagy

tömon

EVANGELIUM SZABADOS FOLYÁ- 192
tömlőczben hanyatván őket, 2. Tim. 2. 9.

Pál Apostol, tudván a' Sátánnak ezeket a' mé-
sterségit, orvosságot ír eleikben a' Colossebe-
ieknek:

Summája. a' leczkének. Az Evangeliom Szaba-
dos folyásáért való könyörgésre, Apostoli ősz-
önözés.

Részei.

1. Apostoli intés, közönségesen, hogy ő éretté
könyörögjenek. 2. Nevezet szerint, hogy az E-
vangelium szabados folyásáért könyörögjenek;

3. Okai az Intésnek: 1. Mert a' Christus
titkait ugy szolhattya. 2. Mert ő fogoly azért;

M A G Y A R A Z A T

I. Kérdés. *Miért kívánnya az Apostol, a' Colossebe-
ieknek érte való könyörgéseket?*

F. Nem azért, mintha ő tőlök valami Éfedéz-
ző közbenjárásnak tisztit kívánta volna; ha-
nem csak egymáshoz való szeretetnek és szűk-
segnek tisztit kívánnya, mint 2. Cor. 1. 11. *Tis mi-
velünk egyetemben mi érettünk a' könyörgésben munkálod-
tok etc.* Innét azért nem sutulhatták ki a' Pá-
lísták, az meg holt szenteknek a' vitézkedő Ec-
clesianak tagjaiért főről főre való esedezéseket;
mert itt az élők az élőkért; az ő érdemeket I-
sten előtt nem hányják vetik, hanem alázatos-
san az ő könyörgéseket őszvé kötik. Csak tát-
ok a' könyörgésben, nem a' közbenjárásban;

II Kérd. *Mit kell érteni az Isten Beszédének ajta-
ának meg nyitattatásán?*

F. Harmat foglal ez bé magában: 1. Még
N nyitni

nyitni, az Isten beszédének ajtaját, annyit té-
szén, mint belső tehetséget, illendőséget és mind
azokat az ajándékokat adni, a' mellyek az em-
bere alkalmatossá téstik az Evangeliumnak hir-
detésére. Mert, én adok száját és bölcsességet,
mellynek ellene nem szólhatnak, sem ellene nem ál-
hatnak, mind azok a' kik magokat ellenetekben
vetik. *Luc. 21. 15. Solt. 51. 15.* 2. Annyit tészén mint
hathatová tenni az Evangelium predikálására
véle lévén Isten kiválképpen valo modon, an-
nak hirdetőjével. Így tétetett hathatová a' sz.
Pál predikálása a' Lydia szívének meg nyitása-
ban. *Csel. 16. 14.* Így ezen szent Pál kívannya az
Ephesumbelieknek az ő elméjeknek meg vilá-
gosítását. *Ephe. 1. 17. 18.* 3. Annyit tészén, min-
az Evangelium hirdetésére valo szabadságot adni,
és minden akadékokat el hárítván, mellyeket az
ördög s' e' világ az ellen keresztül gördit az ut-
ban, minemű volt a' sz. Pál sokszori meg tön-
lőczőztetése, melly miat az Evangeliumot nem
hirdethette. Illyen a' számkivetés. Egy szoval-
arra inti a' Colossebelieket, azon könyörögje-
nek; adgyon Isten olly bekészséges napokat, hogy
az Evangelium szabadon folyon és állása he-
lyére az Evangelium szabadságát.

III. Kérdés: *Micsoda érteik a' Christus Titkain?*

F. A' meg felszított Christusról valo tuda-
mány 1. *Cor. 2. 2.* Titok azért, mert csak a' jele-
néből, mehetni végére.

IV. Kérd. *Miért adgyon oda az Apostol, mellyért fo-
goly vagytok?*

F. 1. 1.

F. 1. A' Népre nézve, hogy a' ki ennyi fogságot s' tömlőczőseft el szenvedett ő éretek, néltó arra, hogy annyi szenvedésejért őtet is becsülsék. 2. Az Evangéliomra nézve, hogy azis nagyobra becsülsesek, mint valami drága kincs, helyéért az Apostol annyi fogságot szenvedett.

T U D O M Á N Y.

Valaki a' Sátán országának le romlását s' a' Christus országának fel állítását buzgován kiüánnya, annak az Evangéliom szabados folyásáért avagy Isten beszéde ajtajának meg nyitásáért forogvón kell könyörögni. Ki jó egyenessen a' eszközéből s' magyarázatból, mért szent Pál erre a' tisztekre ősztönözi a' Colossebelieket, hogy Isten beszéde ajtajának meg nyitásáért könyörögjenek.

L. m. Rom. 15. 30. 31. Eph. 6. 18. 19. 2. Thess. 3. 2, Solt 51. 20.

O K A I.

I. Mert, az Evangéliomnak szabados folyása a' Sátán Országának el rontásának és a' Christus Országá fel állításának hathato eszköze. Ez által vessetük ki az Isten házából, amaz erős fegyveres. Math. 12. 29. Kerüli az ördög s' gyűlöli ezt a' világoiságot, mivel ez, a' fetertségnek cselekedetét ki vilátkoztatja. Jan. 3. 20. Ellenben Christus országá ez által terjed. Csel. 28. 31. Sél. 12. 24.

II. Mert, igen drága Privilegiuma az Isten nének az, midőn az ő titkai (oraculumit) reá

195 FOLYASAERT VALO KÖNYÖRGES
bizza; akkor lesz pedig az, mikor az Evangelium
omnak szabados folyást enged. *Rom. 1. 1. 2.* Ell
lenben a' melly nép között *nincsen a' látás elvése*
Peld. 29. 18.

III. Mert, az igaz Isteni tisztelet olyankor áll
latatik helyre, a' mellyből ki mondhatatlan örö
me következik az Isten népének. Így örüles
sót ugyan tánczola Dávid, mikor a' budóso Frig
ládát haza vive. *2. Sam. 6. 14.* Így örülnének a
szegény Sidok mikor Zorobabel a' Templom
nak felső követ fel tötte vala a' Népnek hálá a
do kiáltásával *Zach. 4. 7.*

IV. Mert, akkor mikor az Evangelium szaba
dosan foly. annak hirdetői, helyekre állatnak
Akkor az Urnak Papjai Igasságnak ruháiban öll
töztenek *Solt. 132. 9.* Akkor azok fejében tiszta
Pap süveg tétetik. *Zac. 3. 5.*

V. Mert olyankor a' hamis tisztelet el ronta
tik. A' Dágon le töretik. *1. Sam. 5. 1. 2. 3.*

VI. Mert, mellynél nagyobb a' lelki szabad
ság, a' külsőnél; annál nagyobb jo az Evange
lium szabados folyása. NB. Sz. Pál a' leczké
ben, nem arra inti egyenest a' Colossebelieket
hogy könyörögjenek az ő tömlőcze ajtajának
meg nyitásáért, hanem az Isten beszéde ajtajá
nak meg nyitásáért; mivel ő azt drágább szabad
ságnak tartotta, a' tömlőczből való ki szabadu
lásnál.

H A Z S N A I.

I. Haß. Oktatás. 1. Nem lehet kimondhatatlanabb
öröme

EVANGELIOM SZABADOS 196
róme a' Christus Országának előmenetelit ohaj-
b Léleknek, mint midőn láttya, hogy az E-
vangeliomnak szabados folyása vagyon. Na-
yobb keferősége sincsen, mint mikor annak
olyása meg gátolhatik, mikor a' Dágon fel e-
lehetik; az Isten oltári le rontatnak. Ez innét
5 ki, mert mind maga buzgovan könyörög az
vangeliom szabados folyásáért s' mind egye-
eket arra ösztönöz. 2. Valaki azért könyörög
i teszik, hogy az Sion barátja s' nem Baby-
oné. 3. Az ilyen könyörgés kedves Isten előtt
meg is halgattatik,

II. Haß. Feddés. 1. Feddi ez tudomány azo-
at, kik ohajtyák külső szabadságoknak, hely-
en állatásat, de nem az Evangeliomnak szaba-
os folyását. Hasokért könyörögnek, de nem
lelkek eledeléért. 11. Feddi azokat is, kik nem
sak nem könyörögnek annak szabados folyá-
áért, hanem inkább azon igyekeznek mint gá-
oltyák meg az Evangeliom szabados folyását:
De haszontalan minden igyekezetek. Csel. 5. 38. 39.
mert ha Istentől vagyon el nem bonthattyák, hanem csak
Isten ellen tusakodnak.

III. Haß. Intés. Ha szeretted s' kívánod a'
Christus Országának virágzását, könyörögj az
Evangeliom szabados folyásáért. Kettőt gon-
doly meg: Elsőben, azta' meg sirathatatlan kárt,
melly annak meg akadályoztatásából követke-
rik, u. m. 1. Léleki éhséges szomjuság. Amos
2. 17. 2. Léleki vakság s' tudatlanság: Eph. 4. 18.

3. Istentől való elszakadás Péld. 39. 18. 4. Isten nevének káromoltatása. Solt. 42. 11. *Hol vagyok a te Istened?* Másodszor, gondold meg azokat, a kik megbecsülheretlen jokat, mellyek az Evangéliom szabados folyásából származnak, u. m. 1. Az Isten Dicsőiségeinek az által való terjesztése. Csel. 13. 48. Luc. 13. 43. 2. A' Lelkeknek az által való megnyerettetése s' az üdvözülendőknek szaporodása. Csel. 2. 47. 3. Az Bűnnek emberének az Isten szájának lelkevel való eltörlése, 2. Thess. 2. 8. Kit az Ur törölyyönel hamar. Amen

ISTEN VALASZTETELIRE

VALO FIGYELMEZÉS

XXV. PREDIKATIO.

Solt. 85. 9. 1672ben. 25. Sep.

*Meg halgatom mit szól a' Iehova Isten, mert
szól békefiséget az ő népének és az ő kegyesséinek, de ne térjenek a' bolondságra-*

A' nyomoruságnak közepette nyögő Isten Népének két nevezetes tiszti vagyon: Egyik, ez hogy a' nyomoruságból való meg szabadulásért Istent hja segítségül: Solt. 50. 15. *Hij segítségül engemet a' te nyomoruságodnak idején. Másik, az, hogy a' meg szabadításért Istent dicsőítse. En meg szabadítalak tégedet és te dicsőítesz engemet. Mint hogy pedig külömben nem tudgya az Isten Népe, miért adgyon dicsőséget Istennek, dereka-*
fan

fin rea kell aña figyelmezní micsoda válašt té-
szén Isten az ő könyörgésere, a' miképpen eb-
ben a' 85. dik soltarban cselekeszik az Isten ré-
gi Anya szentegyháza. mert elsőben így könyö-
rög. *Térj meg mi hozzánk, mi szabadításunknak Istene és*
szályon le ellenünk való haragod v. 5.

Minekutánna, bé adta volna a' Supplication,
a' választételre figyelmez a' fel vöti leczkében:
meg halgatom mit szól etc.

Summa szerint vagyon itt: A' szabadulásért kö-
nyörgő Isten Népének az Isten választételere
való figyelmezése.

Részt: 1. A' Figyelmezés. *meg halgatom. etc.*
2. A' Választétel, *meri szól békefféget.*

Az első részben ezeket kell meg jédzeni:

1. A' figyelmező személyt, melly az Ecclesia.
2. Annak Munkáját, a' figyelmezést vagy rea
való halgatást.
3. A' figyelmezésnek Czéllját, melly a' Iehova
Isten szava.

A' másik részben ezeket kell meg jédzeni.

1. A' Választételt, *szól békefféget etc.*
2. A' Személyek kiknek szollya a' békeffé-
get, t. i. az ő Népének és kégyesseinek
3. Azokhoz való Intés. *Ne térjenek a' bolondságra.*

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérd. Mit téssen meg halgatni a' Iehova Isten parát?

F. Annyit téssen, mint szorgalmatosán rea vi-
gyázni és figyelmezní, micsoda válašt téssen
Isten a' könyörgésre. Így vigyázott Hábakuk

Propheta az ő őrálló helyében, mit felelné Isten neki az ő panaszkodó könyörgésére. *Habak. 1. 23. v. ő. Habak. 2. 1. 2.*

II. Kérd. *Mikeppen szól az Isten?*

F. 1. Néha élő szóval. mint az O. T. mikor az Isten száját meg kérdezték és Isten is meg felelt az Urim és Thummim által. Innét mondatik, hogy Isten nem felelt meg Saulnak, sem álom által, sem az Urim által. 1. *Sam. 28. 6.*

2. Ma Isten nem szól élő szóval, hanem az ő Gondviselésének munkáiban, midőn nagyságos dolgokat cselekeszik mi velünk. *Solt. 126. 3.*

III. Kérd. *Mit téssen békeséget szólni?*

F. Békeséget szólni, így magyaráztatik, *Esa. 40. 1. 2.* szíve szerint szólni az Isten népének és hirdetni, hogy mind bűne mind büntetése meg engedtetett.

IV. Kérd. *Kiknek szól Isten békeséget?*

F. Nem mindenkinek; hanem az ő Népének és az ő kegyesseinek. Nem a' hitetleneknek, mert az Istentelennek nincsen békesége, azt mondgya az én Istenem. *Esa. 48. 22.*

V. Kérd. *Mit téssen az intés: de ne térjenek a' bolondságra?*

F. Mint ha mondaná: Illetlen dolog volna a' régi bolondságra, az előbbi okádásra vissza térni, a' kiknek egyszer Isten békeséget szollott.

Szijuk ki ez leczkének Lépes mézzét.

T U D O M A N Y O K .

I. *Vagyon olly idő, mellyben Isten nem szól békeséget az ő né-*

az ő népének. Ilyen állapotja volt akkor az Isten népének mikor ezta' 85. dik Solárt éneklette.

II. Nagy oka vagyon, a' miért Isten nem szoll békeféséget az ő népének. t. i. valami nagy bolondság, nagy végek. Innét: Szoll békeféséget, de ne térjenek az elébbi bolondságra.

III Valamíg Isten nem szoll békeféséget az ő népének, mind addig, nem lesz békeféséget.

IV. Könnyű dolog Istennek, békeféséget szol-
ni az ő népének. Mert csak szoll, s' mind-
gyárt békeféség léfzen, mint a' teremteskor csak
szollott s' mindgyárt lettenek mindenek.

V. Soha olly háboruságos állapotja, nem le-
het az Isten Népének, hogy végre békeféséget
ne szollyon Isten néki.

VI. A' melly népnek egyszer Isten békefésé-
get szollott. nagy bolondság volna attol, éléb-
beni bűneire vissza térni.

Ez Tudományok mind kijőnek a' leczkéből
de mivel elég papirossunk pénzünk nincsen, egy
közönséges tudományt láfzunk.

T U D O M Á N Y:

Nem elég bűnetlen könyörögni Istennek, hanem re'ais
kell figyelmezní, mit szollyon és ha bekeféséget szolé az ő
népének.

Egy szoval: A' könyörgő embernek re'ais kell arra
figyelmezní, micsoda válast téfzen Isten az ő könyörgésére.
Innét, mert a' Sido Ecclesia, minékutánna Isten-
nek azon könyörgöt volna, hogy térjen meg
hozzá és bálcsa le ellene valo haragját; vártá

mit felellyen Isten az ő könyörgésére, a' leczkében,

Sz. Írásbeli Tanu bizonyságok. *Habak. 2. 1. 2. Mich. 7. 7. Solt. 5. 4. Zach. 1. 13. Dan. 9. 20.*

O K A I.

I. Mert ha az Isten választételére nem figyelmez valaki, az Isten Nevét hejában vészti fel, és az Isten Rendelésével nem jól el, mintha a' könyörgés halzontalan eszköz volna annak a' végnek el érésére, a' mellyre Istentől rendeltetett, holott a' buzgo könyörgés bizonyos eszköze a' kívánt dolog meg nyerésének. *1. Ján. 5. 14. 15.* Valamit kérünk az ő akaratya szerint, minket meg halgat. *ecc.*

II. Mert, az Isten Tulajdonsági hejában vétetnek fel. 1. Mert az ilyen könyörgő, a' ki reá nem figyelmez az Isten választételére, azt gondolja, hogy az Isten keze meg rövidült és meg nem tarthat. *Esa. 59. 1.* 2. Azt is gondolja, hogy az Isten fiket s' nem hallja a' könyörgést, és így az Istent ettől a' titulussatul meg fosztja, hogy ő, könyörgésnek meg halgatásának Istenének hivattatik. *Solt. 65. 2.* Az ilyen ember, Istenből Bálvánt csinál minemű vala az, mellyet Ilyes csufol vala, ne talám mással vagyom neki beszéde, vagy valakit kerget, avagy usban vagyon, avagy aluszik, és felserken. *1. Kir. 18. 27.*

NB. A' Supplicálok, nem mindgyárt távoznak el a' Király Ajtajától, mikor be adták az supplicatiot, hanem mind addig várakoznak, míg válaszok leszen,

III Mert

III. Mert, ha a' könyörgő Lelek eszében nem veszi az Isten Választételét, az ő könyörgése, miképpen tud hálákat adni? David minnekutánna meg halgattatott, úgy tudott hálákat adni. *Solt. uó. 1. Szerettem az Urat, mert meg halgatta az én sómat és az én imádságomat.*

IV. Mert, ha a' könyörgő ember reá nem figyelmez, az Isten választételére, nagy lelki kárt vall; ellenben nagy öröme lészén, ha erzi lelkében könyörgésének meg halgattatását. Kérjék és el veszték, hogy a' ti örömötök tellyes legyen. *Ján. 16. 24.* Azonban a' mint hogy csak edgy ember-is sajnállya, ha az ő beszédére nem figyelmeznek, mintha meg bídnák, ollyá tartya; Igy Isten is, mikor az ő választételére az emberek nem figyelmeznek.

H A S Z N A I.

I. Haß. Feddés. 1. Meg jedzi e' Tudomány azokat, kik sokat könyörögnek ugyan; de nem figyelmeznek az Isten választételére. Az illyen emberek csak a' levegő eget, vágják, ha zontalan munkálkodnak és az Isten ordinantiaját a' könyörgést hejában veszik ajakokra. II. Még az Isten Ecclesiája-is vetkezik itt, holott tudgya jól, hogy nagy rakás könyörgése-vagyon az Egekben Isten előtt; még-is nyomoruságinak idején, nem figyelmez, mit feleliyen Isten azokra. III. Azok-is meg jegyeztetnek, a' kik az Isten Gondviseléséből s' a' naponként meg lőtt dolgokból, nem tudgyák meg ismerni, az Isten kegyelmes választé-

választételés; a' közönseges és magános könyörgésekre; holott az Istennek nagyságos cselekedeti. mind meg ánnyi könyörgésre való választételék. IV. Azoknak lelkeis meg dördülhet, a' kik nem hogy az Isten választételére figyelmeznének; de meg nem-is könyörögnek.

Kérd. Micsoda okokra nézve nem figyelmeznek az emberek az Istennek a' könyörgésre való választételére?

1. Némellyek így gondolkodnak: *Mint hogy Szemellyem Isten előtt nem kedves, azért könyörgésem is kedvetlen s' azért nem téssen Isten véa választ.*

F. Ha hiszed hogy az Isten az ő tulajdon fiának nem kedvezet, hanem éretted adta, azt is elhitted hogy azzal edgyütt mindent meg ad valami tenéked idvelséges és könyörgésedre-is kegyelmes választ téssen. Rom. 8. 32.

11. Némellyek így szólnak: *Nincsen nállam könyörgésnek ajándéká. s' az én könyörgésim méltatlanok és semmire kellök, hogy tenne hát Isten választ azokra?*

F. 1. Ha nincsis nagy ajándekod, ha gyenge is könyörgésed, mégis kedves, mert, ha először a' jó akarat meg vagyon, kedves az ember azért a' mi vagyon nem azért a' mi nincs. 2. Cor. 8. 12. 2. Gondold meg, hogy Isten nem a' té nagy ajándeku voltodért, vagy könyörgésednek méltóságáért halgat meg, hanem magáért s' az ő Christusáért 3. Ha csak úgy csivoghis mint a' daru és a' fecske még-is meg halgat Isten tégedet Ezechiaszal: Esa. 38. 14.

III. Némellyek ezt is gőrditik elő: *Eleget böjtöltem,*

öltöm, firtam, s' könyörgöttem; de ugyan semmi válassom nem lett Istentől. Esa. 58. 3. A' mi lelkünket gyötörtük és nem vöttek eszedben.

F. I. A' mint az Istentelen mint a' kénccset gyűjti a' haragot a' haragnak napjára; ugy te, az irgalmaságot az irgalmaságnak napjára. 2. A' te könyörgéled meg halgattatott, Supplicatio elvéterett. s' kedveltett; csak hogy még nem jött ki reá a' *Concessa*. Luc. 18. 8. Ha érettek való bocsán állását el hallastya is de meg szabadta őket hammar. 3. Az Isten még találásának ideje. talám még nem jött el. Solt. 32. 6. Azért könyörög néked minden bent, a' meg találásnak idején.

IV. Némellyek. hidegen, fagyosan s' resten is könyörögnek, s' fel talállyak hogy azért hallastya Isten a' választélt.

F. Bizonyos dolog, hogy Isten halastya a' választélt, az ilyen könyörgésre; mert (*qui frigide corat. doret negore*) a' ki imigy amugy könyörög, nem kíván az meg halgattatni; Azért szüntelen zörögés, mind addig, mig meg nem nyitják.

II. Haß. Intés. Várjad figyelmetes várással az Isten választéletét. 1. Mert Isten maga parancsollya. Várjad az Urat és meg erősíti a' te bivedet. Solt. 27. 14. Gyönyörködgyél a' Iehovában, s' meg adgya a' te bivednek kérését. Solt. 37. 1. 2. Mert a'

figyelmetes váras soha meg nem fegyénül Phil. 1. 20.

205 INGYEN VALO IRGALOM.
XXVI. PREDIKATIO.

Ezech. 36. 22.

1672 ben. 9. Octob.

Nem ti érettetek cselekeßem én Izrael háza;
hanem az én szentséges nevemért, mellyet ti
meg fertesztettetek a' poganyok között, a'
kik között mentetek.

A Z Embernek romlott természeti. semmire
egyre nem hajlandobb, mint az ő nyomor-
úságából való ki szabadulását s' dolgaiban va-
lo boldog előmenetelit, a' maga bölcseségének;
okosságának és szerénységének, sőt érdemének
tulajdonítani nem az Isten jóvoltának. Láthatá-
ni ezt az Assyriai pogány Király példájában, Esa.
10. 13. 14. Ki ilyenképpen beszélt: az én ke-
zemnek ereje által miveltem ezeket, és az én bölcsesé-
gem által, mivel hogy okossággal fel ékésztettem, azért
völtem el sok népeknek barátit. &c. A' mint Habakuk
mondgya egy szoval: az ő gyalomjának áldozott, Hab.
i. 16.

Ez a' romlottság, még az Isten Népehez-is
hozza férkezik; mert midőn Isten a' Sidokat a'
Babyloniai fogságból ki akarná szabadítani s'
nékiek boldog előmenetelt adna, annak tulaj-
donították, hogy ők érdemesek arra, mert ők a'
Jehova Népei és a' Jehova földéről jöttek v. 20. Ezo-
káért Isten ki akarja útni elméjéből, ezt a' vé-
lekedést, midőn azt mondgya: nem ti érettetek cse-
lekeßem, hanem az én szentséges nevemért &c.

Summa

Summája a' leczkének: A' Sidok Szabadula-
nak nem igaz Okának el háritása, és igaz oká-
nak meg jelentése.

Resei 1. A' nem igaz Oknak el háritása. Nem
ti érettetek etc.

2. Az igaz Oknak meg jelentése, az én
sentséges nevéért.

Nem czikkelyezem, rövid magyarázattalilletem
MAGYARAZAT.

IKérd. Kicsodák értetnek itt az Izrael házán?

F. Az Izrael tizenkét nemzetségi, avagy az
egész rabságból ki szabadult Sido Ecclesia. Ugyan
his szokása volt s' kedves szava járása volt Eze-
chielnek ebben az ő profeciajában a' Sidokat
Izrael házának nevezni; mivel Izrael avagy Já-
kób Patriarcha házából vőtteknek eredetet. Leg-
salább ötvenszer nevezi őket ez könyvben Iz-
rael házának.

II. Kérd. Mit tében ez a' szollas: Nem ti érettetek
cseselekesem?

F. Az az, nem a' ti jószágtokért, érdemetekért
nem nem a' ti bölcseségtekert szabaditlak meg
titkeket s' adok jó előmenetelt.

III. Kérd. Mit tében: az én nevéért?

F. Az az: Az én Dicsőségemnek és jószágom-
nak meg gondolásától indittatván, teizek jól
veletek. Az én nevéért el halasztom, az én busulá-
somat. Esa. 48. 9.

IV. Kérd. Mit tében az Isten Nevének meg ferte-
telése?

F. I.

207 INGYEN VALÓ IRGALOM

F. 1: Még ferteztetni az Isten nevét annyira térszen, mint becsületesül élni azzal, és olyanoknak is tulajdonítani, a' kiket nem illet. *Levit. 19. 21.* 2. Annyit térszen, mint meg káromlania. *Levit. 24. 11.* 3. Okoz adnia az Isten nevének meg káromlatafára. *Rom. 2. 24. 2. Sam. 12. 14.* 4. Akkor is meg ferteztetni mondatik, az Isten neve midőn meg engedi, hogy az igaz vallás el távozhassék. *Ezech. 39. 7.*

TUDOMÁNY.

Valamelly nemzetnek nyomorúságiból való ki szabadulásának s' boldog előmenetelinek érdemlő Okai, ném annak jósága, bölcsesége, vagy érdeme; hanem az Isten dicsőségének s' jóvoltának magától való meg gondolása s' tekintése. Innét: Ném ti érteitek, hanem az én Bentséges nevéért etc.

L. m. ugyan ott: *Ezech. 36. 32.* Ném ti érteitek cselekeisem, azt mondgya az Ur Isten tudotokra légyen tinétek, Bégyenülljete és pirulljatok meg a' ti álnokságtokért. *Ezech. 20. 44.* Még tudgyátok, hogy én vagyok az Jehova, mikor cselekeisem veletek az én nevéért, nem az ti gonosz utaitok Berint. Lásd meg ez Sz: Irásbéli helyeket-is: *Dent. 9. 45. 1. Sam. 12. 22. Sir. 3. 22. Zach. 4. 6. 7. Solt. 44. 3.*

O K A I.

I. Mert Isten senkinek semmivel nem ados. *Rom. 11. 35. 36.* Ki adott valamit először néki, hogy azt meg adná annak.

II. Mert, olly kedves Isten előtt a' maga dicsősége, hogy a' kívül s' az ellen semmit cselekedni i

cedni nem akar. *Esa. 42. 5.*

III. Mert valamie embernek vagyon, mind Istené, nem magajé, mivel Istentől vőtte *1. Cor. 4. 7.*

IV. Mert, az ember igen meszsze esett az Istentől, hogy valamit érdemlene Istentől, mind Természetszerinti (*Naturalier*) a' mennyiben Teremtett állat, mind pedig Erkölcsikeppen (*Moralier*) a' mennyibe bűnös teremtettt állat.

H A S Z N A I.

I. *Haß. Oktatas* Há még az Isten frígyes Népeinek szabadulása s' előmenetele - is, nem magáért, hanem Istentől vagyon; Annyival inkább az Isten frígyén kívül lévő kegyetlen Monarchának elő menetele, nem magok érdeméből vagyon. II. A' mely Nép az Isten nevet meg fertézteti s' okot ad annak meg káromlására, nem szabadulást, hanem végő romlást érdemlene. Minémű a' mi Magyar Nemzetünk, mert ha Isten magáért nem cselekednék ezzel, mivel sok ezer képpen meg fertéztette az Isten nevet s' káromlásra való okot is adott az Isten neve meg káromlásra az idegeneknek, nem egyébre volna méltó végő ki vágatásnál. A' mit azért Isten ezzel cselekeszik, csupán csak magáért cselekeksi.

II. *Haß. Fédés.* I. Le tőri hát ez a' tudomány az emberi kevélységnek szárját; mert mind a' lelki joknak adása, minémű a' bűn bocsánat, magáért vagyon: *En vagyok, én, ki eltörölöm a' ti álnokságokat* *és magamért Esa. 43. 25.* mind pedig a' külfő szabadulást magáért adgya, mint a' tudomány tanyája. III.

Azok

Azoknakis orcáját szégyennel burittyá bé, a' kiknek ha egy kis előmenetek vagyō, mindent a' magok bölcseségének tulajdonítanak. Illyen vala a' amaz kevély Benhadad. 1. kir. 20. 10. 11. Rabfakes *Esa.* 36. 9. Az Assyriabéli Király *Esa.* 10. 13. Az illyeknek nem vetik őszve a' magok tehetetlenségét, az Isten mindenható erejével.

III. *Haf.* Intés I. Mikor hallod az Isten népének előmenetelét, ne tulajdonics annak bölcseségének avagy érdemének, hanem egyedül az Isten jóságának; mondgyad Dáviddal: *Nem nekünk Uram, nem nekünk adgyad, hanem a' te nevednek adgyad a' dicsőséget Solt.* 115. 1. II. Gondold meg, hogy a' jó előmenetelt csak egy nagy bűnös - is meg gátolhattya, mint Achán josue idejében, *josue* 7. 5. III. Adgy hálát Istennek eddig való előmeneteléért az Isten népének. Mondgyad Samuellel: *Eben Haezer az az eddig a' Iehova volt minékünk segítségünk 1. Sam.* 7. 12. IV. Könyörögj Istennek, tovább is a' maga Nevéért, s' Evangéliomájért, adgyon jó előmenetelt a' te Atyádnak, adgyon tökéletes szabadulást az ő meg nyomorított Népének csak egyedül ő magáért.

AMEN.

ISTEN

I ISTE N HAT ALMA NAK R A G R O G O V I L A G A .

Avagy

Olly rövid Elmélkedés, mellyben
mikor s' miképpen tündököltesse Isten,
az ő Hatalmának dicsőffegét, az ő hoz-
zá tökéletes szívet viselő Népehez, vi-
lágossan le rajszoltatik.

Mellyet

Több edgyűgyű Tanításival edgyűtt,
a' Debreczeni K. Gyülekezetben, az I-
sten Népe vigasztalására predikállott,
mostan pedig, a' kövérkezendőkkel
edgyütt, egy buzgó Lélek kívánságára
s' ugyan annak kölcségével ki bocsátott.

KÖLESERI SAMUEL, a' Deb-
reczeni K. G. edgyik méltatlan
Tanítója.

A Z

AJÁNLO LEVELKE.

AZ ISTEN DICSŐSSEGET TEHETSÉGE
SZERINT ELŐ MOZDITANI IGYEKEZŐ, ISTEN-
NI BUZGO TISZTELETBEN GYÖNTÖRKÖ-
DŐ, KÜLSŐ; S' KIVÁLKEPPEN BELSŐ
LELKI NEMESSEGGEL ISTEN,
TÖLMEG AJÁNDÉKOZ-
TATOTT FERFI.

UNAK.

A R A C Z A I

H E G E D Ű S I T S V A N

Uramnak.

Nemes Karaszna Vármegyének edgyik jó
lelki ismertetű Affektorának. Christus be-
relmében, kedves Atyámfianak;

*A minden kegyelemnek Istenétől, minden kegyelmekben
való bővölködést, nevezetesen, Hűben való álhatalo/sá-
got kívánok, ez veszedelmes, sokakat el tántorító időben!*

Iollehet C. K. A. egymással tellyes-
séggel annak előtte ismértelemek vől-
tunk s' talám egymás orcáját. is a-
lig láttuk; mindazáltal egy alkalmatos-
sággal halván kegyelmed Tanításomat,
a' Moses Hitinek egy nemes Gyümöl-
cseről, u, m. az Isten Népével való nya-

meru

AJÁNLO LEVELEK:

morúság Benvedesnek, a' Bűnnek ideig való győ-
 nyorúságnak fellyebb való becsülleséről;
 Isten, jó Lelke által, úgy munkálko-
 dott kegyelmedben, hogy a' Tanítás u-
 tánhozzám jöven, szívének buzgo indu-
 lattyát ki jelente, kívánván hogy azt a'
 Tanítást képe volna maga kölcségén ki-
 nyomtattatni, a' köszönséges joert, ha ki-
 adnám. Látván ilyen buzgoságát ke-
 gyelmednek igiretet ídtem, de eddig
 nem tellyesíthettem; az idő alatt ujjob-
 ban Isten, úgy indította kegyelmedet
 hogy ne csak maga lenne, az a' Tani-
 tás, hanem társai is lennének:

Im azért, mind azt s' mind a' velle-
 llévő társait, Istenem kegyelmes sege-
 delme s' a' kegyelmed buzgo adakozá-
 sa által ki bocsátottam. Olvassa azért ke-
 gyelmed olyan buzgo indulattal, a' mi
 neművel halgatta. Hogy pedig utó-
 labb csik, a' kívánt Tanítás a' nyom-

AJÁNLO LEVELKE.

parásbán, oka ez, mert az időre vigyáz-
tam, a' mellyben predikállottam s' ez
után-is ha Isten életemet továbbra hal-
lasztja a' mint rendel tanítottam, meg
akarom a' mennyire lehet azt a' rendet
tartani. A' jó Isten emlékezzék meg
az igazak fel támadásakor a' kegyel-
med buzgoságáról s' málokat,
is a' kegyelmed jó példá-
ja által, hasonló tized-
dologra buzdi-
cson fel.

A' Kegyelmed lelki örömenek te-
hetosege szerint előmozdítója.

KÖLESERI SAMUEL:

2. Chron. 16. 9. 1672ben 16. Octobr.

*Mert a' Iehova szemei forognak,
mind az egész földön, hogy hatalmas
meg mutassa azokhoz, kik ő hozzá tökéle-
tes szível vadnak.*

Noha az Istennek minden Tulajdonági, meg
meg annyi drága Gyöngyök s' tündöklő
Gyémántok, mellyek az ő külömb külömb féle
munkáiban ragyognak; mindazáltal majd leg fé-
nyesebben tündökölteti az ő hatalmának dicsős-
ségét. Ki mutatta magát regen a' világnak terem-
telében, mert az Istennek örökké való hatalmasága a'
világnak alkotmányabol ki tetszik, Rom. 1. 20. Attól fog
va pedig mutogattya Isten az ő nagy hatalmát az
ő mindenekre, de kiválképpen frigyos Népére ki
terjedő gondviselésében s' szabadításában, a' mint
a' leczke tanittya, mert Asa kezében azért adta való
Isten a' Szerecseneket, hogy meg mutassa hatal-
mát a' tökéletes Izivűekhez.

Alkalmatossága ez leczkenek ez: Ket rendbeli
követséget izent való Isten, ket Prophétái által
Asa Királyhoz. Edgyiket Azarias az Oded fia által
a' Szerecseneken vőtt dicsőfféges diadalom után,
melyben Isten azt izeni: *ha Asa Király, Iudas' Ben
jamin ő vele leszzen öis vélek leszzen, de ha el hadgyak, öis
el hadgya.*

211 ISTE N H A T A L M A N A K

el hadgya őket 2. Chron 15. 2. A' máfikát, Hanani ne-
vű Propheta által, midőn Afa az Syriai Királyhoz
Benhadadhoz küldött volna segitsegért Bahafa el-
len az Izrael Királya ellen, mely követcségnek
summája le vagyon írva, 2. Chron, 16. 7. 8. 9. holot
Isten okait mondgya meg, miért szabadult el a'
Syriai Király hada az ő kezéből; mivel nem bizott
az ő Iehova Istenébe, hanem a' Syriai Királyban. Ellenben
annak is okait adgya, miért adta volt az előtt ke-
zeben a' Szerecseneket; mivel akkor Istenben
volt reminsége és Isten is az ő nagy hatalmát meg
akarta mutatni az ő meg szabadításokban.

Summája a' leczkénék. Isten hatalmának ragyogo
világa, a' tökéletes szívűekhez.

1. Isten hatalmának ragyogo világa
Ressei hogy meg mutassa &c.

2. Annak Czéllya, a' tökéletes Szívűek.

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérd. Micsoda értetik a' Iehovának Szemei?

F. Nem testi szemek a' jehova szemei, mert ő
Lélek s' nem test, Ian 4. 24. hanem a' jehova sze-
mei. Keitőt jegyeznek: 1. jedzik a' teremp-
tetállatokra való tilzta szemlélésnek cselekedete
vagy munkáját, mellyel ő szorosan vigyáz mind
azokra a' mellyek vadnak, mind azokra a' mel-
lyek léznek. Péld. 15. 3. A' jehova szemei vadnak min-
den helyeken, nézven a' gonoszokat és a' jókat. 2. jed-
zik Istennek némely teremtetett állatnak meg tar-
tására, kiválkeppen való gondgyavifelelét. Imé a'
Iehovának szemei az ötet felökön és az ő irgalmasságában
biza-

Bizokon. Solt. 33. 18. Ist az Isten szemein az ő meg-
tartó; amott pedig az ő szemelő s' vigyázo sze-
mei értenek. A' leczkében, mind kettő bé fog-
laltatik, mintha mondotta volna Isten Ajának. Afa
nem volt okod rea, mellyre nézve hihetetlenked-
nél volna Istened segítségével felől, mert jól szemlő te
Isten s' vigyázott a' te szorult állapotodra; meg-
tartó szemeivelis vigyázot read, hogy meg tar-
tocsón.

II. Kérd. Micsoda értetik az Isten szemeinek az egész
földön való forgásán?

F. Kettőt jegyez ez a' szöllás.

1. Az Isten Tudományának hirtélén vagy ha-
mar voltat; mert az Isten nem egymás után kö-
vetkezve (per prius & posterius) nem gondolko-
dás vagy okoskodás által tud valamit, edgyik dol-
got a' másikkal ki hozván, a' meg nem tudottat,
s' tudotból; hanem tud és lát mindeneket egyetm
szettel (uno intuitu) egy izempillantásnyi idő alatt.

2. Jedzi az ő Tudományának közönséges vol-
tás; mert a' földnek nem csak edgyik szegletében,
hanem minden részecskéiben láttya a' dolgokat.
Egy szoval, mindenűve ki terjed az ő minden tu-
dosága s' mindenűt való jelen létele.

III. Kérd. Micsoda érteik az Isten Hatalmán és an-
nak megmutatásán?

F. Az Isten hatalma itt nem egyéb, hanem az
az ő dicsősséges tulajdonsága, mellyel valamit a'
akar avagy akarhat, hatalmasan meg cselekeszi.
Solt. 115. 3. A' mi Istenünk a' mennyben vagyon, és min

dekeket a' mellyeket akart, teremtet. Eph. 1. 11. Minde-
neket cselekedésk az ő akaratjának tanácsabol.

NB. jegyezd meg itt, hogy az Isten monda-
tik az ő hatalma által azokat cselekedni meg, a'
mellyeket akarhat. Mert az Isten nem akarja, s'
nem is akarhattya: 1. Azokat, a' mellyek az ő
természeti ellen vadnak. Magát meg nem tagád-
hattya 2. Tim. 2. 13. mert természeti ellen volna.
2. Nem is hazudhat, mivel hazudni nem tud Isten,
Tit. 1. 2.

3. Azokat sem cselekedheti, a' mellyek egymás-
sál ellenkeznek, mellyeket nem az ő minden-
hatalmának fogyatkozása miatt, nem cseleked-
hetik, hanem inkább az ő hatalmasságának töké-
letessége miatt.

Meg mutatni azért hatalmát, annyit teszen,
mint magát meg dicsőíteni s' hatalmas Istennek
meg ismértetni az ő népének meg szabadításában.

IV. Kérd. Mikképpen mondatik az Isten Népe tökéllé-
tesnek avagy tökéletes bévűnek?

F. 1. A' Még igazságra nézve, a' mennyiben
azoknak vétkek ez életben tökéletesen meg bo-
csátatnak. Sid. 10. 14. 2. A' Meg Szenteltetésre
nézve. Így Adám a' Paradicsomban tökéletesen
szent volt. Így az Egekben a' tökéletessé tölt i-
gazaknak lelkei, tökéletesek: Sid. 12. 23.

Ilyen tökéletesség, mennyországon innen nem
adatik. Job 9. 20.

Mondatik pedig az Isten népe tökéletesnek a'
meg Szenteltetésre nézve, avagy rés szerint, a-
vagy

ragy mérték szerint való tökéletességgel; rész szerint valóval is e' földön: tellyes mérték szerint valóval az égekben.

Illyen tekintetekre nézve pedig tökéletességek: 1. Egyben vetesképpen (*comparativé*) ha a' világ istentelenekkel egyben vetetnék. *Ter. 6. 9* Így mondatik Noe tökéletes férfinak az ő idejébéli emberek között. 2. Szándékokra nézve (*intentionaliter*) 2. *Cor. 13. 9. Solt. 119. 106.* 3. Az Isten kedvellésére nézve, (*respectu acceptationis divinae*) mellyel Isten a' jó akaratot cselekedet gyanánt tartja s' veszi. 2. *Cor. 8. 12.* 4. A' Közben járomnak tökéletességére nézve, (*respectivé ad perfectionem sponsoris*) *Sid. 5. 9.*

T U D O M Á N Y:

Vadnak olly kiválképpen való alkalmosságek, mellyekben az Isten hatalmának ragyogo világa ki mutatodik az ő hozzá tökéletes szívvel viselő népéhez. Innét jó ki, hogy mikor Asa Kiráknak Isten a' Szerecsenekes kezében adta, akkor meg mutatá hatalmát.

A' Tudomány világosítására illyen határozásokat (*cautiones*) kell meg jegyezni: 1. Az Isten nemha mindenkor hatalmas, de meg is nem mindenkor tündökölteti az ő hatalmának ragyogo világát. Innét mondatik az Isten erőssége el rejtetnek *Hab. 3. 4.*

2. Mikor Isten az ő hatalmát, ki nem mutatja; nem attól vagyon, mintha tőle meg nem lehetne, hanem mi vagyunk méltatlanok arra, hogy Isten hatalmát ki tündököltesse. Azért mondgya Dá-

vid

215 I S T E N H A T A L M A N A K

vid, hogy Isten, ne vessze el a' bucsieneket, mert az
ő népe el feleltene. *Solt. 59. 11.*

3. Nem mindenekhez s' nemis mindenkor, ha-
nem csak a' tökéletes szívűekhez mutogatja I-
sten hatalmat. *Solt. 139. 3.* A' melly napon kiáltottam
meg felelélénnekem és meg bapornissad az erőt én bennem.

Kérdés. Micsoda alkalmatofságokkal mutogatja Isten
az ő hatalmát népéhez?

F. I. Mikor az ő Népe utolsó szívre jár, leg-
szorossabban van dolga; akkor eszméltatja ki az
Isten hatalma. *Esa. 45. 4.* Mert volial erősség az éntöl-
lennek, erősség a' bukálkodónak az ő nyomorúságában, ol-
talom a' bolvész ellen, árnyék a' hőrség ellen, mikor a'
hegyteleneknek indulatnyok halomias volna, a' köszo von-
to árvizhez. *Ezech. 37. 11.* Ime elbírattak a' mácsón-
táink, el vessett a' mi reménységünk, és ki vigasztalunk má-
napunkban.

II. Mikor az Isten Népe elleneöginék bizako-
dása s' dühöfsége leg nagyobb mértékben való.
Esa. 37. 29. Mivel hogy te dühösködöl én ellenem és a' te
háborgásod fel jött az én füleimben, annakokért borge-
vetelek a' te orrodban és az én zabolámat a' te szádban, vi-
ssza viszlek az uton a' mellyen jöttél. *Kijö. 3. 7. 8.* Bizonyyal-
latlám az én népemnek nyomorúságát *Eccl. V. 6. Kijö. 5. 2.*

III. Mikor minden külső látható segiciségében,
ugy meg fogyatkozott, hogy azt mondhattya:
meg fogyatkoztak semeim a' hijában való segítségnek vára-
sa miatt, vártam a' nemzeiséget, mely meg nem szabadit-
hat. *Sir. 4. 17.* akkor mutattya ki Isten az ő
hatalmat *Deut. 32. 36. Esa. 63. 5.* Egy szóval,
mikor

mikor minden erejek el költ.

IV. Mikor az Istennek népe az ő utolsó szorgatásának idején, keserves és hangos kiáltással bocsát Isten eleiben, akkor jó el a' szabadulás. Midőn Dániel amaz hosszúszas könyörgést Isten eleiben bocsátotta volna a' fogságból való ki szabadulás előtt; Dan. 9. 23. &c. ottan válasza az Isten a' szabadulásiis meg lőn. Jer. 29. 10. 11 12 Mibeli bé tellyesednek Babyloniában a' hetven esztendő, meg látogatlak titeket és ti rajtatok bé töltöm az én jó szomszéd, hogy vissza hozlak titeket ez helyre, Mert én tudom az én gondolatimat, mellyeket én ti feleletek gondolok, azt mondja az Iehova: békeférségnek gondolati, és nem háborúságuk, hogy tinéktek adgyak kívánatos véget. &c.

L. m. Esa. 32. 15. Míglen ki ontatik mi reánk onnét Tellyül a' lélek, hogy legyen a' puszta olyan mint a' Carmel &c.

V. Mikor az Isten ígéreinek bé tellyesfédésének ideje el közelit, akkor lácczik meg az Isten szabadításra fel tűrt karja, Csel. 7. 17. Mikor el közelgetne az ígéreinek ideje, mellyert Isten meg eskütt vala Abrahamnak, meg nevezedék a' nép és meg sokasodék Egyiptomban. V. ő. Esa. 52. 10. Fel tűrie a' Iehova az ő szent karját, a' pogány népeknek szemek előtt, hogy a' földnek minden hatari lássák a' mi Istenünknek szabadítását.

Kérd. Micsoda utakon mutatja Isten ki hatalmát, az ő népének meg szabadításában?

F. Az Isten hatalma fokképpen mutatodik, azok között ezek nevezeteseek. I. Midőn az Isten Nepe ellenséginek volna Akaratyok az elrontás-
ra; ok-

217 I S T E N H A T A L M A N A K
ra; olyankor, Isten azoknak erejeket az ő hi-
talmával elfordította, hogy az ő Népet e ne rom-
hassák. *Esa. 10. 7.* Mert ő nem akképpen alátya, és
ő sírja nem úgy gondolta, hanem hogy az ő akarattya si-
rini vessesén és mindenestül fogva kégyomlályon sok nép-
ket. *V. Ö. Esa. 10. 12.* Meglátogatam az Assiriabod
Királynak nagy akaro sívének gyümölcsét és az ő fel em-
hemeinek dicsőségei. *L. m. a'* Sidok ellen vala-
végezest. *Esa. 9. 1.* Ki volt adva az Edictum az
Sidok el vesztése felől; de különben fordult a
dolog. *Job. 5. 12. 13.*

11. Midőn volna az ellenségnek hatalma
az Isten Népeinek elrontására; de nincsen aka-
rta, mert Isten el fordította akarattyaikat. *Kijöve-
34. 23. 24.* Mondhatták volna az Izrael fia, Isten-
nek: Ha háromszor estendőben fel mégyünk
Innep szentelni, az szomszéd pogányok, rea úti-
nek házainkra: Erre Isten azt felel, hogy senki
nem kívannya az ő földet; mikor fel mennénk az inn-
nepre esztendőben háromszor.

Igy mikor Labán utánna ment volna Jácob-
nak, kétség nélkül ártani igyekező szándékkal
de Isten meg fenytette, mondván: Ne szolly él-
lene, se jot se gonolzt. *Ter. 31. 29.*

111. Midőn az Ellenségnek, mind hatalma
mind akarattya volna az ártásra; akkor más gon-
dot ad nekik és el fordította őket. Mint mikor
Saul Davidot mint egy kertbe szorította volna,
Isten olyan hirt hallat velle, hogy a' Philisteu-
fok, földére bé ütötenek s' ott kelle hadni Da-
vidot.

lot. 1. Sam. 23. 26. 27. 28. Ílmét: Efa. 13. 17.
 én fel tassaſtom ezek ellen a' Medinbelieket, kik elöt
 ezűſtnek semmi becsülletű nem leſſen, és az aranyban
 gyönyörködnek.

IV. Midőn a' magok praktikáit az őnnőn fejek-
 fordítja a' haloban meg akadott a' labok, melyet
 fejtettek Solt. 9. 19.

V. Midőn valami dologban meg csa-
 nnak az Iſten népének ellenségi. Mint mikor
 Moabiták idején fel költék volna, látván hogy a'
 ptul veressellenének a' vizek, azt mondan: Vár ez,
 g vittak a' Királyok és meg ölte kiki az ő felebarattját
 azért a' prédará ő Moab. 2. Kir. 3. 22. 23.

VI. Midőn Iſten ellenkező Eſzközök által tar-
 ta meg az őNépet. Mint mikor az Oroſlánok
 lát Iſtét bé pecsételte, hogy danielnek ne árttha-
 nnak. Az emberek meg akarták ölni, de az O-
 ſlánok, kegyetlen állatok lévén, irgalmasok
 voltak hozzá. Dan. 6. Így jonást Iſten a' Czet-
 ill gyomrában elevenen meg tartá, ottis ele-
 rn halott volt. Jon. 2. 6.

VII. Midőn Iſten a' teremtetett állatoknak ter-
 ſezet ſzerint való munkálkodásokat meg tartoz-
 tya. Így tartá meg Iſten Pétert mikor a' vi-
 kken járván, ſippadozna. Math. 14. 29. 30. Így
 tartoztatá meg Iſten a, tűznek erejét. mikor a' há-
 nn ifiak a, tűzes kemenczében verettek. Dan.
 27. A' Naps' a' Hold meg állá az Egen, a' jo-
 z győzedelméért. Joſue. 10. 12. 13

VIII. Midőn minden látható eſzközök nélkül
 ſzabad

szabadította meg az őveit; olyankor azt mondhatni: bizony Isten ujjá ez. Dan 8. 25. Es az értelme szerint jó szervenés és leszen az álnokság az ő kezében és az ő szivében fel fuvalkodik, és a' békefényben el veszt sokakat; sőt a' séjedelmek Fejedelme ellen is fel támad és köz nélkül rontatik meg. L. m. Zach. 4. 8. 9. 10. 34. 20.

H A S Z N A I.

I. Haß. Oktatas. 1. Azok tehát a' kiknek pártján vagyon Isten, leg erősebbek, ha külsőképpen erőteleneknek láttatnak is lenni, mert Isten azok réizéről mutatja meg hatalmát. Ő véle tehető erősség vagyon, de mi velünk vagyon a' mi Iehova Istenünk, hogy meg segítsen minket és hadakozzék mi értünk. 2. Chm. 32. 8.

II. Nem kel hát a' veszedelemnek idején tilall más eszközökhöz folyamodni azoknak, a' kiknek meg szabadításokban alkalmas időben ki mutatja Isten hatalmát. NB. Egy ember, hogy el keszüllye a' megégettetést, vallását meg tagadta, s' bálványimádóvá lőtt; az után nem sok idő múlva a' háza meg égett: s' maga is a' házában benne égett. A' ki Istenért meg nem hatta magát égetni, Istentől meg égettetett.

Nem jó hát a' bűnhöz bizni a' meg szabadulástól fért, hanem csak az Isten hatalmához; mert, nem erősödik meg az ember az istentelenséggel, az igazaknak pedig gyökerek ki nem mozdul. Peld. 12. 2. Senki az ő álnoksága miatt az ő életét meg nem erősítheti. Ezech. 7. 13. A' három ifiak az Isten hatalmához bizan

mi Istenünk hatalmas, minket ki szabadítani a' te ke-
redből Ő Király. Dan. 3. 18.

III. Nem tanácsos hát vétkézni, ez nagy hatal-
mu Isten ellen, mert az Ő haragja nem csak re-
zenges, hanem hatalmas. Sol. 90. 11. ki indgya a'
haragodnak erejét? és a' te félelmed berenti a' te harago-
lat? Ne ingerlyük az Istent, avagy erősbek vagyunk-e Ő
hatalmát. 1. Cor. 10. 22.

IV. Meg mutatya ez a' tudomány az Isten A-
nyaszentegyháza ellenségeinek bolondságokat, s
kik ezzel az erős Istennel tesznek fel, a' ki Ő na-
knál sokkal erősebb. En törölttem ki az Amorrhéu-
kat, Ő előik, kiknek magasságok olyan vala mint a' Ced-
rus fának magasságok, és kik oly erősek valának, mint
a' csefá. Amos. 2. 9. erősek voltak az Amorrhéu-
k, de mégis erősebb volt az Isten.

11. Haß. Feddés. 1. Azokat meg jedzi, ez a' tu-
domány, kik szemeket bé dugják, s' nem akarják
szemlelni az Isten hatalmának ragyogo világát, az
mindennapi gondviseelésében, az Ő Népe kö-
rül. 11. A' kik, mivel lárták hogy mindenkor
Isten hatalmát ki nem mutatya, azt hozzák ab-
ból ki hogy nem szabadíthat Isten meg, karjai
meg rövidültek &c.

111. Haß. Intés. 1. Folyamodgyunk hát min-
den szorongatásainkban ehhez a' hatalmas Isten-
hez, kia' tökéletes szívű néphez hatalmát ki sok
ta tündököltetni. Erős torony a' Iehovah neve. abo-
folyamodik az igaz s' bátorlaga leßen. Pel. 13. 10. Folya-
modgyunk pedig hitből izarmazott könyörgések

221 ISTE N HATALMANAK.
 kel az Isten hatalmához. *Az Ephraim Benjamin és
 Manasseh előtt mutasd meg hatalmasságodat és jöj el hogy
 szabadíts meg minket. Solt 80. 2. Kety fely kety fel, öltözök
 fel az erőt Jehova karja Esa. 51. 9. 2. Azon legyünk,
 hogy tökéletes szívet vísellyünk. Ne legyünk
 kétfős szívék; a' kétfős szívű ember alhatatlan min-
 den ö dolgaiban Jac 1. 8. Ne félét, hanem egészszen
 szíveinket adgyuk Istennek: *Fiam add nékem a' te
 bivedet. Peld 23. 27.* Ha ezt cselekedgyük tovább
 isten tündökölteni fogja rajtunk hatalmának ra-
 gyogo világát, mellyet a' maga sz. nevéjért csele-
 kedgyék. Amen.*

JOSUE KÖNYÖR GESERE

ISTEN FELELETI.

XXVIII. PREDIKATIO

Josue 7. 9. 11. 12. 1672 ben. 30. Octob.

Mit cselekedel a' te nagy nevednek? Vétke-
 zett Izrael. *Azért nem alhatnak meg az
 Izrael fiai az ő ellenségei előtt. Nem lessek
 különbben veletek, hanem ha ki vesztitek köz-
 zéletek a' bűnöst.*

Isten, mint leg főbb s' igazabb Biro, noha tör-
 vényessen bánta a' bűnös nemzetséggel; mind-
 azáltal hogy meg mutassa az ő processu/jának igazsá-
 gát, mint egy maga mentő beszéd (Apologia-
 val) él, melyben még jelenti, hogy nem hamisan
 cselekedzik.

Kettő

Kettő állítatik ez Propositióban:

I. Hogy Isten törvényessen bányék, meg tecz-
zik: *Ter. 18. 25. Távol legyen tőled, hogy el veszedd
az igazat az istentelennel, avagy az egész földnek bünye
nem cselekednéké ítéletet. Deut. 32. 4.*

II. Hogy Isten maga mentő beszéddel éllyen
igaz cselekedetigazicsa, meg teczczik. Ezek.
25. 26. Hallyátok meg Izraél háza: avagy nem igaz-e
az én utam? avagy inkább; nem a' ti utaitok nem igazak?
Ezech. 33. 20. Azt mondgyátok hogy nem igaz az Urnak
úta: mindeniteket az ő uta szerint ítélem meg, Izraél háza.
L. m. Ier. 2. 17. 19.

Igy, ez fel vőtt leczkébennis meg mutatya lá-
tá, miért cselekedte az hogy hátat adgyon az Iz-
raél az ő ellenségi előtt, mivel vétkezet az Izraél.

Függése a' leczkének a' felső historiából ez:
Midőn Josue mint egy három ezer férfiakat kü-
ldött volna Ai városa alá, mint egy harmincz há-
zaférőket le vágnak közzülök s' futva szalád a' tób-
bi, mely szomorú casuson, a' népnek szive el olva-
sda s' olyan ión mint a' víz, Josue is ruháját meg-
szaggatván így könyörög: *Ah ah Uram Istenem!
mire hozád alá a' népet a' jordanon Erc. 7. 8. 9.*

Mely könyörgésnek edgyik czikkelye a' leczké-
nek kezdetis; a' több szokban pedig vágyon be-
foglalva, az Isten feleleti.

Summája a' leczkének: Josue Könyörgése és Isten
válasza arra való Felelet.

I. Josue könyörgésének edgyik czikke
Részai. kelye: mit cselekedet a' te nagy nevednek
P z 2. Isten

2. Isten felelet, mellyben ezek vadnak:
 1. A' nép meg futamadásának s' le vágattatásának
 Oka: veskezett az Izrael.

2. A' népnek Büntetése: nem álhattának meg az ő el-
 lenségek előtt.

3. Az Istennek az ő Népével való lételének con-
 ditioja, a' bűnösnek közülök ki vesztése.

MAGYARAZAT.

I. Kérd. Mit kel érteni az Isten Nevén?

F. Isten maga meg magyarázza Esa. 42. 8, *En va-
 gyok a' Jehova, ez az én nevem, és az én dicsőségemet
 másnak nem adom, sem az én tisztességemet a' bálványok-
 nak. Innét ki tetszik, hogy az Isten Neve, az I-
 sten dicsőffége. Ezen kívül az Isten neve, maga-
 ban foglallya, az ő Tulajdonágát és Munkáit,
 mellyekből az ő dicsőffége ki mutatodik. NB.
 Midőn azért azt mondgya Josue: mit cselekedet a'
 te nagy Nevednek, értelmé ez, mintha mondaná:
 Ha ez a' Nép a' Cananeusok által el töröltek,
 miképpen őrizheted meg Uram a' te dicsőffége-
 det a' káromlástul? mert ezek meg mondgyák,
 hogy nem uolt hatalmad reá, hogy ezt a' népet
 meg oltalmazd, sem ígéretidben igaz nem vol-
 tal, mellyeket ő nékiek tőttel.*

II. Kérd. Miért mondgya Nagy Névnek, az Isten
 Nevét?

F. Mert minthogy Isten minden Nagyoknál
 nagyobb. Solt. 48. 1. Nagy a' Jehova &c. így az ő
 Neveis, minden Névnél nagyobb. 1. Kir. 8. 42.
 Azt akarja azért Josue mondani: Uram ha a' mi
 nevünk

nevünk meg gyaláztatik, íőt ha el töröltek is,
 issebb az; de ha a' te nagy neved bennünk meg
 káromlatik, nagyobb az: azért mit cselekedel a'
 nagy Nevednek? Minek előtte az Isten Fételeit
 meg magyaráznám, ezekből egy ilyen rövid tu-
 dományt jedzek meg.

T U D O M Á N Y.

Az Isten Népeinek a' maga romlásánál gyaláztattyánál és
 káromlásánál; mind keservebben eskü az Isten nevének,
 az ellenségtől való meg káromlata és s' csufoltatása. Inné-
 mert Jolue nagyobnak tartotta az Isten neve gya-
 láztattyát, az Isten Népe gyaláztattyánál s' romlásá-
 nál. L. m. Kijöv. 32. u. 12. Miért gerjedne Uram a' te
 haragod a' te Népedre, melyet ki hoztal Aegyptom földé-
 ből, nagy erővel és hatalmas kézzel? Miért mondanák: A'
 szálnoklással vivé ki őket, hogy el vessenek őket. Mintha
 mondaná Móses: ha el vezíted őket, ilyen for-
 mán fogják, nevedet meg káromlani, hogy csak
 szálnoklással csaltad ki őket Aegyptomból. L. m.
 Szám 14. 15. 16. Deut. 32. 26. 27. El végestem vala, hogy
 mindenestül el vessessem őket, etc. ha nem gondolnám az
 ellenségek haragját, és hogy az ő ellenségek kerélységéből
 ezt mondaná: A' mi hatalmas kezünk, és nem a' leborá-
 cselekedte mind ezeket. Joel. 2. 12.

Kérd: Mi ellen vagyon a' káromlás mikor az Isten
 Neve káromlatik?

F. I. Igyenessen Isten ellen. Esa. 37. 10. Meg ne
 csallyon tégedet a' te Istenéd. 2. Kir. 19. 22. 23. Vallyon
 kit szidalmazál meg, és kicsoda ellen emeled fel szidat
 Késégnélkül a' te Bemeidet a' magasságban emeled, az

235. JOSUE KÖNYÖRGÉSERE
Izraelnek bent Istene ellen.

II. Az igaz ügy. Igasság és a' Religio ellen.
2. Kir. 18. 22. Ha ezt mondjátok nékem, a' mi Iehovaa
Isténünkben bízunk: nem azé az a' kinek magasságát és ol-
tárát el ronggotta Ezechias?

III. Az Isten szentjei ellen. Solt. 3. 3. Sokan mond-
ják az én lelkem felől, nincsen ő néki szabadula-
sa a' Iehovául. O K A I.

I. Mert Az Isten dicsőffége drágább az Isten-
fiai előtt, a' magok életénél. Csel. 20. 24. Az én éle-
tem is nékem nem drága, csak el végezhessem örömmel, az-
én futasomat. etc. kedves ugyan az élet. Job. 2. 4. de
mégis kedvesebb az Isten dicsőffége az övéi előtt
mert nem szánnyák azért életüket is megáldozni.
Csel. 20. 13. Nem csak meg köszölni, hanem meg halni is
kérek vagyon az Ur Jesus nevéért.

II. Mert, mikor az Isten Neve káromlikatik,
még az Isten szentjei is meg csúszamodnak olyan m-
kor. Solt. 73. 9. 11. Az égre tartottak bajokat. Ime e' go-
ross emberek, mely nagy szerencsétlen neveik erejeket e' vö-
lagor. Annakokért én hiában tartottam tisztán az én szí-
vetemet, és hiában mostam artatlanságban az én kezemet.

III. Mert, ilyenkor az Istententelenek ördögi
örömmel örülnek; gonoszságokban meg erősöd-
nek. Mich. 7. 8. Ne örül az én nyavalyámon én ellensé-
gem etc. 2. Sam. 1. 20.

H A S Z N A I.

I. H. B. Oktatás I. Felényire sem kel hát sohajta-
ni s' fajtani az Isten Népének külső karvallását,
mint az Isten nevének káromlását, mivel minden
külső

első kárnál és romlásnál többet nyom az Isten nevének becsutelenítése.

II. jobb volna az Isten népének edgyúl egyig meg halni, hogy sem mint az Isten neve káromlását hallani, annyival inkább arra okot adni.

III. Az Isten nevének káromoltatásáért vőtt e-
resség, leg hathatobb a' könyörgésben az Isten el indítására.

II. *Haß. Feddés.* 1. Feddernek, azok, a' kik az Isten neve káromoltatását igen kicsinynek tartják; ellenben jóságokban való kárvallásokat inkább fajtallják. Gyakrabban forgatták azt, hogy oda vagyok, főlö örökségem, teli házam, teli kinczem, verembuzám; hogy sem azt, hogy az Isten neve meg káromoltatott az ő alkalmatossá-
gokkal. II. 13) az Isten neve káromloinak is, mert innyá fognak az Isten haragjának borában,
Jel. 14. 10. V. 5. Jel. 13. 5.

III. *Haß. Intés.* 1. Ne annyira törődgyünk hát azon, hog el vesztettük hazánkat, javainkat, mint hogy az Isten neve káromoltatik. Fájlalljuk azt minden sérélmink felett. Miért? 1. Mert mi adunk okot az Isten neve káromlására elsőben bű-
neinkel. 2. *Sam. 12. 14. Rom. 2. 24.* 2. Mert ezzel mutattuk meg, hogy vallásunk nem csak ajakun
on peng, hanem szivünkben is meg vágyon
gyökerezve és későbbek volnánk jobb kezünk-
öl meg válni, hogy sem az Isten dicsősége-
nek asorbját el szenvedni. *Solt. 137. 5.*

Könyörögjünk azon: ne engedgye Isten tovább

is bent nevet karomoltatni, hanem, kellyen fel foga
gassa a' maga igyét, emlékezzék meg a' maga gyalazat
tyáról mellyel ötet, mindennap illeti a' bolond. Solt. 74
23. Eddig a' josue könyörgésének Czikkelyerő
mit cselekedél a' te nagy nevednek? Következik az II
sten Feleletének magyarázata: Vétkezett az Izrael
el 6c. v. II. **M A G Y A R A Z A T**

I. Kérd. Micsoda bűnök volt az Izrael fiainak, a
mellyért Isten őket meg fúramtatta?

F. A' 21. versben meg mondanik, u. m. a' Babilon
byloniai köntösnék két száz Siklusnak és az arany
vesszőnek el lopása. Ugyan-is meg tiltotta vala I
sten, hogy meg ossjak magokat, hogy az ezüst, arany, réz
és vas edényeket magok bárára el ne vegyék, hanem a
Jehova kénce köziben tegyék os. 6. 18. 19. Ez ellens
az Edictum ellen vétkeztenek, s' nevezet szerint
az ő vétkek (Sacrilegium) Szentség törés volt, u
m. az Istennek bűntelertett dolgoknak el lopása
és el degenítése.

II. Kérd. Miért mondja hogy az egész nép vétkezett
holott csak Achan vétkezett, a' miut a' 21. versből ki se
ezik? Vallyon edgy Ember vétkéjért az egész Tüberland
kolhatotté, holott josue nemis tudta az Achan vétket, hogy
azt isten szerint meg büntethette volna, hanem a' sors ve
és utántudta meg v. 17.?

F. Méltán tulajdonított az Achán bűne, az
egész Izraelnek: I. Mert vigyázatlanok volta
nak és tunyák, mind abban, hogy Achánt meg
tartoztathatták volna attól a' bűntől; mind hogy
ez egész Gyülekezetnek a' tulajdonítatnak egy
embere

ember bűne. Szemeisebbeknek kellett volna lenniük, holott nyilván való Edictum volt, ki adta Jofue. 6. 21. 22. A' más bűnét rejtiségekkel s' gyízárságokkal magokévalították. Innét látni, melly nagy vétek legyen a' Magistrátusokban a' rejtiség, midőn a' vétkes embereket felnem szikállyak. II. Mert valaminthogy egy Istenféltőért sokakat meg tart Isten (mint Sz. Pálért az Ehájkázo társait. Csel. 27. 24. Egy Várást egy emberért Jer. 5. 1.) így egy istentelen emberért egy egész Tábort vag Várást meg büntet Isten, mint itt Achanért és Zimri s' Chozbi paráznaságáért az Izrael taborát. Szam. 25. 8. 9.

III. Kérdés: Mit téssen az Izraelnek ellenségi előtt való meg nem állása?

F. A' boldogtalan hadakozás értetik avagy az ellenség előtt való gyalázatos el faladás. Ezekből ilyen tudomány foly ki:

T U D O M Á N Y.

A' boldogtalan hadakozásnak s' roppant táboroknak ellenség előtt való meg futamodásának fő szerző okai, az tu-nyaságból fel nem érzékelt s' meg nem büntettetett Isten bosszonto vétek; nevezet szerint az Isten Samara bentelt dolgoknak eloltvájlása. Az Izrael tabora e' miat futamodott meg, harmincz haran elis hullottának.

L. m. Dent. 28. 25. Az Ur a' te ellenséged előtt meg vér tégedet, egy uton még ki ő réája, és hét uton faladso előre. V. Ö. 15. holott az Engedetlenségnek vétkét mondgya Isten az átkoknak okának lenni. Lév. 26. 36. A' fa leveli zördülése előtt ugy futnak, mint

a' Bablya előtt, és el hűlnak, ha senki nem kergetiis őket.
 V. Ö. v. 27. Esa. 30. 17. Exer ember futamodik el
 egynek riassása előtt és ötnek riassása előtt minnyajan a
 futamodók etc. V. Ö. v. 9 Mert engedellen nép ez
 hazug st. kik nem akarják hallani a' Iehova törvényét.
 Amos. 2. 14. 15. 16. V. Ö. v. 12- Esa. 44. 24.

Kérdés. Micsoda bűnök futamtatták meg a' Tábor?

F. I. A' Iehovának el hagyása avagy a' bálvány
 imádás. Bir. 2. 13 14. 15. Elhagyák a' Iehovát, és Bol-
 galanak a' Baalnak és az Ashtarotnak. Es fel gerjedek
 a' Iehova haragja etc. és meg nem alhatanak többé az ő
 ellenségek előtt. Valahova kimennek vala, a' Iehova ke-
 ze vala ő ellenek gonosbra.

II. Az Isten Rendelésiben (ordinantiaiban) ha
 szontalan bizakodás, az életnek meg jobbítása
 nélkül. Az Izraeliai a' Frigy Ládában bizának,
 de mivel életem meg veszett vala, ugyan meg ve-
 retének, s' a' Frigy Ládát is el nyerék túlók.
 1. Sam. 4. 10. 11.

III. Az igaz és mélységes meg alázodásnak
 nem létele; melynek nem létele miatt, negyven
 ezeren hullanak el az Izraeliai között. Bir. 20. 21.
 25. De minek utánna, sirván bőjtöltek volna v. 26.
 övek lón a' győzedelem.

IV. A' Prophéták által tölt jövődőlésnek sem
 miben való hajtala; mellyért meg lakolék egykor
 Achab, mikor az igaz mondo Micheas meg mon-
 dotta volna, hogy Látta az egész Izraelt hogy el sül-
 lett a' hegyeken, mint a' juhok, kiknek nincsen pásztorok.
 Nem hívé akkor Achab, de reá telék a' jövődőlés

III. Mert az Izrael táborais el széllede, s' maga is
 ocháb ott veszte. 1. Kir. 22. 35. 36. *Éc.*

V. Az ellenségnék semminek alitása avagy a'
 a' túralkodóság, maga erejében, és sokaságában
 a' bizakodás. Ez szégyeníté meg amaz kevély
 enhadadot. 1. Kir. 20. 3. 10. 11. 20.

O K A I.

I. Mert, a' bűnnék természeti az, hogy szé-
 nyen vallást hozzon a' N:pre vagyemberre. Ier. 3.
Hevertünk a' mi Bégyen vallásunkban, és a' mi gyali-
atunk bé fedezett minket; mert a' mi Jehova Istenunkel
testetlenül cselekedtünk. AZÉRT a' szégyen vallással
szalo el szaladást, a' bűnök lizerzik. Dan. 9. 8. 9. 10.
Jem. 2. 9.

II. Mert, Isten a' Bűnt annyira gyűlöli még az
 a' maga népében is, hogy azt lehetetlen, hogy
 meg ne büntesse. *Oh miért kegyelmeznek meg tené-*
ged, a' te fíad el hadtanak engemet, és esküßnek azokra a'
mellyek nem istenek. Ier. 3. 7.

III. Mert, ilyen orvossággal tisztítatik meg
 a' jacob gonoszága, Esa. 27. 9. A' tudos orvos ke-
 serű italokkal gyógyítja meg a' beteget; így az
 Isten a' lelki bűn betegeket.

IV. Mert, nagyobb bűnöket s' nagyobb bűn-
 tetéseket akar Isten meg előzni az ilyen csapások-
 kal, az ő népében, és minek utánna megállazza,
 az után akarja fel magasztalni. Esa. 30. 18.

H A S Z N A I.

I. Haß Oktatas, I. Innét kilátzik a' bűnöknek
 veszedelmes és ártalmas természete, mert azok
 boldogta

boltogtalan ki menetelű hadakozásokat szereznek és az Isten népet meg futamtattyák az ellenség előtt.

II. Nincs nagyobb bolondság, mint a' mellől Tábor, a' fok fertelmes bűnökkel, korbácsot kösszít a' maga hátára. Az ellenséget meg erőlteti és meg bátorítja, maga ellen. III. Nem csud hát, ha az Isten népének, bár igaz ügye legyen mindazáltal gyalázatosan meg futamodik ellenségi előtt. Ugyan is, ha az egy Achán bűne meg futamtatta az Izrael Táborát; mennyivel inkább, a' holot sok ezer bűnösök vadnak.

NB. Ne csudáld hát szegény vallással bé borított orozájú Magyar nemzet, hogy ellenségi előtt meg futamodtal; mert a' te Egek és Angyalokat irtoztató, földet döglelterő gonofságioi az okai, hogy ellenséged előtt meg nem álhatsz.

Ne vesd edgyre is márais, mert magad vagy magad veszedelmének oka. *Hof. 13. 9.* A' te meg futamodálnak oka, (egy fő ragodnak ingenua confessioja szerint) ez, hogy: Isten Táborából űrdög Táborává lőttél. Oh magad romlásának kutseje! Oh el fordult gonos Nemzettség! Oh Izraelnek Szentét magad ellen a' bosszúvallásra felstingerő Nép! Oh soha elegendő könyhullásokkal meg nem siratható Haza!

II. *Haf. Fedés.* 1. Feddi ez tudomány az A-Achanokat, kik nem elégedven meg azzal, hogy magokra s' házok népére átkot hoznak, az Isten népének is romlást fereznek, mind titkos mind pedig

eddig nyilván való tolvajásokkal. II. Azokat is kik az Isten szolgáinak fenyegetéseket semmi-
n hajtyák Achábbal és el nem hitethetik ma-
okkal, hogy a' fok gonofságért meg futamodik
Izrael tabora s' el o'bol, mint a' pástor nélkül
lo juhok. III. A' Benhadád lelkűeket, kik az
győzelem előtt, győzelem éneket énekelnek.
III. Häß. Intés. I. Ismérd meg hát Istentől
egálázott nép, a' te boldogtalan hadakozásod-
nak okait, a' te Nemzetiséges vetkeidet. II. Meg-
mervén, fírald meg azokat és had el. Indittal-
al ezektől: 1. Mert a' bűnök bereznek egye-
ül bakadást te közörted és Isten között. *El. 59. 2*
2. Mert, a' tisztátalanokkal edgyütt Isten nem la-
kozhatik. *Száml. 5. 3.* 3. Mert: még nem késő,
ha Manasseval edgyütt magadat meg alázod.
Chron. 33. 13. 13. Isten az ellenség vás lánczai
bőzzül, meg szabadit. Ha az Izrael fiaival fírvá
bőjtől sz, *Bir. 20. 26.* Isten meg szán s' győzedel-
met ad. Ha mint a' vizet lelkedet, úgy töltöd ki
sz Ur előtt, *1. Sam. 7. 6.* Eben ha ezér léssen az az,
győzelemnek köve. Adgya adgya a' jo Isten A.
men.

Eddig a' boldogtalan hadakozásnak okairól;
már következik az Isten kegyelmes jelen létele-
nek conditioja: Nem lések különbben veletek, ha ki
nem vesztitek a' bűnöt.

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérd. Mitésszen az Isten jelen lételenek népeül vá-
meg tagadása: Nem lések veletek?

F. A' miné

F. A' mint hogy az Isten jelen létele, jedzi az Isten kegyelmes segítségéts' boldog elő menéi adásáért. Josue 1. 4. Deut. 31. 8. Így, az ellenkezésnek törvény szerént, a' jelen lételnek még vonala, az Isten órávozását és segítségének még vonását jelenti.

Az Isten orczájának el nem jövetelét által jellemti ezt Móses: Kijöv. 33. 14. 15.

II. Kérd. Mi az oka, hogy illy keményen fenyegeti a Ben Népét, hogy véte nem legyen egy bűnösnek vétkejert?

F. 1. Mert, az Achan bűne veszedelmes volna az egész tábornak, ha még nem büntettetett volna igen keményen; mert sokakat még veszítesgetet volna az a' rossz példa. 2. A' haddi fenyegetést el fordította volna, és fejedlen lábságot hozott volna be a' táborban, ha elein mindigart még nem büntettetett volna. Bir. 21. 25.

III. Kérd. Mit érten a' Sido betűben levő szó Cherem, mellyel a' Bűnös jelentelek?

F. Tulajdonképpen Atkot rezen; de tulajdonképpen (Metonymicé) jedzi az átkozott szék mélyeket; sőt még jávátis, mellyeket Ite meg átkozott v. 24. és az Achor völgyében magával edgyütt meg égeték v. 25.

Ellenvetés Nagy keménységgé volt ez az Istennek (ugy tetezszik) hogy az Achan aratlan fiait leányit, sőt az egész háza népét, azon kemény büntetéssel büntette meg.

F. Noha kemény, de igaz büntetés volt, ugyan mint a' mely Isten parancsolatyaiból lőtt v. 15. ki nek itéleti, noha meg vizsgálhatatlanok, mind azáltal mindenkor igazak. Jer. 12. 1. Sals. 145. 17.

saffágos volt pedig ez a' büntetés:

I. *Istenre nézve*; mert ő mindeneknek Ura, és az
véivel úgy cselekedhetik a' mint akarja; annak
lelte az ő akarattya az igazságnak regulája.

II. *Achánra nézve*, mert az első bűn által, az A-
han fia, leányi, méltokká lettek a' halálra. Ezen
ilyül Achán az ő bűnével, valamié volt, mind
eg ferteztette és büntetésre méltová tette.

III. *Az Izrael népére nézve*. 1. Mert, az egész
rael népe veszedelemben forgott. 2. Mert, har-
lincz hat ember esett el a' harczon, méltó volt
az Achán egész háza népének lakolni azokért.
gy szoval Isten, méltan bünteti az atyáknak vét-
ket, harmadik s' negyedik nemzetségbennis.

1. Sám. 20. 5. Szám. 28. 9. Solt. 106. 17.

T U D O M A N Y.

*Az Isten valamelly Néppel való kegyelmes jelen létele-
k, oltalmanak és jó előmenetel adásának hája conditio-
az gonosztévőknek kemény meg büntetése.*

Akár így.

*Valamelly Nép azt akarja, hogy Istentől boldog előme-
telkel hadakozásban meg aldaírók, annak a' hadi fenyi-
ket (moralis disciplinát) sorossan meg kell tartani és
gonosztévőket semely válogatás nélkül meg kell büntetni.
Igy cselekedett Josue Achánnal s' az ő háza
népével.*

*L. m. ezeket a' b. írásbéli tanubizonyságokat
1. Sám. 32. 26. 27. 28. Szám. 25. 11. 1. Sam. 14. 39.
2. Sam. 21. 9. 14. 2 Sam. 4. 10. Jon. 1. 15*

OKAI

I. Mert, Isten parancsollya. *Amos 5. 15. Szolgafosztatok igaz ítéletet a' kapuban, talán meg kegyelmez a' Seregeknek Ura a' Joseph maradéknak.*

II. Mert egy igaz, egy egész társaságot kegyes ségével megtart; úgy egy istentelen, gonosz sá gával sok ezereket elront. *Pred. 9. 16. 17.*

III. Mert Isten az ő táborát tisztán tartani, mivel abban akar lakozni és a' lelki belpoklolo abból ki hadgya rekesíteni. *Szaml. 5. 2.*

IV. jutalma is vagyon. *Szaml. 25. 12. 13.*

H A S Z N A I.

I. Haß. Oktatas. I. Innét könyű által látni mi legyen fundamentumos oka, a' boldogtalan kimenetelű hadakozásnak, u. m. a' hadi fenyi teknek nem letele és a' gonosztévőknek még nem büntetése. Nem csuda hát ha az Achanok, ha meg nem büntettetnek romlást hoznak a' tábornak.

Ellenvetés. Nagy kegyetlenség a' jó vezérembert akármiképpen a' próféta vétekei meg ölni?

F. Bolond könyörületesség, ott könyörülni a' holott Isten azt parancsolja hogy öld meg Saul mi véte? Edgyik az hogy Agágot megtartá elevenen. *1. Sam. 15. 3. 8. 9. 23. 28.* Többet ártanak az Achanok a' táborban, hogy fenn mint használnak.

II. Oktat ez a' tudományarra, hogy valamely táborban a' hadi fenyegetés nincsen, kevés előmenetelt remélhetni ott, mert az olyan rendes kül való tabor nem egyéb, közönsége lakórságnál.

II. HAN

II. Haß. Feddés. 1. Feddetnek azok a' tabori emberek, kik az Istent az ő taborokból a' sok gonofsággal elűzik. 2. A' Hadaknak elől jároit, kik unyorítanak az alattok valoknak gonofságához; akik a' predabol refeltessenek. Ezek hozzák az Isten népe taborára a' romlást s' gyalázatot. Bár csak egy Josue volna ma az Isten népe között, ki Achanokat, minden kedvezés és semelly vagargatás nélkül meg büntetné! Így reménihetünk az előmenetelt!

III. Haß. Intés. 1. Akarodé Isten meg fuztatott népe, hogy az Isten közötted legyen s' melléd álljon? Tedd helyére a' régi hadi fenyítők; büntesd meg az Achanokat; reformáld meg magadat. Ha így cselekezel, Isten közötted lakozik; régi győzedelmidet kezébe meg virágoztatja. II. Intettek Isten Népe között Josuek, elől járok, követsetek a' Josue nyomait: 1. Mikor az Isten Népeben kár esik, bolygatok Isten eleiben Josueval, mondván: *Áh*

Uram Isten, mit cselekezel a' te nagy nevednek! II. Az Isten népére romlást hozó Achanokat büntettek, mellyet ha cselekestek; veletek léssen a' uraiteknek Jehovája. Légyen, legyen, Amen;

GYOGYULHATATLAN NÉP

NYAVALLYASSÁGA.

XXIX PREDIKATIO.

Jer. 8. 21. 22.

1672ben. 20. Novem

En nem leányának romlása miatt, meg

Q

romlata

237 GYOGYULHATATLAN NÉP
 romlottam, feketében vagyok, az almelködés
 elfogott engemet. Nincsené balsamum olaj
 Gileadban? Nincsené ott orvos? miért nem
 gyógyított meg az én népem leánya?

A' Közönséges jora sületetű emberek, három
 dolgon szoktak kesergeni, magokat gyó-
 títani s' faggatni: 1. A' nemzességes vétkeknek
 meg sokasodásán, él áradásán. Ezen bándott
 amaz sohajto s' nyögő sereg: *Ezech. 9. 4. Luth. 2*
Pei. 2. 8 David, Solt. 119. 126.

II. Az Isten Népeinek közönséges kárán s'
 romlásán. Ezen törődött Nehémias, *Nebe. 1. 3. 4.*
 Daniel, *Dan. 10. 2. 3.* Pál. *Rom. 9. 1. 2. 3.* Urunk.
Luc. 29. 41.

III. A' Népek Bűneinek s' Nyomorúságának
 Nyavalyáságából való Gyógyulhatatlanságán
 mint Jeremias a' fel vőtt leczkében.

Summája a' Leczkének: Isten Népe Nyavalyá-
 ságának Gyógyulhatatlanságán való kesergés és
 álmélkodás.

1. Kesergéssel ösve kötöttetű Almelko-
 dás. *Az én Népem &c.*

2. Annak Oka: a' Gyógyulhatatlan Nyavalyáság.
Nincsené balsamum Olaj? Gileadban. &c.

Avagy ilyen czikkelyeket jegyez meg:

1. Vagyon istégy Patiens, sünlő beteg. *Az*
én Népem Leánya.

2. Annak a' Betegnek gyógyulhatatlan nya-
 valyásága. *Nincsené Orvos? &c.*

3. A'

3. A' Propeta siraíma s' álmélkodása, annak gyógyulhatatlanságán. *Feketében vagyok, az álmélkodás el fogott etc.*

M A G Y A R A Z A T.

II. Kérd. Kit ért a' Propeta az ő Népe leányán?

EF. Szokásos szollásnak neme ez a' Propetáké. Miben, mellyen a' Sido Ecclesia értetik; mert a' melly kedves embernek az ő szerelmes leánya, a' gy kedves volt Isten előtt a' Sido anyaszentegyház. *Ez. 1. 8. Sir. 3. 47.*

III. Kérdés Micsoda értetik a' romlást?

EF. A' Sido Politianak és Ecclesianak börtény romlása, mint *Solt. 60. 4. Gyogyies meg annak romlását* *17. 18.*

AA' Sido fő Sheber, mellyel a' romlás jelenik, olyan fájdalommal öve köttetett romlást szenved, a' minémű a' begény búléinek fájdalmi szőtt kinlodo ábsónynak romlása? Nem kicsiny nem rettenetes volt az ő romlása-is.

III. Kérd. Mit akar ezekkel jelenteni a' Propeta? *romlottam, feketében vagyok, az álmélkodás el fogott?*

EF. Külső s belső kifejezése a' Propeta kesegének s' álmélkodásának az Isten Népeinek avallásából való gyógyulhatatlanságán.

IV. Kérd. Mit kell érteni a' Gileadbéli balsamomról?

EF. A' Gileadbéli balsamom, avagy tulajdonképen vetetik, azért a' leg nemesebb neméért a' balsamomnak, melly a' sebeknek meg gyógyítására igen hasznos volt, és ez Gileadban termelt.

239 GYOGYULHATATLAN NÉP

L. m. Ter. 37. 25. az Ismaeliták Gileadból hozzák vala-
teveken a' fű szeszmokat és balsamumot &c. avagy
Tulajdonitasképpen, a' balsamomon értetnek a' Szaba-
dulásnak jó eszközei Jer. 46. 11. Ist a' leczkében igy
vétezik; mintha mondaná a' Prophetá: hiszem ál-
mélkodásra s' bánakozásra méltó dolog, hogy a'
Sidoknak volt volna elegendő orvosságok a'
vagy eszközök nyavalyás állapottyokból való me-
gyógyulásokra s' még sem gyógyulhatatok meg.
NB. Az Orvoson, értetnek a, Népnél előjárói a'
vagy gondviselői, kik által kellett volna még or-
vosoltatniok.

T U D O M Á N Y:

Annak a' Hazának, Némzetségnek, a' mellynek, min-
Orvos s' mind Eszközök elegendők voltak s' lehetene-
volna. bűneiből s' azokból következet romlásból való me-
gyógyulására, azonban meg is gyógyulhatatlan, annak a'
apattya soha eléggé meg nem siratható. Innét mer-
Jeremias ezt a' gyógyulhatatlanságot siratta.

L. m. Jer. 30. 12. 13. 14. 15. &c. Orvoság és flastrom-
nem használt tenéked. Eſa. 1. 4. 5. 6. Jer. 13. 27. Ezecha-
24. 13. Jer. 51. 9. Iel. 2. 21. 22.

Kérdés. Micsoda kúsejékből származik az ilyen Népnél
nek gyógyulhatatlansága?

F. Közönséges Kúseje a' gyógyulhatatlanságnak
A' minden féle bűnöknek eláradata s' azoknak a'
lelki nyavalyáknak elhatalmazása (Isten orvos-
az olyan nyavalyáknak, mellynek eleit nem vő-
ték; így az olyan Némzetnek, ki gyógyulhatatlan-
na lett.) Jer. 13. 22. Jer. 30. 14.

Néves

Nevezetes külsőjei a' gyógyulhatatlanságnak,
ezek: 1. Az Orvosságnak meg vetése s' meg u-
málása. Az mely beteg meg veti az jó orvosságot,
reves reménység lehet annak gyógyulása felől; az
lelki betegnek orvossága az Isten beizéde volna.
Jer. 6. 10. 11. *Ime nem halhatnak, mert környültesélet-
nek az ő fülök.*

II. A' fő Orvosnak az Istennek meg vetése és
szert oda hagyván emberi orvosokhoz való folya-
módas. Látá Ephraim az ő nyavalyáját, Judais látá
az ő sebet és Assyriában ment az Epl. vaim a' Jareb Ki-
mállyhoz küldött, de ő meg nem gyógyíthatott titeket és ny-
avalyáitokból titeket meg nem orvosolhatott. Hof. 5. 13.

Mit használa Acháziasnak, hogy Istent oda
hagyván, más orvoshoz folyamodék? 2. Kir. 1. 2.
3. 4. 6.

III. A' lelekzéléstnek nehéz volta, oka a' gyó-
gyulhatatlanságnak külsőképpen, mert a' mely
ember csak alig lélegzel, nincs reménység annak
gyógyulása felől; így mikor a' leleknek lelekzélé-
se, a' könnyörgés meg szűnik, a' lelki beteg nem
könnyöröghet, közelebb vágyon halálához. Jaj
szoknak, kik azt mondgyák: *mi hasznát vesztünk, ha
könnyörünk.* Job. 21. 14.

O K A I.

I. Mert, az olyan Nép melynek mind orvosi
a' mind Orvossága elegendendő volt s' mégis meg
nem gyógyult, maga menthetetlenné leszén. s'
ezokért meg sirathatatlan állapot yavagyon. Ján.

Q 3

15. 27.

141 GYOGYULHATATLAN NÉP

15. 22. *Ha el nem jöttem volna és nem szállottam volna nektek nem volna bűnök, de mostan nincs mivel menteni az ő bűnöket. Ezech. 2. 5.*

II. Mert, az ilyen Nép, maga oka a' maga veszedelmének, azért siratásra méltó, *Hof. 13. 9. A' te veszedelmed te belőled vagy on ô Izrael.*

III. Mert, bizonytalan, ha többé zörgete az orvos az olyan patientseknek ajtaján, a' kik az orvost s' az orvosságot annak előtte sok izben meg utálták. *Enek 5. 2. 3. Sirathatatlan hát az ilyen gyógyulhatatlan Népnek lorsa!*

H A S Z N A I.

I. *Haß. Megsiratás.* Siratásra méltó hát az olyan Hazának dolga, a' melynek, mind Orvosa s' mind b' orvossága, balsamom olajja elegendendő volt, még is meg nem gyógyult. Oh édes beteg Nemzetem!! Oh régen sínlő Magyar Haza! Bizonyára, ha a' régiúl fogva sínlő s' halálához közelítő beteget, méltó meg siratni; sokkal többet tegedet meg jajgatni. Oh mely régen orvosoltatol, de mind eddigis meg nem gyógyulhatál. Varod vala magadis gyógyulásoadat, de mind ez ideigis meg nem gyógyulál, sőt majd gyógyulhatatlanná lőnél.

Oh vajha azért mindnyájan jeremiásokká változhatnánk s' mondanok? A' minépünk leányának romlása miatt meg romlottunk &c. Avagy nem volnaé Balsamum olaj a' mi Gileádunkban? Nem volté Orvos? hogy a' Magyar nemzet mind ez ideigis meg nem gyógyított. NB. Bizony, ha a' Képirok leáknak irni Mappára a' mostani Magyar

Magyar hazát, egy sínlő beteg ember képében kel-
lene le írni, ki csak agonizál, mert ha el szemlél-
lyük: Betegebben az Ecclesia. Beteg a' Politia.
Betegek annak igazgatói. Beteg az egész Teste
a' Nemzetnek, nincs abban épség tetőtől fogva
talpig.

De ha kérdenéd, mi nyavalyája vagyona' Ma-
gyar Nemzetnek? Rövideden meg mondom,
két kiválképpen való halálos nyavalyái vadnak: Ed-
gyik az, hogy Bűn beteg, meg csömörlött a' Bűn-
től s' faj mind feje, mind szive. *Imé minden fejet el-
fogott a' betegség, és minden szívét az erőtelenség. Efs. 1. 5.*

Másik a' Vértolyás, mert 1657. éltendőtől
fogva, foly ennek a' hazának vére, s' nem találko-
zott még olyan orvos, ki ennek véreét meg
állatta volna. Olyan ez, mint amaz tizenkét élt-
endőtől fogva vér folyásban sínlő alfszony. *Luc.
8. 43.* Oh szegény beteg Háza! Bezzeg nagy
mint a' tenger a' te nyomorúságod, kicsoda gyó-
gyt megtegedet? *Sir. 2. 13.*

II. Haß. Oktató Intés. De nem, elég a' beteget
szánni s' mondani: jaj szegény, hanem Orvos kel-
a' betegnek, Flastrom a' sebeinek. Hova kelle-
ne azért igazítani ez szegény hazát gyógyulásért?

Nem az emberi orvosokhoz, mert job mondra
kent, azok *bazugságnak Mesterei, és semmire kellő Orvo-
sok, job. 13. 4. 4.* Azért Edes beteg nemzetem igazi-
talak én tégedet: 1. Amaz jó Orvoshoz, a' ki azt
mondgya: Meg gyógyítom a' ti én tiéim való el szaka-
dástokat, ingyen való jó kedvemben veszlek tiéket Hof.

2. Meny az Orvosoknak Oruóhához az Ur jeshoz, ő meg gyógyítja mind lelki s' mind testi sebeidet. *Esa. 53. 5.* Feredgyél meg a' jesus Christus vérének jordánnyában s' így tisztul meg lelki bél pokloffagodból.

Keressd a' gyógyulásnak Eszközeit. Ne uárd meg a' gyengének lázczo Orvosságokat, kívásképpen a' könyörgést. Könyörögj jeremiással: *Gyógyíts meg Uram, és én meg gyógyulok. Jer. 17. 14.* Az Anyaszentegyházzal. *Solt. 60. 4.*

MOSES JOBB RESZENEK VÁLASZTASA.

XXX. PREDIKATIO.

Sid. 11. 25. 1672ben 23. Nov.

Unkább választván, az Isten nepevel edgyütt nyomorúságot szenvedni, hogy nem mint a' bűnnek ideig való hasznával (gyönyörköseggel) elni.

IGEN nagy része a' mennyei bölcseségnek, választani a' jobbrészt, és meg verni a' rosszabbat. Ez volt a' Sidok privilegiuma. *Tudsz választást tenni azok között a' mellyek különböznek attul, mivel meg tanít, tal az Isten törvényéből. Rom. 2. 18* Mariais azt a' jobb rész tudta volt választani, meg vetvén azt a' részt, mellyet Martha választott vala magának. *Luk. 10. 42.*

Ellenben, nagy része a' lelki bolondságnak, mikor valaki a' rosszabb részt választja, mint Esau. *Jer. 25. 30. 31. 32.* Moses, ki igen bölcs volt, nem csak

csak az Egyiptombélieknek bölcseségében. Csel.
 17. 22. hanem minden mennyei bölcseségben, a'
 jobbik részt választotta magának a' fel vet leczké,
 ben, u. m. az Isten népével való nyomorúság szen-
 yvedést, és a' bűn gyönyörűségével ideig való élést
 meg vetette, mint alább való részt

Summája a' leczkének: job' résznek Mozes által
 való választása és az alább való résznek meg ve-
 tése.

1. jobb résznek választása: inkább vá-
 lástván.

2. Az aláb valonak meg vetése, u. m.
 a' bűn gyönyörűségével ideig való élésnek.

A' 24dik versben a' Mozes hitinek egy Nemes
 gyűmölcsé vala le írva u. m. A' maga meg tagadá-
 sa. Itt másik u. m. A' jobb résznek választása.

M A G Y A R A Z A T.

I. Kérdés Mit kell itt a' Mozes választásán érteni?

F. Ez a' választás háromat foglal be magában:

1. Edgyik dolognak, a' másikkal való össze vetését.

2. Az össze vetett dolgok felől való tanácsko-
 zást, mellyiket kellyen inkább választani. 3. Az
 akaratnak maga meg határozását. Mint Dávid
 azt mondgya: az igazságnak útát választottam magam-
 nak. Solt. 119. 30.

Itt, a' leczkében az össze vetett dolgok a' nyom-
 orúság szenyvedés, és a' bűn gyönyörűségével
 való élés; Mozes ezt meg veti s' amaze választya.

II. Kérd. Micsoda volt az a' nyomorúság szenyvedés,
 mellyet Mozes választott, és miképpen választotta azt?

Q. S.

F. I. A' nye

F. I. A' nyomorúságon közönségesen értetik a bűnösök minémű szenvedését, melyet Isten vagy egyben vagy mászorról bocsát az ővére. Sokan késeknek gondolják magokat a' nyomorúság szenvedésére, de ha nevezet szerént valora hja Isten öökét, akkor így szólnak: Oh vajha más nyomorúság volna, örömelebb szenvedném, de ezis nem tudom, hogy kell el szenvednem.

II. A' nyomorúság szenvedés, kiválképpem volt az Isten népe nyomorúságának, bűnösökének el szenvedése, abban való részesülés. Egy szoval a' Christus gyalázatjának viselése, minő magyaráztatik v. 26.

III. Moses, a' nyomorúságot, nem egyáltalánban választotta (mert igaz dolog az, hogy a' választásnak czélja csak a' jó dolog) hanem egyben vetvén a' bűnnel, amazt választotta inkább. Ugyan-n is, noha a' Véteknek gonoszi közőtt, edgyiket sem kell választani; de a' Bűn gonoszi és a' Nyomorúság gonoszi közőtt, az utolsót kell választani.

IV. Moses nem maga választotta magát a' nyomorúságban, hanem választotta.

III. Kérdés. Mit téssen a' Bűn hasznával avagy gyönyörűségével ideig való élés?

F. Nemelleyek az Eredet szerint való bot, ἀπονομασίου fordították Hasznának, némelleyek Gyönyörűségnek. AZON edgy értelemmel, mert az emberek a' bűnben, mind hasznos, s' mind gyönyörűséget keresnek s' igrnek magoknak.

A' bűn gyönyörűsége pedig, melyet Moses még

meg verett, volt az Udvari élet Pharaoh udvarában és Egyiptomnak kincse, mint magyaráztunk *7. 26.* NB. Ideig valonak pedig mondatik, mert a' bűn gyönyörűsége, rövid ideig tartó, de annak keserűsége, sokáig s' némellyekben öfökké tartó.

T U D O M Á N Y.

A' mennyei bölcsességgel s' hittel fel rubáztatott okos keresztény embernek, inkább kell választani a' leg nagyobb nyomorúságot; hogy sem mint a' leg nagyobb bűn használatát s' gyönyörűségével való élést. Ebben állott a' Moyses lelki okosága.

Ezt a' Tudományt elsőben Bibliából, az után Egyházi Historiákból vőtt példákból, végre okokból állatom meg.

I. Irásbeli példák: I. Joseph inkább választotta a' bűdös tömlőczőt; hogy sem az Asszonyával való parázناسágnak gyönyörűségét. Ter. 39. 9.
II. Daniel inkább választotta a' lovány parásborfot, hogy nem a' Király has nevelő s' száj szifosztó konyháját. Dan. 1. 8. Ismét: az Oroszlánok vermet, hogy sem a' Király imáadását Dan. 6.
III. A' három iffiak a' tűzes kemenczet, inkább választották, mint sem az arany álló képnek tiszteletét. Dan. 3. 18.

IV. Az Apostolok a' vesződést, inkább el szenvedték örömmel, hogy sem az Isten ügyében halálgattak volna. Csel. 5. 40. 41.

Egyházi Historiákból való Példák: 1. Ignatius (de nem Loyola, hanem az a' ki Christus Urunk sültetése.

lelésekor 12. estendő volt és a' Christust láttam a' testben) Kit Trajánus Császár meg fogatott, és az oroslánoknak vetetett azért, hogy pogány modorra nem áldozott, kit midőn az Oroszlánok fogokkal bággnának, azt mondgya vala: *Fru mentum Dei sum. dentibus ferarum molar, modò albus Dei panis inveniar.* Isten gabonája vagyok, ha az vadak fogai között meg őrltettem is, csak Isten fejezvényerének találtsam. Ennek kedves Symboluma ez volt. *Amor meus crucifixus est:* az én szerelmem t. i. a' Christus meg feszítettet. *Vide Medull. Hist. Eccl. Sam. Clark Anglicè.* Ignatius inkább választotta az oroslánok fogai között való meg őrltetést, mint sem a' pogányok áldozását.

II. Polycarpus, ki a' keresztényi vallásnak meg 12. gadására kényszerített vala, azt monda üldözőinek: *Octuaginta sex annos ei inserviui &c.* Nyolczvan hat esztendeje, mióta szolgállok a' Christusnak, és az idő alatt semmi gonoszszal nekem nem volt, s' hat én hogy tagadnám meg őtet?

III. Galeacius Caracciolus edgy Olasz országi Ur ember, oda hagyva a' világi gyönyörűségeknek Paradicsomát Neapolist s' a' szegénységnek mihelyét Genevát választá magának lakó helyül.

IV. Edgy Condeus nevű Galliai Református Fejedelemnek, kilenczedik Károly Király azt ízeni: Válaszsa a' három közzüledgyiket: Avagy mennyen a' misére, avagy mennyen számkivetésre, avagy hallyon meg. Amaz azt feleli: az első Isten kegyelméből soha nem választom, a' két utolsó állyon a' Király akarattján. OKAF

O A K A I.

A' leg nagyobb nyomorúságot inkább kell választani, hogy nem mint a' bűn hasznát:

I. Mert a' leg nagyobb nyomorúságban vagyunk valami jó; de a' bűnben semmi jó nincsen: *Ugyonra lőtnekém, hogy meg alásztatta, hogy meg tanulmányom a' te parancsolatodat, Solt. 119. 71. Rom 8. 28. Sid. 112. 11.*

II. Mert, a' bűn a' választásnak nem lehet mellesz czéllya, mert az, minden gonosznak gonoszája; *Quinta essentia malorum* az akarat pedig lehetetlen, hogy a' gonoszt választhassa, gonosznak tekinteti magát. *Agoston azt mondgya: Ha edgy felől a' Pokol s' más felől a' Bűn teremnek, inkább választanám a' Poklot, hogy sem mint a' bűnt, mert a' Pokolnak Isten Authora, mint igaz Biro; de a' Bűnnek az ördög s' az ember szerzője.*

III. Mert a' Bűn gyönyörűsége soha elégséges meg nyugovást a' lélekben nem szerezhet; bár torkig üllőn is valaki e' világnak minden gyönyörűségiben, de azzal lelki ilmeretinek csendeséget meg nem nyerheti.

IV. A' bűn Gyönyörűsége rövid ideig tart; de annaka' mérge örökké való. *Job. 20. 5. Az istenteleneknek vigasztalások rövid dolog és a' kép mutatok, nek örömök egy sem pillantásig való.*

H A S Z N A I.

I. Haß. Oktatás. I. Nincsenek hát az ég alatt boldogtalanabb s' gorombább emberek, kik az Ő választásokban el tevelyednek: arany helyett, rezet,

rezet, gyöngy helyett, rósa követ; nyomoruság
szenvedés helyet, bűn gyönyörűséget választanak
ő magoknak. Ugy járnak ezek mint a' gorombák
Indiabeliek, kik midőn leg először a' Keresztje-
nek hozzájok kezdetek járni, apro úveg golyo-
bifokért, gyöngyökért s' gyémántokért adának.

II. Ellenben azok okosak az választásban, a' kik
a' világ gyönyörűségi helyett, az Isten népevel
való nyomoruságott választják magoknak.

II. *Hű. Feddés.* Feddi e' tudomány, a' világra
serelemtől meg résegedett embereket, kik annyira
sereket a' bűn gyönyörűségét, hogy még csak
hátokat sem hadnák meg ütni, nem hogy azokat
tul meg fojtatni, s' a' nyomoruságokat választá-
ni. Ritka ma a' Moses Hiti. Ilyenék azok ma:
Kik a' sámkiverés, buzdosás helyett a' választják
hogy hunyorítván a' bálvány imádokhoz, böle-
jek, házok mellett meg maradhasanak s' otthon a'
bűn gyönyörűségével jó izűen elheffenek.

III. *Hű. Intés.* Ha semmid előtt látod, a' Nyomoruságot s' a' Bűnt, válassd amazt, veld meg
ezt. Indittasál: I. Mert a' nyolcz Boldogsá-
gok nem a' Bűn választoknak, hanem az fen-
vedőknek ígirtetnek. *Matth. 5. 10. 11. 12. etc.*

II. Mert, az élet, nem az Bűn tágas uttyán já-
róknak, hanem a' kegyes élet foros Kapuján be-
menőknek adatik: *Matth. 7. 14.*

III. Mert, amaz mennyei jerusalembe
femmi tisztátalan be nem megyen. *Jel. 21. 27.*
Valaki e' világnak fertőjében hever, annak a' Sz.
Város.

Városnak lakosa nem lehet, hanem azok, kik a'
egy nyomorúságból jöttek és meg mostak s' meg fejezték
az ő ruhájok a' barálynak vérében, Iel 7. 14. Oh
nem adgyad leheffünk lakosi annak a' b. Város-
nak, Amen.

I S T E N E L E G Y E N A' D I C S Ő S S E G.

V E G E.

NYOMTATASBELI DEREKASSA B FOGYATKOZASOK.

K. O. Interel ezekre: 1. Hogy az Accenteknek sok helyeken valo el maradasat, (mellyekkel volna ekes a Magyar nyelven valo nyomtatás) ne az Authornak, hanem a Typographianak sük voltának, tulajdonicsad. Han-
szoke képpen némelly betűknek homállyosagát avagy meg-
nem teczczését.

II. Jegyezd meg azt is, hogy két periodusokat két helyennisi nyomtatnak edgy más után, a' 33 dik levélnek elein, mel-
lyis nem az Author vétke, azert edgyik helyen had ki ez-
sokat: Mert akkor &c. Mert ma nem is &c.

III. Mikor ilyen magános betűket olvasz: P. O. annyi tében, mint: Példának okáert. U. m. Ugy mintha
L. m. Lásd meg. V. Ö. Vessd öbve.

Itt pedig a' Correctaban, a' Lev. levelet. a' lin. lin-
at. az ol. olvasd, annyit tében.

A' több fogyatkozásokat így jobbits meg:

Lev. 20. lin. 12. ol. írásbeli. Lev. 43. lin. 1. ol. Iz-
rael. Lev. 65. lin. 1. ol. Szabadulás Várása. Lev. 102. lin. 1. ol. Bosznállása. Lev. 128. lin. 1. ol. Vadászás. Lev. 166. lin. 1. ol. Biztatása. Lev. 190. lin. 1. ol. Könyörgé-
sének. Lev. 235. lin. 1. ol. Könyörgésére. Az ajánlat
levelkenek elein Lin. 11. ol. István

